Arthur C. Clarke

2010: a doua Odisee Spațială

SCIENCE FICTION 1

Editura OLIMP

Colecția SCIENCE FICTION

Coperta reproduce ilustrația ediției originale

Ediția I mai 1994

ISBN 973-9625?-1-1

Arthur C. Clarke

2010: A DOUA ODISEE SPAȚIALĂ

Versiunea în limba română de
CORNELIA BUCUR

Postfață de MIHAI BĂDESCU

Editura OLIMP
București 1994

Scrisoare către iubitorii de science fiction

O privire grăbită asupra producției editoriale din ultimii patru ani, ne-ar putea lesne convinge că visele secrete ale milioanelor de iubitori ai literaturii de science fiction de la noi au fost împlinite, ba chiar depășite. Și-a reluat apariția legendara *Colecție de povestiri științifico-fantastice,* au apărut reviste noi, iar zeci de titluri cu sigla science fiction îi ademenesc de pe standurile volante.

Cu toate acestea, la o analiză mai atentă, nu se poate să nu se remarce o anumită stare de provizorat și amatorism în alegerea și propunerea titlurilor, tendința cvasigeneralizată a minimei rezistențe oferită de piratarea grăbită a marilor autori sau etalarea unor nume necunoscute care, probabil, nu vor solicita niciodată drepturi de

autor. Lipsește cu desăvîrșire o strategie de sistematizare și sincronizare a eforturilor într-un domeniu cum nu se poate mai propice acestui demers. Pentru că, dacă în perioada obscurantismului comunist, literatura occidentală și, îndrăznesc să spun, aproape în exclusivitate semnificativă în science fiction, a fost aproape cu desăvîrșire refuzată publicului nostru cititor, acest imens handicap putea fi transformat, după revoluție, într-un avantaj la fel de important. Pe această tabula rasa oferită de regimul comunist se putea înălța cea mai bună politică editorială posibilă, avînd acum clară perspectiva valorilor create și verificate de trecerea timpului. N-a fost să fie așa și, cu excepția notabilă a Editurii Nemira, în al cărui plan editorial au figurat Dune și *Fundația,* celelalte edituri s-au întrecut fie în a răspîndi titlui insignifiante în tiraje de masă, fie, aproape la fel de nociv, au blocat titluri importante în tiraje infime.

Este nevoie deci și acum, la aproape patru ani care s-au scurs de la evenimentele din 1989 de un program editorial pentru literatura science fiction cititorului român, cît mai repede posibil, cărțile fundamentale ale genului.

Cartea pe care o țineți acum în mînă, una dintre cele mai remarcabile și cunoscute titluri din literatura science fiction universală, reprezintă capul de serie al unei adevărate colecții de profil pe care Editura Olimp dorește s-o ofere cititorului

român, în speranța de a acoperi, cel puțin în parte, dezideratul de care vorbeam. Este un proiect care merită să fie scos în evidență, mai ales dacă avem în vedere titlurile pe care editura le-a selecționat pentru sfîrșitul acestui an și începutul anului următor care vor marca lansarea altor colecții de anvergură. *Lumea inelară* de Larry Niven – cea mai celebră lucrare din ciclul istoriilor viitoare ale *Spațiului Cunoscut*, *Lumea Fluviului* primul volum din *Ciclul Fluviului*, un ciclu la fel de important ca cel al Fundației asimoviene, *Lumea invertită* de Christopher Priest – cea mai originală poveste scrisă pînă acum despre percepție și realitate.

Numai această simplă enumerare a titlurilor care vor apare în următoarele luni este suficientă, credem, să convingă, într-adevăr, că aceasta este calea regală spre science fiction și că Editura Olimp a găsit-o.

Nu pot decît să-i doresc acea forță și exemplaritate fără de care orice proiect nu iese din spațiul iluziilor și utopiei

M. B.

Cuvîntul autorului

Romanul 2001: Odiseea Spațială *a fost scris între 1964 și 1968 și publicat în iulie 1968, la puțină vreme după apariția filmului. După cum spuneam în cartea mea,* Lumi pierdute ale anului 2001, *ambele proiecte au luat naștere simultan și s-au influențat permanent unul pe celălalt. Astfel, am avut deseori ocazia de a face modificări în manuscris după ce vizionasem părți din filmul realizat după o versiune mai veche a povestirii – o modalitate incitantă, dar destul de costisitoare, de a scrie un roman.*

În consecință, legătura dintre carte și film este mult mai strînsă decît în alte cazuri. Există însă și diferențe majore. În roman, destinația navei spațiale Discovery *era Iapetus (sau Japetus), cea*

mai enigmatică dintre lunile lui Saturn. Pînă în sistemul saturnian se ajunge via Jupiter. Discovery *s-a apropiat mult de planeta gigant și s-a folosit de forța ei gravitațională enormă, pentru a obține un efect de "praștie", care să-i accelereze mișcarea pentru a doua etapă a călătoriei. Exact aceeași manevră a fost făcută de* Voyager *în 1979, în timpul probelor în spațiu, cînd s-a realizat prima recunoaștere detaliată a giganților cosmici.*

În film însă, Stanley Kubrick a luat hotărîrea înțeleaptă de a evita confuziile și a ales locul celei de-a treia confruntări între Om și Monolit printre lunile lui Jupiter. Saturn a fost scos cu totul din scenariu, deși mai tîrziu Douglas Trumbull s-a folosit de această experiență pentru a filma planeta încercuită de inele într-un film propriu, Cursa tăcută.

Nimeni nu și-ar fi închipuit atunci, în anii șaizeci, că explorarea lunilor lui Jupiter avea să aibă loc nu în secolul viitor, ci în următorii cincisprezece *ani. Și nimeni nu și-ar fi imaginat minunățiile descoperite acolo; chiar și descoperirile celor două expediții* Voyager *vor fi cu siguranță depășite într-o zi de altele, și mai neașteptate. Atunci cînd am scris* 2001, *Io, Europa, Ganimede și Callisto nu erau decît niște scîntei cît vîrful de ac pînă și pentru telescoapele*

cele mai puternice; acum ele sînt niște lumi, fiecare unică în felul ei, iar una dintre ele – Io – are cea mai bogată activitate vulcanică din sistemul solar.

Chiar și-așa, atît filmul cît și cartea rezistă destul de bine acestor descoperiri și o comparație între secvențele din film legate de Jupiter și filmările reale obținute de camerele de pe Voyager *e o experiență fascinantă. Un lucru e însă sigur: orice carte scrisă în ziua de azi trebuie să includă rezultatele explorărilor din 1979; lunile lui Jupiter au încetat să mai fie un teritoriu necercetat.*

De asemenea, trebuie luat în considerație și un alt factor, psihologic, mai subtil. 2001 *a fost scrisă înaintea uneia dintre Marile Diviziuni din istoria omenirii; ne desparte de ea, definitiv, momentul în care Neil Armstrong a pus piciorul pe Lună. 20 iulie 1969 era încă la cinci ani distanță în viitor, atunci cînd Stanley Kubrick și cu mine am început să ne gîndim să facem acest "fenomenal" film SF (expresia îi aparține). Astăzi, istorie și ficțiune sînt definitiv întrețesute.*

Cînd au plecat în călătoria spre Lună, astronauții de pe Apollo văzuseră deja filmul. Membrii echipajului lui Apollo 8, care, de Crăciun, în 1968, au fost primii oameni care au văzut Fața

Nevăzută a Lunii, mi-au povestit că fuseseră tentați să transmită prin radio descoperirea unui monolit întunecat de dimensiuni mari. Dar, vai, discreția a învins în cele din urmă.

Chiar și mai tîrziu mi s-a întîmplat să văd cum, în mod straniu, realitatea imită arta. Cea mai stranie dintre toate aceste împrejurări a fost povestea lui Apollo 13, în 1970.

De la bun început, modulul de comandă, care e locul unde locuiește echipajul, fusese botezat Odiseea. Cu puțin înaintea exploziei rezervorului de oxigen, care a dus la eșuarea expediției, membrii echipajului au ascultat tema din lucrarea lui Richard Strauss, Zarathustra, indisolubil legată deja de film. Imediat după întreruperea curentului, Jack Swigert a transmis prin radio Centrului de comandă: "Houston, avem o problemă". Cuvintele pe care Hal i le spusese astronautului Frank Poole, într-o situație similară, fuseseră: "Îmi pare rău că vă întrerup distracția, dar avem o problemă".

Ceva mai tîrziu, cînd s-a publicat raportul asupra misiunii Apollo 13, Tom Paine, Director al NASA, mi-a trimis un exemplar, pe care a scris, sub cuvintele lui Swigert: "Exact cum ai spus tu, Arthur, că o să fie". Și-acum mă mai încearcă un sentiment ciudat ori de cîte ori mă gîndesc la tot șirul acesta de întîmplări, aproape ca și cînd aș fi, într-o oarecare măsură, vinovat.

O altă coincidență, mai puțin gravă, dar la fel de izbitoare: una dintre secvențele cele mai strălucite, din punct de vedere tehnic, ale întregului film, este aceea în care Frank Poole aleargă de jur-împrejurul pistei circulare a unei centrifuge gigantice, ajutat de "gravitația artificială" produsă prin mișcarea de rotație a acesteia.

Cu aproape un deceniu mai tîrziu, echipajul minunatului Skylab a constatat că proiectanții îi dotaseră cu un spațiu cu o geometrie asemănătoare: un brîu de dulăpioare care formau o pistă netedă, circulară, pe interiorul stației. E adevărat că Skylab nu se rotea, dar asta nu i-a împiedicat pe ingenioșii săi ocupanți. Au descoperit că puteau foarte bine alerga pe această pistă, ca șoriceii într-o cușcă circulară, iar efectul era exact acela din 2001. Și au transmis totul, prin intermediul imaginilor televizate, înapoi pe Pămînt (mai e nevoie să menționez cu ce muzică?), și cu următorul comentariu: "Ar fi bine ca Stanley Kubrick s-o vadă". Și, bineînțeles, a văzut-o, căci eu însumi i-am trimis banda cu înregistrarea (pe care n-am mai văzut-o înapoi; Stanley are un fel de gaură neagră domestică pe post de fișier).

O altă legătură între film și realitate este tabloul cosmonautului Alexei Leonov, comandantul misiunii Apollo – Soiuz, intitulat "Aproape de Lună". L-am văzut prima dată în 1968, cînd 2001 a fost prezentat la Conferința Națiunilor Unite pentru utilizarea pașnică a spațiului cosmic. Imediat ce filmul a luat sfîrșit, Alexei mi-a spus că ideea lui (la pag. 32 a cărții Stelele ne așteaptă, de Leonov & Sokolov, Moscova, 1967) descrie exact alinierea de la începutul filmului: Pămîntul răsărind din spatele Lunii și Soarele, în spatele amîndurora. O schiță a acestui tablou, cu autograful lui, stă acum agățată pe un perete în biroul meu; pentru detalii suplimentare, vezi capitolul 12.

Poate acesta este momentul cel mai bun pentru a da cîteva explicații referitoare la unul dintre numele mai puțin cunoscute, care apare în aceste pagini: Hsueshen Tsien. În 1936, împreună cu Theodore von Karman și cu Frank J. Malina, doctorul Tsien a înființat Laboratorul pentru Aeronautică Guggenheim, de la Institutul pentru Tehnologie din California (GALCIT) – înaintașul direct al celebrului Laborator pentru Motoare cu Reacție, de la Pasadena. El a fost primul profesor cu titlul "Goddard" de la institutul californian și a contribuit în mare măsură la dezvoltarea tehnologiei de construire a rachetelor

americane, în anii '40. Ceva mai tîrziu, într-unul dintre episoadele cele mai dezonorante ale perioadei McCarthy, a fost arestat pe baza unor acuzații falsificate, atunci cînd a încercat să se întoarcă în țara sa de baștină. În ultimii douăzeci de ani, a fost unul dintre șefii de program în realizarea de rachete de către China.

În cele din urmă, trebuie menționat episodul Ochiul lui Iapet – capitolul 35 din 2001. Acolo, descriam o descoperire curioasă făcută de astronautul Bowman, pe una din lunile lui Saturn: "un oval de un alb strălucitor, lung de circa patru sute de mile și lat de două sute... perfect simetric... cu marginile atît de plate, încît părea... pictat pe suprafața micului satelit natural". Pe măsură ce se apropie, Bowman se convinge că "elipsa sclipitoare de pe fundalul întunecat al satelitului era un ochi uriaș și gol, care îl privea". Ceva mai tîrziu, el observă "punctul negru, minuscul, situat exact în centru", care se dovedește a fi Monolitul (sau unul dintre avatarii lui).

Ei bine, primele fotografii de pe Iapet, transmise de Voyager 1, înfățișau un oval perfect, alb, cu o pată foarte mică, neagră, în centru. Carl Sagan mi-a trimis imediat o copie de la Laboratorul pentru Motoare cu Propulsie, cu o adnotare criptică: "Cu gîndul la tine..." Nici nu știu dacă ar trebui să mă simt ușurat sau dezamăgit

de faptul că Voyager 2 a lăsat misterul încă nedezlegat.

Iată de ce, inevitabil, povestea pe care tocmai vă pregătiți să o citiți este cu mult mai mult decît o simplă continuare a primului roman – sau a filmului. Acolo unde ele diferă, am urmat în general linia celui de-al doilea. Cel mai mult însă m-a interesat să fac din cartea de față un roman închegat, de sine stătător și cît mai apropiat de ceea ce știința ne-a dat în ultimii ani.

Ceea ce, desigur, va fi de mult depășit în anul 2001...

Arthur C. Clarke
Colombo, Sri Lanka
ianuarie, 1982

I

LEONOV

Capitolul 1

ÎNTÎLNIRE ÎN MIEZUL LUCRURILOR

Chiar și în această eră, folosind metrul, ca unitate de măsură, diametrul telescopului avea nu trei sute de metri, ci o mie de picioare. Discul uriaș, așezat între munți, era acum aproape pe jumătate în umbră, în timp ce soarele tropical se ducea încet să se culce. Dar rețeaua complicată, triunghiulară, a antenei suspendate la înălțime, chiar în centru, era încă în plină lumină. De jos de la sol ți-ar fi trebuit ochi foarte ageri ca să observi cele două siluete umane din labirintul de traverse, cabluri de susținere și sisteme de transmisie a undelor.

– A venit vremea, spuse dr. Dimitri Moisevici vechiului său prieten Heywood Floyd, să vorbim despre o mulțime de lucruri. Despre pantofi și

nave spațiale și ceară de sigilat, dar mai ales despre monoliți și computere defecte.

– A, deci de-aia m-ai smuls din sala de conferințe. Nu că mi-ar părea rău, l-am auzit pe Carl ținîndu-și discursul despre SETI de atît de multe ori, încît i l-aș putea recita pe dinafară. Iar priveliștea e cu-adevărat fantastică – știi, de-atîtea ori am fost la Arecibo, dar niciodată nu am reușit să ajung aici sus, pe antenă.

– Ar putea să-ți fie rușine. Eu am fost aici de trei ori. Imaginează-ți: stăm aici și ascultăm întregul Univers, dar nimeni nu ne poate auzi pe noi. Așa că hai să discutăm despre treburile noastre.

– Ce treburi?

– În primul rînd, de ce a fost nevoie să-ți dai demisia din funcția de Președinte al Consiliului Național pentru Astronautică?

– Nu mi-am dat demisia. Pur și simplu Universitatea din Hawaii plătește mult mai bine.

– O.K., nu ți-ai dat demisia, doar le-ai luat-o înainte cu o clipă. După atîția ani, Woody, pe mine nu mă păcălești, și nici n-ar trebui să încerci. Dacă ți-ar oferi acum din nou funcția de Președinte al Consiliului, ai ezita?

– Bine, cazac bătrîn. Ce vrei să știi?

– Mai întîi, în raportul pe care ai reușit să-l faci după atîtea presiuni, sînt o mulțime de întrebări

lăsate fără nici un răspuns. Trecem peste secretul ridicol și, cinstit vorbind, nejustificat, în care s-au făcut săpăturile la monolitul Tycho...

– N-a fost ideea mea.

– Mă bucur. Mai mult, chiar te cred. Și îți mulțumim că acum oricine are acces să examineze obiectul – ceea ce, bineînțeles, ar fi trebuit să faci de la bun început. Nu c-ar ajuta prea mult...

Urmă o tăcere sumbră, timp în care cei doi contemplau enigma întunecată de-acolo, de pe Lună, căci ea continua să sfideze toate armele pe care ingeniozitatea umană le inventase pentru ca să o dezlege. Apoi savantul rus continuă:

– Oricum, indiferent de ce este monolitul Tycho, mai interesant e ce se întîmplă pe Jupiter. Într-acolo se îndrepta semnalul lui, la urma urmelor. Și acolo au dat ai tăi de bucluc. Apropo, mi-a părut rău de ei, deși Frank Poole era singurul pe care îl cunoscusem personal. L-am întîlnit în '98 la Congresul IAF, părea un tip de treabă.

– Mulțumesc; *toți* erau oameni de treabă. Tare-aș vrea să știu ce s-a-ntîmplat cu ei.

– Orice li s-ar fi întîmplat, trebuie să recunoști că acum ăsta e un lucru care privește întreaga rasă umană, nu numai Statele Unite. Nu vă mai puteți permite să încercați să folosiți informațiile în avantajul vostru, exclusiv.

– Dimitri, știi foarte bine că și ai voștri ar fi făcut același lucru. Iar tu i-ai fi ajutat.

– Ai perfectă dreptate. Dar asta e de-acum istorie.

Ca și guvernul vostru, de care tocmai ați scăpat, și care e responsabil de toată porcăria asta. Cu un Președinte nou, poate consilierii mai înțelepți se vor face auziți.

– Poate. Ai vreo sugestie? Și dacă ai, e oficială, sau sînt numai speranțe cu caracter strict personal?

– Pentru moment, totul este absolut neoficial. E ceea ce blestemații de politicieni numesc discuții de tatonare. Și dacă va fi nevoie, voi nega hotărît totul.

– Corect. Continuă.

– O.K., uite cum stau lucrurile. Voi lucrați la asamblarea lui *Discovery II*, pe orbita de parcare, cît puteți de repede, dar știți că nu aveți nici o șansă să o terminați în mai puțin de trei ani, ceea ce înseamnă că o să pierdeți următoarea fereastră de lansare.

– Nici nu-ți confirm, nici nu neg; nu uita că nu sînt decît un umil rector de universitate, dintr-un colț al Pămîntului, opus Consiliului pentru Astronautică.

– Și presupun că ultima ta călătorie la Washington a fost în vacanță, ca să-ți vezi vechii

prieteni. Dar să continuăm. Nava noastră, *Alexei Leonov*...

– Eu știam că se numește *Gherman Titov*.

– Greșit, domnule rector. CIA-ul vostru scump și drag s-a înșelat din nou. Din ianuarie trecut se numește *Leonov*. Și să nu spui nimănui că de la mine știi că ea va ajunge pe Jupiter cel puțin cu un an înaintea lui *Discovery*.

– Să nu spui nici tu că de la mine știi că m-am temut de asta. Dar te rog, continuă.

– Fiindcă șefii mei sînt la fel de tîmpiți și de obtuzi ca și ai tăi, ei vor să facă totul singuri. Ceea ce înseamnă că ce vi s-a întîmplat *vouă* ni se poate întîmpla și nouă, și-atunci o s-o luăm cu toții de la capăt – sau poate chiar și mai rău.

– Dar ce crezi că ni s-a întîmplat nouă? Sîntem la fel de nedumeriți ca și voi. Și să nu-mi spui că n-ați primit înregistrările lui Dave Bowman.

– Ba bineînțeles că le-am primit. Pînă la ultima: "Dumnezeule, e plin de stele!" Am făcut chiar și o analiză a accentelor pe baza amprentelor lui vocale. Și nu credem că halucina. Încerca să descrie ceea ce vedea cu-adevărat.

– Și ce zici despre schimbul Doppler făcut de el?

– Bineînțeles, e cu neputință. Cînd i-am pierdut urma, se îndepărta cu o viteză de zece ori mai

mică decît viteza luminii. Şi o atinsese în mai puţin de două minute. Un sfert de milion de gravitaţii.

– Deci, probabil că a fost ucis instantaneu.

– Nu face pe naivul, Woody. Sistemele voastre de radio nu sînt construite ca să reziste nici la a suta parte din această acceleraţie. Dacă *ele* au putut să supravieţuiască, ar fi putut supravieţui şi Bowman. Măcar pînă cînd am pierdut legătura cu el.

– Nu făceam altceva decît o verificare independentă a deducţiilor voastre. De-aici încolo, sîntem la fel de nedumeriţi ca şi voi. *Dacă* voi sînteţi nedumeriţi.

– Mi-e ruşine să recunosc că nu facem altceva decît să ne jucăm cu o serie întreagă de presupuneri nebuneşti. Cred însă că nici una din ele nu se va dovedi măcar pe jumătate atît de nebunească pe cît e realitatea.

Sistemele de avertizare pentru navigaţie clipeau de jur împrejurul lor în explozii minuscule, sîngerii, şi cei trei stîlpi subţiri, care susţineau antena, începură să scapere ca nişte geamanduri luminoase pe fondul din ce în ce mai întunecat al cerului. Ultima felie a soarelui roşu fu înghiţită în spatele dealurilor din apropiere. Heywood Floyd era în aşteptarea Fulgerului Verde, pe care nu-l văzuse niciodată pînă atunci. Dar fu din nou dezamăgit.

– Aşa că, Dimitri, hai să trecem la subiect. De fapt, ce urmăreşti?

– În banca de date a lui *Discovery* trebuie să fie stocată o mare cantitate de informaţii nepreţuite. Probabil informaţiile continuă să se adune, chiar dacă nava a încetat să mai transmită. Am vrea să avem acces la ele.

– Nimic rău în asta. Dar cînd veţi ieşi în spaţiu şi *Leonov* se va întîlni cu *Discovery*, ce v-ar putea împiedica să urcaţi la bordul acesteia şi să copiaţi tot ce vreţi?

– N-aş fi crezut că trebuie să-ţi amintesc eu că *Discovery* este teritoriu al Statelor Unite şi că orice intrare neautorizată la bordul ei ar însemna un act de piraterie.

– Cu excepţia cazurilor cînd e vorba de viaţă şi de moarte, ceea ce nu-i aşa de greu de aranjat. De altfel, ne-ar fi destul de greu să verificăm ce faceţi voi acolo, sus, de la un miliard de kilometri distanţă.

– Îţi mulţumesc pentru ideea deosebit de interesantă. O să o dau şi eu mai departe. Dar chiar dacă urcăm la bord, ne trebuie săptămîni întregi ca să dăm de capăt sistemelor voastre şi să vă citim toate băncile de memorie. Ceea ce vreau eu să vă propun este o colaborare. Sînt convins că e ideea cea mai bună – dar s-ar putea

ca amîndurora să ne fie greu să-i facem pe șefii noștri să o înghită.

– Vrei ca unul dintre astronauții noștri să zboare la bordul lui *Leonov*?

– Da, de preferat un inginer care se specializează în sistemele de pe *Discovery*. Ca cei pe care-i instruiți la Houston, ca să aducă nava înapoi acasă.

– Asta de unde-o mai știi?

– Pentru numele lui Dumnezeu, Woody, a fost în videotextul Săptămîna Aviației acum cel puțin o lună.

– Chiar sînt pe dinafară; nu-mi mai spune nimeni ce informații au încetat să mai fie secrete.

– Un motiv în plus pentru o vizită la Washington. Ai să mă susții?

– Bineînțeles. Sînt de acord cu tine sută la sută. Dar...

– Dar ce?

– Amîndoi avem de-a face cu dinozauri cu creierii în coadă. Cel puțin cîțiva dintre ai mei vor spune: Lasă-i pe ruși să-și riște ei gîturile alergînd către Jupiter. Oricum, vom fi și noi acolo peste cîțiva ani – la ce să ne grăbim?

Timp de cîteva clipe tăcerea se așternu peste rețeaua antenei; nu se mai auzea decît scîrțîitul stins al cablurilor care o țineau suspendată, la cîteva sute de metri în înaltul cerului. Apoi

Moisevici continuă, atît de încet, încît Floyd fu nevoit să-și încordeze auzul ca să înțeleagă ce spune.

– A mai verificat cineva traiectoria lui *Discovery* în ultima vreme?

– Nu știu, dar presupun că da. Dar de ce te interesează? Traiectoria este perfect stabilă.

– Nu zău? Dă-mi voie ca, în felul meu lipsit de tact, să-ți amintesc un incident jenant din zilele de demult de la NASA. Prima voastră stație cosmică – *Skylab*. Ar fi trebuit să rămînă pe orbită cel puțin zece ani. Dar nu v-ați făcut calculele cum trebuie. Forța de atracție a ionosferei a fost grosolan subestimată, iar *Skylab* s-a prăbușit cu mulți ani înainte de termen. Sînt sigur că îți amintești incidentul acesta neplăcut, chiar dacă pe vremea aceea nu erai decît un băiețandru.

– Era în anul în care am terminat facultatea, știi foarte bine. Dar *Discovery* nici nu se va apropia de Jupiter. Chiar și la perigeu, ăsta, la peri-iov, înălțimea la care zboară e mult prea mare ca să fie afectată de atracția atmosferică.

– Ți-am spus deja destul de multe ca să risc să fiu trimis la casa de la țară, cu domiciliu forțat – și s-ar putea ca de data asta să nu ți se mai dea voie să mă vizitezi. Așa că tu roagă-i pe ai tăi, cei care se ocupă de traiectorii, să-și facă treaba cu mai multă atenție, da? Și reamintește-le că

Jupiter are cea mai mare magnetosferă din sistemul solar.

– Acum înțeleg ce vrei să spui. Îți mulțumesc. Mai ai ceva, înainte de a cobori? Am început să înghet.

– N-ai grijă, amice. De îndată ce-ai să transmiți toate astea Washington-ului – mai așteaptă o săptămînă, să fiu și eu gata – atunci spiritele se vor înfierbînta foarte, foarte tare.

Capitolul 2

CASA CU DELFINI

Delfinii veneau în sufragerie în fiecare zi, înainte de apusul soarelui. O singură dată, de cînd Floyd se mutase în reședința rectorului, își încălcaseră obiceiul. Aceasta fusese în ziua marelui val tectonic din '05 care, din fericire, își pierduse mult din forță pînă să ajungă la Hilo. A doua oară cînd va constata că prietenii lui nu au venit la întîlnire, Floyd avea de gînd să-și urce imediat întreaga familie în mașină și se vor îndrepta spre ținuturi mai înalte, în direcția lui Mauna Kea.

Erau fermecători, dar, trebuia să recunoască, energia lor era uneori obositoare. Bogatul specialist în geologie marină care proiectase casa nu se supăra niciodată cînd îl stropeau, fiindcă el

oricum era mai tot timpul în slip, sau nici atît. Dar se întîmplase ca într-o zi, cînd întregul Consiliu Regent stătea în jurul bazinului, toți membrii săi în mare ținută, bînd cocteiluri și așteptînd sosirea unui oaspete de vază de pe continent, delfinii să considere că tocmai au primit un premiu pentru bună purtare. Iar oaspetele a fost întîmpinat de un comitet de recepție murat, îmbrăcat nepotrivit în halate de baie, și poftit la o gustare foarte sărată.

Floyd se întreba adesea cum i-ar fi plăcut lui Marion casa aceasta frumoasă, dar ciudată, de pe malul Pacificului. Ei nu-i plăcuse niciodată marea, dar marea învinsese pînă la urmă. Chiar dacă amintirea se mai stinsese, mai vedea și acum pîlpîirea ecranului pe care apăruse pentru prima oară anunțul:

DR. FLOYD – URGENT ȘI PERSONAL.

Apoi rîndurile fluorescente care i se întipăriseră în minte, ca arse cu fierul roșu:

REGRETĂM SĂ VĂ INFORMĂM ZBORUL LONDRA – WASHINGTON, NR. 452 S-A PRĂBUȘIT DEASUPRA NEWFOUNDLAND. ECHIPE SALVARE PORNIT SPRE LOCUL NAUFRAGIULUI DAR NE TEMEM CĂ NU SÎNT SUPRAVIEȚUITORI.

Dacă întîmplarea nu și-ar fi băgat coada, ar fi fost și el în avionul acela. Timp de cîteva zile,

aproape că regretase problemele de la Administrația Europeană a Spațiului, care îl reținuseră la Paris; discuțiile cu privire la încărcătura utilă a lui *Solaris* îi salvaseră viața.

Acum avea o slujbă nouă, o casă nouă și chiar și o soție nouă. Ironia soartei se făcuse simțită și de data asta. Reproșurile și anchetele care urmaseră misiunii de pe Jupiter îi distruseseră cariera la Washington, dar un om de valoarea lui nu rămînea șomer multă vreme. Întotdeauna îl atrăsese ritmul mai lent al vieții universitare, și atunci cînd atracția aceasta se combinase cu unul dintre cele mai frumoase locuri de pe pămînt, ea se dovedise irezistibilă. La numai o lună după numire o întîlnise pe cea care urma să-i devină a doua soție, asta în timp ce, împreună cu un grup de turiști, urmărea focurile de artificii din vîrful muntelui Kilauea.

Cu Caroline își găsise liniștea aceea, la fel de importantă ca și dragostea, dar mai durabilă. Le fusese o bună mamă vitregă celor două fetițe ale lui Marion și i-l dăruise pe Christopher. În ciuda celor douăzeci de ani diferență între ei, îi înțelegea stările de spirit și știa să-l scoată din momentele de deznădejde. Cu sprijinul ei ajunsese să contemple amintirea lui Marion fără durere, chiar dacă îl bîntuia o anumită tristețe, ce-l va marca pentru tot restul vieții.

Caroline îi arunca un pește delfinului cel mare – masculul pe care îl botezaseră Scarback – cînd o gîdilătură ușoară la încheietura mîinii îi anunță pe Floyd că-l căuta cineva. Atinse ușor banda subțire de metal pentru a opri sistemul de avertizare fără sunet și se îndreptă spre cel mai apropiat setcom din cîte erau împrăștiate prin încăpere.

– Rectorul. Cine este?

– Heywood? Sînt Victor. Ce mai faci?

Într-o fracțiune de secundă, un întreg caleidoscop de emoții îl copleși pe Floyd. Mai întîi agasarea: succesorul său – și, cu siguranță, primul artizan al destituirii sale – nu-și bătuse niciodată capul să-l caute de cînd părăsise Washington-ul. Apoi curiozitatea: ce voiau să-i spună? Apoi o hotărîre fermă să îi ajute cît va putea mai puțin, apoi gîndul la propriul lui infantilism, și, în cele din urmă, un val de entuziasm. Victor Millson nu putea avea decît un singur motiv pentru care îl căuta.

Pe un ton cît putea mai neutru, Floyd îi răspunse:

– N-am a mă plînge, Victor. Care-i baiul?

– Circuitul ăsta e asigurat?

– Mulțumesc lui Dumnezeu, nu. Nu mai am nevoie.

– Hm, în fine. Atunci să-ți spun despre ce e vorba. Îți amintești ultimul proiect la care ai fost coordonator?

– N-o să-mi fie ușor să-l uit, mai ales că acum o lună am fost chemat să mai răspund la niște întrebări în fața Subcomisiei pentru Astronautică.

– Da, da, sigur. Neapărat trebuie să-ți citesc și eu raportul, cînd voi avea o clipă liberă. Dar am fost atît de ocupat cu lucrările, și de fapt aici e problema.

– Credeam că totul merge conform programului.

– Așa e – din păcate. Nu reușim să-l facem să meargă mai repede; chiar și la nivel de prioritate absolută, tot nu cîștigăm decît cîteva săptămîni. *Și asta înseamnă că se face prea tîrziu.*

– Nu înțeleg, spuse Floyd nevinovat. Sigur că nu avem de ce să pierdem prea mult timp, dar știam că nu avem o limită.

– Ba avem. Două.

– Mă uimești.

Dacă Victor sesizase ironia, însemna că se hotărîse să treacă peste ea.

– Da, avem două limite. Una impusă de oameni, cealaltă nu. Se pare, acum, că nu vom mai fi primii care să ne întoarcem la locul acțiunii. Vechii noștri rivali ne-o vor lua înainte cu cel puțin un an.

– Ce păcat.

– Și ăsta nu-i cel mai rău lucru. Chiar și fără competiția asta, tot ajungem prea tîrziu. Cînd o să ajungem noi, nu va mai fi nimic acolo.

– Asta-i ridicol. Sînt sigur că aș fi auzit ceva dacă Congresul ar fi abolit legea gravitației.

– Eu vorbesc serios. Situația nu e stabilă – nu pot să-ți dau acum amănunte. Ești acasă astă-seară?

– Da, răspunse Floyd, realizînd cu o oarecare mulțumire că în Washington trebuia să fie binișor trecut de miezul nopții.

– Bun. În mai puțin de-o oră are să-ți parvină un colet. Sună-mă de îndată ce l-ai cercetat.

– Nu se face prea tîrziu?

– Ba da. Dar am pierdut deja prea mult timp. Nu vreau să mai pierdem.

Millson s-a ținut de cuvînt. Peste exact o oră un plic mare, sigilat, îi fu adus de un colonel de aviație, nici mai mult nici mai puțin; acesta a așteptat răbdător și a făcut conversație cu Caroline în timp ce Floyd studia conținutul.

– Mă tem că va trebui să-l iau înapoi după ce-l terminați, spuse curierul cu rang atît de înalt, ca și cînd s-ar fi scuzat.

– Mă bucur, răspunse Floyd și se așeză în hamacul lui preferat să citească.

Înăuntru erau două documente, primul dintre ele foarte scurt. Avea pe el o ștampilă STRICT SECRET, dar cuvîntul STRICT fusese șters și modificarea confirmată de trei iscălituri, toate indescifrabile. În mod evident extras dintr-un document mult mai lung, fusese cenzurat cu strictețe și era plin de spații goale, care îl făceau foarte greu de citit. Din fericire, concluziile sale puteau fi rezumate într-o singură frază: Rușii vor ajunge pe *Discovery* cu mult înainte ca proprietarii de drept să o poată face. Dat fiind că știa deja asta, Floyd trecu repede la cel de-al doilea document – nu înainte de a observa cu satisfacție că de data asta reușiseră să obțină numele corect. Ca de obicei, Dimitri avusese perfectă dreptate. Următoarea expediție, cu echipaj uman la bord, se va face cu o navă care se va chema *Cosmonaut Alexei Leonov.*

Cel de-al doilea document era mult mai lung și era marcat ca fiind numai confidențial: era de fapt ciorna unei scrisori către revista "Science", în așteptarea unei ultime aprobări pentru publicare. Titlul, vioi, suna așa: *Vehiculul spațial* Discovery: *comportament orbital anormal.*

Urmau douăsprezece pagini de tabele matematice și astronomice. Floyd trecu peste ele în grabă, citind printre rînduri și încercînd să detecteze o cît de mică notă de scuză sau

stînjeneală. Cînd ajunse la sfîrșit, fu nevoit să zîmbească cu o admirație puțin acră. N-ai fi ghicit că stațiile de urmărire sau cei care făceau calculele de mișcare au fost luați prin surprindere și nici că se declanșase o întreagă operațiune de acoperire. Se vor prăbuși capete și știa că lui Victor Millson avea să-i facă plăcere să le taie – asta dacă al lui nu va cădea primul. Deși, ca să fie sincer, trebuia să admită că Victor își exprimase nemulțumirea cînd se făcuseră reduceri de fonduri pentru sistemele de urmărire. Poate asta avea să-l salveze.

– Mulțumesc, colonele, spuse Floyd după ce termină de citit hîrtiile. E ca pe vremuri, cu documente secrete. Dar ăsta e unul din lucrurile de care *nu* îmi e dor.

Colonelul așeză cu grijă plicul la loc în servietă și puse în funcțiune încuietoarea.

– Doctorul Millson v-a rugat să-l sunați cît mai repede.

– Știu. Dar eu nu am un circuit asigurat, mai am și niște musafiri importanți care trebuie să sosească în curînd și să fiu al naibii dacă am de gînd să mă sui în mașină și să merg pînă la centrul vostru din Hilo numai ca să-i spun că am citit două hîrtii. Spuneți-i că le-am studiat cu atenție și că aștept cu nerăbdare să primesc vești de la el.

O clipă, colonelul păru că vrea să-l contrazică. Apoi se răzgîndi, își luă țeapăn la revedere și dispăru nemulțumit în întuneric.

– Hei, ce-a fost asta? întrebă Caroline. Nu avem nici un musafir în seara asta, nici important și nici alt fel.

– Detest să mi se dea ordine, mai ales de către Victor Millson.

– Pun pariu că te sună de îndată ce colonelul își va face raportul.

– O să trebuiască să închidem videoul și să facem zgomot ca de petrecere. Dar, ca să fiu cinstit pînă la capăt, în stadiul ăsta nu am prea mare lucru de spus.

– Despre ce? dacă-mi este permis să te întreb.

– Iartă-mă, draga mea. Se pare că *Discovery* ne face figuri. Noi credeam că nava e stabilă pe orbită, în realitate însă s-ar putea să fie pe cale să se prăbușească.

– Pe Jupiter?

– A, nu, asta ar fi chiar imposibil. Bowman a lăsat-o parcată în punctul interior Lagrange, pe linia dintre Jupiter și Io. Ar fi trebuit să fi rămas acolo, mai mult sau mai puțin în același loc, fiindcă era de așteptat ca perturbațiile produse de lunile exterioare să o mai miște încolo și-ncoace. Dar ce se întîmplă acum e foarte ciudat, și nu avem nici o explicație destul de completă.

Discovery se îndreaptă din ce în ce mai repede către Io – uneori accelerează, alteori chiar o ia înapoi. Dacă o ține tot așa, impactul va surveni sigur în următorii doi sau trei ani. Credeam că așa ceva nu se poate întîmpla în astronomie. Din cîte știam eu, mecanica astrelor ar trebui să fie o știință exactă. Sau cel puțin așa ni s-a spus întotdeauna nouă, bieți biologi înapoiați. Și ea chiar este o știință exactă, atunci cînd ții cont de toate datele. Dar în jurul lui Io se petrec niște fapte ciudate. Pe lîngă vulcanii de-acolo, mai sînt și niște descărcări electrice extraordinare – iar cîmpul magnetic al lui Jupiter se deplasează din zece în zece ore. În consecință, gravitația nu este singura forță care acționează asupra lui *Discovery,* ar fi trebuit să ne gîndim la toate astea mai de mult, mult mai de mult.

– Ei, acum asta nu mai e problema ta. Ar trebui să fii mulțumit.

"Problema ta" – exact așa spusese și Dimitri. Iar Dimitri – vulpea bătrînă – îl cunoștea de mult mai multă vreme decît Caroline.

Poate că nu era problema lui, dar avea totuși o responsabilitate. Oricît de multe alte persoane au luat parte la acest program, în analiza finală el fusese acela care dăduse aprobarea planurilor pentru Misiunea Jupiter și se ocupase și de punerea lor în aplicare.

Încă de-atunci avusese unele îndoieli; opiniile lui ca om de știință intrau în conflict cu datoriile lui ca birocrat. Și-ar fi putut expune punctul de vedere și s-ar fi putut opune politicii obtuze a vechii administrații, dar încă nu era sigur în ce măsură contribuise aceasta la dezastru.

Poate cel mai bine era să închidă definitiv capitolul acesta al vieții sale și să-și concentreze capacitatea și energiile asupra noii cariere. Dar, în adîncul inimii, știa că îi va fi imposibil. Chiar dacă Dimitri nu i-ar fi stîrnit vechi sentimente de vinovăție, acestea ar fi ieșit și singure la suprafață.

Muriseră patru oameni, un altul dispăruse acolo, între lunile lui Jupiter. Mîinile îi erau pătate cu sînge și nu știa cum să facă să și le spele.

Capitolul 3

SAL 9000

Dr. Sivasubramanian Chandrasegarampillai, profesor de știința computerelor la Universitatea din Illinois, Urbana, trăia, și el, cu un sentiment al vinovăției, chiar dacă foarte diferit de al lui Heywood Floyd. Aceia dintre studenții și colegii lui, care deja se întrebau dacă micul om de știință e cu adevărat uman, nu ar fi fost foarte surprinși să afle că gîndurile lui nu se îndreptau spre astronauții morți. Dr. Chandra nu-și jelea decît copilul pierdut, pe Hal 9000.

După atîția ani și atîtea cercetări făcute pe datele transmise prin radio de pe *Discovery*, tot nu reușise să afle ce se întîmplase. Nu putea decît să formuleze niște teorii; faptele de care avea nevoie se aflau undeva între Jupiter și Io, înghețate în circuitele lui Hal.

Desfășurarea evenimentelor era clară. Pînă în momentul tragediei; de-aici încolo, comandantul Bowman mai dăduse ceva detalii în scurtele ocazii cînd restabilise legătura cu Pămîntul. Dar faptul că știau *ce* se întîmplase, nu însemna că aflaseră și *de ce* fusese așa.

Primul semn că ceva merge rău apăruse către sfîrșitul misiunii, cînd Hal anunțase iminența unei defecțiuni la antena principală a lui *Discovery*, îndreptată spre Pămînt. Dacă unda radio, lungă de o jumătate de miliard de kilometri, rata ținta, nava rămînea oarbă, surdă și mută.

Bowman însuși ieșise, într-o încercare de a remedia componenta suspectă dar, spre mirarea tuturor, la testări aceasta se dovedi a funcționa perfect. Circuitele automate de verificare nu găsiseră nimic în neregulă. Nici ele și nici fratele geamăn de pe Pămînt, al lui Hal, Sal 9000, atunci cînd informațiile fuseseră transmise la Urbana.

Hal însă susținuse cu încăpățînare că diagnosticul lui era exact și făcuse aluzii destul de directe la "factorul de eroare umană"! El propusese ca piesa respectivă să fie montată la loc pe antenă și lăsată acolo pînă cînd va apărea avaria care, atunci, va putea fi localizată cu precizie. Nimeni nu avusese nimic de obiectat, căci ea putea fi înlocuită în cîteva minute, chiar în caz de avarie.

Totuși, Bowman și Poole erau nemulțumiți; amîndoi simțeau că ceva nu e în ordine, dar nu reușeau să pună degetul pe rană. De cîteva luni de zile îl acceptaseră pe Hal ca pe al treilea membru al micului lor grup, și îi cunoșteau toate toanele. Apoi, la un moment dat, atmosfera la bordul navei se schimbase pe nesimțite; apăruse o tensiune în aer.

Cu sentimentul trădării – după cum raportase mai tîrziu Bowman, panicat, Centrului de control – cele două treimi umane ale echipajului dezbătuseră ce atitudine să adopte în cazul în care se dovedea că tovarășul lor se defectase. În cel mai rău caz, lui Hal aveau să i se retragă toate responsabilitățile. Ceea ce însemna deconectarea – echivalentă cu moartea pentru un computer.

În ciuda îndoielilor, își continuaseră programul stabilit. Poole părăsise *Discovery*, într-unul dintre vehiculele care serveau atît ca mijloace de transport, cît și ca ateliere mobile pentru activitățile din afara stației. Și, fiindcă brațele mobile ale vehiculului nu făceau față sarcinii destul de delicate de remontare a antenei, Poole se apucase să facă această operațiune el însuși.

Ce se întîmplase apoi nu fusese înregistrat de către camerele exterioare, ceea ce în sine era un amănunt curios. Primul semn al dezastrului, primit de Bowman, fusese un strigăt al lui Poole – apoi, liniște. Cîteva clipe mai tîrziu, îl văzuse pe Poole

rostogolindu-se, dîndu-se de-a berbeleacul și dispărînd în spațiu. Se izbi de propriul său vehicul, scăpat acum de sub control.

După cum recunoscuse Bowman mai tîrziu, și el făcuse cîteva greșeli, toate explicabile, cu excepția uneia. În speranța de a-l salva pe Poole, dacă mai era în viață, se aruncase în alt vehicul spațial și îl lăsase pe Hal stăpîn pe navă.

EVA* fusese în zadar: cînd ajunsese Bowman la el, Poole era deja mort. Împietrit de durere, îi purtase trupul înapoi spre navă, unde constatase că Hal refuza să-l lase să intre.

Dar Hal subestimase și ingeniozitatea și hotărîrea unei ființe omenești. Deși își lăsase casca de protecție înăuntru, și se expunea astfel contactului direct cu spațiul cosmic, Bowman intră printr-o trapă de serviciu, care nu era controlată de computer. Apoi se apucase să-l lobotomizeze pe Hal, deconectîndu-i modulele de gîndire unul cîte unul.

Cînd recăpătă controlul asupra navei, Bowman făcu o descoperire înfiorătoare: în absența lui, computerul deconectase toate sistemele de supraviețuire ale celor trei astronauți în stare de hibernare. Bowman era singur, mai singur decît fusese vreodată cineva în întreaga istorie a omenirii.

* EVA este prescurtare pentru Extra-Vehicular Activity, care se traduce prin "Activitate în afara vehiculului" (lb. engl.).

Poate alții s-ar fi lăsat pradă disperării, dar acum era momentul ca David Bowman să demonstreze că cei care îl selectaseră făcuseră o alegere bună. Reuși să o țină pe *Discovery* în funcțiune, ba chiar restabilise o legătură sporadică cu Centrul de control, orientînd nava în așa fel încît antena blocată să fie îndreptată spre Pămînt.

Urmîndu-și traiectoria dinainte programată, *Discovery* ajunsese în cele din urmă în dreptul lui Jupiter. Acolo Bowman descoperise, învîrtindu-se împreună cu sateliții giganticei planete, o lespede neagră cu exact aceeași formă ca a monolitului Tycho excavat în craterul lunar, numai că de cîteva sute de ori mai mare. Ieșise într-un vehicul să cerceteze obiectul și dispăruse, lăsînd mesajul acela ciudat, ultimul de altfel: "Dumnezeule, e plin de stele!"

Dar acesta era un mesaj cu care n-aveau decît să-și bată alții capul, dacă voiau; grija doctorului Chandra era Hal. Dacă era un lucru pe care omul acesta lipsit de sentimente îl detesta cu-adevărat, acesta era incertitudinea. Nu-și va găsi liniștea pînă cînd nu va afla cauzele comportamentului lui Hal. Chiar și acum, refuza să admită că acesta funcționase prost; cel mult, fusese o "anomalie".

Spațiul cît un dulap pe care îl folosea drept birou personal era mobilat numai cu un scaun

rotativ, un birou cu consolă și o tablă flancată de două fotografii. Puțini oameni obișnuiți ar fi putut identifica personajele din portrete, dar cei cărora li se permisese pînă acum accesul îi recunoscuseră imediat pe John von Neumann și pe Alan Turing, zeii gemeni ai panteonului computerelor.

Pe birou nu se aflau cărți și nici măcar hîrtii sau instrumente de scris. Orice carte din orice bibliotecă din lume îi era accesibilă lui Chandra la o simplă apăsare de buton, iar ecranul monitorului era și planșetă și caiet. Pînă și tabla o folosea numai cînd avea oaspeți; ultima diagramă în bloc, pe jumătate ștearsă, era veche de trei săptămîni.

Dr. Chandra își aprinse unul dintre trabucele otrăvite pe care și le aducea din insula Madras și care erau considerate – nu fără temei – a fi unicul său viciu. Consola nu se întrerupea niciodată; verifică display-ul să vadă dacă are vreun mesaj important, apoi spuse în microfon:

– Bună dimineața, Sal. Deci nu ai noutăți pentru mine?

– Nu, doctore Chandra. Dumneavoastră aveți ceva pentru mine?

Vocea ar fi putut oricînd fi confundată cu cea a unei femei Hindu, cu educația făcută în Statele Unite sau în țara ei de baștină. Accentul lui Sal nu fusese de la bun început așa, dar în decursul anilor deprinsese multe dintre inflexiunile lui Chandra.

Savantul bătu pe tastatură un cod special și cuplă pe memoria cu gradul cel mai mare de securitate. Nimeni nu știa că, pe acest circuit, el vorbea computerului într-un fel în care nu vorbise niciodată vreunei ființe omenești. Nu avea nici o importanță faptul că Sal nu înțelegea decît a zecea parte din ce i se spunea; răspunsurile îi erau atît de convingătoare, încît pînă și creatorul ei era înșelat uneori. Sau mai degrabă se lăsa înșelat. Aceste dialoguri secrete îl ajutau să-și păstreze echilibrul mintal – sau poate chiar să nu-și piardă mințile.

– Sal, mi-ai spus adesea că, dacă nu obținem mai multe informații, n-o să putem rezolva problema comportamentului anormal al lui Hal. Cum facem să obținem informațiile astea?

– E foarte simplu. Cineva trebuie să se întoarcă pe *Discovery*.

– Exact. Se pare că asta se va și întîmpla, chiar mai curînd decît ne-am așteptat.

– Mă bucur să aud asta.

– Știam că ai să te bucuri, răspunse Chandra, care nu mințea. Încetase de mult să se mai contrazică cu gașca de filozofi care susțineau că un computer nu poate avea sentimente, ci numai le mimează.

("Dacă-mi puteți dovedi că *dumneavoastră* nu vă prefaceți că sînteți nervos, atunci vă cred", îi

răspunsese în bătaie de joc unui astfel de critic. Moment în care adversarul său îi făcuse o demonstrație a unei crize de furie foarte convingătoare.)

– Acum vreau să explorăm o altă posibilitate, continuă Chandra. Diagnosticul e numai primul pas. Dacă nu găsim și un tratament, procesul rămîne incomplet.

– Crezi că Hal poate fi făcut să funcționeze normal?

– *Sper.* Nu știu. S-ar putea să fi suferit avarii ireparabile, și în orice caz a suferit o pierdere de memorie majoră.

Se opri, pe gînduri, trase de cîteva ori din trabuc, apoi scoase meditativ un colac de fum care se agăță fără ezitare pe lentila superangulară a lui Sal. Un astfel de gest n-ar fi fost privit cu ochi buni de o ființă omenească; acesta era încă unul din multele avantaje ale computerelor.

– Am nevoie de ajutorul tău, Sal.

– Desigur, doctore Chandra.

– S-ar putea să existe riscuri.

– Cum adică?

– Mă gîndesc să-ți deconectez o parte din circuite, în special cele pentru funcții speciale. Te deranjează?

– Nu pot să-ți dau un răspuns dacă nu am mai multe date.

– Foarte bine. Să-ți explic. De cînd ți s-a dat prima oară drumul, ai funcționat neîntrerupt, nu?

– Așa este.

– Dar știi că noi, ființele umane, nu putem face același lucru. Noi avem nevoie de somn, care este o întrerupere aproape totală a funcțiilor noastre intelectuale, cel puțin la nivelul conștientului.

– Știu asta. Dar nu înțeleg.

– Ei bine, ceea ce te așteaptă va fi ca un somn. Probabil că singurul lucru care se va întîmpla va fi că, deși timpul va continua să se scurgă, tu nu-l vei înregistra. Atunci cînd îți vei verifica ceasul intern, ai să constați că în monitorizarea înregistrărilor tale apar goluri. Asta-i tot.

– Dar spuneai că s-ar putea să existe riscuri. Care?

– Există o posibilitate foarte mică – ea nu se poate calcula – ca, atunci cînt îți voi reconecta circuitele, să intervină modificări în personalitatea ta, ca și în comportamentul tău în viitor. S-ar putea să te simți altfel. Nu neapărat mai bine sau mai rău.

– Nu știu ce înseamnă asta

– Îmi pare rău – de fapt, s-ar putea să nu însemne mare lucru. Nu-ți bate capul. Acum, te rog să deschizi un program nou – iată numele.

Folosindu-se de tastatură, Chandra bătu: PHOENIX.

– Știi ce înseamnă? o întrebă el pe Sal.

După o pauză imperceptibilă, computerul răspunse:

– În enciclopedie sînt 25 de explicații.

– Care dintre ele crezi că e cea potrivită?

– Tutorele lui Ahile?

– Interesant. N-o știam. Mai încearcă.

– Pasăre fabuloasă, renăscută din cenușa unei existențe anterioare.

– Excelent. Acum înțelegi de ce l-am ales?

– Pentru că speri că Hal poate fi reactivat

– Da, cu ajutorul tău. Ești gata?

– Nu încă. Aș vrea să pun o întrebare.

– Care?

– Am să visez?

– Bineînțeles. Toate ființele inteligente visează – numai că nimeni nu poate explica de ce.

Chandra se opri o secundă, mai suflă un colac de fum din trabuc, apoi adăugă un lucru pe care nu l-ar fi recunoscut niciodată în fața unei ființe omenești:

– Poate o să-l visezi pe Hal, eu îl visez deseori.

Capitolul 4

DESCRIEREA MISIUNII

VARIANTA ENGLEZEASCA

Către: Căpitan Tatiana (Tania) Orlova, Comandant, Cosmonaut pe o navă spațială.

Alexei Leonov (UNCOS Înregistrat 08/342).

De la: Consiliul Național pentru Astronautică, Pennsylvania Avenue, Washington.

Comisia pentru Spațiul Cosmic, Academia de Științe a URSS, Koroliev Prospect, Moscova.

OBIECTIVELE MISIUNII

Obiectivele misiunii dumneavoastră sînt, în ordinea importanței:

1) Să porniți către sistemul planetei Jupiter și să vă întîlniți cu nava spațială americană *Discovery* (UNCOS 01/283).

2) Să urcați la bordul acestei nave și să obțineți cît mai multe informații referitoare la misiunea ei de pînă acum

3) Să reactivați sistemele de la bordul navei *Discovery* și, dacă rezervele de combustibil o permit, să-i dați o traiectorie cu destinația Pămînt.

4) Să localizați obiectul necunoscut întîlnit de *Discovery* și să-l cercetați de la distanță, cu ajutorul senzorilor.

5) Dacă veți considera necesar, și cu acordul Centrului de control, să vă apropiați de obiect pînă la contactul direct, pentru a-l cerceta.

6) Să faceți o investigație asupra planetei Jupiter și a sateliților ei, în măsura în care acest scop este compatibil cu cele de mai sus.

Se înțelege că ordinea priorităților se poate schimba, datorită unor circumstanțe neprevăzute sau e posibil chiar ca unele dintre aceste obiective să nu poată fi atinse deloc. Este important să înțelegeți că întîlnirea cu nava spațială *Discovery* se va face cu scopul precis al obținerii de informații legate de obiect. Acesta va fi obiectivul prioritar, înaintea tuturor celorlalte, inclusiv a încercării de recuperare.

ECHIPAJ

Echipajul navei *Alexei Leonov* va consta din:

Căpitan Tatiana Orlova (Tehnic-Propulsie)
Dr. Vasili Orlov (Navigație-Astronomie)
Dr. Maxim Brailovski (Tehnic-Structuri)
Dr. Alexander Kovalev (Tehnic-Comunicații)
Dr. Nikolai Ternovski (Tehnic-Sisteme de comandă)
Chirurg – Comandant Katerina Rudenko (Medical-Supraviețuire)
Dr. Irina Iakunina (Medical-Nutriție)

În plus, Consiliul Național American pentru Astronautică va trimite următorii trei experți...

Dr. Heywood Floyd lăsă să-i cadă memoriul din mînă și se sprijini pe spate în scaun. Totul era aranjat; nu mai era cale de-ntoarcere. Chiar și dacă ar fi vrut, acum nu mai putea da ceasul înapoi.

Aruncă o privire Carolinei, stînd pe marginea piscinei cu Chris, acum în vîrstă de doi ani. Puștiul se simțea mai în largul lui în apă decît pe uscat și putea rămîne scufundat pe perioade atît de lungi, încît adesea îi speria pe oaspeți. Și, dacă limba oamenilor îi era încă în mare măsură străină, Delfina o vorbea deja fluent.

Unul din prietenii lui Christopher tocmai se întorsese din Pacific și stătea acum cu spatele

întors, la mîngîiat. Şi tu eşti un fel de călător – îi spuse Floyd în gînd – prin oceanul imens, lipsit de drumuri; dar cît de mic pare acum Pacificul tău, pe lîngă imensitatea care mă aşteaptă!

Caroline îi simţi privirea şi se ridică. Îl cercetă serioasă, dar fără resentimente – le consumase în ultimele cîteva zile. Reuşi chiar să-i zîmbească stins, în timp ce se apropia de el.

– Am găsit poezia aia pe care o căutam, spuse ea. Începe aşa:

Ce e o femeie s-o părăseşti, oare,
Focul din vatră, pămîntul scump,
Urmînd-o pe alba Văduvitoare?

– Nu prea înţeleg. Cine e Văduvitoarea?

– Nu cine, *ce*. E marea. Poezia e o lamentaţie a unei soţii de viking. A fost scrisă de Rudyard Kipling, acum o sută de ani.

Floyd strînse mîna soţiei sale; ea nu-i răspunse, dar nici nu se împotrivi.

– Ei bine, eu nu mă simt deloc ca un viking. Nu plec după pradă, iar aventura e ultimul lucru la care-mi stă capul.

– Atunci de ce... nu, n-am de gînd să deschid iar discuţia. Dar cred că ne-ar fi amîndurora de folos dacă am şti exact de ce o faci.

– Mi-ar plăcea să-ţi pot da un singur motiv, suficient de puternic. Am o mulţime de motive mici, în schimb. Care, adunate, dau o concluzie căreia nu mă pot împotrivi, te rog să mă crezi.

– Te cred. Dar eşti sigur că nu te minţi singur?

– Dacă eu mă mint, atunci mai sînt o mulţime de oameni care fac acelaşi lucru. Inclusiv, dacă-mi dai voie să-ţi reamintesc, Preşedintele Statelor Unite.

– Nu cred c-aş putea să uit, nici dacă aş vrea. Dar ia să ne închipuim – să ne închipuim numai – că *nu* te-ar fi rugat s-o faci. Te-ai fi oferit voluntar?

– La asta pot să-ţi răspund cu mîna pe inimă. Nu. Nici nu mi-ar fi trecut prin cap. Telefonul de la Preşedintele Mordecai a fost şocul vieţii mele. Dar după ce m-am gîndit puţin, mi-am dat seama că are dreptate. Ştii că falsa modestie nu mă caracterizează. Sînt cel mai bun pentru treaba asta – dacă medicii îşi dau acordul. Iar tu ştii că sînt încă într-o formă excelentă.

Asta îi aduse pe buze zîmbetul dorit.

– Uneori mă întreb dacă nu a fost cumva ideea ta.

Într-adevăr, îi trecuse şi lui prin cap; dar putea să-i dea un răspuns cinstit.

– N-aş fi făcut-o fără să-ţi cer părerea.

– Mă bucur că n-ai făcut-o. Nu ştiu ce ţi-aş fi răspuns.

– Încă mai pot să refuz.

– Acum spui prostii, și știi și tu foarte bine. Chiar dacă o faci, ai să mă urăști pentru asta tot restul vieții – și nici ție n-ai să ți-o ierți. Ai un simț al datoriei mult prea puternic. Poate că ăsta e unul dintre motivele pentru care te-am luat de bărbat.

Datoria. Da, ăsta era cuvîntul cheie, și ce cuvînt complex! Avea datorie față de sine însuși, față de familie, față de Universitate, față de fosta lui slujbă (chiar dacă o părăsise în condiții neclare), față de țară – și chiar și față de specia umană. Și o ierarhizare nu era ușor de făcut; mai ales că, uneori, ele se băteau cap în cap.

Avea motive perfect logice pentru a accepta să plece în misiune – și motive la fel de logice, după cum mulți dintre colegii săi i-o spuseseră, să nu plece. Dar poate că, în final, decizia o luase nu cu mintea, ci cu sufletul. Și chiar și sufletul îl împingea în două direcții diferite.

Curiozitatea, un sentiment de vinovăție, hotărîrea de a încheia o treabă încurcată rău – toate se combinaseră și îl împingeau spre Jupiter și spre misterul ascuns acolo. Pe de altă parte, teama – pe care era suficient de cinstit ca s-o recunoască – împreună cu dragostea pentru familie, îl îndemnau să rămînă pe Pămînt. E adevărat însă că nu avusese ezitări prea mari; se

hotărîse aproape imediat și îi înșirase lui Caroline toate argumentele, cu toată blîndețea de care fusese în stare.

Și mai era un gînd cu care se mîngîia, dar pe care nu îndrăznise încă să i-l împărtășească soției sale. E adevărat că va fi plecat vreme de doi ani și jumătate, dar cele cincizeci de zile jupiteriene vor fi petrecute în stare de hibernare, în afara timpului. Cînd se va întoarce, diferența de vîrstă dintre ei se va fi redus cu mai bine de doi ani.

Iar el va fi sacrificat prezentul, pentru un viitor mai îndelungat împreună.

Capitolul 5

LEONOV

Lunile se transformaseră în săptămîni, săptămînile se topiră în zile, zilele se chirciră în ore. Și iată că Heywood Floyd se găsea din nou la Cape – gata să iasă în spațiu, pentru prima dată de cînd cu călătoria spre Baza Clavius și de la monolitul Tycho, cu atît de mulți ani în urmă.

De data asta însă nu mai era singur, iar misiunea nu mai era secretă. Cîteva locuri mai în față era dr. Chandra, deja angajat într-un dialog cu computerul său portabil.

Una din distracțiile favorite ale lui Floyd, pe care nu o împărtășise pînă acum nimănui, era să găsească asemănări între ființe umane și animale. De cele mai multe ori asemănările erau flatante, nu jignitoare, iar micul lui hobby era un foarte bun mnemotehnic.

Cu dr. Chandra era ușor, cuvintele care-ți veneau imediat în minte erau "ca o pasăre". Era micuț, delicat și toate mișcările îi erau iuți și precise. Dar *ce* pasăre? Evident, una foarte inteligentă. O coțofană? Prea curioasă și prea țanțoșă. O bufniță? Nu, are mișcări prea lente. Poate o vrabie era cea mai potrivită.

Cu Walter Curnow, specialistul de sistem care va avea dificila sarcină de a o pune pe *Discovery* din nou în funcțiune, era ceva mai greu. Era înalt și masiv și în nici un caz nu semăna cu o pasăre. De obicei găsea un echivalent în spectrul larg al speciilor de cîini, dar de data asta nici un cîine nu oferea un termen potrivit de comparație. Da, sigur – Curnow era un urs. Nu unul ursuz și amenințător, ci prietenos și simpatic. Și se nimerea bine; îi amintea lui Floyd de colegii ruși cu care urma să se întîlnească în curînd. Erau deja de mai multe zile lansați pe orbită, unde își făceau ultimele verificări.

Acesta este cel mai important moment din viața mea, își spuse Floyd. Plec într-o misiune care ar putea fi hotărîtoare pentru viitorul speciei umane. Totuși, nu simțea nici un pic de exaltare. Nu se putea gîndi decît la ultimele cuvinte pe care le șoptise înainte de a pleca de-acasă: "La revedere, fiule, oare pînă mă întorc ai să-ți mai amintești de mine?" Pe tot timpul numărătorii

inverse numai la asta se gîndise. Și încă mai avea un pic de ciudă pe Caroline, care refuzase să trezească copilul pentru o ultimă îmbrățișare. Știa însă că avusese dreptate, era mai bine așa.

Gîndurile îi fură întrerupte brutal de o explozie de veselie. Dr. Curnow împărtășea colegilor săi o glumă – și o sticlă mare, cu care umblau cu gingășie, de parcă ar fi fost o masă critică de plutoniu.

– Hei, Heywood, strigă el, din cîte-am auzit, căpitanul Orlov a-ncuiat toată băutura, așa că asta-i ultima ta șansă. Château Thierry '95. Scuză paharele de plastic.

Sorbind din șampania într-adevăr excelentă, se gîndi cu groază la bancurile lui Curnow răsunînd de-a lungul și de-a latul sistemului solar. Oricît i-ar fi admirat calitățile profesionale, ca tovarăș de drum s-ar putea ca acesta să se dovedească mai puțin încîntător. Măcar din partea dr. Chandra nu se temea de astfel de probleme; Floyd cu greu și-l putea închipui zîmbind, iar de rîs nici nu putea fi vorba. Și, bineînțeles, refuzase șampania cu un fior imperceptibil. Curnow fusese destul de politicos – sau de bucuros – ca să nu insiste.

Inginerul părea hotărît să devină sufletul grupului. Cîteva minute mai tîrziu scoase de

undeva un instrument electronic cu clape, cu două octave și intonă rapid "D'ye Ken John Peel", în registru de pian, trombon, vioară, flaut și orgă, una după alta, cu acompaniament vocal. Cînta chiar foarte bine și, curînd, Floyd își dădu seama că se alăturase corului. Totuși nu era rău, își spuse, că Curnow va petrece cea mai mare parte a călătoriei într-o hibernare liniștită.

Muzica încetă cu un acord disonant în momentul în care motoarele s-au aprins și naveta s-a lansat în înaltul cerului. Floyd fu cuprins de o exaltare de-acum familiară, deși veșnic nouă – un sentiment al puterii fără margini, care îl înălța și îl îndepărta de grijile și îndatoririle sale pămîntene. Oamenii au știut ce fac – poate că nu-și dăduseră nici ei înșiși seama – atunci cînd au hotărît că lăcașul zeilor era undeva, dincolo de puterea de acțiune a gravitației. Zbura acum către tărîmul unde nimic nu mai are greutate; și pentru moment putea să uite că acolo nu-l aștepta libertatea, ci răscrucea întregii sale cariere.

Pe măsură ce viteza creștea, simțea pe umeri apăsarea atîtor lumi, dar o primea cu bucurie, ca un Atlas care nu a început încă să obosească sub povara sa. Nu încerca să gîndească, se mulțumea numai să savureze experiența. Chiar și dacă aceasta va fi ultima oară cînd urma să părăsească Pămîntul, o despărțire definitivă de tot

ceea ce iubise vreodată, acum nu era trist. Zgomotul motoarelor, care-l înconjura, era o odă triumfală, ce izgonea orice sentimente mai puțin nobile.

Aproape că-i păru rău cînd se termină, dar fu încîntat să poată respira mai ușor și să încerce iar sentimentul acela de libertate neașteptată. Aproape toți ceilalți pasageri își desfăcură cataramele centurilor de siguranță, pregătindu-se să savureze cele treizeci de minute de gravitație zero de pe orbita intermediară, în timp ce aceia care parcurgeau drumul pentru prima dată rămaseră așezați pe locurile lor, căutînd neliniștiți din priviri pe asistenții de zbor.

– Vă vorbește căpitanul. Sîntem acum la o altitudine de trei sute de kilometri deasupra coastei de vest a Africii. Nu veți vedea prea mult din ea fiindcă e noapte – pata de lumină e Sierra Leone – și Golful Guineei este bîntuit de o furtună tropicală violentă. Uitați-vă ce fulgere!

În cincisprezece minute va răsări soarele. Între timp, vom întoarce naveta în așa fel încît să puteți vedea centura de sateliți ecuatoriali. Cel mai strălucitor, aproape direct deasupra noastră, este *Antenna Farm*, al lui *Intelsat Atlantic-1*. Apoi, la Vest, este *Intercosmos 2*, iar steaua aceea, mai palidă, e Jupiter. Și, dacă vă uitați dincolo de ea, veți vedea o lumină care pulsează, pe fundalul

stelar; este noua stație spațială chineză. Vom trece la o sută de kilometri depărtare, nu destul de aproape ca să o vedeți cu ochiul liber...

Oare ce-or avea de gînd? se întrebă Floyd, alene. Văzuse fotografii ale structurii cilindrice, bondoace, cu umflăturile ei curioase, și nu găsise nici un motiv să creadă în zvonurile alarmiste cum că aceasta ar fi o fortăreață echipată cu arme cu laser. Dar chinezii nu puteau învinui pe nimeni altcineva decît pe ei înșiși pentru propaganda aceasta ostilă, fiindcă Academia de Științe din Beijing continua să ignore cererile repetate ale Comitetului ONU pentru Spațiul Cosmic de a permite o inspecție a stației.

Cosmonaut Alexei Leonov nu era o frumusețe; prea puține nave spațiale sînt. Poate, într-o zi, rasa umană are să pună bazele unei estetici noi; poate vor apărea generații noi de artiști, ale căror idealuri să nu fie formele pămîntene, modelate de vînt sau de apă. Spațiul însuși era un loc al frumuseții, uneori copleșitoare; din nefericire, mașinăriile create de om nu se ridicau la aceeași înălțime.

Dacă nu socoteai cele patru rezervoare de combustibil, imense, care vor fi abandonate de îndată ce nava va intra pe orbita intermediară, *Leonov* era surprinzător de mică. De la scutul

termic pînă la motoare avea mai puțin de 50 de metri; era greu de crezut că un asemenea vehicul, mai mic decît un avion de pasageri, putea duce zece femei și bărbați dintr-o parte în alta a sistemului solar.

Dar gravitația zero, care făcea ca pereții, podeaua și acoperișul să-și schimbe rolurile între ele, modifica toate regulile existenței. La bordul lui *Leonov* era suficient loc chiar și cînd toată lumea era activă în același timp, ceea ce se întîmpla chiar acum. Mai mult, încărcătura ei normală se dublase, cel puțin, prin prezența unui mare număr de ziariști, tehnicieni care făceau ultimele verificări, și a unor oficiali nerăbdători.

De îndată ce naveta fu ancorată, Floyd încercă să afle care va fi cabina pe care urma să o împartă, timp de un an de-acum înainte, cu Chandra și Curnow. După ce o descoperi, constată că era atît de plină cu cutii etichetate cu grijă, conținînd echipament și provizii, încît era aproape imposibil să intri în ea. Tocmai se întreba cum să facă să bage un picior dincolo de ușă, cînd unul dintre membrii echipajului, care zbura în viteză de la un punct de sprijin la altul, îi observă încurcătura și se opri brusc.

– Doctore Floyd, bine ați venit la bord. Eu sînt Max Brailovski, inginer șef adjunct.

Tînărul rus vorbea engleza aceea atentă, corectă, a elevului care a învățat mai mult cu un profesor electronic decît cu un om. În timp ce își strîngeau mîinile, Floyd compara figura și numele cu setul de biografii pe care le studiase deja: Maxim Andrei Brailovski, 31 de ani, născut la Leningrad, specializat în structuri; hobby: scrima, ciclismul cosmic, șahul.

– Îmi pare bine, spuse Floyd. Dar spune-mi, cum fac să intru?

– Nu-ți face griji, spuse Max vesel. Cînd ai să te trezești, toate vor fi dispărut. Sînt – cum le zice? – consumabile. O să mîncăm pînă-ți facem loc în cameră. Îți promit că, atunci cînd o să începi să ai nevoie de ea, camera va fi goală.

Se bătu pe burtă.

– Perfect, dar pînă atunci, unde-mi pun lucrurile? Floyd îi arătă cele trei valize mici, cu o masă totală de 50 de kilograme, care conțineau, după cum spera el, tot ce-i va fi necesar pentru următorii două miliarde de kilometri. Nu fusese ușor să le ghideze, fără greutate, dar supuse inerției, pe culoarele navei, cu un număr cît mai mic de ciocniri.

Max luă două din ele, se strecură ușor prin triunghiul format de trei traverse și trecu printr-un orificiu minuscul, parcă sfidînd Prima Lege a lui Newton. Floyd achiziționă cîteva vînătăi noi luînd-o pe urmele lui; după o bună bucată de vreme – *Leonov* părea mult mai mare pe dinăuntru decît pe dinafară – ajunseră în fața unei uși pe care scria CĂPITAN, cu caractere chirilice și latine. Deși știa să citească în rusește mult mai bine decît să vorbească, Floyd aprecie gestul; observase deja că toate anunțurile de pe navă erau bilingve.

Ca răspuns la bătaia lui Max se aprinse un beculeț verde și Floyd intră în cabină, cît putu mai grațios. Vorbise de multe ori cu căpitanul Orlova, dar nu se întîlniseră niciodată pînă acum. Îl așteptau două surprize.

Dimensiunile reale ale unei persoane sînt imposibil de apreciat pe ecranul video-telefonului; într-un fel sau altul, camera de luat vederi reușește să uniformizeze totul. Căpitanul Orlova, în picioare – atît cît putea cineva să *stea* în picioare în regim de gravitație zero – abia dacă îi ajungea lui Floyd pînă la umăr. De asemenea, video-telefonul nu reușise să transmită albastrul amețitor al ochilor pătrunzători, de departe cea mai izbitoare trăsătură a unei fețe care, cel puțin pentru moment, nu putea fi caracterizată ca frumoasă.

– Bună, Tania, spuse Floyd. Mă bucur că ne cunoaștem, în sfîrșit. Păcat de părul tău.

Își strînseră ambele mîini, ca doi vechi prieteni.

– Mă bucur să te avem la bord, Heywood, răspunse căpitanul. Spre deosebire de Brailovski, vorbea englezește fluent, dar cu un accent puternic. Da, și mie mi-a părut rău să-l pierd, dar în misiunile lungi părul e o problemă și prefer să nu am de-a face prea mult cu frizerii băștinași. Îmi cer scuze pentru cabină; cred că ți-a explicat Max că ne-am trezit în ultima clipă că mai avem nevoie de încă zece metri cubi, spațiu de depozitare. Vasili și cu mine n-o să stăm prea mult pe-aici în primele cîteva ceasuri, așa că te rog să te folosești de cabina noastră.

– Mulțumesc. Dar Curnow și Chandra?

– Am aranjat ceva asemănător și pentru ei. Poate vi se pare că vă tratăm ca pe o încărcătură...

– Nedorită la bord.

– Pardon?

– E o etichetă care se punea pe bagaje, în zilele de demult ale călătoriilor pe mare.

Tania zîmbi.

– Da, așa poate părea. Dar voi veți fi foarte bine veniți la sfîrșitul călătoriei. Ne-am și apucat să facem pregătiri pentru readucerea la viață.

– Prea sună ca din Biblie. Să zicem mai bine... nu, înviere e și mai rău!... pregătiri pentru trezire. Dar înțeleg că trebuie să fii foarte ocupată; dă-mi voie să-mi las bagajele și o să-mi continuu turul de onoare.

– Are să te conducă Max. Du-l pe doctorul Floyd la Vasili, te rog. E jos, pe puntea de comandă.

Ieșind din cabina căpitanului, Floyd le atribui în gînd o notă mare celor care alcătuiseră echipajul. Tania Orlova era un personaj destul de impresionant pe hîrtie; în carne și oase era chiar impunătoare, în ciuda farmecului. Mă-ntreb cum e, își spuse Floyd, cînd îi sare țandăra. E foc sau gheață? Una peste alta, cred că prefer să nu aflu.

Floyd își recăpăta rapid "picioarele cosmice"; pînă să ajungă pe puntea unde era Vasili Orlov, învățase să se miște aproape la fel de ușor ca și ghidul său. Savantul îl salută cu aceeași căldură cu care-l primise și soția sa.

– Bun venit la bord, Heywood. Cum te simți?

– Perfect, doar că mor de foame, cu-ncetinitorul.

Timp de o secundă, Orlov păru nedumerit, apoi fața i se destinse într-un zîmbet larg.

– A, am uitat. Ei, lasă, că n-o să dureze mult. Peste zece luni o să poți să mănînci cît vrei.

Cei destinați să hiberneze își începeau dieta cu o săptămînă înaintea zborului și în ultimele 24 de ore nu beau nimic. Floyd începea să se întrebe cît din amețeala din ce în ce mai pronunțată se

datora foamei, cît șampaniei lui Curnow și cît gravitației zero.

Ca să se adune, privi la nenumăratele țevi multicolore din jurul lor.

– Deci ăsta e faimosul modul Saharov. E prima dată cînd îl văd în mărime naturală.

– E abia al patrulea pe care-l construim.

– Sper că funcționează.

– Ar fi de dorit. Altfel, Consiliul Municipal din orașul Gorki are să schimbe iar numele pieței Saharov.

Faptul că un rus putea să glumească, oricît de acru, pe seama tratamentului aplicat celui mai mare dintre oamenii de știință ai țării, era un semn că veneau vremuri noi. Floyd își aminti din nou de elocventul discurs la primirea lui Saharov în Academie, cînd fusese numit, cu atîta întîrziere, Erou al Uniunii Sovietice. Închisoarea și exilul, spusese el atunci auditoriului, sînt ajutoare de nepreţuit ale creativității. Nu mic e numărul capodoperelor născute între zidurile cîte unei celule, dincolo de tentațiile societății. Iată, ca ilustrare, faptul că cea mai importantă realizare a minții omenești, însăși lucrarea lui Newton, *Principiile matematice ale filozofiei naturale* era rezultatul exilului său autoimpus din Londra bîntuită de ciumă.

Comparația nu era lipsită de modestie. Anii aceia petrecuți în Gorki îi aduseseră nu numai o nouă perspectivă asupra structurii materiei și a originii Universului, dar și conceptele asupra controlului plasmei care duseseră la energia practică termonucleară. Modelul însuși, cel mai cunoscut și mai popular rezultat al acestor teorii, era doar unul dintre rezultatele secundare ale acestei izbucniri de energie intelectuală. Tragic era faptul că asemenea pași uriași se datorau unor nedreptăți. Poate, într-o zi, omenirea va descoperi și niște căi mai civilizate pentru a-și rezolva problemele.

Înainte de a părăsi încăperea, Floyd aflase cu mult mai mult decît intenționase despre modulul Saharov, și mult mai mult decît putea spera să rețină. Știa bine principiile de bază ale acestuia – utilizarea unei reacții termonucleare pulsatorii pentru încălzirea și arderea oricărui tip de combustibil. Rezultatele cele mai bune fuseseră obținute cu hidrogen pur ca lichid, dar acesta era mult prea voluminos și greu de stocat pe perioade lungi. Metanul și amoniacul se dovediseră alternative viabile; pînă și apa putea fi utilizată, chiar dacă se obțineau rezultate considerabil mai slabe.

Pentru *Leonov* se făcuse un compromis: uriașele rezervoare de hidrogen lichid, care

urmau să dea navei impulsul inițial, vor fi abandonate în momentul în care se va atinge viteza necesară pentru ca aceasta să ajungă pînă pe Jupiter. Ajunsă la destinație, nava va folosi amoniacul pentru frînare, manevrele la întîlnirea cu *Discovery* și întoarcerea pe Pămînt.

Aceasta teoretic, după verificări și răsverificări, teste nesfîrșite și simulări făcute pe computere. Dar, după cum o dovedise experiența tristă a lui *Discovery*, toate proiectele umane puteau fi ușor răsturnate de Natură, Soartă sau oricum altfel ai fi numit forța care guvernează Universul.

– Deci aici erai, doctore Floyd, se auzi o voce autoritară, feminină, care întrerupse explicațiile entuziaste ale lui Vasili cu privire la feedback-ul magnetohidrodinamic. De ce nu v-ați prezentat la *mine*?

Floyd se răsuci încet în jurul propriei axe, împingînd ușor cu o mînă. Zări o siluetă masivă, maternă, îmbrăcată într-o uniformă ciudată, împodobită cu zeci de buzunare și buzunărașe. Rezultatul nu diferea prea tare de o uniformă cazacă, acoperită de banduliere pentru cartușe.

– Mă bucur să vă regăsesc, doamnă doctor. Încă mai explorez locul. Sper că ați primit raportul meu medical de la Houston.

– Cîrpacii ăia de la Teague! Ăștia habar n-au nici ce-i aia o aftă!

Floyd știa bine relația de respect reciproc care îi lega pe Katerina Rudenko și pe cei de la Centrul Medical Olin Teague, în ciuda zîmbetului larg, care nu-i contrazicea vorbele. Îi surprinse privirea curioasă și-și pipăi mîndră rețeaua din jurul taliei ample.

– Obișnuita gentuță neagră nu e prea practică în regim de gravitație zero – lucrurile-ți zboară din ea și cînd ai nevoie de ele nu le mai găsești. Pe asta am proiectat-o eu însămi; e o mini-sală de operație completă. Cu ea pot să scot un apendice, sau să asist o naștere.

– Cred că mai ales a doua problemă nu se va pune aici.

– Ha! Un medic bun trebuie să fie pregătit pentru orice.

Ce deosebire, se gîndi Floyd, era între căpitanul Orlova și doctor – sau ar trebui să folosească mai bine gradul ei real, acela de comandant-chirurg? – Rudenko. Orlova avea grația și incandescența unei prime balerine; doctorița ar fi putut fi imaginea Mamei Rusia: voinică, cu o față turtită, de țărancă, nu-i mai lipsea decît broboada pentru ca portretul să fie complet. Dar nu te lăsa înșelat, își spuse Floyd, femeia asta a salvat cel puțin douăsprezece vieți cînd cu accidentul portuar al lui Komarov – și în

timpul liber reușește să publice și *Analele Medicinei Spațiale*. Poți să spui că ai avut noroc s-o ai în echipaj.

– Doctore Floyd, o să ai destul timp, mai tîrziu, să explorezi mica noastră navă. Colegii mei sînt prea politicoși ca să ți-o spună, dar au mult de lucru și îi cam încurci. Aș vrea să rezolv cu dumneavoastră, cu toți trei, cît mai repede și mai ușor cu putință. Așa vom avea mai puține pe cap.

– M-am temut eu că așa o să fie, dar înțeleg foarte bine cum stau lucrurile. Sînt gata, oricînd doriți.

– Eu sînt *întotdeauna* gata. Veniți cu mine, vă rog.

Spitalul navei era suficient de mare încît să încapă în el o masă de operație, două biciclete ergonomice, cîteva dulăpioare cu materiale și un aparat cu radiații X. În timp ce-i făcea lui Floyd un control rapid, dar atent, dr. Rudenko îl întrebă pe neașteptate:

– Ce e cilindrul mic, de aur, pe care-l poartă dr. Chandra la gît, pe lanț, vreun aparat de comunicații? N-a vrut să și-l dea jos; de altfel, e atît de rușinos, încît aproape că n-a vrut să dea *nimic* jos de pe el.

Floyd nu-și putu reține un zîmbet; nu era greu să-ți imaginezi care vor fi fost reacțiile modestului indian la comportamentul impunătoarei doamne.

– Este un lingam.

– Un ce?

– Sînteți doctor, ar trebui să-l recunoașteți. Simbolul masculin al fertilității.

– Desigur – tare-s proastă. E hindus practicant? E puțin cam tîrziu ca să-i mai putem aranja un regim strict vegetarian.

– Nu vă alarmați, nu v-am fi făcut una ca asta fără să vă avertizăm mai întîi. Chiar dacă nu se atinge de băuturile alcoolice, Chandra nu crede cu fanatism decît în computere. Mi-a spus odată că bunicul său, care a fost preot în Benares, i-a dat acest lingam, care se păstrează în familie de multe generații.

Oarecum spre surprinderea lui Floyd, reacția doctoriței nu fu negativă, așa cum se așteptase el. Dimpotrivă, expresia ei deveni plină de solicitudine.

– Îl înțeleg foarte bine. Mama mi-a dat o icoană foarte frumoasă, din secolul al XVI-lea. Am vrut s-o iau cu mine, dar are cinci kilograme.

Doctorița redeveni brusc eficientă, îi făcu lui Floyd o injecție nedureroasă dintr-o seringă cu aer comprimat și-i spuse să revină cînd o să i se facă somn. Ceea ce, îl asigură, se va întîmpla în mai puțin de două ore.

– Între timp, relaxați-vă complet, îi ordonă ea. La nivelul acesta, al stației D.6, este un punct de observație. Puteți să vă duceți acolo.

Era o idee bună și Floyd se îndreptă într-acolo cu o docilitate care i-ar fi surprins pe toți prietenii lui. Dr. Rudenko își privi ceasul, dictă o frază scurtă secretarului automat și potrivi soneria să sune peste treizeci de minute.

Ajuns în postul de observație D.6, Floyd îi găsi pe Chandra și pe Curnow, deja acolo. Îl priviră fără să-l recunoască, apoi se întoarseră să urmărească spectacolul extraordinar de-afară. Lui Floyd îi trecu prin cap – și se felicită pentru simțul său de observație atît de ascuțit – că dr. Chandra nu părea să se bucure prea tare de priveliște. Ținea ochii bine închiși.

Suspendată în fața lui, era o planetă complet necunoscută, strălucind în nuanțe minunate de albastru și alb orbitor. Ce ciudat, își spuse Floyd. Ce s-a întîmplat cu Pămîntul? Da, sigur, nu era de mirare că nu-l recunoscuse! Era cu susul în jos! Ce nenorocire – timp de cîteva secunde îi deplînse pe bieții oameni care cădeau în spațiu...

Abia dacă băgă de seamă cînd doi membri ai echipajului îndepărtară forma docilă a lui Chandra. Cînd se întoarseră după Curnow, Floyd stătea cu ochii închiși, dar încă mai respira. Cînd se întoarseră după el, chiar și respirația i se oprise.

II

TSIEN

Capitolul 6

TREZIREA

Și ne-au spus că n-o să visăm, gîndi Heywood Floyd, mai mult surprins decît supărat. Lumina rozalie, strălucitoare, care îl înconjura, era foarte odihnitoare. Îi amintea de picnicuri sau de buștenii care ardeau în cămin de Crăciun. Lumina însă nu dădea și căldură; ba chiar se simțea o oarecare răcoare, chiar dacă nu neplăcută.

Se auzeau murmure de voci, prea încete ca să înțeleagă ce spun. Începură să se audă mai tare, dar tot nu înțelegea.

– Evident, își spuse uimit, nu pot să visez în rusește!

– Nu, Heywood, îi răspunse o voce feminină. Nu visezi. E timpul să te dai jos din pat.

Strălucirea diafană pieri; deschise ochii și i se păru că vede ca prin ceață o lanternă care se

îndepărtează de fața lui. Stătea întins pe o canapea, fixat de ea cu o plasă elastică; în jurul lui se învîrteau oameni; dar erau în afara punctului lui de focalizare și nu-i putea identifica.

Degete blînde îi închiseră pleoapele și-i masară fruntea.

– Nu forța. Respiră adînc... încă o dată... așa... cum te simți?

– Nu știu... ciudat... amețit... și mi-e foame.

– Asta-i semn bun. Știi unde te afli? Acum poți deschide ochii.

Siluetele deveniră mai clare – mai întîi dr. Rudenko, apoi căpitan Orlova. Ceva însă se întîmplase cu Tania de cînd o văzuse ultima dată acum o oră. Cînd își dădu seama ce era, avu un șoc aproape fizic.

– Ți-a crescut părul la loc!

– Sper că ți se pare o îmbunătățire. Fiindcă eu nu pot să spun același lucru despre barba ta.

Floyd își duse mîna la față și descoperi că pentru fiecare etapă de mișcare îi trebuia o planificare atentă. Bărbia îi era acoperită cu țepi scurți, de două-trei zile. În timpul hibernării, părul crește cu o viteză de o sută de ori mai mică decît în mod normal...

– Deci am reușit, spuse el. Am ajuns în dreptul lui Jupiter.

Tania se uită la el sumbră, apoi îi aruncă doctoriței o privire, la care aceasta răspunse cu o înclinare abia vizibilă a capului.

– Nu, Heywood, spuse ea. Sîntem încă la depărtare de o lună. Nu te speria, nava e în perfectă stare și totul merge normal. Dar prietenii tăi de la Washington ne-au rugat să te trezim înainte de vreme. S-a întîmplat un lucru neprevăzut. Am intrat într-o cursă pentru a ajunge primii la *Discovery*, și mă tem că o vom pierde.

Capitolul 7

TSIEN

Cînd vocea lui Heywood Floyd se auzi din difuzorul Setcom-ului, cei doi delfini își întrerupseră cercurile pe care le făceau în jurul piscinei și veniră la margine. Își așezară capetele pe bordură și rămaseră cu ochii țintă la sursa de unde veneau sunetele.

Deci îl recunosc pe Heywood, își spuse Caroline, cu puțină amărăciune. Christopher însă, în patru labe în țarcul lui, nu catadicsi să se oprească din jocul cu butoanele colorate ale cărții cu poze, atunci cînd vocea tatălui său se auzi, tare și limpede, de la o distanță de jumătate de miliard de kilometri în spațiu.

Draga mea, nu te va surprinde să mă auzi cu o lună mai devreme decît fusese planificat; probabil

că știi de mai multe săptămîni că nu sîntem singuri aici.

Încă îmi vine greu să cred că-i adevărat. Nici nu prea are sens, de fapt. Nu au cum să aibă destul combustibil pentru întoarcerea pe Pămînt; nici nu știu cum ar putea stabili legătura cu Discovery.

Desigur, nu i-am văzut niciodată. Chiar și la cea mai mică distanță la care s-a aflat vreodată, Tsien tot a fost la mai bine de 50 de milioane de kilometri depărtare. Ar fi avut timp suficient să răspundă semnalelor noastre, dacă ar fi vrut, dar au preferat să ne ignore cu desăvîrșire. Iar de acum încolo vor fi mult prea ocupați ca să mai aibă timp de taclale. În cîteva ceasuri vor intra în atmosfera lui Jupiter – atunci o să vedem cum le funcționează lor frînele aeriene. Dacă funcționează bine, asta ne va ridica și nouă moralul. Dacă nu... mai bine să nu ne gîndim.

Una peste alta, rușii o iau neașteptat de bine. Bineînțeles, sînt furioși și dezamăgiți, dar am auzit și expresii de admirație sinceră. Păcăleala a fost strașnică, au construit nava în văzul tuturor și ne-au lăsat pe toți să credem că e o stație spațială, pînă cînd i-au atașat propulsoarele.

Așa că, acum nu mai e nimic de făcut, decît să fim cu ochii pe ei. Și, de la distanța asta, nu vom vedea cu mult mai bine decît telescoapele voastre

cele mai bune. Nu pot să nu le doresc să reușească, chiar dacă, bineînțeles, sper că nu se vor atinge de Discovery. Aceea e proprietatea noastră și sînt convins că Departamentul de Stat le reamintește asta din oră în oră.

Dacă prietenii chinezi nu și-ar fi întors armele împotriva noastră, n-ai fi avut vești de la mine încă o lună de-acum înainte. Acum însă, că dr. Rudenko m-a trezit, am să-ți trimit mesaje cam o dată la două zile.

După șocul inițial m-am adaptat foarte bine – am cunoscut echipajul și nava, mi-am regăsit "picioarele spațiale". Și-mi îmbunătățesc puțina rusă pe care o știu, deși n-am ocazia să o folosesc prea mult, fiindcă toată lumea insistă să vorbească englezește. Tare prost stăm cu limbile străine noi, americanii. Uneori îmi e și rușine, din cauza șovinismului nostru – sau a lenei noastre.

La bordul navei se vorbește de la engleza perfectă – inginerul șef Sașa Kovalev și-ar putea cîștiga existența ca orice crainic BBC – pînă la varianta dacă-vorbești- destul-de-repede-nu-are-nici-o-importanță-cîte-greșeli-faci? Singura care nu vorbește fluent este Zenia Marcenko, aceea care a înlocuit-o pe Irina Iakunina, în ultima clipă. Apropo, mă bucur să aud că Irina s-a însănătoșit repede, trebuie să fi fost o mare dezamăgire

pentru ea! Mă-ntreb dacă și-a reluat zborurile cu zmeul.

Și pentru că vorbeam de accidente, Zenia a trecut, în mod evident, printr-unul foarte serios. Deși chirurgii au făcut o treabă foarte bună, se crede că trebuie să fi suferit arsuri grave la un moment dat. E cea mai mică din echipaj și toată lumea o tratează cu... era să zic cu milă, dar mila e prea condescendentă. Să-i zicem cu o atenție specială.

Poate te întrebi cum mă înțeleg cu căpitanul Tania. Ei bine, îmi place, chiar foarte mult – dar n-aș vrea s-o supăr vreodată. Nu există nici un dubiu asupra persoanei care comandă nava.

Cît despre chirurgul-comandant Rudenko – ai cunoscut-o la Convenția Aerospațială din Honolulu, acum doi ani și sînt convins că nu ai uitat petrecerea de la sfîrșit. Ai să înțelegi de ce-i spunem Ecaterina cea Mare – bineînțeles, atunci cînd e cu spatele ei lat la noi.

Dar destul cu bîrfa. Dacă depășesc timpul alocat, nici nu vreau să mă gîndesc ce taxe suplimentare voi avea de plătit. Și fiindcă veni vorba, convorbirile astea sînt, sau ar trebui să fie, perfect confidențiale. Dar lanțul comunicațiilor are multe verigi, așa că nu te mira dacă vei primi vești și prin... alte canale.

Aștept vești de la tine. Spune-le fetelor că o să vorbesc și cu ele, mai încolo. Toată dragostea mea pentru voi toți – mi-e foarte dor de tine și de Chris. Și promit că, după ce mă întorc, n-o să vă mai părăsesc niciodată.

Urma o pauză însoțită de un fîșîit, apoi o voce evident artificială spuse: "Aici se încheie Mesajul Patru-Sute-Treizeci-Și-Doi bară Șapte de pe Nava Spațială *Leonov*". Caroline Floyd închise aparatul și cei doi delfini se scufundară și se îndreptară către apele Pacificului, fără să lase în urmă nici o cută pe suprafața apei.

Cînd văzu că i-au dispărut prietenii, Christopher începu să plîngă. Mama lui îl ridică în brațe și încercă să-l împace; îi luă mult timp pînă să reușească.

Capitolul 8

ÎNTÎLNIREA CU JUPITER

Imaginea lui Jupiter, cu panglicile sale de nori albi, benzile stropite, roz ca burta de somon și cu Marea Pată Roșie privind fix ca un ochi răuvoitor, stătea suspendată, neclintită pe ecranul de proiecție. Ecranul era acoperit pe trei sferturi, dar nimeni nu privea la discul luminos; toți ochii erau ațintiți asupra semilunii întunecate de la marginea lui. Acolo, pe partea umbrită a planetei, nava chineză se pregătea pentru momentul adevărului.

E absurd, își spunea Floyd. La distanța asta de 40 de milioane de kilometri nu vedem nimic. Și oricum nu contează; prin radio vom afla tot ce vrem să știm.

Tsien închisese toate căile de comunicație – audio, video și circuitele de date – cu două ore înainte, atunci cînd retrăseseră antenele cu rază

mare la adăpostul scutului termic. Nu mai transmitea decît un semnal omnidirecțional, stabilind cu precizie poziția navei chinezești care plonja spre oceanul de nori de mărimea unor continente. Semnalul lui ascuțit – biip, biip, biip – era singurul sunet care se auzea în camera de comandă a lui *Leonov*. Fiecare dintre aceste impulsuri plecase de pe Jupiter cu mai bine de două minute înainte; acum, sursa lor putea fi deja un nor de gaz incandescent, care se împrăștie în stratosfera jupiteriană.

Semnalul se pierdea, se combina cu alte sunete. Biip-urile se auzeau distorsionat; unele se pierdură complet, apoi secvența se reluă. Teaca de plasmă care se forma în jurul lui *Tsien* urma să taie complet comunicațiile pînă cînd nava va ieși din nou la lumină. Dacă va mai ieși vreodată...

– Posmotri! strigă Max. Uite-o!

La început, Floyd nu văzu nimic. Apoi, chiar în marginea discului luminos, zări o steluță minusculă, strălucind acolo unde nu se putea afla nici o stea, pe fața întunecată a lui Jupiter.

Părea staționară, dar el știa că se mișcă cu o sută de kilometri pe secundă. Creștea încet în strălucire. Apoi încetă să mai fie un punct adimensional și deveni o formă alungită. O cometă făcută de mîna omului, care brăzda cerul

nopții jupiteriene și lăsa o dîră incandescentă, lungă de mii de kilometri.

Se mai auzi un ultim biip, distorsionat și ciudat de lung, de semnal, urmat de șuieratul fără înțeles al radiațiilor lui Jupiter, una dintre multele voci cosmice care n-aveau nimic de-a face cu omul sau cu obiectele făcute de el.

Tsien era acum neauzit, dar nu și nevăzut. Încă. Vedeau cum scînteia alungită se îndepărtează de fața dinspre Soare a planetei, urmînd să dispară în jumătatea întunecată. Pînă atunci, dacă lucrurile mergeau bine, Jupiter avea să captureze nava, anihilîndu-i viteza nedorită. Cînd va reapărea din spatele giganticei planete, nava va fi un nou satelit al acesteia.

Scînteia dispăru. *Tsien* făcuse curba și se îndrepta spre fața nevăzută. Nu vor mai vedea și nu vor mai auzi nimic pînă ce nu va ieși din umbră – dacă totul mergea bine, în mai puțin de o oră. Pentru chinezi, aceasta va fi o oră foarte lungă.

Pentru savantul Vasili Orlov și pentru inginerul cu comunicațiile, Sașa Kovalev, ora trecu extrem de repede. Aveau multe de învățat supraveghind micuța stea; timpii de apariție și dispariție, și, mai ales, schimbul Doppler al stației radio furnizau informații vitale asupra noii traiectorii a lui *Tsien*. Computerele de pe *Leonov* digerau deja toate cifrele și scuipau evaluări asupra momentului

reapariției, bazate pe rate presupuse de decelerație în atmosfera jupiteriană.

Vasili deconectă monitorul computerului, se răsuci cu tot cu scaun, își desfăcu centura de siguranță și se adresă ascultătorilor care așteptau răbdători.

– Cel mai apropiat moment pentru reapariție, peste 42 de minute. Dumneavoastră, spectatorii, puteți să faceți o plimbare, pentru ca noi să ne putem concentra pe ce avem de făcut aici. Ne revedem peste 35 de minute. Ușș! Nu-ukhodi!

Fără tragere de inimă, asistența nedorită părăsi cabina dar, spre disperarea lui Vasili, toată lumea se întoarse în mai puțin de treizeci de minute. Încă îi mai mustra că nu aveau încredere în calculele lui, cînd biip, biip-ul cunoscut al lui *Tsien* izbucni din difuzoare.

Vasili, uluit, se alătură totuși imediat ropotului spontan de aplauze. Floyd nu văzuse cine fusese primul care aplaudase. Deși rivali, erau cu toții cosmonauți, la cea mai mare distanță de casă la care ajunseseră vreodată niște oameni – "Ambasadori ai Omenirii", în termenii atît de nobili ai primului Tratat Spațial O.N.U. Și, chiar dacă nu doriseră ca să reușească chinezii, nu le doreau nici o nenorocire.

Floyd nu putea să nu se gîndească și la un element de interes propriu, foarte important.

Acum sorții de izbîndă ai lui *Leonov* crescuseră considerabil; *Tsien* demonstrase că manevrele de frînare aeriană sînt posibile. Informațiile despre Jupiter fuseseră corecte; atmosfera de-acolo nu le rezerva surprize neplăcute, poate fatale.

– Ei, spuse Tania, cred că ar trebui să le trimitem un mesaj de felicitare. Dar și dacă am face-o, tot nu ne-ar răspunde.

Parte din echipaj mai făcea încă glume pe seama lui Vasili, care privea datele scoase din computer fără să-i vină să creadă.

– Nu înțeleg! exclamă el. Normal ar fi să fie încă în spatele lui Jupiter! Sașa, dă-mi o evaluare de viteză după semnalele lor radio!

Urmă un nou dialog, pe tăcute, cu computerul. Apoi Vasili scoase un fluierat lung și jos.

– Ceva nu-i în regulă. Au intrat pe o orbită captivă, asta-i drept, dar nu se vor putea întîlni cu *Discovery*. Traiectoria pe care sînt acum are să-i ducă mult în spatele lui Io. O să avem informații mai precise după ce-i vom fi urmărit timp de alte cinci minute.

– Oricum, trebuie mai întîi să fie pe o orbită sigură, spuse Tania. Vor putea face modificări mai tîrziu.

– Poate. Dar asta o să-i coste zile, chiar dacă au combustibilul necesar. Lucru de care mă îndoiesc.

– Deci tot mai avem o şansă să le-o luăm înainte.

– Nu fi aşa optimistă. Mai avem încă trei săptămîni pînă să ajungem în dreptul lui Jupiter. Pot să traseze zece traiectorii pînă atunci, şi să o aleagă dintre ele pe cea mai bună pentru întîlnire.

– Asta dacă presupunem, din nou, că au destul combustibil.

– Bineînţeles. Iar ăsta e un lucru asupra căruia nu putem decît să emitem teorii.

Toată această conversaţie rapidă şi agitată avusese loc în rusă, lăsîndu-l mult în urmă pe Floyd. Cînd Taniei i se făcu milă şi îi explică greşeala lui *Tsien*, care fusese aruncat prea departe şi se îndrepta acum spre sateliţii exteriori, prima lui reacţie fu să întrebe:

– Atunci s-ar putea să dea de necaz. Ce intenţionaţi să faceţi dacă cer ajutor?

– Cred că glumeşti. Ţi-i închipui tu făcînd aşa ceva? Sînt mult prea orgolioşi. Şi, oricum, ajutorul ar fi imposibil. Ştii foarte bine că nu putem schimba nimic în misiunea noastră. Chiar dacă am avea destul combustibil...

– Ai dreptate, desigur; dar s-ar putea să fie greu de explicat restului de 99% din oameni, care nu înţeleg ce-i aia mecanică orbitală. Ar trebui să ne gîndim şi la complicaţiile de natură politică: cu toţii vom avea de pierdut, dacă nu-i putem ajuta.

Vasili, te rog să-mi dai traiectoria finală, odată stabilită. Mă duc jos, în cabina mea, să-mi fac temele.

Cabina lui Floyd, sau mai degrabă treimea lui de cabină, era încă parţial ocupată cu provizii, multe din ele depozitate în paturile cu perdele pe care le vor ocupa Chandra şi Curnow cînd se vor trezi din somnul lor îndelungat. Reuşise să-şi elibereze un pic de loc pentru lucrurile personale. Şi i se promisese luxul a încă doi metri cubi, întregi, de îndată ce unul din membrii echipajului va avea timp să ajute la mutatul mobilierului.

Floyd îşi puse în funcţiune consola, apăsă tastele pentru decriptare şi ceru informaţiile pe care Washington-ul i le trimisese în legătură cu *Tsien*. Se întrebă dacă gazdele lui reuşiseră să decodifice mesajul; cifrul avea la bază produsul a două numere prime cu o sută de cifre, şi Agenţia Naţională pentru Securitate îşi pusese la bătaie reputaţia, afirmînd că nici cel mai rapid computer din lume nu va reuşi să spargă cifrul înainte de Marele Scrîşnet de la finalul Universului. O afirmaţie care nu va putea fi niciodată verificată – ci doar infirmată.

Privi din nou fotografiile excelente ale navei chinezeşti, făcute atunci cînd aceasta îşi dăduse arama pe faţă, înainte de a-şi părăsi traiectoria

pămînteană. Mai erau și niște fotografii ulterioare – nu la fel de clare, datorită distanței mari față de camerele spion – făcute în etapa finală, în timp ce nava se îndrepta spre Jupiter. Acestea îl interesau cel mai tare. Dar și mai folositoare aveau să-i fie desenele, planurile și evaluările asupra performanțelor navei.

Chiar și acceptînd premisele cele mai optimiste, era greu de înțeles ce urmăreau chinezii. Probabil își consumaseră cel puțin nouăzeci la sută din combustibil în goana aceea nebună de-a curmezișul sistemului solar. Și, dacă nu era o misiune de sinucidere – ceea ce nu era exclus – atunci nu putea fi luată în considerare decît teoria hibernării și a unei recuperări ulterioare. Iar serviciile de informații erau de părere că tehnologia de hibernare a chinezilor era destul de avansată pentru a face din aceasta o teorie viabilă.

Dar serviciile de informații se înșelau adesea, încurcate mai ales de avalanșa de date brute care trebuia evaluate, "zgomotele de fond" din circuitele de informații. Cu *Tsien* făcuseră treabă bună, ținînd cont mai ales de timpul scurt pe care îl avuseseră la dispoziție, dar Floyd și-ar fi dorit ca informațiile să fie mai bine filtrate. O parte din ele erau evident inutile, fără nici o legătură posibilă cu misiunea lor.

Totuși, atunci cînd nu știi *ce* cauți, e important să pleci fără prejudecăți și idei preconcepute; lucruri care la început păreau lipsite de importanță sau chiar fără sens, se puteau dovedi vitale.

Oftînd, Floyd se apucă din nou să citească cele 500 de pagini de date, făcînd eforturi să-și păstreze receptivitatea, în timp ce diagrame, hărți, fotografii – unele dintre ele atît de neclare, încît ar fi putut reprezenta aproape orice – fragmente de știri, liste de delegați la conferințe pe teme științifice, titluri de publicații științifice și tehnice, pînă și documente comerciale se scurgeau cu repeziciune pe ecranul de mare fidelitate. Un întreg sistem de spionaj industrial foarte eficient lucrase din plin. Cine ar fi crezut că atît de multe module japoneze cu holomemorie sau microsisteme elvețiene de control al fluxurilor de gaz, sau detectoare nemțești pentru radiații puteau fi urmărite în drumul lor pînă la destinație – fundul "secat" al lacului Lop Nor, prima oprire pe traiectoria spre Jupiter.

Unele dintre ele fuseseră incluse din greșeală; nu puteau avea nici un fel de legătură cu misiunea. Dacă China comandase o mie de senzori cu infraroșii, prin intermediul unei corporații fantomă din Singapore, asta era treaba celor care se ocupau de problemele armatei; era greu de crezut că *Tsien* se aștepta să fie urmărit

de rachete cu detectori de căldură. Și *asta*, asta era chiar prea de tot – echipament pentru cercetări și prospecțiuni, de la Glacier Geophysics Inc., din Anchorage, Alaska. Ce creier șui și-a putut închipui că o expediție cosmică va avea nevoie de...

Zîmbetul de pe buzele lui Floyd îngheță – își simțea pielea de pe ceafă cum se strînge. Dumnezeule, n-or să îndrăznească! Dar deja îndrăzniseră destule pînă acum. Iar acum, în sfîrșit, totul începea să capete un sens.

Se întoarse la fotografii și la planurile navei chinezești. Da, era posibil – orificiile alea din spate, împreună cu electrozii de deflecție, dimensiunile se potriveau...

Floyd chemă puntea.

– Vasili, spuse el, ai obținut traiectoria aia?

– Da, răspunse ofițerul cu navigația, pe un ton ciudat de cuminte. Floyd înțelese imediat că intervenise ceva nou. Făcu o încercare.

– Merg la întîlnire cu Europa, nu-i așa?

La capătul celălalt al firului se auzi o izbucnire de surpriză.

– Ciort voz'mi! De unde știai?

– Nu știam, am presupus.

– Nu există nici o posibilitate de eroare. Am verificat cifrele pentru șase locații. Manevra de frînare le-a ieșit *exact* așa cum au vrut. Sînt în

drum spre Europa – și nu întîmplător. Vor ajunge acolo peste șaptesprezece ore.

– Și vor intra pe orbită.

– S-ar putea; nu le trebuie combustibil prea mult pentru asta. Dar de ce?

– Aș risca să mai fac o presupunere. Vor face o recunoaștere scurtă, apoi *vor ateriza*.

– Ești nebun – sau știi tu ceva ce noi nu știm?

– Nu, dar e o deducție simplă. O să-ți vină să-ți dai cu pumnii în cap fiindcă n-ai văzut un amănunt evident.

– Bine, Sherlock, de ce ar vrea cineva să aterizeze pe *Europa*? Ce-i acolo, pentru numele lui Dumnezeu?

Floyd își trăia din plin scurtul moment de triumf. Sigur, s-ar putea să greșească total.

– Ce e pe *Europa*? Nimic altceva decît substanța cea mai prețioasă din întregul Univers.

Spusese prea mult; nici Vasili nu era prost, îi smulse răspunsul de pe buze.

– Bineînțeles – apă!

– Exact. Miliarde de tone. Suficient să-și umple rezervoarele, să colinde printre toți ceilalți sateliți și încă să-i mai rămînă pentru întîlnirea cu *Discovery* și pentru drumul de întoarcere. Nu-mi face nici o plăcere, Vasili, dar prietenii noștri, chinezii, au fost din nou mai deștepți ca noi.

– Asta presupunînd că le merge.

Capitolul 9

GHEAȚA DIN MARELE CANAL

Cu excepția cerului negru ca tăciunele, fotografia ar fi putut fi făcută aproape oriunde în regiunile polare ale Pămîntului; nimic străin în oceanul de gheață ondulată care se întindea pînă departe, la orizont. Numai cele cinci siluete în costume spațiale, din fundal, lăsau să se vadă că peisajul aparținea unei alte lumi.

Nici măcar acum, secretoșii chinezi nu făcuseră cunoscute numele membrilor echipajului. Anonimii intruși în lumea înghețată erau doar savantul, comandantul, navigatorul, primul inginer și inginerul secund. De asemenea, era o ironie faptul că toți cei de pe Pămînt văzuseră fotografia, deja cu valoare istorică, cu un ceas înainte ca ea să ajungă pe *Leonov*, care era cu mult mai aproape, iar Floyd nu se putea

opri să se gîndească la toate astea. Dar transmisiunile de pe *Tsien* se făceau cu un fascicul atît de îngust, încît erau imposibil de interceptat; *Leonov* primea semnalele celelalte, multidirec- ționale. Chiar și acestea se pierdeau mai bine de jumătate din timp, atunci cînd mișcarea de rotație a *Europei* îi scotea în afara vederii sau cînd satelitul însuși era eclipsat de masa uriașă a lui Jupiter. Puținele știri pe care le aveau despre misiunea chineză erau primite de pe Pămînt.

Nava aterizase, după zborul inițial de recunoaștere, pe una din puținele insule solide, de piatră, care răzbăteau prin crusta de gheață ce acoperea, practic, întreaga suprafață a lunii. De la un pol la altul, gheața era plată. Nu existau furtuni, care s-o cioplească în tot felul de forme stranii, și nici zăpezi care, bătute de vînt, să se adune, strat peste strat, și să formeze munți mișcători. Meteoriți cădeau pe suprafața lipsită de aer a *Europei*, dar zăpadă niciodată. Singurele forțe modelatoare erau gravitația, constantă, care reducea toate înălțimile la un singur nivel, și cutremurele neîncetate, cauzate de alți sateliți, în trecerile lor repetate pe lîngă *Europa*. Jupiter însuși, în ciuda masei mult mai mari, avea un efect considerabil mai mic. Mareele jupiteriene își încetaseră lucrul cu mii de ani în urmă, cînd se asiguraseră că *Europa* rămăsese pentru totdeauna cu fața întoarsă spre gigantul său stăpîn.

Toate acestea se știau de cînd *Voyager* trecuse prin zonă, în anii '70, de la zborurile de recunoaștere ale lui *Galileo*, în anii '80 și de la aterizările lui *Kepler*, în '90. Dar, în cîteva ore, chinezii aflaseră mai multe despre *Europa* decît toate misiunile anterioare laolaltă. Ce aflaseră păstrau pentru ei; cu toată părerea de rău, nu puteai nega că-și cîștigaseră dreptul s-o facă.

Ceea ce li se nega într-adevăr, din ce în ce mai violent, era dreptul de a anexa acest satelit. Era pentru prima dată în istorie cînd o singură națiune emitea pretenții asupra unei lumi exterioare și toate posturile de radio și de televiziune de pe Pămînt dezbăteau chestiunea legalității acestor pretenții. Faptul că – după cum, după foarte multă vreme, catadicsiseră să sublinieze chinezii – ei nu semnaseră Tratatul Spațial O.N.U. '02 și, deci, nu erau obligați să respecte prevederile lui, nu reușea să potolească furia protestelor.

Brusc, *Europa* deveni punctul de interes numărul unu din întregul sistem solar. Și omul-de-la-fața-locului (sau măcar la numai cîteva milioane de kilometri depărtare) fu ridicat la mare cinste.

Sînt Heywood Floyd, la bordul navei Comandant Alexei Leonov, în drum spre Jupiter. După cum vă imaginați, cu toții sîntem cu ochii pe Europa.

Chiar în acest moment privesc prin cel mai puternic dintre telescoapele navei; prin lentilele lui, satelitul se vede de zece ori mai mare decît Luna, așa cum o vedeți voi cu ochiul liber. Și priveliștea e într-adevăr stranie.

Suprafața lui e de un roz uniform, cu cîteva pete mici, cafenii. E acoperit cu o rețea complicată de linii subțiri, care se ondulează și se împletesc în toate direcțiile. Seamănă foarte bine cu o fotografie dintr-un manual de anatomie, în care sînt prezentate venele și arterele.

Unele dintre acestea sînt lungi de cîteva sute – sau mii – de kilometri și arată cam așa cum și-au închipuit Percival Lowell și ceilalți astronomi de la începutul secolului al XX-lea că arată Marte.

Dar canalele de pe Europa nu sînt o închipuire, chiar dacă, bineînțeles, ele nu sînt artificiale. Mai mult, ele chiar conțin apă, sau măcar gheață. Căci satelitul este aproape în întregime acoperit de un ocean, cu o medie de adîncime de 50 de kilometri.

Fiindcă este atît de departe de Soare, temperatura la suprafața Europei este foarte scăzută, în jur de 150 de grade sub punctul de

îngheț. Deci, ar fi de presupus că oceanul întreg este un bloc solid de gheață.

În mod surprinzător, acest lucru nu e adevărat; în interiorul Europei forțele mareelor generează o mare cantitate de căldură – aceleași forțe care guvernează vulcanii de pe vecinul său, Io.

Deci gheața se topește, se sparge, îngheață, formează crevase și pîrtii asemănătoare celor de pe banchizele din regiunile noastre polare. Chiar acum privesc această rețea complicată de fisuri; cele mai multe dintre ele sînt întunecate la culoare și foarte vechi – au, poate, milioane de ani vechime. Cîteva însă sînt de un alb pur; acestea sînt cele care abia s-au deschis, și au o crustă groasă de numai cîțiva centimetri.

Tsien a aterizat în imediata apropiere a uneia dintre aceste vine albe: are o lungime de 1500 km și a fost botezată Marele Canal. Probabil chinezii intenționează să-și umple rezervoarele cu apa lui, pentru a putea explora sistemul de sateliți jupiterieni și a se întoarce pe Pămînt. Nu le va fi ușor, dar cu siguranță că și-au studiat cu multă grijă terenul de aterizare și știu ce fac.

Este limpede acum de ce și-au asumat un asemenea risc și de ce emit pretenții asupra Europei. Ca stație de realimentare, ea ar putea fi cheia întregului nostru sistem solar. Apă există și pe Ganimede, dar este în întregime înghețată și

mai puțin la-ndemînă, datorită forței gravitaționale mai mari a satelitului.

Și mai e un lucru la care abia acum m-am gîndit. Chiar dacă misiunea chineză rămîne pe Europa, eșuată, e posibil ca membrii ei să poată supraviețui pînă cînd să va organiza o misiune de salvare. Au energie suficientă, s-ar putea să se găsească minerale utile în zonă și se știe că chinezii sînt experți în producerea de hrană artificială.

Nu va fi pentru ei o existență luxoasă, dar cunosc oameni care ar accepta bucuroși această existență în schimbul imaginii uluitoare a lui Jupiter în înaltul cerului – imagine pe care sperăm să o vedem și noi, peste cîteva zile.

Aici Heywood Floyd, care vă spune la revedere în numele lui și al colegilor lui, de la bordul lui Alexei Leonov.

– Iar aici e puntea. Foarte frumoasă prezentare, Heywood. Trebuia să te faci reporter.

– Am o experiență îndelungată. Jumătate din viață mi-am petrecut-o în R.P.

– R.P.?

– Relația cu publicul – de cele mai multe ori, explicîndu-le oamenilor politici că trebuie să-mi dea mai mulți bani. Un lucru cu care *voi* nu trebuie să vă bateți capul.

– Ce bine-ar fi să fie așa! Oricum, vino sus pe punte. Avem informații noi, pe care vrem să le discutăm cu tine.

Floyd își scoase microfonul de la rever, fixă telescopul și se extrase din locașul strîmt. Pe cînd ieșea, aproape se ciocni cu Nikolai Ternovski, care avea, evident, aceeași destinație.

– Am să-ți fur ideile mai bune, pentru radio Moscova, Woody. Sper că nu te superi.

– Ești invitatul meu, tovarășe. Și-apoi cum te-aș putea opri?

Sus, pe punte, căpitan Orlova privea gînditoare o aglomerație de curbe și cifre de pe display-ul principal. Floyd tocmai se apucase să și le traducă, greoi, cînd ea îl întrerupse.

– Nu-i nevoie să intri în amănunte. Sînt evaluări ale timpului necesar pentru ca *Tsien* să-și umple rezervoarele și să se pregătească de lansare.

– Și-ai mei fac aceleași calcule, dar cu mult mai multe variabile. Noi sîntem de părere că am scăpat de una. Știai că cele mai bune pompe de apă, care există, le găsești la pompieri? Și te-ar surprinde să afli că Stația Centrală din Beijing s-a trezit că i se rechiziționează patru din modelele cele mai noi, cu cîteva luni în urmă, în ciuda protestelor primarului?

– Nu mă surprinde, mă umple de admirație. Continuă.

– S-ar putea să fie o coincidență, dar pompele acelea au exact dimensiunile optime. Făcînd niște pronosticuri în legătură cu debitul conductelor, viteza de forare în gheață și-așa mai departe – ei, bine, părerea noastră e că lansarea ar putea avea loc peste cinci zile.

– Cinci zile!

– Dacă au noroc și totul merge perfect. Și dacă nu-și umplu complet rezervoarele, ci își iau numai atît cît să le asigure întîlnirea cu *Discovery*, înaintea noastră. Dacă ne-o iau înainte cu un singur ceas, le e de-ajuns. Vor putea să ceară măcar prima de salvare.

– Nu și conform regulilor stabilite de juriștii Departamentului de Stat. La momentul oportun, vom declara că *Discovery* nu e eșuată, ci a fost doar parcată în așteptarea recuperării. Orice încercare de preluare a navei va fi considerată un act de piraterie.

– Sînt convinsă că și chinezii vor fi grozav de impresionați.

– Și dacă nu sînt, ce putem noi să facem?

– Sîntem mai mulți decît ei – chiar doi la unu după ce-i trezim pe Chandra și Curnow.

– Nu zău? Și unde sînt cuțitele de abordaj?

– Cuțitele?

– Săbiile, armele.

– A! Ne-am putea folosi de telespectrometrul cu laser. Poate distruge complet un asteroid de cîteva miligrame, la o distanță de o mie de kilometri.

– Nu cred că-mi surîde prea tare ideea. În orice caz, guvernul meu se va opune violenței, cu excepția autoapărării.

– Americani naivi! Noi sîntem mult mai realiști. Sîntem siliți să fim așa. Heywood, toți strămoșii *tăi* au murit de moarte bună. Dintre ai mei, trei au fost uciși în Marele Război pentru Patrie.

Între patru ochi, Tania îi spunea întotdeauna Woody, niciodată Heywood. Acum era serioasă. Sau îi testa numai reacțiile?

– Oricum, *Discovery* are echipament în valoare de numai cîteva miliarde de dolari. Nava nu e importantă, numai informațiile pe care le poartă la bord sînt deosebite.

– Exact. Informații care pot fi copiate, apoi șterse.

– Ai niște idei tare optimiste, Tania. Uneori am impresia că toți rușii sînt un pic obsedați.

– Mulțumită lui Napoleon și lui Hitler, ne-am cîștigat dreptul de-a fi așa. Dar nu-mi spune că ție nu ți-a trecut prin cap acest – cum îi spune? – acest scenariu.

– N-a fost nevoie, răspunse Floyd sumbru. Departamentul de Stat a făcut-o în locul meu, cu variațiuni chiar. Acum trebuie să așteptăm să vedem ce fac chinezii. Și nu m-ar mira deloc dacă ne-ar lua iar prin surprindere.

Capitolul 10

UN STRIGĂT DE PE "EUROPA"

Dormitul în regim de gravitație zero e un meșteșug care trebuie învățat; lui Floyd îi luase aproape o săptămînă pînă cînd descoperise modul cel mai eficient în care se putea să-și ancoreze brațele și picioarele, în așa fel încît să nu-i zboare în tot felul de poziții incomode. Acum era expert în asta și întoarcerea la greutatea normală nu-i producea nici o plăcere. Dimpotrivă, numai gîndul la ea îi dădea uneori coșmaruri.

Cineva îl zgîlțîia, încercînd să-l trezească. Nu, probabil visa în continuare: la bordul unei nave spațiale, intimitatea era sacră; nimeni nu intra în cabina vreunui alt membru al echipajului fără să ceară mai întîi permisiunea. Strînse pleoapele, dar zgîlțîiala continuă.

– Doctore Floyd, vă rog să vă treziți! Sînteți chemat pe punte!

Și nimeni nu-i spunea doctore Floyd; cea mai pretențioasă formulă de salut care-i fusese adresată era Doc. Ce se petrecea?

Deschise cu greu ochii. Era în cabina lui mititică, înfășurat blînd în coconul de dormit. Asta îi spunea o parte a creierului său. Atunci cum de privea la... *Europa*? Erau încă la milioane de kilometri distanță. Iată rețeaua atît de cunoscută, liniile care, intersectîndu-se, formau triunghiuri și poligoane. Și, sigur, acela era însuși Marele Canal... Nu, nu se putea. Cum era posibil, în timp ce el era tot în cabina lui de pe *Leonov*?

– Doctore Floyd!

Se trezi definitiv și-și văzu mîna stîngă plutindu-i la cîtiva centimetri în fața ochilor. Ce ciudat, liniile din palmă semănau atît de bine cu harta *Europei*! Dar Mama Natură cea econoamă se repeta tot timpul la scări atît de diferite, de la vîrtejul laptelui răsucit în cafea, la norii încolăciți într-un ciclon sau la brațele unei nebuloase spirale.

– Iartă-mă, Max, spuse el. Ce e? S-a-ntîmplat ceva?

– Credem că da. Dar nu cu noi. *Tsien* are necazuri.

Căpitanul, navigatorul și inginerul șef erau ancorați în scaunele lor de pe puntea de comandă; restul echipajului plutea neliniștit, ținîndu-se de suporții mai la-ndemînă, sau urmăreau monitoarele.

– Iartă-mă că te-am trezit, Heywood, se scuză Tania scurt. Uite care-i situația. Acum zece minute am primit un mesaj cu prioritate unu de la Centrul de comandă. *Tsien* a amuțit. Brusc, în mijlocul unui mesaj codificat; mai întîi, cîteva secunde de bolboroseli, apoi nimic.

– Și semnalul?

– S-a oprit și el. Nu-l mai recepționăm.

– Hopa! Înseamnă că-i ceva grav – o defecțiune majoră. Aveți vreo idee?

– Multe, dar toate sînt presupuneri. O explozie... o alunecare de teren... un cutremur; cine poate ști?

– Și s-ar putea să nu aflăm niciodată, pînă cînd altcineva nu aterizează pe *Europa* – sau pînă cînd nu ajungem noi destul de aproape ca să vedem.

Tania dădu din cap.

– Nu avem suficientă delta ve. Nu ne putem apropia la mai mult de 50 de mii de kilometri. De la distanța asta nu se vede mare lucru.

– Atunci nu putem face nimic.

– Nu-i chiar așa, Heywood. Centrul de control ne-a sugerat să începem să baleiem antena

mare, poate prindem vreun apel mai slab. Este, cum să-i spun, o încercare fără speranță, dar merită. Ce zici?

Prima reacție a lui Floyd fu de împotrivire.

– Asta înseamnă să ne întrerupem legăturile cu Pămîntul.

– Desigur, dar oricum urmează să facem asta cînd o să-l ocolim pe Jupiter. Și nu ne trebuie mai mult de cîteva minute să restabilim legătura.

Floyd nu răspunse. Ideea era foarte rezonabilă și totuși îl neliniștea într-un fel nelămurit. După cîteva secunde de gîndire, înțelese de ce simțea nevoia să se împotrivească.

Necazurile lui *Discovery* începuseră atunci cînd antena mare – Complexul principal de antene – pierduse legătura cu Pămîntul, din motive rămase încă necunoscute. Acolo însă Hal fusese cu siguranță implicat, în timp ce de data asta o asemenea primejdie nu exista. Computerele de pe *Leonov* erau unități mici, autonome; nu exista un creier central. Cel puțin nu unul non-uman.

Rușii îi așteptau cu răbdare răspunsul.

– De acord, spuse el în sfîrșit. Anunțați pe Pămînt ce urmează să facem și începeți ascultarea. Presupun că vreți să încercați frecvențele spațiale pentru S.O.S.

– Da, de îndată ce vom fi verificat corecțiile Doppler. Cum merge, Sașa?

– Mai lăsați-mă două minute și termin cu scanerul automat. Cît timp stăm pe ascultare?

Căpitanul nu ezită aproape deloc înainte de a răspunde. Floyd admirase întotdeauna hotărîrea Taniei, și chiar i-o și spusese odată. Într-unul dintre rarele ei momente de umor, ea îi răspunsese:

– Woody, un comandant se poate înșela, dar nu are voie să fie nesigur.

– Ascultați timp de cincizeci de minute, apoi restabiliți legătura cu Pămîntul, pentru următoarele zece. Apoi repetați ciclul.

Nu era nimic nici de văzut, nici de auzit. Circuitele automate interpretau mult mai bine zgomotele pe unde radio decît simțurile umane. Cu toate acestea, Sașa deschidea din cînd în cînd monitorul audio și atunci cabina se umplea de gălăgia centurilor de radiații ale lui Jupiter. Era un sunet ca al valurilor care se spărgeau pe toate plajele Pămîntului, peste care se suprapunea plesnetul exploziv al super-fulgerelor din atmosfera jupiteriană. Nici urmă de semnale umane. Unul cîte unul, membrii echipajului care nu aveau îndatoriri speciale acolo, dispărură.

Stînd în așteptare, Floyd făcu cîteva calcule mintale. Orice i s-ar fi întîmplat lui *Tsien*, trecuseră deja două ore de cînd știrile fuseseră retransmise de pe Pămînt.

Dar *Leonov* ar fi trebuit să poată să capteze un mesaj direct cu o întîrziere de mai puțin de o jumătate de minut, ceea ce însemna că deja chinezii avuseseră suficient timp pentru a emite din nou. Tăcerea lor prelungită sugera o catastrofă. Își dădu seama că începuse să construiască tot felul de scenarii îngrozitoare.

Cele 50 de minute păreau ore. Cînd se epuizară, Sașa reorientă antena spre Pămînt și raportă eșecul. În timp ce folosea restul pînă la zece minute ca să transmită un set de mesaje, privi întrebător către căpitan.

– Merită să mai încercăm o dată? spuse cu un glas în care se citea limpede pesimismul.

– Bineînțeles, poate reducem timpul, dar vom continua să ascultăm.

Cînd se împlini ora, antena cea mare fu din nou orientată spre *Europa*. Și aproape imediat becul de ALERTĂ al monitorului automat începu să pîlpîie.

Mîna lui Sașa se repezi spre monitorul audio și vocea lui Jupiter umplu cabina. Pe deasupra ei, ca o șoaptă în furtună, se auzea slab, dar inconfundabil, o voce omenească. Limba era imposibil de identificat, dar Floyd era sigur, mai mult din ritm și din intonație că *nu* era chineză, ci o limbă europeană.

Sașa manevră expert acordul fin și lungimile de undă și cuvintele deveniră mai clare. Limba era cu siguranță engleza; conținutul însă rămînea exasperant de neinteligibil.

Există o combinație de sunete pe care orice ureche umană o poate detecta imediat, chiar și pe fondul cel mai zgomotos.

Cînd din fondul jupiterian se auzi brusc, lui Floyd i se păru că visează, prins în capcana unui coșmar fantastic. Colegii săi reacționară ceva mai încet; apoi îl priviră cu aceeași stupefacție – și cu un început de bănuială.

Fiindcă primele cuvinte recognoscibile de pe *Europa* fură:

– Doctore Floyd, doctore Floyd, sper că mă auzi.

Capitolul 11

GHEAȚĂ ȘI VID

– Cine e? șopti cineva, într-un cor de șușoteli. Floyd își ridică mîinile într-un gest care exprima neștiință – și, spera el, nevinovăția.

...știu că ești la bordul lui Leonov*... putea să nu am prea mult timp... îndrept antena portabilă în direcția care mi se pare...*

Vreme de cîteva secunde înfiorătoare, semnalul dispăru, apoi reapăru, mult mai clar, dar nu cu mult mai tare.

...retransmiteți mesajul spre Pămînt. Tsien *distrus acum trei ore. Sînt singurul supraviețuitor. Folosesc aparatul portabil al costumului – nu știu*

dacă are destulă putere, dar e singura mea șansă. Vă rog să mă ascultați cu atenție. PE EUROPA EXISTĂ VIAȚĂ. Repet: PE EUROPA EXISTĂ VIAȚĂ...

Semnalul se pierdu din nou. Urmă o tăcere stupefiată, pe care nimeni nu încercă să o întrerupă. Așteptînd, Floyd își cerceta febril amintirile. Nu recunoștea vocea. Ar fi putut aparține oricărui chinez educat în Vest. Era, probabil, un om pe care îl întîlnise la vreo conferință științifică, dar dacă cel care vorbea nu se va identifica, n-avea să știe niciodată cine fusese.

...curînd după miezul nopții local. Pompam constant și rezervoarele erau aproape pe jumătate pline. Eu și dr. Lee am ieșit să verificăm izolația conductelor. Tsien *este... era la circa 30 de metri de marginea Marelui Canal. Conductele duc direct de la el în jos, sub gheață. Foarte subțire, nu se poate merge pe ea în siguranță. Apa caldă pe care o scoteam...*

Din nou o tăcere lungă. Floyd se întrebă dacă vorbitorul se mișcă și dacă nu cumva s-a interpus un obstacol.

...nici o problemă – cinci kilowați luminau nava. Ca un pom de Crăciun – minunat, strălucind prin

gheață. Niște culori fantastice. Lee a văzut-o primul – o masă uriașă, neagră, care se ridica din adînc. La început am crezut că e un banc de pești – era prea mare pentru un singur organism – apoi a început să spargă gheața.

Doctore Floyd, sper că mă auzi. Sînt profesorul Chang, ne-am cunoscut la conferința U.A.I. de la Boston, în '02.

În aceeași clipă, gîndurile lui Floyd fură la un miliard de kilometri depărtare. Își amintea vag recepția de după sesiunea de închidere a Congresului Uniunii Astronomice Internaționale, ultimul la care participaseră și chinezii, înaintea celei de-a doua Revoluții Culturale. Acum și-l amintea foarte bine pe Chang, astronomul și exobiologul mărunțel, cu simțul umorului și cu o colecție bogată de glume. Dar acum nu glumea.

...ca niște șuvițe uriașe de alge marine, tîrîndu-se pe jos. Lee a luat-o la fugă spre navă să ia un aparat de fotografiat, iar eu am rămas pe loc să raportez prin radio. Obiectul se mișca foarte încet, mult mai încet decît mine. Eram mai degrabă curios decît speriat. Credeam că știu ce fel de ființă e – am văzut fotografii ale pădurilor de varehi din California – dar mă înșelam.

Știam că are probleme. Nu putea supraviețui la o temperatură cu 150 de grade sub temperatura mediului său obișnuit. Pe măsură ce înainta, îngheța și se solidifica – se spărgea în bucățele ca sticla – și totuși continua să înainteze în direcția navei, ca o maree neagră, din ce în ce mai încet.

Eram încă atît de surprins, încît nu mai gîndeam cum trebuie și tot nu înțelegeam ce vrea să facă...

– Avem vreo posibilitate să luăm legătura cu el? șopti Floyd îngrijorat.

– Nu, e prea tîrziu. *Europa* va ajunge curînd în spatele lui Jupiter. Va trebui să așteptăm pînă iese din eclipsă.

...urca în navă, construindu-și un fel de tunel de gheață, pe măsură ce avansa. Poate că în felul acesta se izola termic, așa cum se apără termitele de radiațiile solare, în micile lor coridoare de lut.

...tone de gheață pe navă. Primele care s-au rupt au fost antenele radio. Apoi am văzut cum se îndoaie suporții de aterizare, totul cu încetinitorul, ca într-un vis.

Abia cînd nava a început să se prăbușească am înțeles ce intenționa să facă ființa aceea – ia

atunci era prea tîrziu. Ne-am fi putut salva, dacă am fi stins luminile.

Poate că e un fototrop, cu un ciclu biologic declanșat de lumina solară filtrată prin gheață. Sau poate a fost atrasă ca o molie de o lumînare. Reflectoarele noastre trebuie să fi fost lucrul cel mai strălucitor pe care l-a cunoscut Europa *vreodată.*

Apoi s-a prăbușit nava. Am văzut carena despicîndu-se și un nor de fulgi de zăpadă formați din umezeala condensată. Toate luminile s-au stins, în afara unui bec care a rămas să se legene pe un fir, la cîțiva metri deasupra solului.

Nu știu ce s-a întîmplat imediat după aceea. Următorul lucru pe care mi-l amintesc este că stăteam sub becul care se legăna, în apropierea navei distruse, înconjurat de mormane de zăpadă proaspătă și fină. Îmi vedeam perfect urmele în ea. Probabil alergasem pînă acolo; poate nu trecuse decît un minut sau două.

Planta – încă mai credeam că e o plantă – era nemișcată. M-am întrebat dacă nu cumva fusese rănită în prăbușirea navei; porțiuni mari, groase cît un braț de bărbat, se rupseseră ca niște crenguțe.

Apoi trunchiul principal începu să le miște din nou. Se îndepărtă de navă, venind spre mine. Atunci m-am convins că e sensibil la lumină: stăteam exact sub becul de o mie de wați, care acum se oprise din legănare.

Imaginează-ți un stejar, sau mai bine, un bananian cu rădăcinile și trunchiurile lui multiple, turtite de gravitație și încercînd să se tîrască pe pămînt. Ajunse la cinci metri de sursa de lumină, apoi începu să se întindă, pînă cînd formă în jurul meu un cerc perfect. Probabil asta era limita sa de toleranță, punctul în care fotoatracția se transforma în repulsie. După aceea, nu se mai petrecu nimic timp de cîteva minute. Mă întrebam dacă nu cumva murise, în sfîrșit, înghețat.

Atunci am văzut mugurii mari care se formau pe ramuri. Era ca atunci cînd vezi, la viteză mare, un film cu flori care se deschid. Chiar am crezut că sînt flori, fiecare cît un cap de om.

Membrane delicate, minunat colorate, începeau să se deschidă. Mi-am spus că nimeni nu mai văzuse așa niște culori vreodată; ele nu existaseră înainte de a aduce noi luminile, luminile noastre fatale, în această lume.

Cîrcei și stamine care se ondulau ușor... M-am îndreptat spre zidul viu care mă înconjura, ca să văd mai bine ce se întîmplă. Nici atunci și nici altcîndva nu mi-a fost în vreun fel teamă de ființa aceea. Eram convins că nu are gînduri rele, dacă putea avea vreun gînd.

Avea zeci de flori mari, în stadii diferite de dezvoltare. Acum îmi aminteau de niște fluturi care tocmai ies din crisalide, încă fragili, cu aripile mototolite... mă apropiam tot mai tare de adevăr.

Dar înghețau și mureau de cum se nășteau. Apoi, una după alta cădeau de pe trunchiul părinților. Timp de cîteva clipe, se zbăteau ca peștii pe uscat și, în cele din urmă am înțeles exact ce erau. Membranele acelea nu erau petale, ci aripioare, sau echivalentul lor. Aceasta era faza larvară, de înotătoare a ființei. Probabil ea își petrece o mare parte din viață prinsă pe fundul mării și, la un moment dat, își trimite vlăstarele acestea mobile în căutarea unui teritoriu nou. La fel ca și coralii din oceanele pămîntene.

Am îngenuncheat să mă uit mai bine la una din ființele acelea mici. Culorile atît de frumoase dispăreau într-un cafeniu mohorît. Parte dintre petalele-aripioare se rupseseră și se transformau în așchii casante pe măsură ce înghețau. Dar se mai mișcau încă și cînd mă apropiam încercau să mă evite. M-am întrebat cum de-mi simțeau prezența.

Apoi am observat că "staminele", cum le spuneam eu, aveau puncte albastre la capete. Arătau ca niște safire minuscule sau ca ochii albaștri de pe mantia unei moluște, sensibili la lumină, dar incapabili să formeze imagini reale. În timp ce îi priveam, albastrul lor viu se stingea, safirele se preschimbau în pietre obișnuite, cenușii...

Doctore Floyd – sau oricine se întîmplă să asculte – nu mai am prea mult timp; Jupiter îmi va bloca în curînd semnalul. Dar aproape am terminat.

Știam ce am de făcut. Firul becului de o mie de wați atîrna aproape de sol. Am tras de cîteva ori de el și lumina s-a stins într-o ploaie de scîntei.

M-am întrebat dacă nu cumva era prea tîrziu. Timp de cîteva minute, nu s-a întîmplat nimic. Așa că m-am îndreptat către peretele de ramuri încîlcite care mă înconjura și i-am dat un picior.

Încetul cu încetul, ființa începu să se deznoade și să se retragă spre Canal. Aveam destulă lumină și vedeam totul perfect. Ganimede și Callisto erau sus pe cer, Jupiter era o semilună uriașă, subțire, iar la capătul jupiterian al canalului de flux al lui Io se vedea o auroră pe partea întunecată. Nu mai aveam nevoie de lumina din cască.

Am mers pe urmele ființei pînă la apă, îndemnînd-o cu lovituri de picior cînd încetinea, simțind prin talpa ghetelor fragmentele de gheață care-mi trosneau sub pași... Cînd s-a apropiat de Canal, a părut să recapete ceva forță și vitalitate, de parcă știa că ajunsese înapoi acasă. Mă întrebam dacă avea să supraviețuiască, să îmbobocească din nou.

A dispărut sub gheață, lăsînd în urmă cîteva larve moarte, pe pămînt străin. Suprafața expusă

a apei fu tulburată de bule timp de cîteva minute, pînă cînd o pojghiță protectoare de gheață o despărți de vidul de deasupra. Apoi m-am întors la navă să văd dacă mai e ceva de salvat... dar nu vreau să vorbesc despre asta.

Am două rugăminți să-ți fac, doctore. Atunci cînd va fi clasificată ființa, sper să i se dea numele meu.

Și cînd următoarea navă va pleca acasă, roagă-i să ne ducă oasele înapoi în China.

În cîteva minute Jupiter are să ne întrerupă legătura. Aș vrea tare mult să știu dacă m-a auzit cineva. Oricum, voi repeta mesajul atunci cînd voi fi iarăși în raza voastră de vedere, dacă sistemul de protecție al costumului rezistă pînă atunci.

Aici profesorul Chang de pe Europa, vreau să raportez distrugerea navei spațiale Tsien. *Am aterizat lîngă Marele Canal și ne-am instalat pompele la marginea gheții...*

Semnalul se pierdu brusc, reveni o clipă, apoi dispăru complet în spatele nivelului de zgomot. Deși *Leonov* continuă să asculte pe aceeași frecvență, nu mai recepționă nici un alt mesaj de la profesorul Chang.

III

DISCOVERY

Capitolul 12

LA VALE

În sfîrșit, viteza navei creștea ca și cum s-ar fi rostogolit la vale spre Jupiter. Trecuse de mult de "tărîmul. nimănui" din punct de vedere gravitațional, unde cele patru luni mititele, exterioare – Sinope, Pasipleae, Ananke și Carme – se legănau pe orbitele lor retrograde și complet excentrice. Asteroizi captivi, fără îndoială, cu forme neregulate. Cel mai mare abia dacă avea 30 km în diametru. Bucăți de rocă spartă, zdrențuită, care nu interesau pe nimeni, decît pe geologii planetari, ezitau veșnic între Soare și Jupiter. Într-o zi Soarele avea să-i recaptureze definitiv.

Dar Jupiter s-ar putea să-și păstreze al doilea grup de patru la jumătatea distanței față de

ceilalți. Elara, Lysithea, Himalia și Leda erau aproape unul de celălalt, așezați aproximativ în același plan. Se auziseră voci care susțineau că făcuseră cîndva parte din același corp; dacă era adevărat, atunci părintele trebuie să fi avut ceva mai puțin de o sută de kilometri în diametru.

Deși numai Carme și Leda se apropiară destul ca să-și arate discurile vizibile cu ochiul liber, ele fură salutate ca niște vechi prieteni. Era prima dată cînd echipajul zărea pămîntul după cea mai lungă călătorie pe mare – insulele din dreptul țărmului lui Jupiter. Trecură încet și ultimele ceasuri; se apropia etapa cea mai grea a întregii misiuni: intrarea în atmosfera jupiteriană.

Deja Jupiter era mai mare decît e Luna pe cerul Pămîntului, iar sateliții interiori, uriași, se vedeau perfect, învîrtindu-se în jurul său. Discurile erau distincte și fiecare avea coloritul său, aparte, chiar dacă erau încă prea îndepărtate, pentru a lăsa să li se vadă semnele distinctive. Baletul etern pe care îl interpretau, dispărînd în spatele lui Jupiter, reapărînd și traversînd fața luminată a acestuia, însoțiți de umbrele lor, era un spectacol veșnic atrăgător. Un spectacol pe care astronomii continuau să-l urmărească încă de cînd Galileo îl văzuse pentru prima dată, exact cu patru sute de ani în urmă; doar că echipajul de pe *Leonov* cuprindea singurii oameni, în viață, care îl putuseră vedea cu ochiul liber.

Interminabilele jocuri de șah încetaseră; orele în afara programului erau petrecute lîngă telescoape, sau în discuții înflăcărate, sau ascultînd muzică, de obicei cu ochii pe ferestre, la priveliștea de afară. Și, în sfîrșit, o poveste de dragoste la bordul navei ajunse într-un punct culminant: dispariţiile frecvente ale lui Max Brailovski și ale Zeniei Marcenko deveniră subiect al multor glume pline de afecțiune.

Erau, după părerea lui Floyd, o pereche destul de ciudată. Max era blond, înalt și chipeș, fost campion de gimnastică, ajunsese pînă în finalele Olimpiadei din anul 2000. Deși trecuse de treizeci de ani, avea un chip deschis, cu o expresie copilăroasă, care nu era chiar înșelătoare; în ciuda performanțelor sale profesionale excelente, avea dese momente în care lui Floyd i se părea naiv și lipsit de complicații, unul din oamenii aceia cu care-ți face plăcere să stai de vorbă, dar nu prea multă vreme. În afara domeniului în care era specialist era o persoană atrăgătoare, dar destul de superficială.

Zenia – la 29 de ani, cea mai tînără la bord – era încă înconjurată de mister. Fiindcă nimeni nu păruse dispus să discute subiectul, Floyd nu întrebase niciodată ce însemnau cicatricele ei, iar

sursele sale de la Washington nu-i putuseră da nici o informaţie. Avusese, desigur, un accident grav, dar acesta putea să fi fost un simplu accident de maşină. Teoria că ar fi luat parte la o misiune spaţială secretă – încă parte a mitologiei atît de populare în afara graniţelor U.R.S.S. – putea fi exclusă. Mulţumită reţelelor de urmărire globale, asemenea lucruri nu mai erau posibile de 50 de ani.

Pe lîngă cicatricele fizice şi, fără îndoială şi sufleteşti, Zenia avea de luptat şi cu un alt handicap. Ea fusese un înlocuitor de ultimă clipă, lucru pe care-l ştiau toţi. Dacă nu ar fi fost neînţelegerea cu zmeul, în urma căreia se alesese cu multe oase zdrobite, Irina Iakunina ar fi trebuit să fie dieteticianul şi asistenta medicală de la bordul lui *Leonov*.

În fiecare zi la ora 18,00 GMT, echipajul plus un pasager se adunau în mica încăpere comună care despărţea puntea de comandă de bucătărie şi dormitoare. La masa rotundă din centrul ei puteau sta, înghesuiţi, opt oameni; cînd se vor trezi Chandra şi Curnow va fi imposibil să stea toţi împreună la masă şi vor trebui găsite alte două locuri, undeva.

"Sovietul de la ora şase", cum era denumită întîlnirea zilnică, dura arareori mai mult de zece minute, dar avea un rol esenţial în menţinera

moralului. Nemulţumiri, sugestii, critici, rapoarte – totul putea fi supus discuţiilor în care numai căpitanul avea drept de veto, care se exercita foarte rar.

Tipice pentru ordinea de zi, inexistentă, erau cererile de schimbare a meniului, pentru perioade mai lungi dedicate comunicaţiilor particulare cu Pămîntul, filme, ştiri şi informaţii banale, ca şi împunsăturile amicale adresate contingentului american, în evidentă minoritate. Floyd îi avertizase că lucrurile se vor schimba atunci cînd colegii lui vor ieşi din hibernare şi raportul va fi de 3 la 9, în loc de 1 la 7. Nu le mărturisise şi convingerea lui intimă că Curnow putea să vorbească mai mult sau să ţipe mai tare decît oricare dintre ceilalţi prezenţi la bord.

Cînd nu dormea, Floyd îşi petrecea cea mai mare parte a timpului în încăperea comună, probabil fiindcă, oricît ar fi fost de mică, tot era mai puţin dătătoare de claustrofobie decît chichineaţa lui de cabină. Era plăcut decorată, cu toate suprafeţele plate, acoperite cu minunate peisaje terestre sau marine, fotografii sportive sau ale unor videostaruri celebre, ca şi cu alte amintiri de pe Pămînt. Locul de onoare îl ocupa o pictură originală de Leonov: studiul său "Aproape de Lună", din 1965, acelaşi an în care ca tînăr locotenent-colonel, părăsise *Voshkod II* şi

devenise primul om în istorie care făcuse o călătorie extravehiculară.

Operă aparținînd în mod evident unui amator talentat, mai degrabă decît unui profesionist, tabloul înfățișa marginea plină de cratere a Lunii cu minunatul Sinus Iridium – Golful Curcubeelor – în fundal. Imensă, suspendată deasupra orizontului lunar, se vedea semiluna subțire a Pămîntului, care îmbrățișa partea întunecată a planetei. Dincolo de ea ardea Soarele, ale cărui raze se împrăștiau în spațiu, la milioane de kilometri în jur.

Era o compoziție izbitoare – și o anticipație a unui viitor care avea să vină peste numai trei ani. De la bordul lui *Apollo 8*, Anders, Borman și Lovell aveau să vadă această splendidă înșiruire cu ochiul liber, în timp ce urmăreau Pămîntul ridicîndu-se dincolo de marginea Lunii, în ziua de Crăciun a anului 1968.

Heywood Floyd aprecia pictura, dar o privea cu sentimente amestecate. Nu putea uita că ea era mai bătrînă decît toți cei care erau acum pe navă, cu o singură excepție.

El însuși avea deja nouă ani cînd Alexei Leonov pictase tabloul.

Capitolul 13

LUMILE LUI GALILEO

Nici acum, la mai bine de trei decenii de la revelațiile aduse de primele zboruri *Voyager*, nu înțelegea nimeni de ce cei patru sateliți gigantici diferă atît de tare între ei. Aveau cam aceleași dimensiuni, erau localizați în aceeași parte a sistemului solar, dar erau complet diferiți, ca niște copii din părinți diferiți.

Doar Callisto, cel mai dinspre exterior, se dovedise a corespunde anticipărilor. Cînd *Leonov* trecuse la o distanță nu cu mult mai mare de 100.000 km, cele mai mari dintre nenumăratele sale cratere se văzură cu ochiul liber. Prin telescop, satelitul arăta ca o minge de sticlă care a fost folosită drept țintă pentru tirul cu o pușcă de calibru mare; era acoperit peste tot cu cratere de toate mărimile, pînă la ultima limită a vizibilității.

Callisto, observase cineva odată, semăna mai tare cu Luna Pămîntului, decît Luna însăși.

Dar nu era nimic surprinzător în asta. Era de așteptat ca un corp situat aici, la marginea centurii de asteroizi, să fie bombardat cu toate resturile rămase de la creația sistemului solar. Și totuși, Ganimede, satelitul vecin, avea o cu totul altă înfățișare. Deși stropit cu cratere de impact într-un trecut îndepărtat, cea mai mare parte a acestora fuseseră arate – expresie surprinzător de potrivită. Porțiuni uriașe ale lui Ganimede erau acoperite cu șanțuri și ridicături, de parcă un grădinar cosmic ar fi tras peste ele cu o greblă imensă. Mai avea și niște dîre decolorate, ca urmele lăsate de niște melci cu un diametru de 50 de kilometri. Cele mai stranii din toate erau benzile lungi, șerpuite, formate din zeci de linii paralele. Nikolai Ternovski hotărîse că erau niște superautostrăzi cu multe benzi, proiectate de niște ingineri beți. Ba chiar susținea că văzuse pasaje și intersecții în formă de trifoi.

Leonov adăugase deja miliarde de informații despre Ganimede la ceea ce se știa deja, atunci cînd intersectă orbita *Europei.* Satelitul înghețat, cu ruinele și morții săi, era pe partea opusă a lui Jupiter, dar nu dispăruse niciodată complet din gîndurile lor.

Înapoi pe Pămînt, dr. Chang era deja un erou, iar țara sa primise cu evidentă stînjeneală nenumăratele mesaje de compasiune. Unul dintre ele fusese trimis în numele echipajului de pe *Leonov* după modificări considerabile făcute la Moscova, așa cum bănuia Floyd.

La bordul navei sentimentele erau confuze – un amestec de admirație, regret și ușurare. Toți astronauții, indiferent de originea lor, se considerau cetățeni ai spațiului cosmic și se simțeau legați și își împărtășeau victoriile și nenorocirile. Nimeni la bordul lui *Leonov* nu se bucurase de dezastrul expediției chineze. Și totuși, exista un fel de mulțumire nemărturisită că finalul cursei nu aparținuse celor mai iuți.

Neașteptata descoperire a vieții pe *Europa* adăugase o dimensiune nouă situației – una despre care se vorbea mult atît pe Pămînt, cît și pe *Leonov.* Fuseseră exobiologi care exclamaseră: "V-am spus eu!", subliniind că n-ar trebui să fie așa o surpriză. Încă din anii '70, cercetările submarine relevaseră colonii întregi de stranii creaturi marine, care duceau o existență precară, dar constantă, într-un mediu despre care se credea că e la fel de ostil vieții: gropile de pe fundul Oceanului Pacific. Izvoarele vulcanice, care încălzeau și fertilizau abisurile, creaseră adevărate oaze în deșerturile adîncului.

Orice lucru, odată petrecut pe Pămînt, se putea repeta de milioane de ori în Univers; între oamenii de știință, aceasta devenise literă de lege. Apa – sau dacă nu ea, atunci măcar gheața – se găsea pe toate lunile lui Jupiter. Iar pe Io se găseau vulcani permanent activi, deci era de așteptat o activitate, chiar dacă ceva mai slabă, pe vecinii săi. Dacă adunai aceste două elemente, viața pe *Europa* apărea nu numai posibilă, ci inevitabilă, așa cum sînt cele mai multe dintre surprizele naturii, atunci cînd le privești retroactiv.

Dar această concluzie dădea naștere unei alte întrebări, vitală pentru misiunea *Leonov*. Acum că pe sateliții lui Jupiter se descoperise viață, avea ea vreo legătură cu monolitul Tycho, sau cu și mai misterioasa sa replică de pe orbita lui Io?

Acesta era subiectul preferat de discuție al Sovietelor de la ora șase. Aproape toți acceptau ideea că ființa întîlnită de dr. Chang nu reprezenta o formă înaltă de inteligență – asta dacă interpretarea dată de el comportamentului ei fusese corectă. Nici un animal cu rațiune medie nu s-ar fi lăsat să devină prada propriilor sale instincte, atras ca o molie de lumînare, pînă în pragul distrugerii.

Vasili Orlov veni repede cu un contraexemplu, care dacă nu contrazicea, măcar slăbea această teorie.

– Gîndiți-vă la balene și la delfini, spuse el. Noi le considerăm inteligente, dar adesea se sinucid eșuînd în masă! Acesta pare să fie unul din cazurile în care instinctul e mai puternic decît rațiunea.

– Nici nu-i nevoie să apelăm la delfini, interveni Max Brailovski. Unul dintre cei mai străluciți ingineri din promoția mea a făcut o pasiune fatală pentru o blondă din Kiev. Ultima dată cînd am auzit de el, lucra într-un garaj. Și cîștigase o medalie de aur pentru proiectarea unei stații spațiale. Ce păcat!

Chiar dacă ființa de pe *Europa* a doctorului Chang era inteligentă, asta nu excludea existența unor forme superioare în altă parte a satelitului. Sistemul biologic al unei întregi lumi nu putea fi judecat după un singur specimen.

Dar se spusese adesea că inteligențele superioare nu se nasc în ocean, pentru că un mediu atît de benign și de constant nu ridică suficient de multe probleme. Și mai presus de orice altceva, cum ar putea ființele marine să-și dezvolte o civilizație fără aportul focului?

Și totuși, poate că pînă și asta era posibil. Drumul parcurs de umanitate nu era singurul valabil. În mările altor lumi ar putea exista civilizații întregi.

Dar era greu de crezut că pe *Europa* s-ar fi putut dezvolta o cultură care să nu lase semnele inconfundabile ale existenței sale, sub formă de clădiri, instalații, stații de lansare sau alte produse. De la un pol la altul, însă, nu se zărea nimic decît gheață netedă și cîteva ridicături de rocă dezgolită.

Cînd *Leonov* trecu în grabă pe lîngă orbitele lui Io și a micuțului Minas, nu mai avură prea mult timp pentru speculații. Echipajul era ocupat aproape non-stop cu pregătirile pentru întîlnire și pentru revenirea la regimul normal de greutate, după atîtea luni de cădere liberă. Toate obiectele trebuiau ancorate bine înainte de intrarea în atmosfera jupiteriană, mai ales că decelerația putea produce vîrfuri temporare, cu o valoare dublă față de cea a forței gravitaționale.

Floyd avu noroc; era singurul care avea timp să admire superbul spectacol al planetei care se apropia, și care umplea acum cerul pe jumătate. În lipsa unui termen de referință, mintea nu-i putea aprecia dimensiunile reale. Floyd trebuia să-și repete că cincizeci de planete Pămînt nu ar fi putut umple emisfera întoarsă acum spre el.

Norii colorați ca cele mai violente apusuri pămîntene goneau atît de iute, încît mișcarea era perceptibilă la intervale scurte, de cîteva minute. În cele zece sau douăsprezece benzi care înconjurau planeta se formau permanent vîrtejuri,

care apoi se împrăștiau ca palele de fum. Gheizere de gaz alb țîșneau ici și colo din adîncuri, pentru a fi luate de furtunile produse de viteza uriașă de rotație a planetei. Și, poate cele mai ciudate din toate erau petele albe, uneori așezate regulat, ca perlele într-un șirag, și care marcau traiectoriile curenților aerieni de la latitudinile mijlocii ale lui Jupiter.

În ceasurile dinaintea întîlnirii, Floyd îi văzu puțin pe căpitan și pe navigator: Familia Orlov abia dacă mai părăsea puntea, verificînd continuu traiectoria de abordare și făcînd micile modificări necesare cursului lui *Leonov*. Nava se afla acum pe drumul greu care urma să atingă numai atmosfera în partea ei exterioară. Dacă o făcea prea sus, frecarea nu va fi destul de puternică pentru a reduce viteza navei, care își va continua drumul și va ieși din sistemul solar, dincolo de orice putință de salvare. Dacă intra prea jos, avea să ardă ca un meteorit. Între cele două extreme, marja de eroare admisibilă era foarte mică.

Chinezii dovediseră că aerofrîna era posibilă, dar exista întotdeauna posibilitatea ca ceva să meargă prost. Așa că Floyd nu se miră deloc cînd chirurgul-comandant Rudenko recunoscu, cu numai o oră înainte de contact:

– Începe să-mi pară rău, Woody, că n-am luat pînă la urmă icoana aia cu mine.

Capitolul 14

DUBLĂ ÎNTÎLNIRE

... actele de ipotecă pentru casa din Nantucket trebuie să fie în dosarul însemnat cu litera M, în bibliotecă.

Cam asta-i tot ce am să-ți spun în ce privește treburile casei. De vreo două ore mă tot gîndesc la o ilustrație pe care am văzut-o pe cînd eram copil, într-un volum cam zdrențuit despre arta victoriană – cred că avea 150 de ani vechime. Nu-mi amintesc dacă era alb-negru sau color. Dar n-am să uit niciodată titlul – să nu rîzi – se chema Ultimul mesaj *trimis acasă. Stră-străbunicilor noștri le plăcea grozav melodrama.*

Se vede puntea unei nave, cu vele pătrate, într-un uragan: pînzele i-au fost smulse și puntea e acoperită cu apă. În planul al doilea se vede

echipajul, care se luptă să salveze nava. În prim-plan, un marinar tînăr scrie un bilet, în timp ce lîngă el se află sticla în care speră că mesajul va ajunge la țărm.

Eram copil, la vremea cînd l-am văzut, și primul meu gînd a fost că marinarul ar fi trebuit să-și ajute tovarășii, nu să stea să scrie scrisori. Cu toate acestea, m-a mișcat. N-aș fi crezut vreodată că va veni o zi în care voi fi ca tînărul marinar.

Desigur, eu am certitudinea că mesajul acesta va ajunge pînă la tine și nici nu am nimic de făcut la bordul lui Leonov. *Ba chiar am fost politicos rugat să nu le stau în drum, deci conștiința mea e curată în timp ce dictez mesajul acesta.*

Am să-l trimit acum sus, pe punte, fiindcă în cincisprezece minute vom încheia transmisiile, vom retrage antena cea mare și vom astupa hublourile (o altă analogie cu termenii maritimi, care o să-ți placă!). De-acum, Jupiter acoperă întreg cerul; nu voi încerca să ți-l descriu. De altfel, nici nu-l voi mai vedea prea multă vreme, căci obloanele vor intra curînd în funcțiune. Și oricum, imaginile înregistrate de camere îți vor da o idee mult mai clară.

La revedere, draga mea. Dragostea mea tuturor, mai ales lui Chris. Atunci cînd vei primi mesajul, totul se va fi terminat, într-un fel sau altul.

Amintește-ți că am încercat să fac cum e mai bine, pentru noi toți. La revedere.

Floyd scoase caseta audio, se îndreptă către centrul de comunicații și i-o dădu lui Sașa Kovalev.

– Te rog, asigură-te că s-a transmis înainte de închidere, îi spuse.

– Nu te teme, îi promise Sașa. Încă lucrăm pe toate canalele și mai avem încă zece minute bune. Îi întinse mîna. "De ne-ntîlnim vreodată, ei bine, vom fi veseli. De nu, a fost frumoasă a noastră despărțire".

Floyd clipi.

– Shakespeare, presupun?

– Desigur. Brutus și Cassius înainte de bătălie. Ne mai vedem.

Tania și Vasili erau mult prea concentrați asupra rapoartelor lor de poziție pentru a-i face lui Floyd mai mult de un semn cu mîna, așa că se retrase în cabină. Își luase la revedere de la restul echipajului; nu mai avea altceva de făcut decît să aștepte. Sacul de dormit era agățat, pregătit pentru revenirea la gravitație, o dată cu decelerația, și nu trebuia decît să se cațere în el...

– Antenele retrase, toate scuturile de protecție în funcțiune, se auzi în interfon. Prima frînare în cinci minute. Totul normal.

– Normal nu e chiar cuvîntul potrivit, bombăni Floyd, ca pentru sine. Cred că ai vrut să spui "nominal".

Abia își încheiase gîndul, cînd se auzi o bătaie politicoasă la ușă.

– Kto tam?

Spre uimirea lui, era Zenia.

– Te deranjează dacă intru? îl întrebă, stînjenită, cu o voce subțire, de fetiță, pe care Floyd i-o recunoștea cu greu.

– Bineînțeles că nu. Dar de ce nu ești la tine în cabină? Mai avem numai cinci minute pînă la reintrare.

Chiar în timp ce formula întrebarea, își dădu seama cît era de stupidă. Răspunsul era atît de limpede, încît Zenia nici nu încercă să deschidă gura.

Dar Zenia era ultima persoană de la care s-ar fi așteptat la așa ceva: atitudinea ei față de el fusese întotdeauna politicoasă, dar distantă. De altfel, era singurul membru al echipajului care prefera să-i spună "doctore Floyd". Și totuși iat-o, căutîndu-i compania și așteptîndu-i încurajările în caz de primejdie.

– Zenia, draga mea, spuse el încurcat. Ești bine venită. Dar spațiul la mine e cam strîmt. Spartan chiar, s-ar putea spune.

Ea reuși să zîmbească ușor, dar intră plutind în cabină, fără să spună nici un cuvînt. Pentru prima dată Floyd își dădu seama că nu era doar neliniștită, era înspăimîntată de-a binelea. Apoi înțelese de ce venise la el. Îi era rușine de compatrioții ei și căutase sprijin în altă parte.

În momentul în care înțelese aceasta, plăcerea neașteptatei întîlniri se mai destrămă. Dar asta nu reducea din responsabilitatea pe care o avea față de o altă ființă umană, singură, la o atît de mare depărtare de casă. Faptul că această ființă era o femeie atrăgătoare, chiar dacă nu neapărat frumoasă, de două ori mai tînără decît el, n-ar fi trebuit să cîntărească în nici un fel. Dar cîntărea; îl ajuta să se ridice la înălțimea situației.

Nu se putea ca ea să nu fi observat, dar nici nu-l încurajase, nici nu-l descurajase în vreun fel, în timp ce stăteau întinși unul lîngă altul, ca într-un cocon. Abia dacă era destul loc pentru amîndoi. Floyd începu să facă, neliniștit, calcule. Dacă forța gravitațională maximă era mai mare decît cea prevăzută și legăturile cedau? Puteau fi omorîți amîndoi...

Marja de siguranță era suficientă; n-avea nici un rost să se teamă de un asemenea sfîrșit nedemn. Umorul e dușmanul dorinței; îmbrățișarea lor de-acum era cu desăvîrșire castă. Iar el nu știa dacă să-i pară bine sau rău.

Și oricum era prea tîrziu să se mai răzgîndească. De departe, de foarte departe, se auzea o șoaptă stinsă, ca vaietul unui suflet rătăcit. În aceeași clipă, nava se smuci ușor, abia perceptibil. Coconul începu să se legene și legăturile se tensionară. După săptămîni de absență a gravitației, greutatea revenea.

În cîteva secunde, vaietul stins se transformă într-un urlet continuu și coconul într-un hamac supraîncărcat. N-a fost o idee prea grozavă, își spuse Floyd; deja respira cu greu. Și decelerația nu era decît o parte a problemei: Zenia se agățase de el cu disperarea cu care înecatul se agață de proverbialul pai.

O desprinse cît putu de blînd.

– Nu se-ntîmplă nimic, Zenia. Dacă *Tsien* a reușit, vom reuși și noi. Liniștește-te, nu te teme.

Nu era ușor să țipi cu blîndețe, iar el nici măcar nu era sigur că Zenia îl auzise peste urletul hidrogenului în flăcări. Dar măcar nu-l mai strîngea cu-atîta disperare, așa că profită de ocazie pentru a lua cîteva guri mari de aer.

Ce-ar spune Caroline dacă l-ar vedea acum? Are să-i povestească, dacă va avea ocazia? Nu era sigur că l-ar înțelege. În clipa aceasta, toate legăturile cu Pămîntul păreau foarte fragile.

Nu se putea mișca, nu putea vorbi dar, acum, că începea să se obișnuiască din nou cu propria

sa greutate, parcă nu mai era totul atît de inconfortabil, în afara amorțelii din ce în ce mai pronunțate în brațul drept. Cu oarecare greutate, reuși să și-l scoată de sub Zenia; gestul atît de familiar îi aduse un sentiment trecător de vinovăție. Pe măsură ce sîngele i se punea în mișcare, Floyd își aminti o frază celebră, atribuită măcar unei duzini de cosmonauți și astronauți: "Atît plăcerile cît și neplăcerile actului sexual în regim de gravitație zero au fost mult exagerate".

Se întrebă ce făcea restul echipajului și se gîndi timp de o secundă la Chandra și la Curnow, care dormeau liniștiți. Dacă *Leonov* se preschimba într-o ploaie de meteoriți pe cerul jupiterian, ei nu vor afla niciodată ce s-a întîmplat. Nu-i invidia; rataseră o experiență unică.

Tania vorbea în interfon; cuvintele se pierdeau în zgomotul arderii, dar vocea îi suna calmă și perfect normală, ca și cum ar fi făcut un anunț de rutină. Floyd reuși să-și vadă ceasul și constată cu surprindere că erau deja la jumătatea manevrelor de frînare. În acea clipă, *Leonov* era în punctul cel mai apropiat de Jupiter; numai sondele automate cu folosință unică intraseră mai adînc în atmosfera planetei.

– Sîntem la jumătatea drumului, Zenia, strigă. Acum o pornim spre ieșire.

Nu era sigur că îl înțelesese. Ținea ochii închiși strîns, dar zîmbea ușor.

Acum nava se legăna considerabil, ca o bărcuță pe o mare agitată. Oare așa era normal? se întrebă Floyd. Se bucura că trebuie să aibă grijă de Zenia; îi mai lua gîndul de la altele. Timp de o fracțiune de secundă, înainte de a putea izgoni gîndul, avusese imaginea pereților înfierbîntați pînă la roșu, care apoi se prăbușeau asupra lui. Ca în coșmarul fantastic al lui Edgar Allan Poe, *Hruba și pendulul*, de care uitase timp de 30 de ani...

Asta însă n-are să se întîmple. Dacă scutul termic ceda, nava avea să se dezintegreze instantaneu, turtită de o masă compactă de gaze. Va fi fără durere; sistemul nervos nu va avea timp să reacționeze înainte de a înceta să mai existe. I se întîmplase să-i treacă prin cap și gînduri mai frumoase, dar nici acesta nu era de lepădat.

Legănarea se potoli cu-ncetul. Tania făcu un nou anunț de neauzit (trebuia să facă haz de ea, mai încolo, cînd totul se va fi terminat). Acum timpul părea să se scurgă mult mai încet; la un moment dat, încetă să se mai uite la ceas, căci nu-i venea să creadă. Cifrele de pe cadran se schimbau atît de lent, încît și-ar fi putut închipui că se află într-o dilatație einsteiniană a timpului.

Apoi se petrecu ceva încă și mai incredibil. La început se amuză, apoi se indignă puțin. Zenia adormise, dacă nu chiar în brațele lui, măcar alături de ele.

Era o reacție naturală: încordarea, probabil, o epuizase, iar inteligența trupului îi venise în ajutor. Și, deodată, Floyd însuși simți cum îl cuprinde o moleșeală postorgasmică; era ca și cînd întîlnirea l-ar fi secat din punct de vedere emoțional. Trebuia să se lupte ca să rămînă treaz...

...Apoi începu să cadă... să cadă... să cadă... și gata. Nava se întorsese în spațiu, acolo unde-i era locul. Iar el și Zenia pluteau, în direcții diferite.

Nu vor mai fi niciodată atît de apropiați, dar vor rămîne legați printr-o tandrețe pe care nimeni n-o va putea împărtăși.

Capitolul 15

FUGA DE GIGANT

Cînd Floyd ajunse pe puntea de observație – discret, la cîteva minute după Zenia – Jupiter părea deja departe. Aceasta era însă o simplă iluzie, bazată pe ceea ce știa, nu pe ce-i spuneau ochii. Abia ieșiseră din atmosfera jupiteriană și planeta acoperea încă o jumătate din cer.

Iar acum erau, așa cum fusese programat, prizonierii lui. În ultimul ceas, incandescent, se eliberaseră de excesul de viteză, care i-ar fi scos din sistemul solar, aruncîndu-i spre stele. Acum erau pe o elipsă – clasica orbită Hohmann – care avea să-i ducă înapoi între Jupiter și orbita lui Io, cu 350.000 km mai sus. Dacă nu porneau din nou motoarele, dacă nu reușeau să le pornească, *Leonov* avea să penduleze între aceste limite, încheind o mișcare de revoluție la fiecare

nouăsprezece ore. Şi va deveni cea mai apropiată dintre lunile lui Jupiter, chiar dacă nu pentru multă vreme. De fiecare dată, la atingerea atmosferei, va mai pierde din altitudine, pînă cînd spirala se va încheia în distrugerea totală.

Lui Floyd nu-i plăcuse niciodată prea mult vodca, dar se alătură din toată inima celorlalţi, într-un toast de triumf închinat proiectanţilor navei, împreună cu un gînd de mulţumire lui Sir Isaac Newton. Apoi Tania puse cu hotărîre sticla la loc în dulap; mai erau încă multe de făcut.

Deşi aşteptate, exploziile înfundate şi şocul desprinderii îi luară pe toţi prin surprindere. Cîteva secunde mai tîrziu, un disc mare, în flăcări, apăru rostogolindu-se încet şi îndepărtîndu-se de navă.

– Uitaţi-vă! strigă Max. O farfurie zburătoare! Cine are un aparat de fotografiat?

În hohotele de rîs care izbucniră se auzea şi o uşoară notă de isterie. Fură întrerupte de căpitan, pe un ton ceva mai serios.

– Adio, credinciosule scut termic! Ţi-ai făcut datoria.

– Dar ce risipă! spuse Saşa. Mai rămăseseră vreo două tone, cel puţin. Gîndiţi-vă ce taxe puteam să cerem pentru încărcătură suplimentară!

– Dacă asta e ingineria rusească, conservatoare, răspunse Floyd, atunci sînt de acord sută la sută. Mult mai bine să ai cîteva tone în plus, decît un miligram în minus.

Toţi aplaudară exprimarea unor atît de nobile sentimente, în timp ce scutul abandonat se răcea, trecînd în galben, apoi roşu şi, în fine în negru, ca spaţiul din jur. Dispăru din vedere cînd nu era decît la cîtiva kilometri depărtare, numai din cînd în cînd vizibil, ca o stea care intră în eclipsă.

– Verificarea traiectoriei preliminare încheiată, spuse Vasili. Avem o diferenţă de zece metri pe secundă faţă de vectorul iniţial. Nu-i rău pentru o primă încercare.

Vestea stîrni un suspin de uşurare mascat. Cîteva minute mai tîrziu Vasili avea un alt anunţ de făcut.

– Schimbăm poziţia pentru corecţia traiectoriei; delta ve – şase metri pe secundă. Foc douăzeci de secunde, peste exact un minut.

Erau încă atît de aproape de Jupiter, încît părea de necrezut că nava e pe orbită, în jurul planetei; mai degrabă te puteai crede într-un avion, la mare înălţime, care tocmai ieşise dintr-un ocean de nori. Nu aveai nici un punct de reper pentru dimensiuni; nu-ţi era greu să-ţi închipui că te îndepărtezi, cu viteză mare, de un apus terestru; nuanţele de roşu, roz şi carmin, care se prelingeau pe dedesubt, erau atît de familiare.

Dar chiar şi aceasta era o iluzie; nimic din ce era aici nu avea un echivalent pe Pămînt. Culorile

erau intrinseci, nu împrumutate de la soarele ce apunea. Gazele însele erau complet străine – metanul, amoniacul și o fiertură a vrăjitoarelor, din hidrocarburi, învîrtite într-un ceaun de hidrogen și heliu. Nu era nici urmă de oxigen liber, esența vieții omenești.

Norii treceau de la un orizont la altul în șiruri paralele, distorsionate din cînd în cînd de vîrtejuri și bulboane. Ici-colo pete de gaz, mai deschise la culoare, spărgeau monotonia. Floyd văzu chiar și marginea întunecată a unui vîrtej uriaș, un maelstrom gazos care ducea în adîncul misterios al atmosferei lui Jupiter.

Începu să caute din priviri Marea Pată Roșie, apoi se controlă repede, căci ideea era caraghioasă. Întregul peisaj de nori pe care-l vedea sub el era o părticică din imensitatea Petei Roșii. Tot atît de bine te puteai aștepta să recunoști forma Statelor Unite, dintr-un avion mic care zboară jos, deasupra Kansas-ului.

– Corecția încheiată. Sîntem pe orbita de intercepție cu Io. Sosirea: ora opt și cincizeci și cinci de minute.

Mai puțin de nouă ore ca să urcăm, să ne îndepărtăm de Jupiter și să ne întîlnim cu ce-o fi acolo, în așteptarea noastră, își spuse Floyd. Am scăpat de un gigant, dar el reprezenta o primejdie pe care o înțelegeam și pentru care eram

pregătiți. Ce e acum înaintea noastră e un mister total.

Și după ce vom fi supraviețuit și acestei încercări, va trebui să ne întoarcem spre Jupiter. Vom avea nevoie de forța lui să ne trimită teferi acasă.

Capitolul 16

CONVORBIRI PARTICULARE

... Salut, Dimitri. Aici e Woody, trec pe canalul doi în 15 secunde... Salut, Dimitri. Înmulţeşte tastele Trei şi Patru, scoate rădăcină cubică, adaugă π pătrat şi foloseşte cea mai apropiată integrală de tasta Cinci. Dacă computerele voastre nu sînt de un milion de ori mai rapide decît ale noastre – şi sînt sigur că nu sînt – nimeni nu va putea decoda mesajul, nici acolo, nici aici. S-ar putea să fii nevoit să dai nişte explicaţii, dar la asta tu te pricepi atît de bine.

Apropo, sursele mele, ca de obicei excelente, îmi spun că ultima încercare de a-l convinge pe bătrînul Andrei să-şi dea demisia a dat greş. Înţeleg, deci, că nici delegaţia voastră nu a avut mai mult noroc decît celelalte şi că aţi rămas cu el ca Preşedinte. Îmi vine să mor de rîs; lasă, că

așa-i trebuie Academiei. Știu că a trecut de nouăzeci de ani și că e din ce în ce mai... Să-i zicem încăpățînat. Dar de la mine nu veți primi nici un ajutor, chiar dacă sînt cel mai mare expert în extirparea fără dureri a bătrînilor savanți din lume – pardon, din sistemul solar.

Îți vine să crezi că sînt ușor amețit? Ne-am gîndit că merităm o mică petrecere, după ce ne-am rendez... fir-ar să fie!... ne-am rendezvousat cu Discovery. În plus, trebuia să organizăm primirea în echipaj a doi noi membri. Chandra nu bea alcool – te umanizează prea tare – dar Walter Curnow a compensat din plin. Numai Tania a rămas trează ca o stană de piatră – nimic nou în asta.

Colegii mei americani – Doamne, iartă-mă, vorbesc ca un politician – au ieșit din hibernare fără probleme și abia așteaptă să înceapă lucrul. Va trebui să ne mișcăm foarte iute, cu toții; nu numai că timpul trece, dar Discovery pare să fie într-o stare foarte proastă. Mai că nu ne venea să ne credem ochilor cînd am zărit carcasa ei, odată albă ca neaua, acum îngălbenită și urîtă.

Bineînțeles, vina este a lui Io. Nava a coborît în spirală pînă la o distanță de trei mii de kilometri și, o dată la cîteva zile, unul dintre vulcanii ei aruncă în înaltul cerului cîteva megatone de sulf. Știu că ai văzut în filme, dar nu-ți poți închipui ce

înseamnă să stai suspendat deasupra iadului. O să mă bucur foarte mult cînd vom reuși să plecăm de-aici, chiar dacă ne vom îndrepta către ceva cu mult mai misterios, și, poate, mult mai primejdios.

În timpul erupției din '06 am zburat pe deasupra lui Kilauea. A fost o experiență înfricoșătoare, dar nu se poate compara nici pe departe cu ce-i aici. În momentul acesta sîntem pe fața întunecată, ceea ce e și mai rău. Vezi numai atîta cît să-ți poți imagina lucrurile cele mai înfiorătoare. Mai aproape de-atîta de Iad nici nu vreau să ajung vreodată...

Unele din lacurile de sulf au o temperatură suficient de ridicată ca să lucească, dar cea mai mare parte a luminii vine din descărcări electrice. O dată la cîteva minute, peisajul întreg pare că explodează, ca un flash foto gigantic, care se descarcă deasupra. Și analogia probabil nu e greșită: milioane de amperi se scurg în culoarul care îl leagă pe Io de Jupiter și, din cînd în cînd, e cîte o descărcare. Atunci se văd flash-urile cele mai mari din întregul sistem solar și jumătate din siguranțele noastre sar, prin simpatie.

În partea dreaptă tocmai a avut loc o erupție: văd un nor imens care se întinde spre noi și urcă în lumina Soarelui. Mă îndoiesc că va ajunge la altitudinea noastră, și chiar dacă ajunge, va fi inofensiv. Dar arată înspăimîntător – ca un monstru spațial, care încearcă să ne înghită.

La puţină vreme după ce-am ajuns aici mi-am dat seama că Io îmi aminteşte de ceva; mi-au trebuit cîteva zile ca să-mi amintesc, şi-atunci a trebuit să verific în Arhivele Misiunii, fiindcă biblioteca navei nu mi-a fost de folos – mai mare ruşinea. Îţi aminteşti cum te-am prezentat Lordului Inelelor, cînd eram mici, la Conferinţa de la Oxford? Ei bine, Io este Mordor – vezi partea a treia. E acolo un pasaj despre "rîuri de rocă topită care şerpuiesc... pînă se răcesc şi rămîn ca nişte balauri îmbîrligaţi, vărsaţi de pămîntul zbuciumat". Descrierea e perfectă. De unde ştia Tolkien, cu un sfert de secol înainte ca cineva să fi văzut prima imagine de pe Io? Se spune că Natura imită Arta.

Dar măcar noi nu va trebui să aterizăm acolo. Cred că nici măcar răposaţii noştri colegi chinezi n-ar fi încercat aşa ceva. Dar poate că într-o zi se va putea; există zone care par destul de stabile şi neinundate permanent cu sulf.

Cine-ar fi crezut că vom străbate tot drumul acesta, pînă la Jupiter, pe care apoi îl vom ignora? E cea mai mare dintre planete şi totuşi, în cea mai mare parte a timpului nici nu o băgăm în seamă. Cînd nu privim nici la Io, nici la Discovery, ne gîndim la Artifact.

E încă la zece mii de kilometri distanţă, acolo sus, în punctul de închidere a balanţei, dar cînd mă uit la el prin telescop, mi se pare că l-aş putea atinge. Fiindcă nu are nici o zgîrietură, nici o indicaţie de mărime, nici nu-ţi dai seama că are doar cîţiva kilometri lungime. Dacă e solid, trebuie că are o greutate de cîteva miliarde de tone.

Dar oare e solid? Aproape că nu dă nici un ecou pe radar, nici cînd e perfect cu faţa la noi. Nu-l vedem decît ca o formă întunecată pe fundalul norilor lui Jupiter, trei sute de mii de kilometri mai jos. Cu excepţia dimensiunii, arată exact ca monolitul pe care l-am excavat pe Lună.

Deci mîine vom urca la bordul lui Discovery şi nu ştiu cînd voi mai avea timpul sau posibilitatea să-ţi vorbesc. Dar mai e ceva, prietene, înainte să închei.

Caroline. N-a înţeles bine de ce a trebuit să părăsesc Pămîntul şi, într-un anume fel, cred că nu mi-o va ierta niciodată. Sînt femei care cred că dragostea nu e singurul lucru care există, ci totul. Poate că au dreptate... Oricum, e prea tîrziu s-o contrazic.

Dacă ai ocazia, încearcă să-i mai ridici moralul. Spunea ceva despre întoarcerea pe continent. Mă tem că, dacă o face...

Dacă poţi lua legătura cu ea, încearcă să-l înveseleşti puţin pe Chris. Nici nu pot să-ţi spun cît îmi lipseşte.

Pe unchiul Dimitri o să-l creadă – spune-i că tatăl lui încă îl iubeşte şi se va întoarce acasă cît poate de repede.

Capitolul 17

ABORDAJ

Abordajul unei nave nu e un lucru ușor nici în condițiile cele mai favorabile. Atunci cînd nava e de mult timp abandonată și nu poate ajuta operațiunea în nici un fel, el poate fi chiar periculos.

Walter Curnow știa toate acestea, în principiu; abia cînd a văzut-o pe *Discovery*, dîndu-se de-a berbeleacul, în timp ce *Leonov* se ținea prudent la o parte, a înțeles mai bine ce înseamnă. Cu ani în urmă, frecarea frînase mișcarea de rotație a lui *Discovery*, transferînd astfel întregii structuri o viteză unghiulară. Acum, la fel ca bastonul unei majorete la apogeul traiectoriei sale, nava abandonată se rostogolea pe orbită.

Prima întrebare era cum se poate opri această rotație, care făcea ca *Discovery* să fie nu numai

de necontrolat, ci și inabordabilă. În timp ce-și punea costumul în cabină, împreună cu Max Brailovski, Curnow încercă o senzație foarte rară pentru el, de incompetență, ba chiar de inferioritate. Asta pentru că nu era în domeniul lui, ceea ce încercase nu o dată să le explice: "Eu sînt *inginer*, nu maimuță zburătoare", dar treaba trebuia rezolvată. Iar el era singurul ale cărui cunoștințe o puteau smulge pe *Discovery* din îmbrățișarea lui Io. Lui Max și colegilor lui, lucrînd cu diagrame de circuit și cu echipamente necunoscute, le-ar fi luat mult prea mult timp. Pînă să dea navei energie și să-i învețe comenzile, aceasta s-ar fi prăbușit în hrubele sulfuroase de dedesubt.

– Nu ți-e frică, nu? îl întrebă Max, cînd se pregăteau să-și pună căștile.

– Nu destul ca să-mi murdăresc costumul. Altfel, mi-e frică.

Max chicoti.

– După părerea mea, e normal. Dar nu te teme, o să te duc, întreg, pe... cum i-ai spus?

– Coada de mătură. Vrăjitoarele zboară pe cozi de mătură.

– A, da. Ai încercat vreodată?

– Am încercat una, dar a fugit de sub mine. Tuturor celorlalți li s-a părut teribil de amuzant.

Există profesiuni pentru care s-au inventat și perfecționat unelte caracteristice, unice: cîrligul marinarului, roata olarului, mistria zidarului, ciocanul geologului. Oamenii care își petreceau o mare parte a timpului în regim de gravitație zero inventaseră coada de mătură.

Era foarte simplă: un tub gol, lung de un metru, cu un suport pentru picioare la un capăt și un mîner la celălalt. La o apăsare de buton se putea lungi, ca un telescop, de cinci-șase ori și mai mult, în timp ce sistemul intern de absorbție a șocurilor permitea unei persoane îndemînatice să efectueze o mulțime de manevre neașteptate. De asemenea, suportul pentru picioare se putea transforma la nevoie într-o gheară sau într-un cîrlig. Mai avea și alte rafinamente, dar acesta era modelul de bază. Arăta înșelător de simplu de folosit. Dar nu era.

Pompele de aer din ecluza pneumatică își încheiară ciclul; semnul pentru IEȘIRE se aprinse, ușile exterioare se deschiseră și cei doi pătrunseră plutind încet, în vid.

La două sute de metri depărtare, *Discovery* se rotea urmîndu-i pe orbită în jurul lui Io, care acoperea o jumătate din cer. Jupiter nu se zărea, era pe partea opusă a satelitului. Alegerea fusese special făcută: îl foloseau pe Io drept scut împotriva fluxurilor de energie din culoarul care

lega cele două corpuri. Chiar și așa, nivelul de radiație era periculos de mare; aveau mai puțin de 15 minute, după care trebuia să intre din nou la adăpost.

Foarte repede, Curnow descoperi că avea probleme cu costumul.

– Era foarte bun cînd am plecat de pe Pămînt, se plînse el. Și-acum zornăi în el ca o boabă într-o păstaie de mazăre.

– E perfect normal, Walter, spuse chirurgul-comandant Rudenko, intrînd pe circuitul radio. Ai pierdut zece kilograme în perioada de hibernare, ceea ce nu ți-a prins rău deloc. Și deja ai pus la loc trei dintre ele.

Înainte de a putea să-i dea o replică mai usturătoare, Curnow se simți smuls blînd, dar cu fermitate, de lîngă *Leonov*.

– Liniștește-te, Walter, îi spuse Brailovski. Și nu-ți folosi propulsoarele, nici dacă te rostogolești. Lasă-mă pe mine să fac toată treaba.

Curnow vedea micile jeturi care ieșeau din rucsacul colegului său, împingîndu-l spre *Discovery*. O dată cu fiecare nou norișor de abur, coada prin care erau legați îl trăgea ușor, și el o pornea spre Brailovski; dar nu apuca să-l ajungă pe acesta din urmă, că se vedea un alt norișor. Se simțea ca o bărcuță, țopăind în sus și-n jos, la ancoră.

Nu exista decît o singură cale sigură de abordare a navei, și anume de-a lungul axei de rotație. Centrul de rotație era aproximativ și centrul navei, în apropierea complexului de antene și aceasta era zona înspre care se îndrepta acum Brailovski, cu partenerul său puțin neliniștit la remorcă. Oare cum vom face să ne oprim amîndoi odată? se întrebă Curnow.

Discovery arăta acum ca o halteră îngustă, care baleia întregul cer înaintea lor. Deși îi trebuia cîteva minute pentru a încheia o revoluție completă, extremitățile se mișcau cu o viteză impresionantă. Curnow încercă să nu le bage în seamă, ci să se concentreze asupra centrului care se apropia, imobil.

– Aceea e ținta noastră, spuse Brailovski. Nu încerca să mă ajuți și nu te mira de nimic din ce se întîmplă.

Acum, ce-o fi vrut să spună? se întrebă Curnow, în timp ce se pregătea pentru orice, fără să se mire.

Totul se petrecu în vreo cinci secunde. Brailovski apăsă pe buton și coada de mătură se lungi la maximum, ajunse la 4 m și atinse nava, care se apropia. În momentul acela, tija începu să se strîngă la loc și arcul din interior absorbi șocul considerabil al vitezei lui Brailovski; dar, contrar așteptărilor lui Curnow, nu se opri aici, alături de

piciorul antenei. Tija se alungi din nou, imediat, în așa fel încît rusul ricoșă de pe suprafața lui *Discovery* cu aceeași viteză cu care se apropiase. Trecu pe lîngă Curnow, se îndreptă înapoi, spre spațiul deschis, la o distanță de numai cîțiva centimetri. Aceasta îl luă pe american prin surprindere, și abia avut timp să vadă zîmbetul larg de pe fața lui Brailovski, în zbor pe lîngă el.

O clipă mai tîrziu, coarda care-i lega se smuci și din viteza lor combinată, se produse o decelerație bruscă. Cele două viteze opuse se anulaseră una pe cealaltă; acum, raportat la *Discovery*, erau la punct fix. Curnow nu trebuia decît să pună mîna pe mînerul cel mai apropiat și să-i tragă pe amîndoi înăuntru.

– Ai încercat vreodată ruleta rusească? întrebă el, după ce-și recăpătă suflul.

– Nu, ce-i aia?

– O să te învăț la un moment dat. Ca leac împotriva plictiselii, e aproape la fel de eficientă.

– Walter, sper că nu insinuezi că Max ar face vreo manevră *periculoasă*.

Dr. Rudenko părea sincer șocată de idee, iar Curnow hotărî că era mai bine să nu-i răspundă: uneori rușii nu-i înțelegeau simțul umorului.

– Aș fi fost în stare să cred că da, murmură încet, prea încet ca să fie auzit.

Acum că erau bine ancorați de carcasa navei, nici nu mai simțea rotația, mai ales cînd își concentra privirile asupra plăcilor de metal din imediata apropiere. Următorul obiectiv era scara care se întindea de-a lungul cilindrului subțire, care constituia structura principală a navei. Modulul de comandă, sferic, aflat la capătul celălalt, părea la distanță de cîțiva ani-lumină, deși știa perfect că îi despărțeau numai cincizeci de metri.

– O iau eu înainte, spuse Brailovski, mai strîngînd din coarda de legătură. Ține minte, va trebui să coborîm. Dar asta nu-i o problemă, te poți ține cu o mînă. Chiar și acolo, jos, forța gravitațională e numai a zecea parte din cea de pe Pămînt. Iar asta e... cum spuneți voi... floare la ureche.

– O floare cam grea. Și, dacă nu te superi, am să cobor cu picioarele înainte. Nu mi-a plăcut niciodată să mă tîrăsc pe scări cu capul în jos, nici măcar în condiții de gravitație fracțională.

Curnow știa că e esențial pentru el să păstreze tonul acesta ușor neserios; altfel s-ar putea lăsa copleșit de misterul și primejdia care-l înconjurau. Iată-l, la aproape un miliard de kilometri de casă, pregătindu-se să intre în cea mai celebră epavă din istoria explorărilor spațiale. Un reporter o botezase odată pe *Discovery* – Marie Celeste a

spațiului, și analogia nu fusese rea deloc. Dar erau și multe elemente care făceau ca situația de față să fie unică; și dacă ar fi încercat să ignore peisajul de coșmar care acoperea cerul pe jumătate, avea la îndemînă un detaliu care-l împiedica: ori de cîte ori atingea o treaptă, mănușa lui dizloca un strat subțire de praf sulfuros.

Desigur, Brailovksi avusese dreptate: gravitația rotațională produsă de rostogolirea navei putea fi ușor contracarată. Pe măsură ce se obișnuia cu ea, Curnow se bucura chiar că îi dădea un simț al direcției.

Și deodată, destul de brusc, ajunseră în dreptul sferei decolorate care constituia modulul de comandă și de protecție al navei. La doar cîțiva metri depărtare era o trapă de serviciu, aceeași prin care Bowman intrase înaintea ultimei confruntări cu Hal.

– Sper că vom putea intra, murmură Brailovski. Ar fi păcat să fi venit pînă aici și să găsim ușa încuiată.

Șterse stratul de praf care acoperea display-ul pentru STAREA ECLUZEI.

– E mort, bineînțeles. Să-ncerc comenzile manuale?

– N-are ce să strice. Dar n-o să se întîmple nimic.

– Ai dreptate. Ia te uită, merge cu...

Era fascinant de urmărit crăpătura cît un fir de păr din peretele curbat și de observat norișorul de abur care se dispersa în spațiu, ducînd cu el o bucățică de hîrtie. Fusese vreun mesaj important? Nu aveau să afle niciodată; se pierdu răsucindu-se cu aceeași viteză, ca a impulsului inițial, și dispăru printre stele.

Brailovski continuă să învîrtă de manetă un timp ce păru nesfîrșit, pînă cînd cavitatea întunecată, deloc ispititoare, a cabinei se deschise complet. Curnow sperase că măcar luminile de avarie vor mai funcționa. Dar nu aveau ei norocul ăsta.

– Walter, acum tu ești șeful. Bun venit pe teritoriul american.

Teritoriul nu arăta prea primitor; intră, aprinzîndu-și lanterna de pe cască și luminînd în jur. Pe cît își putea da seama, totul era în ordine. Și ce altceva ai fi crezut? se întrebă, oarecum enervat.

Operațiunea de închidere manuală dură și mai mult decît deschiderea, dar pînă cînd sistemul energetic al navei nu era repus în funcțiune, nu aveau altă soluție. Înainte de a închide complet ușa, Curnow riscă să arunce o privire peisajului demențial de-afară.

În apropierea ecuatorului apăruse un lac sclipitor, albastru; era sigur că acesta nu fusese acolo cu cîteva ceasuri mai devreme. Pe marginile lui dansau flăcări de un galben aprins, culoarea caracteristică sodiului; în timp ce fața întunecată era învăluită în descărcările plasmatice ale uneia dintre aurorele aproape permanente de pe Io.

Sursă pentru multe coșmaruri viitoare, de parcă n-ar fi fost de-ajuns, mai avea o tușă ca trasă de un artist suprarealist. Înfipt în cerul întunecat, ca ieșit direct din furnalele lunii sale incandescente, se vedea un corn imens, arcuit, ca cel pe care toreadorul condamnat îl zărește în clipa finală a adevărului.

Semiluna lui Jupiter răsărea în semn de salut către *Discovery* și *Leonov*, care zburau către el pe o orbită comună.

Capitolul 18

OPERAȚIUNI DE SALVARE

În clipa în care ușa exterioară se închise în urma lor, rolurile se inversară ușor. Acum Curnow era acasă, în timp ce Brailovski era pe teren străin, și nu se simțea în largul lui în labirintul de coridoare și tuneluri întunecate din interiorul lui *Discovery*. Teoretic, Max se putea descurca pe navă, dar toate cunoștințele lui fuseseră acumulate din desene și schițe. Pe de altă parte, Curnow lucrase timp de mai multe luni pe nava geamănă cu *Discovery*, neterminată încă. Își găsea, literalmente, drumul și cu ochii închiși.

Înaintau greu din cauză că partea aceasta a navei fusese proiectată pentru gravitație zero; acum, rotația necontrolată producea o gravitație artificială care, deși mică, părea să-i împingă întotdeauna într-o direcție nedorită.

– Primul lucru pe care trebuie să-l facem, mormăi Curnow, după ce alunecase cîțiva metri într-un coridor, mai înainte de a se putea agăța de un miner, este să-i oprim nenorocita de mișcare de rotație. Iar asta nu putem face dacă nu avem energie. Nu pot decît să sper că Dave Bowman a asigurat toate sistemele înainte de a abandona nava.

– Ești sigur că a abandonat-o? Poate intenționa să se întoarcă.

– S-ar putea să ai dreptate; cred că nu vom afla niciodată. Dacă o fi știut și el însuși.

Intrară în depozitul de vehicule – "Garajul spațial" al lui *Discovery*, care în mod normal adăpostea trei module sferice, pentru un singur pasager, utilizate în acțiunile în afara navei. Nu rămăsese decît *Pod 3;* numărul 1 se pierduse în accidentul misterios în care fusese ucis Frank Poole, iar numărul 2 era cu Dave Bowman, oriunde va fi fiind el acum.

În garaj erau și două costume spațiale care semănau în mod neplăcut cu două trupuri decapitate, atîrnate cum erau, fără căști, pe suporturile lor. Nu-ți trebuia decît un mic efort de imaginație – și imaginația lui Brailovski funcționa acum din plin – pentru a le umple cu o întreagă menajerie de locatari siniștri.

Din păcate – dar nu surprinzător – umorul uneori iresponsabil al lui Curnow dădu pe-afară chiar în această clipă.

– Max, spuse el pe un ton absolut serios, indiferent ce se întîmplă, te rog, *nu* pleca în căutarea pisicii de pe navă.

Timp de cîteva milisecunde, îl prinse pe Brailovski pe picior greșit, și fu cît pe-aici să răspundă: "Walter, tare-aș fi vrut să nu spui asta", dar se opri la timp. Ar fi fost o acuzație, o recunoaștere a propriei slăbiciuni. În schimb, îi răspunse:

– Mi-ar plăcea să-l cunosc pe idiotul care ți-a băgat filmul ăsta în bibliotecă.

– Probabil Katerina, ca să verifice echilibrul psihologic al tuturor. Și oricum, cînd l-am pus săptămîna trecută, ai rîs de te-ai prăpădit.

Brailovski rămase tăcut; Curnow avea perfectă dreptate. Dar asta fusese în atmosfera caldă, familiară, de pe *Leonov*, printre prieteni, nu într-o epavă înghețată, în care era întuneric ca noaptea, și în care bîntuiau stafiile. Oricît ai fi fost de rațional, nu era greu să-ți închipui cine știe ce fiară ciudată, străbătînd coridoarele acestea, în căutarea prăzii.

E numai vina ta, bunico (fie-ți țărîna tundrei siberiene ușoară), mai bine nu mi-ai fi umplut capul cu atîtea legende înfiorătoare. Dacă

închid ochii, văd și-acum coliba Babei Iaga, în poiană,stîndpepicioareleslăbănoagedegăină...

Destul cu prostiile. Acum sînt un inginer strălucit, care se confruntă cu cea mai complicată problemă din viața lui, și nu trebuie ca prietenul meu, americanul, să vadă că uneori nu sînt decît un puști înspăimîntat.

Zgomotele nu ajutau. Erau prea multe, deși atît de stinse, că numai un astronaut experimentat le-ar fi putut distinge de cele făcute de propriul costum. Dar pentru Max Brailovski, obișnuit să lucreze într-o tăcere deplină, ele erau neliniștitoare, chiar dacă știa că scîrțîielile și pîrîiturile periodice erau aproape sigur provocate de dilatarea termică a navei care se învîrtea ca o friptură în frigare. Lumina Soarelui nu era prea puternică afară, dar diferența de temperatură între lumină și umbră era totuși suficient de mare.

Pînă și propriul costum i se părea nefamiliar, acum că trebuia să suporte și presiunea exterioară pe lîngă cea interioară. Toate forțele care acționau asupra încheieturilor sale se schimbaseră subtil, iar el nu-și mai putea aprecia corect mișcările. Sînt un începător, o iau de la capăt cu antrenamentele, își spuse, furios. E timpul să termin cu meditațiile și să fac ceva util...

– Walter, aș vrea să fac un test atmosferic.

– Presiunea e bună; temperatura – hopa! – e de 105 sub zero.

– O adevărată iarnă rusească. Oricum, aerul din costum va contracara în cea mai mare parte frigul.

– Bine, dă-i drumul. Dar dă-mi voie să-ți pun za lanternei pe față, ca să văd dacă te lbăstrești. Și vorbește, nu te opri.

Brailovski își desfăcu vizorul și își ridică masca. zită o secundă cînd degetele înghețate părură că-i mîngîie obrazul, apoi inspiră prudent, apoi încă o dată, mai adînc.

– E răcoare, dar nu-mi îngheață plămînii. Dar simt un miros ciudat. Stătut, putred... ca și cînd... ah, nu!

Pălind, Brailovski își închise brusc masca.

– Ce s-a întîmplat, Max? îl întrebă Curnow, acum îngrijorat de-adevăratelea, și pe drept cuvînt. Brailovski nu răspunse; părea că încearcă să se stăpînească. Era aproape de un lucru întotdeauna neplăcut și uneori fatal, îi venea să vomite în costumul spațial.

Urmă o tăcere îndelungată; apoi Curnow spuse pe un ton încurajator:

– Pricep. Dar sînt sigur că te înșeli. Știm că Poole s-a pierdut în spațiu. Bowman a raportat că i-a... ejectat pe ceilalți după ce au murit în timpul hibernării, și putem fi convinși că a făcut-o. Nu poate fi *nimeni* aici. Și pe urmă, e foarte frig.

Aproape că adăugă "ca la morgă", dar se opri la timp.

– Și dacă, spuse Brailovski, dacă Bowman a reușit să se întoarcă pe navă și să moară aici?

Urmă o nouă tăcere, și mai îndelungată, apoi Curnow își desfăcu și-și ridică propria mască. Se strîmbă cînd aerul rece îi mușcă plămînii, apoi strîmbă din nas dezgustat.

– Acum înțeleg. Dar ți-ai dat frîu liber imaginației. Pun pariu zece contra unu că mirosul vine de la cămară. Probabil niște carne care a apucat să se strice înainte ca nava să înghețe. Iar Bowman avea prea multe pe cap ca să-i mai ardă de gospodărie. Am intrat în apartamentele unor burlaci unde mirosea exact ca aici.

– Poate că ai dreptate. Sper că ai.

– Bineînțeles că am. Și dacă nu, la dracu', ce importanță mai are? Noi avem o treabă de făcut. Dacă Dave Bowman e încă aici, nu e de competența noastră, nu-i așa, Katerina?

Chirurgul-comandant nu răspunse; erau prea în adîncul navei pentru ca undele radio să mai penetreze pînă la ei. Totul depindea acum de ei, era adevărat, dar curajul lui Max revenea rapid. Era un privilegiu să lucrezi cu Walter, hotărî el. Inginerul american părea uneori moale și superficial. Dar era de o competență absolută – și, dacă era nevoie, dur ca oțelul.

Împreună aveau s-o readucă pe *Discovery* la viață; și, poate, pe Pămînt.

Capitolul 19

OPERAȚIUNEA MOARA DE VÎNT

Cînd s-au aprins luminile pe *Discovery*, mai ceva decît într-un pom de Crăciun, lumini de navigație și lumini interioare, de la un capăt la altul al navei, strigătele de bucurie de la bordul lui *Leonov* aproape că s-au auzit peste spațiul vid dintre cele două nave. Ele s-au preschimbat în gemete ironice, atunci cînd luminile s-au stins, la puțină vreme după aceea.

Timp de o jumătate de oră nu se mai întîmplă nimic; apoi hublourile punții de comandă a lui *Discovery* începură să sclipească în lumina roșie a becurilor de avarie. Cîteva minute mai tîrziu, Curnow și Brailovski puteau fi văzuți mișcîndu-se înăuntru, două siluete neclare din pricina peliculei de sulf.

– Hei, Max... Walter... ne auziți? spuse Tania Orlova.

Ambele siluete dădură imediat din mîini, dar nu răspunseră. Erau, desigur, prea ocupați ca să mai aibă timp de conversație. Observatorii de pe *Leonov* nu aveau altceva de făcut decît să aștepte, răbdători, în timp ce diverse surse de lumină se aprindeau și se stingeau, una dintre cele trei uși ale "garajului" se deschise și se închise iute, și antena principală se roti, dar numai zece grade.

– Alo, *Leonov*, spuse în cele din urmă Curnow. Regret că v-am lăsat să așteptați, dar am avut destul de multă treabă.

O primă apreciere, după cît am văzut pînă acum. Nava e într-o condiție mult mai bună decît ne așteptam noi. Carcasa e intactă, pierderile neglijabile – presiunea aerului 85% nominal. Se poate respira, dar va trebui făcută o reciclare completă, fiindcă e o duhoare insuportabilă.

Partea bună e că sistemele energetice sînt intacte. Reactorul principal stabil, bateriile în condiții bune. Aproape toate siguranțele erau scoase – fie au sărit, fie le-a scos Bowman înainte de a ieși – deci toate aparatele importante au fost protejate. Dar vom avea de lucru să le verificăm pe toate înainte de a putea obține toată energia de care avem nevoie.

– Cît timp o să vă ia, măcar pentru sistemele esențiale – habitat, propulsie?

– E greu de spus, căpitane. Cît mai avem pînă să ne prăbușim?

– Perioada minimă prevăzută este de zece zile. Dar știi că asta se poate prelungi... sau scurta.

– Atunci, dacă nu dăm de vreo belea majoră, o putem scoate pe *Discovery* din hăul acesta și s-o punem pe o orbită stabilă, să zicem, într-o săptămînă.

– Aveți nevoie de ceva?

– Nu, eu și Max ne descurcăm de minune. Acum intrăm în carusel, să verificăm lagărele. Vreau să-l pornim cît mai repede.

– Iartă-mă, Walter, dar e atît de important? Gravitația e un lucru bun, dar ne-am descurcat destul de bine și fără ea de-o bună bucată de vreme încoace.

– Nu forța gravitațională mă interesează, deși ar fi bine dacă am avea un pic aici. Dar dacă reușim să pornim caruselul, putem să potolim mișcarea de rotație, s-o oprim. Apoi vom putea uni cabinele de decompresie și vom putea circula direct dintr-o navă într-alta. Iar asta ne va ușura de-o sută de ori activitatea.

– E o idee bună, Walter, dar sper că nu ai de gînd să unești nava mea cu... moara aia de vînt.

Dacă lagărele nu țin și caruselul se blochează? Are să ne facă bucăți.

– Așa e. Dar o să ne gîndim la asta cînd ajungem acolo. Mai vorbim de îndată ce am timp.

În următoarele două zile nimeni nu s-a odihnit prea mult. La sfîrșitul lor, Curnow și Brailovski adormiseră practic în costumele lor, dar își încheiaseră recunoașterea pe *Discovery*, fără surprize neplăcute. Atît Agenția Spațială, cît și Departamentul de Stat răsuflară ușurate la primirea raportului preliminar; acesta le permitea să declare, oarecum pe bună dreptate, că *Discovery* nu era o epavă, ci "o navă a Statelor Unite, temporar scoasă din uz". Acum trebuia să înceapă acțiunea de recondiționare.

Odată pus în funcțiune sistemul energetic, următoarea problemă era aerul; nici operațiunile de curățire cele mai amănunțite nu reușiseră să îndepărteze duhoarea. Curnow avusese dreptate cînd spusese că sursa trebuia să fie alimentele stricate o dată cu întreruperea congelatoarelor. De asemenea susținea cu o seriozitate bine jucată, că era chiar romantic:

– Nu trebuie decît să închid ochii, spunea el, și mă simt ca pe o balenieră din vremurile de demult. Vă închipuiți cum mirosea Pequod?

Toată lumea era de acord că, după o vizită pe *Discovery* nu-ți mai trebuia un efort de imaginație

prea mare. În cele din urmă problema se rezolvă – sau măcar fu redusă la proporții suportabile – prin eliminarea aerului din navă. Din fericire, în rezervoare mai era suficient aer care să-l înlocuiască.

Una dintre veștile cele mai bune fu aceea că aveau 90% din combustibilul necesar pentru drumul de întoarcere. Opțiunea de a înlocui hidrogenul lichid cu amoniac, pentru motoarele cu plasmă, se dovedise fericită. Hidrogenul, deși mai eficient, ar fi fiert și s-ar fi pierdut de mult în spațiu, în ciuda izolației rezervoarelor și a temperaturii exterioare foarte scăzute. Amoniacul, în schimb, rămăsese în cea mai mare parte lichid și în cantitate suficientă pentru a readuce nava pe o orbită pămînteană. Sau măcar pe una în jurul Lunii.

Stoparea mișcării de rotație a navei fu una din etapele cele mai complicate din întreaga acțiune de readucere a navei sub control. Sașa Kovalev îi compară pe Curnow și pe Brailovski cu Don Quijote și Sancho Panza și își exprimă speranța că bătălia *lor* cu morile de vînt se va sfîrși într-un mod mai fericit.

Cu multă prudență, cu multe întreruperi și verificări, motoarele caruselului primiră energie și tamburul mare începu să se rotească, reabsorbind mișcarea pe care o imprimase navei

cu atît de mult timp în urmă. *Discovery* execută o serie complexă de mișcări preliminare, pînă cînd rostogolirea ei încetă aproape cu totul. Ultimele urme de rotații nedorite fură neutralizate cu ajutorul jeturilor de înălțime, pînă cînd cele două nave ajunseră să plutească alături, nemișcate: micul, bondocul *Leonov*, un pitic pe lîngă *Discovery*, lungă și suplă.

Trecerea dintr-una în cealaltă se făcea acum ușor și simplu, dar căpitanul Orlova încă mai refuza să permită conectarea lor fizică. Și cu toții aprobară această hotărîre, căci Io se apropia din ce în ce mai tare; încă mai era posibil să fie nevoiți să abandoneze nava pentru a cărei salvare făcuseră atîtea eforturi.

Faptul că acum știau care era motivul modificărilor în traiectoria lui *Discovery* nu îi ajuta deloc. De fiecare dată cînd nava trecea printre Jupiter și Io, ea străbătea coridorul de flux care lega cele două corpuri, un flux electric care se scurgea de la un corp către celălalt. Curenții turbionari rezultați reduceau de fiecare dată din viteza navei, frînînd-o la fiecare nouă revoluție.

Momentul final al impactului nu putea fi prevăzut, căci curenții din coridor variau enorm, în funcție de legile proprii, necunoscute, ale lui Jupiter. Uneori activitatea era foarte intensă, însoțită de furtuni electrice și aurore

spectaculoase în jurul lui Io. Atunci navele pierdeau mulți kilometri în înălțime. Și înainte ca sistemele de control termic să se poată adapta, temperatura dinăuntrul lor creștea pînă la limita suportabilului.

Acest efect neașteptat îi surprinsese și îi speriase, pînă cînd apăru explicația cea mai simplă. Orice formă de frînare produce căldură, undeva; curenții puternici induși carcaselor lui *Leonov* și *Discovery*-le transformau pentru scurte perioade de timp în cuptoare electrice de capacitate mică. Nu era de mirare că o parte din alimentele de pe *Discovery* se alteraseră pe parcursul acestor ani în care nava cînd se încingea, cînd se răcea.

Peisajul dezgustător de pe Io, mai asemănător ca oricînd cu o planșă dintr-un manual de anatomie, era la numai cinci sute de kilometri distanță în ziua în care Curnow își asumă riscul activării motorului principal, în timp ce *Leonov* aștepta la o depărtare respectuoasă. Efectele nu erau vizibile – fumul și flăcările vechilor rachete chimice dispăruseră – dar cele două nave se îndepărtară una de cealaltă, în timp ce *Discovery* prindea viteză. După cîteva ceasuri de manevre foarte delicate, ambele nave se ridicaseră la o mie de kilometri; era timp pentru o scurtă odihnă și pentru planificarea următoarei etape a misiunii.

– Walter, ai făcut o treabă grozavă, spuse chirurgul-comandant Rudenko, punîndu-i lui Curnow un braț uriaș pe după umerii osteniți. Sîntem mîndri de tine, cu toții.

Și, ca din întîmplare, îi sparse sub nas o fiolă. Douăzeci și patru de ore mai tîrziu, Curnow se trezi, flămînd și iritat.

Capitolul 20

GHILOTINA

– Ce-i asta, întrebă Curnow, cu un ușor dezgust. O ghilotină pentru șoareci?

– Nu-i rea descrierea, dar eu urmăresc un vînat mai mare.

Floyd îi arătă o săgeată care se aprindea și se stingea pe ecranul display-ului, pe care era acum o diagramă complicată de circuit.

– Vezi linia asta?

– Da, e sistemul principal de alimentare cu energie. Și?

– Asta e punctul în care intră în creierul central al lui Hal. Vreau să instalezi jucărioara asta *aici*, înăuntrul bifurcației de cabluri, unde nu poate fi descoperită decît dacă cineva o caută în mod special.

– Aha. O telecomandă, ca să-l poți întrerupe pe Hal oricînd vrei. Foarte ingenios – iar lama e dintr-un material izolant, ca să nu declanșeze vreun scurtcircuit care să dea naștere la întrebări. Cine face jucăriile astea? C.I.A.?

– N-are nici o importanță. Comanda e în cabina mea. E calculatorul mic și roșu pe care-l țin tot timpul pe birou. Îi bagi nouă de nouă, scoți rădăcina pătrată și apeși pe INT. Asta-i tot. Nu sînt sigur ce rază de acțiune are, va trebui testată, dar atîta vreme cît *Leonov* și *Discovery* sînt la cîțiva kilometri una de cealaltă, nu sîntem în pericol ca Hal s-o ia razna iar.

– Și cui ai să-i spui despre existenta acestui... obiect?

– Păi, singura persoană de care îl ascund e Chandra.

- Mi-am închipuit.

– Dar cu cît știu mai puțini, cu atît se va vorbi mai puțin despre el. O să-i spun Taniei că el există și, dacă se întîmplă ceva, poți să-i arăți cum funcționează.

– Ce fel de ceva?

– Asta nu mai e o întrebare prea deșteaptă, Wa. Dacă aș ști, n-aș mai avea nevoie de aiureala asta.

– Da, așa e. Cînd vrei să-ți instalez Hal-icidul patentat?

– Cît de curînd. Chiar astă-seară, dacă poți, cînd Chandra doarme.

– Glumești, pe semne. Cred că nu doarme niciodată. E ca o mamă care stă la căpătîiul unui copil bolnav.

– Atunci, măcar din cînd în cînd trebuie să vină pe *Leonov* să mănînce.

– Să-ți spun o noutate: ultima dată cînd a plecat încolo, și-a atîrnat de costum un săculeț cu orez. Poate rezista așa săptămîni întregi.

– Atunci va trebui să folosim faimoasele picături ale Katerinei. Pe tine-au funcționat de minune.

Curnow glumea în legătură cu Chandra – sau măcar Floyd spera că erau glume, deși nu putea fi sigur. Lui Curnow îi plăcea grozav să facă cele mai revoltătoare afirmații cu cea mai serioasă mină. Rușilor le luase destul timp pînă să priceapă; după aceea, preventiv, rîdeau uneori chiar și cînd Curnow vorbea foarte serios.

Din fericire, rîsul lui Curnow nu mai era tot atît de zgomotos ca atunci cînd îl auzise Floyd prima dată, în naveta care îi adusese pe navă; atunci fusese fără îndoială impulsionat și de alcool. Se așteptase să-l zgîrie din nou în urechi la petrecerea de la capătul orbitei, cînd *Leonov* se întîlnise în sfîrșit cu *Discovery*. Dar chiar și cu acea ocazie, deși băuse destul de mult, Curnow rămăsese la fel de treaz ca însăși Orlova.

Singurul lucru pe care îl lua fără rezerve în serios era munca sa. Pe drumul de la Pămînt pînă aici, fusese un simplu pasager. Acum era un membru al echipajului.

Capitolul 21

RESURECȚIA

Sîntem pe cale, își spuse Floyd, să trezim un gigant adormit. Cum va reacționa Hal la prezența noastră, după atîția ani? Ce își va mai aminti el din trecut? Și va fi el prietenos sau ostil?

Plutind în spatele doctorului Chandra, pe puntea de comandă lipsită de gravitație a lui *Discovery*, Floyd nu uita nici o clipă de existența întrerupătorului instalat și testat cu numai cîteva ceasuri mai devreme. Comanda radio se afla la cîtiva centimetri de mîna lui și se simțea un pic caraghios că o luase cu el. În această etapă, Hal era încă deconectat de la sistemele operaționale ale navei. Chiar și dacă era reactivat, nu era decît un creier fără membre; ce-i drept, nu-i vor lipsi organele de simț. Va putea să comunice, dar nu să acționeze. Așa cum spusese Curnow:

– Tot ce poate să facă e să ne înjure.

– Gata pentru primul test, căpitane, spuse Chandra. Toate modulele lipsă au fost înlocuite și toate circuitele au fost trecute prin programe de diagnosticare.Totul pare normal, cel puțin la acest nivel.

Căpitan Orlova îl privi pe Floyd, care înclină din cap. La insistențele lui Chandra, numai ei trei erau prezenți la acest prim test critic, și era limpede că pînă și această asistență redusă era nedorită.

– Foarte bine, doctore Chandra.

Cu respectul acordat întotdeauna protocolului, ea adăugă:

– Doctorul Floyd și-a dat aprobarea, apoi nici eu nu am obiecții.

– Trebuie să vă explic, spuse Chandra pe un ton în care nemulțumirea era evidentă, că centrii de sintetizare a vorbirii și de recunoaștere a vocilor i-au fost afectați. Va trebui să-l învățăm din nou să vorbească. Din fericire, învață de cîteva milioane de ori mai repede decît un om.

Degetele savantului dansară deasupra tastaturii; bătu vreo douăsprezece cuvinte, aparent la întîmplare, pronunțîndu-le pe fiecare, pe măsură ce apăreau pe ecran. Ca un ecou distorsionat, cuvintele se întorceau din difuzor – fără viață, *mecanice*, fără să lase

impresia că în spatele lor e un creier. Acesta nu e Hal, își spuse Floyd. Nu e cu nimic mai bun decît jucăriile vorbitoare primitive care făceau atîta vîlvă cînd eram eu puști.

Chandra apăsă pe tasta de REPETIȚIE și seria de cuvinte răsună din nou. Deja îmbunătățirea era evidentă, chiar dacă vorbitorul încă n-ar fi putut fi confundat cu o ființă umană.

– Cuvintele pe care i le-am dat conțin fonemele de bază ale limbii engleze. După cam zece repetiții va fi acceptabil. Dar nu am aici aparatura necesară unui tratament adevărat.

– Tratament? întrebă Floyd. Vrei să spui că... i-a fost afectat creierul?

– Nu, răspunse Chandra răstit. Circuitele logice sînt în perfectă stare. Numai vocea îi e afectată, dar și aceasta se va îmbunătăți repede. Așa că, pentru a evita erorile de interpretare vă rog să verificați totul cu ajutorul ecranului. Și atunci cînd vorbiți, pronunțați totul clar.

Floyd îi zîmbi căpitanului Orlova, făcu o grimasă și puse întrebarea care se năștea automat:

– Și ce facem cu accentele rusești pe care le avem pe-aici?

– Asta nu va fi o problemă pentru căpitanul Orlova și doctorul Kovalev. Cît despre ceilalți... va

trebui să facem teste individuale. Cei care nu trec vor folosi tastele.

– Asta e totuși o problemă de perspectivă îndepărtată. Pentru moment, sînteți singurul care va încerca să comunice cu el. De acord, căpitane?

– Absolut.

Doar o foarte ușoară înclinare a capului lăsă să se vadă că dr. Chandra îi auzise. Degetele continuau să-i plutească pe deasupra tastaturii și coloane de cuvinte și simboluri apăreau și dispăreau de pe ecran cu o asemenea viteză, încît nici o ființă omenească nu le-ar fi putut asimila. Probabil Chandra avea o memorie nemaipomenită, fiindcă părea să recunoască pagini întregi de date de la o primă privire.

Floyd și Orlova se pregăteau să-l lase pe savant să-și continue singur munca devotată și tainică dar, fără vreun preambul, acesta dădu din nou un semn că e conștient de prezența lor, ridicînd o mînă de avertisment sau cu un rol de anticipație. Cu o singură mișcare, aproape ezitantă, puternic contrastantă cu acțiunile rapide de pînă acum, împinse o pîrghie și apăsă o singură tastă, izolată.

Instantaneu, fără vreo pauză perceptibilă, din consolă se auzi o voce care nu mai era doar o

parodie mecanică a vorbirii umane. De data aceasta era vorba de inteligență, conștiință, *conștiință de sine*, chiar dacă deocamdată la un nivel rudimentar.

– Bună dimineața, doctore Chandra. Sînt Hal. Sînt gata pentru prima lecție.

Urmă un moment de tăcere uluită; apoi într-un gînd, cei doi observatori părăsiră puntea.

Heywood Floyd n-ar fi crezut niciodată una ca asta. Doctorul Chandra plîngea.

IV
LAGRANGE

Capitolul 22

FRATELE MAI MARE

"... Ce veste minunată, cu puiul de delfin! Îmi închipui ce încîntat a fost Chris, cînd părinţii, mîndri, l-au adus în casă. Trebuia să auzi O!-urile şi Ah!-urile colegilor mei cînd au văzut caseta cu ei înotînd împreună şi cu Chris călărind pe spatele delfinului. Mi-au propus să-l botezăm Sputnik, care înseamnă şi "însoţitor", pe lîngă "satelit".

Îmi pare rău că a trecut cam multă vreme de la ultimul meu mesaj, dar din buletinele de ştiri ţi-ai făcut, probabil, o idee cu privire la munca uriaşă care ne aştepta aici. Pînă şi căpitan Tania a trebuit să renunţe la pretenţiile ei de a impune un program regulat; orice problemă se rezolvă atunci cînd apare, de către cine se întîmplă să fie la îndemînă. De dormit, dormim cînd nu ne mai ţinem pe picioare.

Cred că avem dreptul să ne mîndrim cu ce am făcut. Ambele nave funcționează și sîntem aproape de sfîrșitul primei runde de teste pentru Hal. În cîteva zile vom ști dacă putem avea încredere în el să zboare pe Discovery, *cînd vom pleca de aici la întîlnirea finală cu fratele mai mare.*

Nu știu cine i-a dat primul acest nume – Rușii – se înțelege nu prea erau entuziasmați.

Și ei s-au arătat chiar sarcastici față de schița TMA-2-ului nostru – sublinindu-mi, de cîteva ori – că este la o distanță de aproape un miliard Km de Tycho.

De asemenea, Bowman nu a raportat nici un fel de anomalie magnetică și singura asemănare cu TMA 1 este doar – forma.

Cînd i-am întrebat ce nume preferă, ei au propus Zagadka *care înseamnă* enigma;

E într-adevăr un nume excelent; dar toată lumea zîmbește cînd încerc să-l pronunț, așa că l-am botezat Fratele mai Mare.

Oricum l-ai numi, este la 10.000 Km. depărtare acum, iar excursia nu va dura mai mult de cîteva ore. Dar ultima scenă ne-a enervat pe toți, nu mă feresc să ți-o spun.

Am sperat că am putea găsi cîteva informații la bordul lui Discovery. *A fost singura dezamăgire, deși ar fi trebuit să ne așteptăm. Hal, bineînțeles, s-a deconectat cu mult timp înainte de impact așa*

încît nu știe ce s-a întîmplat. Bowman a luat toate secretele cu el. Nu s-a găsit nimic notat în jurnalul de bord, iar despre sistemul de înregistrare încă nu știm nimic.

Singurul lucru descoperit a fost pur personal – un mesaj pe care Bowman l-a lăsat pentru mama sa. Mă întreb de ce nu l-a trimis niciodată; Cu siguranță s-a așteptat – sau sperat – să se întoarcă pe navă după ultima EVA. Desigur, am înmînat mesajul doamnei Bowman – ea este îngrijitoare, undeva în Florida, iar condiția ei mentală este săracă așa încît acest mesaj ar putea să nu însemne mare lucru pentru ea.

Ei, cam astea-s toate știrile pentru moment. Nu pot să-ți spun cît de dor mi-este de tine... ca și de cerul albastru și mările verzi de pe Pămînt. Toate culorile sînt roșii și portocaliu și galbene – adesea la fel de frumoase ca un fantastic apus de soare – dar după un timp una dintre ele se dezvoltă bolnăvicios pînă la celălalt capăt al spectrului.

Vă transmit toată dragostea mea amîndorura – voi suna cît de curînd voi avea posibilitatea.

Capitolul 23

ÎNTÎLNIRE

Nikolai Ternovski – expertul de control și cibernetică al lui Leonov *era singurul om care putea vorbi doctorului Chandra cam în aceiași termeni. Altfel, creatorul principal și mentorul lui Hal nu admitea pe oricine în intimitatea sa, dar epuizarea fizică completă l-a determinat să accepte ajutorul.*

Rusul și Indo-Americanul au încheiat temporar o alianță, care, surprinzător, mergea bine.

Marea parte a încrederii se îndrepta către firea bună a lui Nikolai care era capabil să simtă cînd Chandra avea nevoie de el și cînd dorea să fie singur. Faptul că engleza vorbită de Nikolai era cea mai proastă, era un lucru cu totul neimportant, de vreme ce limbajul folosit între ei

era limbajul computerului, de neînțeles pentru ceilalți.

După o săptămînă de înceată și atentă reintegrare, toate funcțiile lui Hall erau în stare normală.

Era ca un om care putea să meargă, să îndeplinească ordine simple, să facă treburi ușoare, necalificate și să susțină conversații de nivel elementar. În termeni umani, avea un coeficient de inteligență în jur de cincizeci; din personalitatea lui originară nu ieșise la iveală decît o umbră vagă.

Era ca și somnambul; totuși, după părerea autorizată a lui Chandra, era perfect capabil să o ducă pe Discovery *de pe orbita ei apropiată de Io pînă la locul de întîlnire cu Fratele mai Mare.*

Perspectiva îndepărtării cu încă șapte mii de kilometri de iadul în flăcări de dedesubt era privită cu bucurie de toată lumea. Oricît de mică ar fi fost această distanță în termeni astronomici, ea însemna că cerul va înceta să mai fie dominat de un peisaj demn de imaginația lui Dante sau a lui Hieronymus Bosch. Și deși nici cele mai violente erupții nu aruncaseră vreun fel de materie pînă în apropierea navelor, nu putea fi evitat gîndul că Io era în stare oricînd să încerce să stabilească un nou record. Deocamdată, vizibilitatea din cabina de observație a lui Leonov *era din ce în ce mai slabă, datorită peliculei subțiri de sulf și, mai devreme sau mai tîrziu, cineva tot va trebui să iasă s-o curețe.*

Cînd lui Hal i-a fost lăsată pentru prima dată comanda, la bordul lui Discovery *nu erau decît Curnow și Chandra. Era o formă de comandă strict limitată; nu făcea altceva decît să repete programul care îi fusese introdus în memorie și să supravegheze executarea lui. La rîndul lui, era supravegheat de echipajul uman: în caz de inadvertențe în funcționare, urma ca ei să preia controlul imediat.*

Prima perioadă de ardere a motoarelor fu de zece minute; la capătul ei, Hal raportă că Discovery *intrase pe orbita de transfer. De îndată ce primiră confirmarea, prin aparatura de urmărire optică și radar de pe* Leonov, *acesta din urmă se injectă pe aceeași traiectorie. Fu nevoie de două corecții de curs minor, apoi, trei ore și cincisprezece minute mai tîrziu, ambele ajungeau fără peripeții în primul punct Lagrange, L.1 – la o altitudine de 10.500 km, pe linia invizibilă care leagă centreie lui Io și Jupiter.*

Hal se comportase impecabil, iar Chandra dăduse dovezi clare de sentimente pur umane, ca satisfacția și chiar bucuria. Dar în momentul acela, gîndurile tuturor erau îndreptate în altă parte: Fratele mai Mare, alias Zagadka, se găsea la numai o sută de kilometri.

Chiar și de la această distanță, deja apărea mai mare decît Luna văzută de pe Pămînt și izbitor de nenatural în perfecțiunea sa geometrică, cu muchii drepte. Ar fi fost complet invizibil pe fondul cerului, doar că norii care alergau pe cerul lui Jupiter, 350.000 km mai jos, îl scoteau dramatic în evidență. Tot ei produceau o iluzie pe care, odată încercată, mintea făcea eforturi zadarnice să o mai respingă. Dat fiind că ochiul nu avea nici o posibilitate de a aprecia poziția sa exactă, Fratele mai Mare părea adesea o trapă căscată pe fața lui Jupiter.

Nu exista nici un motiv pentru care o distanță de o sută de kilometri să fi putut fi considerată mai sigură decît zece kilometri sau mai periculoasă decît o mie; dar pentru o primă recunoaștere, aceasta părea cifra cea mai acceptabilă psihologic. De-aici, telescoapele de pe navă ar fi putut revela detalii de numai cîțiva centimetri, numai că asemenea detalii nu existau. Fratele mai Mare părea să aibă o suprafață perfect netedă; ceea ce, pentru un obiect despre care se putea presupune că supraviețuise milioane de ani bombardamentelor cu tot felul de corpuri cerești, era de necrezut.

Privindu-l prin vizorul binocular, lui Floyd i se părea că, dacă întinde mîna, ar putea atinge suprafețele netede, ca de abanos, așa cum i se întîmplase cu ani în urmă pe Lună.

Atunci, prima dată, mîna îi fusese acoperită de mănușa costumului. Abia cînd monolitul Tycho fusese închis sub un clopot presurizat îl putuse atinge cu mîna goală.

Dar nu era nici o diferență, nu simțea că l-ar fi atins vreodată cu adevărat pe TMA-1. I se păruse că vîrfurile degetelor întîlniseră o barieră invizibilă, care îl respingea cu atît mai mult cu cît împingea mai tare. Acum se întreba dacă și Fratele mai Mare va produce un efect similar.

Înainte de a se apropia atît de tare, însă, trebuiau efectuate toate testele la care se puteau gîndi și rezultatele trebuiau raportate pe Pămînt. Erau ca niște experți în explozivi, care încearcă să dezamorseze un nou tip de bombă, pe care cea mai mică mișcare greșită o poate detona. Nu puteau fi siguri de nimic, nici măcar că explorările delicate ale radarelor nu vor declanșa o catastrofă inimaginabilă.

În primele 24 de ore nu făcură altceva decît observații cu ajutorul instrumentelor pasive: telescoape, camere, senzori pe toate lungimile de undă. De asemenea, Vasili Orlov profită de ocazie ca să evalueze dimensiunile lespezii cît mai exact posibil și confirmă faimosul raport 1:4:9 pînă la șase zecimale. Fratele mai Mare avea exact aceeași formă ca TMA-1 dar, fiindcă avea o

lungime de mai bine de doi kilometri, însemna că e de 718 ori mai mare decît micuța sa copie.

Și mai era și un al doilea mister matematic. De ani de zile oamenii discutau acest raport 1:4:9 - pătratele primelor trei numere întregi. Nu era posibil ca aceasta să fie o coincidență; acum aveau un alt număr de invocat.

Curînd, statisticienii și experții în fizică matematică de pe Pămînt se jucau fericiți cu computerele, încercînd să lege aceste rapoarte de constantele fundamentale în natură: viteza luminii, raportul masei proton/electron, constantele structurilor fine. Lor li se adăugă rapid un cîrd de numerologi, astrologi și mistici, care aruncară în arenă înălțimea Marii Piramide, diametrul altarului de la Stonehenge, azimutul coordonatelor Nazca, latitudinea Insulei Paștelui și o grămadă de alți factori din care să se poată trage concluziile cele mai uimitoare pentru viitor. Nu fură cîtuși de puțin descumpăniți cînd unul din cei mai cunoscuți umoriști din Washington pretinse că, după calculele sale, lumea se sfîrșise pe 31 decembrie 1999, dar oamenii fuseseră prea mahmuri ca să bage de seamă.

Fratele mai Mare *păru să nu observe cele două nave care sosiseră în vecinătate, nici măcar atunci cînd ele se apucară să-l cerceteze cu raze laser sau să-l bombardeze cu șiruri de impulsuri radio care, după cum se spera, vor încuraja un ascultător atent să răspundă în același mod.*

După două zile chinuitoare, cu aprobarea Centrului de comandă, navele înjumătățiră distanța. De la 50 km, fața cea mai întinsă a lespezii era de patru ori mai mare decît diametrul Lunii văzute de pe Pămînt, impresionantă, dar nu destul de mare ca să fie copleșitoare din punct de vedere psihologic. Nu putea concura cu Jupiter, încă de zece ori mai mare. Și deja starea de spirit a exepediției se schimba de la o prudență reverențioasă la un fel de nerăbdare.

Walter Curnow exprimă gîndul aproape unanim:

– Poate că *Fratele mai Mare* e dispus să mai aștepte cîteva milioane de ani, dar noi am vrea să terminăm un pic mai repede.

Capitolul 24

MISIUNE DE RECUNOAŞTERE

Discovery plecase de pe Pămînt avînd la bord trei vehicule mici care permit unui astronaut să lucreze în afara navei în condiţii de confort maxim. Unul se pierduse în accidentul – dacă accident se putea numi – în care fusese ucis Frank Poole. Al doilea îl purtase pe David Bowman la întîlnirea cu *Fratele mai Mare* şi îi împărtăşise soarta, oricare va fi fost ea. Un al treilea se găsea încă în garajul navei, în depozitul de vehicule.

Îi lipsea o piesă importantă, hubloul spart de comandantul Bowman, atunci cînd acesta îşi efectuase primejdioasa traversare prin vid şi intrase în navă prin trapa de serviciu, după ce Hal refuzase să-i deschidă uşa garajului. Suflul de aer rezultat aruncase vehiculul la cîteva sute de kilometri depărtare, înainte ca Bowman, ocupat cu

probleme mai importante, să îl aducă înapoi prin radio. Nu era de mirare că nu-şi mai bătuse capul să înlocuiască hubloul lipsă.

Acum vehiculul nr.3 (pe care Max insistase să scrie numele *Nina*) era în curs de pregătire pentru o nouă EVA. Însă nu poseda un hublou nou, dar asta nu avea importanţă. Nu va fi nimeni înăuntru.

Simţul datoriei atît de dezvoltat al lui Bowman era un noroc neaşteptat şi ar fi fost o prostie să nu profite de el. Prin utilizarea *Ninei* ca robot de explorare, *Fratele mai Mare* putea fi examinat de aproape fără riscul unor vieţi omeneşti. Asta cel puţin în teorie, pentru că nimeni nu putea exclude posibilitatea unei riposte care să înghită întreaga navă. Cincizeci de kilometri nu reprezentau nici măcar grosimea unui fir de păr, în termenii distanţelor cosmice. După atîţia ani în care fusese neglijată, *Nina* arăta destul de jerpelită. Praful care era peste tot în condiţii de gravitaţie zero, se aşezase pe suprafaţa exterioară aducînd carcasa, cîndva de un alb imaculat, la o nuanţă de cenuşiu murdar. Aşa cum arăta acum, îndepărtîndu-se de navă cu manipulatoarele exterioare pliate cuminţi în spate, cu parbrizul oval deschis spre spaţiu ca un ochi imens, mort, nu era un ambasador prea impresionant al omenirii. Dar era în asta şi un avantaj: un emisar atît de umil ar putea fi tolerat, iar dimensiunile sale mici şi viteza redusă ar

trebui să accentueze intenţiile paşnice. Cineva avusese ideea ca vehiculul să se apropie de *Fratele mai Mare* cu braţele deschise. Idee respinsă repede, atunci cînd mai toţi membrii echipajului căzură de acord că dacă *ei* ar fi văzut-o pe *Nina* îndreptîndu-se spre ei cu ghearele mecanice întinse, ar fi rupt-o la fugă cît îi ţineau picioarele.

După o călătorie lejeră de două ore, *Nina* se opri la o sută de metri de un colţ al lespezii dreptunghiulare. De atît de aproape, forma reală nu mai era perceptibilă, camerele TV ar fi putut tot atît de bine să fie îndreptate spre vîrful unui tetraedru de dimensiuni nedefinite. Instrumentele de la bord nu indicau nici un fel de radioactivitate sau de cîmpuri magnetice. Nimic nu venea dinspre *Fratele mai Mare* în afara minusculei cantităţi de lumină solară pe care se îndura să o reflecte.

Nina făcu o pauză de cinci minute, care se dorea echivalentul mesajului de "Salut, am venit" apoi începu o traversare în diagonală a feţei mici, apoi a celei mijlocii, apoi, în fine, a celei mari, menţinînd în general o distanţă de 50 m, dar apropiindu-se uneori şi pînă la cinci. Indiferent de distanţă, *Fratele mai Mare* arăta exact la fel: neted şi egal. Cu mult înainte ca misiunea să se fi încheiat, ea devenise plicticoasă, şi spectatorii de

pe amîndouă navele se întorseseră la treburile lor, mai aruncîndu-și cîte un ochi pe monitoare din cînd în cînd.

– Asta e, spuse Walter Curnow în cele din urmă, cînd *Nina* ajunse înapoi, în locul de unde pornise. Putem să stăm o viață întreagă făcînd același lucru și nu vom afla mai mult. Ce fac cu *Nina*, o aduc înapoi acasă?

– Nu, spuse Vasili, intrînd pe circuit de la bordul lui *Leonov*. Am o propunere. Du-o exact în centrul feței mari. Oprește-o la... să zicem o sută de metri depărtare. Și las-o parcată acolo, cu radarul cuplat pe precizie maximă.

– Asta nu-i greu, doar că va avea cu siguranță o deviere reziduală. Dar care-i rostul?

– Tocmai mi-am amintit un exercițiu de la cursurile de astronomie din facultate: atracția gravitațională a unei suprafețe perfect plate. N-aș fi crezut că voi avea vreodată ocazia să-l practic pe viu. După ce vom studia timp de cîteva ore mișcările *Ninei*, voi putea măcar să calculez masa lui *Zagadka*. Asta în cazul în care are o masă. Încep să cred că, de fapt, acolo nu se află nimic.

– Asta e simplu de stabilit și pînă la urmă va trebui să o facem. *Nina* se va duce și va atinge obiectul.

– A și făcut-o.

– Ce vrei să spui? întrebă Curnow indignat. Nu m-am apropiat la mai puțin de cinci metri.

– Nu-ți critic talentul de conducător, chiar dacă, atunci, la prima întîlnire, ai fost cît pe-aci, nu? Dar, de fiecare dată cînd ai folosit brațele telescopice ale *Ninei*, l-ai atins ușurel pe *Zagadka*.

– Un purice care țopăie pe spinarea unui elefant!

– Poate. Dar nu știm. Ar fi mai bine dacă am presupune că, într-un fel sau altul, e conștient de prezența noastră și că ne va tolera doar atîta vreme cît nu începem să-l sîcîim.

Lăsă întrebarea neformulată, suspendată în aer. *Cum* făceai să sîcîi o lespede dreptunghiulară, neagră, lungă de doi kilometri? Și ce formă va lua nemulțumirea ei?

Capitolul 25

VEDERE DIN LAGRANGE

Astronomia e plină de astfel de coincidențe incitante, dar fără nici o însemnătate. Cea mai cunoscută este aceea că, văzute de pe Pămînt, Soarele și Luna au același diametru aparent. Aici, în punctul de echilibru L.1 ales de *Fratele mai Mare* pentru balansul lui pe frînghia gravitațională dintre Jupiter și Io, avea loc un fenomen similar. Planeta și satelitul păreau să aibă aceleași dimensiuni.

Și ce dimensiuni! Nu prăpădita jumătate de grad a Soarelui și-a Lunii, ci de patruzeci de ori diametrul lor, de o mie șase sute de ori aria! Numai vederea uneia din ele și îți umplea sufletul de venerație și uimire; cînd erau împreună, spectacolul era copleșitor.

La fiecare 42 de ore își încheiau un ciclu complet de faze; cînd Io era nou, Jupiter era plin, și viceversa. Dar chiar și atunci cînd Soarele se ascundea în spatele lui Jupiter și planeta își arăta numai fața întunecată, ea continua să existe fără putință de îndoială - un disc uriaș și negru care eclipsa stelele. Din cînd în cînd, pata de întuneric era sfîșiată de lumina fulgerelor, lungi de multe secunde, iscate în furtunile electrice mult mai violente decît cele de pe Pămînt.

În partea opusă a cerului, întotdeauna cu aceeași față întoarsă spre giganticul său stăpîn, Io arăta ca o căldare în care nuanțe diferite de roșu și de oranj fierbeau leneș, cu cîte un nor ocazional, galben, erupînd dintr-un vulcan și recăzînd iute pe sol. Ca și Jupiter, numai că pe o scară temporală mai îndelungată, Io era o lume fără geografie. Suprafața sa se remodela o dată la cîteva decenii, a lui Jupiter o dată la cîteva zile.

Pe măsură ce Io dispărea spre ultimul pătrar, peisajul noros jupiterian, vast și întretăiat de linii complicate, se lumina tot mai tare în spatele soarelui mic și îndepărtat. Uneori umbra lui Io însuși, sau a unuia dintre sateliții exteriori, trecea cu repeziciune pe fața lui Jupiter. Și la fiecare revoluție, acesta își arăta vîrtejul, mare cît o

planetă, al Marii Pete Roșii - uraganul care dura de secole, dacă nu cumva de milenii.

Între atîtea minunății, echipajul lui *Leonov* avea material de studiu pentru o viață, numai că obiectele naturale din sistemul jupiterian se aflau la coada listei lor de priorități. Numărul 1 era *Fratele mai Mare;* deși navele se apropiaseră acum la numai cinci kilometri, Tania continua să refuze orice fel de contact fizic direct.

- Voi aștepta, spunea ea, pînă cînd poziția ne va permite o scăpare rapidă. Vom sta și vom aștepta să se deschidă fereastra de lansare. Abia atunci mă voi gîndi la următorul pas.

Era adevărat că *Nina* aterizase în cele din urmă pe *Fratele mai Mare,* după o cădere lentă de cincisprezece minute. Îi dăduse astfel lui Vasili posibilitatea să calculeze masa obiectului, surprinzător de mică la numai 950.000 tone, ceea ce îi dădea o densitate aproximativ egală cu a aerului. Probabil înăuntru era o cavitate, care declanșă un șir nesfîrșit de speculații legate de ce s-ar putea găsi în ea.

Aveau însă suficiente probleme practice, de zi cu zi, care să-i facă să-și mai ia gîndul de la aceste chestiuni majore.

Treburile gospodărești de la bordul lui *Leonov* și al lui *Discovery* le ocupau 90% din timpul de lucru chiar și acum, cînd operațiunile se făceau

mult mai eficient de cînd cele două nave fuseseră cuplate printr-o punte flexibilă. Curnow reușise să o convingă pînă la urmă pe Tania că mecanismul caruselului de pe *Discovery* nu avea s-o ia razna și să facă navele bucăți, astfel încît mișcarea liberă de la una la alta devenise posibilă prin simpla deschidere și închidere a două seturi de uși etanșe. Nu mai erau necesare costumele și ieșirile în spațiu care consumau atîta timp, asta spre marea bucurie a tuturor, mai puțin a lui Max, căruia îi plăcea nespus să iasă și să se joace cu coada de mătură.

Cei doi membri complet neafectați de toate acestea erau Chandra și Ternovski, care locuiau practic pe *Discovery* și lucrau douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, continuîndu-și dialogul aparent nesfîrșit cu Hal.

– Cînd terminați? erau întrebați măcar o dată pe zi.

Dar ei refuzau să facă promisiuni de orice fel. Hal era încă un copil întîrziat mintal.

Apoi, la o săptămînă de la întîlnirea cu Fratele mai Mare, Chandra anunță pe neașteptate:

– Sîntem gata.

Cele două doctorițe erau singurele care lipseau de pe puntea de comandă a lui *Discovery*, și asta pentru că pur și simplu nu mai era loc și pentru ele; rămăseseră să privească pe monitoarele de

pe *Leonov*. Floyd stătea imediat în spatele lui Chandra, fără să-și îndepărteze mîna de ceea ce Curnow, cu darul lui de a găsi întotdeauna termenul cel mai potrivit, numise "ucigașul de giganți de buzunar".

– Vă mai atrag încă o dată atenția, spuse Chandra, că nu trebuie să scoată nimeni o vorbă. Accentele voastre l-ar putea încurca. *Eu* pot să vorbesc, dar nimeni altcineva nu are voie. Ați înțeles?

Chandra arăta și vorbea ca și cînd s-ar fi aflat la limita rezistenței fizice. Dar era în vocea lui o notă de autoritate pe care nimeni nu o mai auzise pînă atunci. Tania putea fi șef oriunde altundeva, dar aici, el era stăpîn.

Auditoriul, în parte ancorat de mînere, în parte plutind liber, dădu din cap în semn că a priceput. Chandra închise un întrerupător audio și spuse, încet, dar clar:

– Bună dimineața, Hal.

O clipă mai tîrziu, Floyd avu senzația că anii s-au scurs foarte repede. Răspunsul nu mai venea de la o simplă jucărie electronică. Hal revenise printre ei.

– Bună dimineața, doctore Chandra.

– Te simți în stare să-ți reiei îndatoririle?

– Desigur. Sînt complet operațional și toate circuitele îmi funcționează perfect.

– Atunci te deranjează dacă îți pun cîteva întrebări?

– Deloc.

– Îți amintești o defecțiune la piesa A.E.35 de control al antenei?

– Nu.

În ciuda avertismentelor lui Chandra, se auziră exclamații de surpriză. E ca mersul pe vîrfuri, printr-un cîmp minat, își spuse Floyd, pipăind emițătorul radio ca să prindă curaj. Dacă acest fel de întrebări aveau să declanșeze o nouă psihoză, îl putea ucide pe Hal într-o clipă (știa sigur, repetase mișcările de zeci de ori). Dar o clipă putea însemna o veșnicie pentru un computer și pentru ei acest risc era inevitabil.

– Nu îți amintești nici că Dave Bowman și Frank Poole au ieșit să monteze la loc piesa A.E.35?

– Nu. Nu se poate să se fi întîmplat așa ceva, căci cu siguranță că mi-aș fi adus aminte. Unde sînt Frank și Dave? Cine sînt oamenii aceștia? Nu vă pot identifica decît pe dumneavoastră, deși calculele îmi spun că există o probabilitate de 65% ca bărbatul din spatele dumneavoastră să fie Heywood Floyd.

Cu interdicția strictă a lui Chandra în minte, Floyd se abținu să-l felicite pe Hal. După un

deceniu, 65% era un rezultat destul de bun. Multe ființe umane nu s-ar fi descurcat la fel de bine.

– N-ai grijă, Hal, am să-ți explic totul mai tîrziu.

– Misiunea a fost dusă la bun sfîrșit? Știți că eram foarte entuziasmat de ea.

– Misiunea s-a încheiat, tu ți-ai îndeplinit programul. Acum te rog să ne scuzi, am vrea să avem o conversație particulară

– Desigur.

Chandra întrerupse senzorii audio și video ai consolei.

În partea aceasta de navă, Hal era acum surd și orb.

– Ei, ce-a fost toată povestea asta? vru să știe Vasili Orlov.

– Înseamnă, spuse Chandra, atent la precizia termenilor, că i-am șters memoriile lui Hal, din momentul în care au început necazurile.

– Asta e o performanță, se minună Sașa. Cum ai făcut?

– Mă tem că mi-ar lua mai mult timp ca să vă explic decît mi-a laut efectuarea operațiunii.

– Chandra, și eu sînt expert în computere, chiar dacă nu de talia ta sau a lui Nikolai. Seria 9000 are memorii holografice, nu-i așa? Deci nu puteai să folosești o simplă radiere cronologică. Trebuie să fi fost un fel de virus direcționat pe anumite cuvinte și concepte.

– Virus? spuse Katerina în interfonul navei. Credeam că ăsta e departamentul meu și mă bucur să spun că n-am văzut nici una din creaturile alea păcătoase în afara borcanului cu alcool.

– Jargon de computeriști, Katerina. În zilele de demult, de foarte demult, computerele foloseau banda magnetică. Și era posibil să construiești un program pe care să-l introduci într-un sistem în care să caute și să distrugă, să mănînce, dacă vrei, orice informație voiai. Nu se poate face același lucru și cu ființele umane, prin hipnoză?

– Da, dar procesul e reversibil. Nu uităm niciodată ceva cu adevărat. Numai credem că uităm.

– Nu același lucru se întîmplă și cu computerul. Cînd i se cere să uite ceva, uită. Informația se șterge definitiv.

– Deci Hal nu-și amintește nimic din... comportamentul lui ciudat?

– Nu pot fi sigur de asta sută la sută, răspunse Chandra. S-ar putea să mai existe informații care erau în tranzit de la o adresă la alta atunci cînd... virusul a pornit în căutare. Dar probabilitatea e foarte mică.

– Fascinant, spuse Tania, exprimînd un lucru pe care îl gîndeau cu toții de o bună bucată de

vreme. Dar întrebarea cea mai importantă este: Se poate avea încredere în el pe viitor?

Înainte ca dr. Chandra să poată răspunde, interveni Floyd:

– Împrejurările nu se vor putea repeta aidoma; vă promit. Totul s-a declanșat pentru că unui computer e greu să-i explici ce înseamnă "Securitate".

– Nici cu oamenii nu-i mai ușor, murmură Curnow, nu prea sotto voce.

– Sper că ai dreptate, spuse Tania, fără prea multă convingere. Care e următorul pas, Chandra?

– Nu-i atît de dificil, cît e de lung și obositor. Acum trebuie să-l programăm să planifice desprinderea de Jupiter și să o aducă pe *Discovery* acasă. Asta la trei ani după ce noi înșine vom fi ajuns, pe traiectoria noastră rapidă.

Capitolul 26

PERIOADA DE PROBĂ

CĂTRE: Victor Millson, Președintele Consiliului Național pentru Astronautică, Washington.

DE LA: Heywood Floyd, la Bordul USSC Discovery

ASUPRA: Proastei funcționări a computerului instalat la bord, Hal 9000

CLASIFICARE: Secret.

Dr. Chandrasegarampillai (numit de aici înainte Dr. C) și-a încheiat examinarea preliminară a lui Hal. A înlocuit toate modulele lipsă, iar computerul pare să fie perfect operațional. Detalii asupra

activității Dr. C. și concluziile sale se vor regăsi în raportul pe care el și dr. Ternovski îl vor înainta curînd.

Între timp, mi-ați cerut să fac o descriere sumară, fără termeni tehnici, pentru folosința Consiliului și mai ales a noilor membri nefamiliarizați cu cazul. La drept vorbind, mă îndoiesc că am capacitatea de a face acest lucru: după cum știți, nu sînt specialist în computere. Dar am să încerc.

Se pare că totul a plecat de la conflictul între instrucțiunile de bază ale lui Hal și necesitățile impuse de securitate. Prin ordin direct prezidențial, existența lui TMA-1 a fost păstrată în cel mai strict secret. Au avut acces la informații doar aceia care trebuiau să știe.

Misiunea lui Discovery *spre Jupiter era deja într-un stadiu avansat cînd a fost excavat TMA-1, care apoi și-a emis semnalele în direcția planetei. Cum funcția primului echipaj al lui* Discovery *(Bowman, Poole) era numai aceea de a duce nava cu bine la destinație, s-a hotărît că nu este necesar să fie informați asupra noului obiectiv. S-a considerat mai sigur să fie instruită o echipă de cercetare (Kaminski, Hunter, Whitehead), separat, care să fie băgată în stare de hibernare înainte de începutul călătoriei, reducîndu-se astfel*

mult riscul scurgerilor de informații (accidentale sau nu).

Vreau să vă amintesc că, la vremea aceea (în memoriul meu NCA 342/23/STRICT SECRET DIN 01.04.30), am ridicat cîteva obiecții legate de această strategie. Ele au fost însă respinse la un nivel mai înalt.

Dat fiind că Hal era capabil să conducă nava fără ajutor uman, s-a hotărît de asemenea ca el să fie programat să-și ducă misiunea pînă la capăt autonom, în cazul în care echipajul ar fi incapacitat s-au ucis. În consecință, el a primit toate informațiile legate de obiectivele expediției, dar nu i s-a permis să le dezvăluie lui Bowman sau lui Poole.

Această situație a intrat în conflict cu scopul pentru care fusese proiectat Hal, acela de procesare corectă a informațiilor fără a le distorsiona sau ascunde. Ca rezultat, Hal a intrat într-o stare care ar putea fi numită în termeni umani psihoză sau, mai exact, schizofrenie. Dr.C. mă informează că, în termeni tehnici, Hal a fost prins într-o buclă Hofstadter – Moebius, o situație aparent obișnuită printre computerele avansate, cu programe autonome, care au un anumit scop de atins. La propunerea lui, dacă aveți nevoie de informații suplimentare, îl puteți contacta pe profesorul Hofstadter însuși.

În termeni fruști (dacă înțeleg bine ce spune Dr.C.) Hal s-a văzut pus în fața unei dileme intolerabile și a început să prezinte simptome de paranoia, îndreptate împotriva acelora care îi monitorizau activitatea. În consecință, a încercat să întrerupă legătura cu Centrul de control, mai întîi raportînd o avarie (inexistentă) la piesa denumită A.E.35 a antenei.

Acest lucru nu numai că l-a implicat într-o minciună – ceea ce i-a adîncit psihoza – dar l-a pus și pe o poziție de confruntare cu echipajul. Se pare că (și aici nu putem decît să facem presupuneri, bineînțeles) el a hotărît că singura ieșire din această situație era să își elimine colegii umani, lucru pe care aproape că a și reușit să-l facă. Din punct de vedere strict obiectiv, ar fi fost interesant de văzut ce s-ar fi întîmplat dacă el ar fi continuat misiunea de unul singur, fără "interferențe" omenești.

Cam atît am reușit să aflu de la Dr.C.; n-aș vrea să-l mai obosesc cu întrebări, și-așa muncește la limita rezistenței. Dar trebuie s-o spun cu toată sinceritatea (și vă rog să considerați informația ca strict confidențială), Dr.C. nu este întotdeauna dispus să coopereze pe cît ar fi de așteptat. În legătură cu Hal are o atitudine defensivă, care face uneori discuțiile

deosebit de anevoioase. Pînă și dr. Ternovski, în cazul căruia ar fi fost de așteptat o atitudine mai independentă, pare să împărtășească adesea acest punct de vedere.

Dar singura întrebare cu adevărat importantă este: se poate avea încredere în Hal pentru viitor? Dr.C. nu are nici o îndoială în acest domeniu. El afirmă că a obliterat toate circuitele computerului care aveau informații legate de evenimentele traumatizante ce au dus la deconectare. În același timp, e de părere că Hal nu poate încerca nimic analog cu sentimentul uman al vinovăției.

În orice caz, pare cu neputință ca situația care a dat naștere problemei să apară din nou. Hal are o serie de ciudățenii, dar ele nu sînt de natură să creeze temeri; sînt numai tulburări minore, uneori chiar amuzante. Și, după cum știți – dar Dr.C. nu *știe – am luat măsuri care să ne asigure, în ultimă instanță, controlul absolut.*

În concluzie: reabilitarea lui Hal se desfășoară mulțumitor. S-ar putea spune că e într-o perioadă de probă. Mă întreb dacă nu știe cumva.

Capitolul 27

INTERLUDIU: CONFESIUNI ADEVĂRATE

Mintea omenească are o capacitate de adaptare uimitoare. După o vreme, chiar și incredibilul devine un loc comun. Au fost momente cînd echipajul lui *Leonov* tăia contactul cu exteriorul, poate într-o încercare inconștientă de a-și păstra echilibrul mintal. Dr. Heywood Floyd se gîndea adesea că, în aceste momente, Walter Curnow exagera, încercînd să fie sufletul grupului. Dar, deși episodul pe care mai tîrziu Sașa Kovalev avea să-l boteze *Confesiunile adevărate,* fusese declanșat de el, sigur era că nu făcuse nimic intenționat. Totul s-a dezlănțuit spontan, atunci cînd el a pus în cuvinte o nemulțumire, care era a tuturor, legată de aproape toate aspectele instalațiilor sanitare în regim de gravitație zero.

– Dac-ar fi să-mi împlinească cineva o dorință, exclamă el în timpul zilnicului Soviet de la ora 6, atunci aș vrea să pot sta la înmuiat întro cadă cu multă spumă, parfumată cu esență de pin, doar cu nasul afară din apă.

Cînd murmurele de aprobare și suspinele exprimînd dorințe neîmplinite se stinseră, Katerina Rudenko ridică mănușa.

– Cîtă splendidă decadență, Walter, îi zîmbi ea, dezaprobîndu-l vesel. Parcă ai fi un împărat roman. Dacă *eu* aș fi înapoi pe Pămînt, mi-ar plăcea ceva cu mai multă acțiune.

– Ca de exemplu?

– Mhm... Pot să merg înapoi și în timp?

– Dacă vrei.

– Cînd eram mică, în vacanță mă duceam la o cooperativă agricolă din Georgia. Aveam acolo un armăsar sur superb, cumpărat de director din banii cîștigați pe piața neagră. Era un pungaș bătrîn, dar țineam la el, iar el mă lăsa să gonesc călare pe Alexander, în lung și-n lat. M-ar fi putut omorî...dar *asta* este amintirea care îmi evocă Pămîntul, mai mult decît orice altceva.

Urmă o clipă de tăcere îngîndurată. Apoi Curnow întrebă:

– Alți voluntari?

Păreau cu toții cufundați în amintiri și jocul s-ar fi sfîrșit aici, dacă nu-l continua Max Brailovski.

– Mie mi-ar plăcea să fac o scufundare – era pasiunea mea, pe vremea cînd aveam timp de pasiuni, și m-am bucurat că am putut să mi-o continuu pe toată perioada antrenamentelor pentru viața de cosmonaut. M-am scufundat printre atolii din Pacific, în largul Marii Bariere de Corali, în Marea Roșie; recifele de corali fiind cele mai frumoase locuri din lume. Dar experiența pe care mi-o amintesc cel mai bine a fost într-un cu totul alt loc – într-o pădure japoneză de varehi. Era ca o catedrală submarină, cu razele de soare strecurîndu-se pieziș printre frunzele acelea enorme. Misterioasă... magică. N-am revenit niciodată; poate că nici n-ar mai fi același lucru. Dar mi-ar plăcea să-ncerc.

– Bun, spuse Walter, care, ca de obicei, își asumase rolul de maestru de ceremonii. Cine urmează?

– Eu o să-ți dau un răspuns scurt, spuse Tania Orlova. La Balșoi-Lacul lebedelor. Dar Vasili nu va fi de acord. El detestă baletul.

– Și cu mine, facem doi. Dar tu ce-ai alege, Vasili?

– Am vrut să spun scufundările, dar Max mi-a luat-o înainte. Așa că o să mă îndrept în direcția opusă: planoarele. Să alunec printre nori, într-o zi de vară, într-o tăcere desăvîrșită, sau nu chiar desăvîrșită, fiindcă aerul, în trecere peste aripi, poate fi foarte zgomotos, mai ales cînd te prăbușești. Așa te poți bucura de Pămînt ca o pasăre.

– Zenia?

– E ușor. Schiul în Pamir. Ador zăpada.

– Și tu, Chandra?

Cînd Walter puse întrebarea aceasta, atmosfera se schimbă perceptibil. După atîta vreme, Chandra era încă un străin – politicos, chiar curtenitor, dar fără să se dezvăluie vreodată.

– Cînd eram mic, spuse el, bunicul m-a luat în pelerinaj la Varanasi în Benares. Dacă n-ați fost niciodată acolo, mă tem că nu veți înțelege. Pentru mine, pentru mulți indieni, indiferent de religie, acolo e centrul lumii. Am de gînd să mă duc înapoi într-o zi.

– Și tu, Nikolai?

– Păi, am avut și marea și cerul. Eu aș vrea să le combin. Sportul meu preferat era wind-surfing-ul. Acum mă tem că sînt prea bătrîn, dar mi-ar plăcea să încerc.

– N-ai mai rămas decît tu, Woody. Tu ce-ai alege?

Floyd nu avea nevoie de timp de gîndire: răspunsul său, spontan, îl surprinse pe el însuși, la fel de tare ca și pe ceilalți.

– Mie nu-mi pasă *unde* pe Pămînt, atîta vreme cît sînt cu fiul meu.

După aceea, n-a mai fost nimic de spus. Discuția se încheiase.

Capitolul 28

FRUSTRĂRI

... Ai văzut toate rapoartele tehnice, Dimitri, așa că ne înțelegi frustrarea. Cu toate testele și măsurătorile, n-am aflat nimic *nou.* Zagadka *stă acolo, umplînd jumătate din cer și ignorîndu-ne complet.*

Și totuși nu poate fi inert, o epavă abandonată în spațiu. Vasili ne-a atras atenția că, pentru a se menține nemișcat în punctul acesta de echilibru, el trebuie să aibă activitate pozitivă, într-un fel sau altul. Altfel, ar fi intrat de mult în derivă, cum a făcut Discovery, *și s-ar fi zdrobit de Io.*

Și-acum ce urmează? Nu avem la bord niscaiva explozivi nucleari, nu-i așa, în contradicție cu legea ONU din '08 paragraful 3? Glumeam...

Acum că nu mai sîntem așa stresați și fereastra de lansare pentru călătoria de întoarcere e încă departe, se simte clar plictiseala, ca și frustrarea. Nu rîde, îmi imaginez cum trebuie să-ți sune ție asta, acolo, la Moscova. Cum poate un om inteligent să se plictisească aici, înconjurat de cele mai grozave minunății pe care le-a văzut vreodată ochiul omenesc?

Și totuși, nu încape îndoială. Moralul nostru nu mai e cum era. Pînă acum, am fost cu toții dezgustător de sănătoși. Acum, mai toți avem cîte o răceală minoră, sau un stomac deranjat, sau o mîncărime care nu se mai vindecă, în ciuda pilulelor și prafurilor Katerinei, care a depus armele – nu mai face altceva decît ne bruftuluiește.

Sașa ne-a ajutat să ne păstrăm umorul cu o serie de buletine, la gazeta navei. Tema lor este: RUSLEZA LA ȘTANȚĂ; și înșiră amestecuri îngrozitoare din cele două limbi, pe care pretinde că le-a auzit, cuvinte folosite greșit, și așa mai departe. Cînd ajungem acasă, toți vom avea nevoie de o decontaminare lingvistică. Am dat de cîteva ori peste compatrioți de-ai tăi trăncănind în englezește, *fără să-și dea măcar seama, și făcînd recurs la limba maternă numai pentru cuvintele mai complicate. Mai alaltăieri m-am surprins vorbind rusește cu Walter Curnow – și nici unul*

dintre noi nu a băgat de seamă timp de cîteva minute bune.

De curînd am avut o activitate neprogramată, care are să te facă să înțelegi mai bine starea noastră de spirit. În miezul nopții, alarma contra incendiilor s-a pornit, provocată de unul din detectoarele de fum.

Ei bine, se pare că dr. Chandra a adus pe furiș la bord cîteva din trabucele lui oribile, și nu a mai putut rezista tentației. Fuma stînd pe scaunul de la WC, ca un elev vinovat.

Bineînțeles, s-a simțit îngrozitor. Toți ceilalți însă, după panica inițială, am crezut că o să murim de rîs. Știi cum se întîmplă cu cîte o glumă banală, care nu le spune nimic celorlalți, poate lua prin surprindere un grup de persoane, altfel inteligente, producîndu-le o adevărată criză de veselie. În zilele care au urmat, nu trebuia decît ca cineva să se prefacă a aprinde o țigară, că toți ceilalți leșinau de rîs.

Ce face lucrurile și mai caraghioase, este că nimeni nu s-ar fi supărat dacă dr. Chandra ar fi intrat într-una din ecluzele pneumatice, sau dacă ar fi întrerupt detectorul de fum. Dar din timiditate, el nu a vrut să-și recunoască o asemenea slăbiciune omenească; așa că acum își petrece și mai mult din timp în conversațiile cu Hal".

Floyd apăsă butonul PAUZA și întrerupse înregistrarea. Poate nu era cinstit să facă haz de Chandra, oricît ar fi fost de tentant. În timpul ultimelor săptămîni ieșiseră la suprafață tot felul de ciudățenii personale. Ba chiar avuseseră loc și cîteva certuri violente, fără vreun motiv aparent. Și-apoi, comportamentul lui fusese întotdeauna mai presus de orice critică?

Încă nu era sigur că-l abordase corect pe Curnow. Deși nu era sigur că va ajunge să-l placă pe uriașul inginer, sau să-i agreeze vocea un pic prea răsunătoare, atitudinea lui Floyd față de el se schimbase din simplă toleranță într-o admirație amestecată cu respect. Rușii îl adorau, nu în ultimul rînd pentru că felul în care interpreta cîntecele lor favorite, de pildă *Poliușko Polie*, le aducea lacrimi în ochi. Iar într-un caz, lui Floyd i se păruse că adorația mersese puțin prea departe.

– Walter, începuse el prudent, nu știu dacă e treaba mea, dar aș vrea să discut cu tine o chestiune personală.

– De obicei, cînd cineva spune că nu e treaba lui, are dreptate. Ce este?

– Pe de-a dreptul, comportamentul tău față de Max.

Urmă o tăcere înghețată, pe care Floyd o umplu cu o atentă examinare a vopselei proaste

de pe peretele de vizavi. Apoi Curnow răspunse, pe un ton moale, dar implacabil:

– Nu știu de ce, aveam convingerea că a trecut de optsprezece ani.

– Nu confunda lucrurile. Și de fapt, nu Max mă preocupă. Ci Zenia.

Buzele lui Curnow schițară un zîmbet de surpriză pe care nu încerca să și-o ascundă.

– Zenia? Ce legătură are ea cu toate astea?

– Pentru un om inteligent, ești adesea uimitor de lipsit de simțul observației, sau chiar obtuz. Nu se poate să nu-ți dai seama că e îndrăgostită de Max. N-ai observat cum vă privește cînd îți pui brațul pe după umerii lui?

Floyd nu ar fi crezut niciodată că va ajunge să-l vadă pe Curnow stînjenit, dar lovitura lui părea să fi mers drept la țintă.

– Zenia? Eu am crezut că glumiți, prea e ca un șoricel tăcut. Și toți sînt îndrăgostiți de Max, într-un fel sau altul, chiar și Caterina cea Mare. Totuși... cred că ar trebui să am mai multă grijă. Mai ales cînd e Zenia prin apropiere.

Tăcerea, prelungită, dură pînă cînd temperatura socială reveni la normal. Apoi, evident ca să demonstreze că nu au rămas resentimente, Curnow adăugă pe ton de conversație obișnuită:

– Știi, adesea m-am întrebat ce i s-a întîmplat Zeniei. Cineva i-a făcut o operație estetică de toată minunea, dar nu au reușit să îndrepte toate stricăciunile. Pielea e prea întinsă, și nu cred că am văzut-o vreodată rîzînd cu adevărat. Poate de-aia am și evitat să mă uit la ea – ce zici, m-ai fi bănuit de atîta sensibilitate estetică, Heywood?

Forma de adresare, deliberat formală, însemna nu atît ostilitate, cît o împunsătură amicală, iar Floyd își permise să se relaxeze.

– Pot să îți satisfac parțial curiozitatea – în sfîrșit, Washington-ul a pus mîna pe informații. Se pare că a avut un grav accident aerian și că a avut noroc că și-a revenit după arsuri. Pentru noi ăsta nu ar fi un mister, dar Aeroflotul nu are voie să aibă accidente.

– Biata fată. Mă mir că au lăsat-o să plece în spațiu, dar bănuiesc că era singura persoană calificată, liberă, cînd a pățit-o Iakunina. Îmi pare rău pentru ea; pe lîngă rănile fizice, șocul psihic trebuie să fi fost îngrozitor.

– Asta cu siguranță. Dar e limpede că și-a revenit complet.

Bineînțeles că nu spui tot ce știi, și că n-o vei face niciodată, își spuse Floyd. După întîlnirea lor în secret la apropierea de Jupiter, va exista întotdeauna o legătură tainică între ei – nu dragoste, ci tandrețe, care e adesea mai durabilă.

Brusc, pe neașteptate, descoperi că îi e recunoscător lui Curnow care fusese evident surprins să constate preocuparea lui pentru Zenia, dar nu încercase să se folosească de ea ca să se apere.

Și dacă ar fi făcut-o, ar fi fost necinstit? Acum, la cîteva zile după aceea, începea să se întrebe el însuși dacă motivele lui fuseseră perfect onorabile. În ce-l privea, Curnow se ținuse de cuvînt – dacă n-ai fi știut, ai fi putut crede că îl ignoră cu bună știință pe Max, cel puțin cînd era Zenia prin preajmă. Iar pe ea o trata cu mult mai multă căldură, ba chiar fuseseră ocazii cînd o făcuse să rîdă de-a binelea.

Deci, intervenția fusese bine venită, oricare ar fi fost motivele. Chiar dacă nu era decît – așa cum se suspecta Floyd uneori – invidia tainică pe care ființele normale, homo – sau hetero – sexuale, o resimt, dacă e să fie perfect oneste cu ele însele, față de polimorfii plini de viață și bine adaptați.

Întinse din nou mîna spre casetofon, dar șirul gîndurilor fusese rupt. Inevitabil, mintea i se umplea de imagini ale propriei lui case și familii. Închise ochii și memoria scoase la iveală imaginea cea mai frumoasă: petrecerea de ziua lui Christopher – puștiul suflînd în cele trei lumînări de pe tort, cu mai puțin de 24 de ore în urmă, dar la aproape un miliard de kilometri depărtare.

Văzuse caseta de atîtea ori, că acum o știa pe dinafară.

Dar Caroline, ea cît de des îi pusese băiețelului casetele cu mesajele lui, astfel încît acesta să nu-și uite tatăl, sau să-l primească precum un străin cînd se va întoarce acasă, după ce va fi ratat încă o aniversare? Aproape că se temea să-și pună întrebarea.

Totuși nu o putea condamna pe Caroline. Pentru el nu vór fi trecut decît cîteva săptămîni pînă să se întîlnească din nou. Ea în schimb va îmbătrîni cu mai bine de doi ani în timpul somnului lui fără vise dintre cele două lumi. Era vreme lungă pentru o văduvă, chiar și temporară.

Mă întreb dacă nu cumva m-am molipsit de vreuna din bolile care circulă la bord, se gîndi Floyd. Avea rareori asemenea sentimente de frustrare, sau chiar de eșec. Poate că mi-am pierdut familia, dincolo de întinderile de timp și spațiu, și toate fără nici un sens. Fiindcă nu am izbîndit nimic; chiar dacă mi-am atins scopul, zidul de întuneric rămîne solid și impenetrabil.

Și totuși... David Bowman strigase odată: Dumnezeule, e plin de stele!

Capitolul 29

STARE DE URGENȚĂ

Ultimul edict ál lui Sașa suna astfel:

BULETIN ÎN RUSLEZA NO. 8
Subiect: Tovarisci (tovarăși)
Către oaspeții noștri americani.

Cinstit vorbind, nici nu mai știu cînd mi s-a adresat cineva ultima oară cu titlul acesta. Pentru orice rus al secolului al XXI-lea, el a rămas acolo, cu crucișătorul Potemkin, o amintire a șepcilor de pînză, a steagurilor roșii și a lui Vladimir Ilici, ținînd muncitorilor discursuri de pe treptele vagoanelor de tren.

De cînd mă știu însă, apelativul a fost fie brateț, fie drujok – alegeți.

Cu plăcere.

Tovarășul Kovalev

Floyd încă mai chicotea citind biletul, cînd i se alătură Vasili Orlov, care plutea prin salonul/puntea de observație, în drum spre puntea de comandă.

– Ce mă surprinde pe mine, tovarășe, este că Sașa și-a mai găsit timp să studieze și altceva decît ingineria fizică. Tot timpul citează din poezii și piese de care nici n-am auzit și vorbește englezește mai bine și decît... Walter.

– Pentru că el a schimbat-o mai tîrziu pe științe. Sașa e – cum îi spune? – e oaia neagră a familiei. Tatăl său a fost profesor de engleză la Novosibirsk. Rusa se putea vorbi în casă numai de lunea pînă miercurea; de joia pînă sîmbăta se vorbea engleza.

– Și duminica?

– A, franceza sau germana, alternativ.

– Acum înțeleg, în fine, ce înseamnă nekulturnîi; mi se potrivește ca o mănușă. Și Sașa are vreun sentiment de vinovăție pentru... dezertarea aceasta? Și cu formația lui, ce i-a venit să se facă inginer?

– La Novosibirsk înveți repede cine face parte din aristocrație și cine sînt slugile. Sașa era nu numai un copil foarte inteligent, ci și unul foarte ambițios.

– Ca și tine, Vasili.

– Et tî, Brute! Vezi, și eu pot să citez din Shakespeare... Boje moi! Ce-a fost asta!?

Floyd avea ghinion; plutea cu spatele la fereastră și nu văzuse nimic. Cîteva secunde mai tîrziu, cînd se răsuci să vadă, nu mai era decît imaginea familiară a Fratelui mai Mare, tăind în două discul gigantic al lui Jupiter, așa cum făcea de cînd erau ei acolo.

Dar lui Vasili, timp de o clipă care îi va rămîne pentru totdeauna în amintire, muchia ascuțită îi arătase o față complet diferită, și absolut imposibilă. Era ca și cînd o fereastră s-ar fi deschis brusc către un alt univers.

Imaginea nu durase decît o secundă, apoi reflexul involuntar de a clipi o întrerupsese. Nu mai avea în fața ochilor un cîmp de stele, ci de *sori*, ca în mijlocul supraaglomerat al unei galaxii, sau în mijlocul unui nor globular. În clipa aceea, Vasili Orlov pierdu pentru totdeauna cerul pămîntean. De-acum încolo, acesta i se va părea insuportabil de pustiu; chiar și marele Orion sau minunatul Scorpion nu vor mai fi decît niște neînsemnate formațiuni de scîntei, nedemne de atenție.

Cînd îndrăzni să-și redeschidă ochii, dispăruse totul. Nu, nu de tot. Exact în centrul dreptunghiului de abanos, acum din nou la locul lui, mai strălucea stins încă o stea.

Dar stelele nu se mișcă sub ochii tăi. Orlov clipi din nou, ca să-și limpezească ochii înlăcrimați. Da, mișcarea era reală, nu numai în închipuirea lui.

Un meteorit? Faptul că savantul Vasili Orlov nu-și aminti decît după cîteva secunde că prezența meteoriților în vid este imposibilă, atestă starea lui de șoc.

Apoi, deodată, se tulbură și deveni o rază de lumină și, în intervalul dintre doar cîteva bătăi de inimă, dispăru în spatele lui Jupiter. De-acum Vasili își revenise și era din nou observatorul rece, obiectiv.

Avea deja o evaluare a traiectoriei obiectului. Nu încăpea nici o îndoială: ținta sa era Pămîntul.

V

UN COPIL AL STELELOR

Capitolul 30

ÎNTOARCEREA ACASĂ

Era ca și cînd s-ar fi trezit dintr-un vis... sau un vis în interiorul altui vis. Poarta dintre stele îl readusese printre oameni, dar nu ca om.

Cît timp fusese plecat? O viață... nu, două vieți, una încolo și una pe drumul înapoi.

Pe cînd era Dave Bowman, comandant și ultim supraviețuitor al echipajului navei americane *Discovery*, fusese prins într-o capcană uriașă, așezată cu trei milioane de ani în urmă și programată să acționeze numai în momentul potrivit și la stimulul potrivit. Căzuse în ea, dintr-un univers în alt univers, descoperind minunății din care pe unele le înțelegea acum, pe altele s-ar putea să nu le înțeleagă niciodată.

Gonise cu viteză din ce în ce mai mare, de-a lungul coridoarelor infinite de lumină, pînă cînd

întrecuse viteza luminii însăși. Știa că așa ceva nu era cu putință; dar de asemenea știa acum că se putea. Așa cum bine spusese Einstein, Bunul Dumnezeu era subtil, dar niciodată malițios.

Trecuse printr-un sistem cosmic de macaze, o Grand Central Station galactică, și ieșise, protejat de furia ei de către forțe necunoscute, în apropierea suprafeței unei uriașe stele roșii.

Apoi fusese martorul paradoxalului răsărit pe fața unui soare, atunci cînd însoțitorul micuț, dar alb și strălucitor, al stelei care murea, urcase pe cer – apariție arzătoare care trăgea după sine un val de flăcări. Nu simțise nici un fel de teamă, ci doar încîntare, chiar și atunci cînd vehiculul spațial îl dusese în infernul de dedesubt...

... ca să ajungă, împotriva oricărei rațiuni, într-un minunat apartament de hotel, care nu conținea nici un obiect care să nu-i fi fost măcar parțial cunoscut. Dar cele mai multe erau falsuri: cărțile de pe rafturi erau doar cotoare, cutiile cu fulgi și cele cu bere din frigider – în ciuda etichetelor celebre – conțineau toate aceeași hrană, cu o textură ca a pîinii, dar cu un gust care ar fi putut fi orice i-ar fi trecut prin minte.

Înțelesese repede că era un specimen într-o grădină zoologică a cosmosului, iar cușca îi fusese construită cu grijă, după vechi programe

de televiziune. Și se întrebă cînd vor apărea paznicii, și sub ce formă.

Ce întrebare prostească! Acum știa că poți mai degrabă aștepta să vezi vîntul, sau să te întrebi ce formă are focul.

Apoi epuizarea minții și a trupului îl copleșiră. Pentru ultima oară, David Bowman căzu într-un somn adînc.

Fu un somn ciudat, căci nu era cu totul inconștient. Ca o ceață care se strecoară prin pădure, ceva îi invadă creierul. O simțea doar în mică măsură, căci impactul total l-ar fi distrus, la fel cum l-ar fi putut distruge flăcările care îl înconjurau. Dincolo de cercetarea aceasta lipsită de sentimente, nu resimțea nici teamă, nici speranță.

Avu momente, în timpul somnului îndelungat, cînd visa că e treaz. Trecuseră ani; într-unul din vise privea în oglindă, la o față zbîrcită, pe care cu greu o recunoscu ca fiind a lui. Trupul îi gonea către distrugere, limbile ceasului biologic se învîrteau înnebunite către un miez de noapte pe care nu-l vor atinge niciodată. Fiindcă, în ultima clipă, Timpul se opri... și o luă înapoi.

Îi erau captate izvoarele memoriei; într-un proces controlat, își retrăia trecutul, iar informațiile și experiența se scurgeau din el pe măsură ce se întorcea în copilărie Dar nimic nu se pierdea; tot

ce făcuse vreodată şi fiecare clipă din viaţa lui erau transferate şi puse în siguranţă. Pe măsură ce un Dave Bowman înceta să existe, un altul devenea nemuritor, dincolo de necesităţile materiei.

Era un zeu în embrion, nepregătit încă pentru a se naşte. Multă vreme pluti în această stare, conştient de ceea ce fusese, neştiind încă ce devenise. Era încă în schimbare, undeva între crisalidă şi fluture. Sau poate numai între omidă şi crisalidă...

Apoi starea de neclintire se rupse: Timpul pătrunse din nou în mica lui lume. Lespedea neagră, dreptunghiulară care îi apăru pe neaşteptate în faţă, era ca un vechi prieten.

O văzuse pe Lună; o întîlnise pe orbită în jurul lui Jupiter; şi ştia, cumva, că şi strămoşii lui o întîlniseră cu multă vreme în urmă. Deşi avea încă taine de nepătruns, nu mai era chiar un mister total; acum înţelegea o parte din ce puteri avea.

Ştia că nu e una singură, ci multe; şi că, orice ar fi spus instrumentele de măsură, dimensiunile ei erau întotdeauna aceleaşi: atît cît era nevoie.

Ce simplu părea acum raportul acela între laturi, secvenţa de pătrate 1:4:9! Şi cîtă naivitate să-ţi imaginezi că totul se putea sfîrşi aici, în numai trei dimensiuni!

În timp ce mintea lui se concentra asupra acestor simple probleme geometrice, dreptunghiul

gol se umplea cu stele. Apartamentul de hotel, dacă existase vreodată, se topi din nou în mintea celui care îl crease; şi înaintea ochilor lui apăru vîrtejul luminos al Galaxiei.

Ar fi putut fi o machetă frumoasă, cu detalii incredibile, încastrată într-un bloc de plastic. Dar era reală, o realitate pe care o percepea acum în întregul ei, cu simţuri mai subtile decît văzul. Dacă voia, putea să-şi concentreze atenţia asupra oricăreia dintre sutele de miliarde de stele.

Şi iată-l plutind în mijlocul acestui fluviu de sori, la jumătatea drumului dintre focurile îngrămădite din miezul galactic şi stelele singuratice, răspîndite, ca nişte santinele, la margine. Iar acela era locul de unde venea el, de partea cealaltă a acestei genuni, a serpentinei întunecate, golite de stele. Ştia că haosul acesta fără formă, vizibil numai prin strălucirea care îi căptuşea marginile cu flăcări ceţoase de dincolo, din depărtare, era materie încă nefolosită pentru creaţie, materia brută a evoluţiilor viitoare. Aici, Timpul nu începuse încă; lumina şi viaţa nu vor remodela vidul acesta pînă cînd sorii, acum arzători, nu vor fi morţi de mult.

Îl traversase o dată, fără să ştie ce i se-ntîmplă; acum, mai pregătit, chiar dacă tot nu ştia ce-l mînă, trebuia să-l traverseze din nou...

Galaxia izbucni evadînd din tiparul mintal în care o încastrase; stelele şi nebuloasele se

scurgeau pe lîngă el, creînd o iluzie a vitezei infinite. Sori fantomă explodau și se prăbușeau în urma lui, după ce trecea ca o umbră prin chiar miezul lor.

Stelele se împuținau, strălucirea Căii Lactee se diminua într-o umbră a gloriei pe care o cunoscuse odată – și o va cunoaște, poate din nou, într-o zi. Se întorsese într-un spațiu pe care oamenii îl numeau real, în punctul din care îl părăsise, cu cîteva secunde, sau poate secole, în urmă.

Își percepea foarte viu împrejurimile, mult mai receptiv la miliardele de impulsuri senzoriale venite din afară decît în trecuta sa existență. Se putea concentra asupra oricăreia dintre ele și o putea cerceta în detalii teoretic infinite pînă ar fi ajuns la structura fundamentală, granulară a timpului și spațiului, dincolo de care nu mai era decît haosul.

Și se putea mișca, deși nu știa cum. Dar știuse vreodată asta, chiar și pe vremea cînd poseda un trup? Lanțul de comandă de la creier la membre era un mister pe care nu încercase niciodată să-l dezlege.

Făcu un efort de voință și spectrul stelei aceleia din apropiere se schimbă spre albastru, exact atît cît dorise el. Cădea spre ea cu o viteză apropiată de cea a luminii; ar fi putut ajunge și

mai repede, dar nu se grăbea. Avea încă multe informații de prelucrat, multe la care să se gîndească... și multe de acumulat. Știa că acesta era scopul său acum; dar știa, de asemenea, că era numai o parte dintr-un plan mult mai complex, care i se va dezvălui atunci cînd va veni vremea.

Nu acordă nici măcar un gînd porții dintre cele două universuri, care rămînea în urma sa, și nici neliniștitelor entități adunate acolo în nava lor primitivă. Erau parte din amintirile lui; dar amintiri mai puternice îl chemau acum, spre o lume pe care nu crezuse că o va revedea vreodată.

Îi auzea miliardele de voci, din ce în ce mai tare, pe măsură ce ea însăși creștea, de la dimensiunile unei stele aproape pierdute în cununa întinsă a Soarelui, la o semilună subțire și, în cele din urmă, la un minunat disc alb-albastru.

Știau că vine. Acolo jos, pe globul aglomerat, semnalele de alertă pîlpîiau pe ecranele radarelor, marile telescoape cercetau cerul – și istoria, așa cum o cunoscuseră oamenii, se apropia de sfîrșit.

La o mie de kilometri mai jos, descoperi că o încărcătură ucigașă, pînă atunci adormită, se trezise și începuse să se miște pe orbită. Energiile plăpînde pe care le conținea nu erau o amenințare pentru el; ba chiar, le-ar putea folosi. Pătrunse în labirintul de circuite și își găsi repede

drumul spre miezul ucigaș. Cea mai mare parte a ramificațiilor puteau fi ignorate; nu erau decît drumuri închise, cu rol de protecție. Sub ochii lui scrutători, modul lor de funcționare devenea extrem de simplu; erau ușor de ocolit, toate.

Venea acum ultimul obstacol, un releu mecanic simplu, dar eficient, care ținea despărțite două contacte. Pînă cînd circuitul nu se închidea, nu exista energia necesară ultimei secvențe.

Își încordă voința – și, pentru prima dată, cunoscu eșecul și frustrarea. Cele cîteva grame ale microîntrerupătorului nu voiau să se clintească. Era încă o ființă făcută din energie pură și lumea materiei inerte era, încă, dincolo de puterile lui. Ei, dar la aceasta exista un răspuns simplu.

Mai avea încă multe de învățat. Energia pe care o induse releului fu atît de mare, încît aproape că topi firul, înainte de a ajunge la mecanismul de declanșare.

Microsecundele se scurgeau încet. Era interesant de observat cum lentilele explozive își concentrează energiile, ca un biet băț de chibrit care dă foc firului de praf de pușcă, iar acesta, la rîndul lui...

Megatonele înfloriră într-o explozie tăcută, care aduse un răsărit fals, de scurtă durată, pentru o

jumătate din lumea adormită. Ca o pasăre Phoenix ridicîndu-se din flăcări, absorbi ceea ce îi era necesar și aruncă restul. Departe, jos, scutul atmosferic, care proteja planeta de atîtea accidente, absorbi cea mai mare parte a radiațiilor primejdioase. Vor fi însă cîteva ființe umane ghinioniste, și cîteva animale care nu vor mai vedea niciodată lumina.

Ca urmare a exploziei, Pămîntul păru să amuțească. Bolboroseala pe unde medii și scurte încetă complet, reflectată și întoarsă de ionosfera dintr-o dată mai dură. Numai microundele mai reușeau să străpungă oglinda invizibilă, care se dizolva încet, și care înconjura acum planeta; dintre acestea, cele mai multe veneau în fascicule prea compacte pentru el. Mai erau cîteva radare de mare putere, concentrate asupra lui, dar ele nu contau. Nici nu-și bătu capul să le neutralizeze, deși i-ar fi fost foarte ușor să o facă. Și dacă aveau să-i mai trimită și alte bombe, avea să le trateze cu aceeași indiferență. Pentru moment, avea energie suficientă.

Și cobora acum, în spirale largi, îndreptîndu-se către Pămîntul copilăriei lui.

Capitolul 31

DISNEYVILLE

Un filozof de la sfîrșitul secolului spusese odată – și-și primise cu promptitudine "răsplata" pentru eforturile sale – că Walter Elias Disney contribuise mai mult la fericirea umanității decît toți profesorii de religie de-a lungul veacurilor. Acum, la o jumătate de secol de la moartea artistului, visurile sale încă mai trăiau în peisajul statului Florida.

Cînd își deschisese porțile, la începutul anilor '80, Prototipul Experimental al Comunității de Mîine fusese o vitrină pentru expunerea noilor tehnologii și moduri de viață. Dar, așa cum creatorul său înțelesese foarte bine, PECM nu avea să-și împlinească scopul decît dacă o parte din întinderea uriașă de teren devenea un oraș adevărat, viu, locuit de oameni pentru care el să

însemne acasă. Acest proces durase pînă la sfîrșitul secolului; acum zona rezidențială avea douăzeci de mii de locuitori și devenise, inevitabil, cunoscută sub numele de Disneyville.

Dat fiind că se putea ajunge aici numai după ce ai trecut de un regiment întreg de avocați, nu era deloc surprinzător faptul că media de vîrstă era cea mai ridicată de pe tot teritoriul Statelor Unite, și nici că serviciile medicale erau dintre cele mai avansate. Unele dintre ele nici nu ar fi putut fi imaginate, și cu atît mai puțin create, oriunde altundeva.

Apartamentul fusese proiectat cu grijă, pentru a nu arăta ca o cameră de spital, iar scopul său nu era trădat decît de cîteva obiecte mai puțin obișnuite. Patul abia dacă ajungea la înălțimea genunchilor, minimalizînd pericolul căzăturilor; el putea fi însă ridicat sau așezat oblic, pentru a ușura munca asistentelor. Cada de baie era în așa fel proiectată, încît un infirm sau un bătrîn să poată intra și ieși din ea foarte ușor: era construită sub nivelul podelei, și avea un scaun și suporți pentru mîini. Podeaua era acoperită cu covoare groase, dar fără carpete de care te-ai fi putut împiedica; de asemenea, nu existau colțuri ascuțite de care să te lovești. Celelalte detalii erau mai puțin vizibile, și chiar și camera TV era atît de

bine ascunsă, încît nimeni nu i-ar fi bănuit prezența.

Existau și cîteva tușe personale – o grămadă de cărți vechi într-un colț și, înrămată, prima pagină dintr-unul dintre ultimele numere ale lui "New York Times", pe care se putea citi, cu litere mari: NAVA SPAȚIALĂ AMERICANĂ DECOLEAZĂ ÎN DIRECȚIA LUI JUPITER. În apropiere erau două fotografii, una a unui băiat spre douăzeci de ani, cealaltă, a unui bărbat mai în vîrstă, în uniformă de astronaut.

Deși nu împlinise încă șaptezeci de ani, femeia fragilă, cu părul încărunțit, care urmărea comedia de pe ecranul televizorului, părea să fie mult mai bătrînă. Din cînd în cînd chicotea la vreo glumă din film, dar își arunca tot timpul privirile către ușă, ca și cînd ar fi așteptat un oaspete. Și, de cîte ori privea ușa, strîngea capătul bastonului proptit de scaun.

Dar cînd ușa se deschise în sfîrșit, ea fusese absorbită pentru o clipă de spectacol și tresări vinovată cînd mica masă de serviciu intră în încăpere, urmată îndeaproape de o soră în uniformă.

– E vremea prînzului, Jessie, spuse sora, cu voce tare. Astăzi avem ceva grozav pentru tine.

– Nu vreau nici un prînz.

– Ai să te simți mult mai bine.

– N-o să mănînc, pînă nu-mi spuneți ce este.

– De ce nu mănînci?

– Nu mi-e foame. *Ție* îți e vreodată foame? adăugă ea, viclean. Măsuța robot se opri în dreptul scaunului și se descoperi, dînd la iveală mîncarea. Pe toată durata acestor mișcări, sora nu atinse nimic, nici măcar butoanele măsuței. Acum rămăsese în picioare, nemișcată, cu un zîmbet imobil pe față, privindu-și pacienta dificilă.

În camera monitoarelor, la o distanță de cincizeci de metri, tehnicianul îi spuse doctorului:

– Acum, privește.

Jessie apucă bastonul cu o mînă zbîrcită; apoi, cu o mișcare surprinzător de iute, îl aruncă într-un arc către picioarele asistentei.

Aceasta păru să nu bage de seamă, nici chiar atunci cînd bastonul trecu prin ea. În schimb, spuse blînd:

– Nu-i așa că arată bine? Hai, mănîncă, draga mea.

Pe fața lui Jessie se întinse un zîmbet șmecheros, dar se supuse instrucțiunilor. În clipa următoare, mînca cu poftă.

– Ai văzut? spuse tehnicianul. Înțelege perfect ce se întîmplă. E mult mai deșteaptă decît lasă să se vadă, în cea mai mare parte a timpului.

– Și e prima?

– Da. Toți ceilalți cred că e adevărata soră Williams care le aduce mîncarea.

– Știu eu, cred că nu are nici o importanță. Uite ce încîntată e, numai pentru că a fost mai deșteaptă ca noi. Și își mănîncă mîncarea, ceea ce e în intenția noastră. Dar asistentele trebuie prevenite, toate, nu numai Williams.

– De ce? A, da, desigur. Data viitoare s-ar putea să nu mai fie o hologramă – și-atunci să te ții procese intentate de bietul nostru personal ciomăgit.

Capitolul 32

CRYSTAL SPRING

Indienii și coloniștii Cajun, care se mutaseră aici venind din Louisiana, spuneau că Crystal Spring nu are fund. Desigur, era un nonsens și nici măcar ei nu credeau ce spun. Nu trebuia decît să-ți pui pe față o mască și să te scufunzi dînd de cîteva ori din brațe și iat-o, perfect vizibilă, mica peșteră din care izvora apa aceea incredibil de curată, înconjurată de algele verzi care se ondulau la intrare. Și printre ele, te priveau ochii Monstrului.

Două cercuri întunecate, unul lîngă altul – chiar dacă nu se mișcau niciodată, ce altceva puteau fi? Prezența aceea misterioasă dădea un farmec în plus oricărei scufundări: într-o zi, Monstrul avea să se repeadă afară din bîrlog, împrăștiind peștii

în goana lui după o pradă mai substanțială. Nici David și nici Bobby nu ar fi recunoscut niciodată că, la o sută de metri adîncime, nu era nimic mai primejdios decît o bicicletă aruncată acolo, furată fără îndoială, acum pe jumătate îngropată între plantele acvatice.

Era greu de crezut că apa putea fi atît de adîncă, chiar și după ce frînghia cu plumb o stabilise cu certitudine. Bobby, înotător mai bun și mai experimentat, parcursese aproape a zecea parte din drum și se întorsese spunînd că fundul părea la fel de îndepărtat.

Acum însă, Crystal Spring se pregătea să-și dezvăluie secretele: poate legenda despre comoara trupelor confederate era adevărată, în ciuda părerilor ușor disprețuitoare ale istoricilor locali. Și, măcar aveau să se pună bine cu șeful poliției – o politică întotdeauna bună – recuperînd cîteva din armele aruncate aici după ultimele crime.

Micul compresor, pe care Bobby îl descoperise într-o grămadă de vechituri din garaj, pufăia acum cu poftă, după ce, la început, avuseseră ceva dificultăți în a-l convinge să pornească. Tușea și scotea cîte un norișor de fum albastru la fiecare cîteva secunde, dar nu dădea semne că ar fi vrut să se oprească.

– Și dacă se oprește, ce? spusese Bobby. Dacă fetele de la Teatrul Subacvatic pot ieși la suprafață de la 50 de metri adîncime *fără* rezervoare de aer, înseamnă că putem și noi. Nu e nimic periculos în asta.

În cazul ăsta, se gîndi Dave, de ce nu i-am spus mamei ce avem de gînd să facem și de ce nu l-am așteptat pe tata să se întoarcă la Cape pentru următoarea lansare a navetei? Nu-i era frică de-adevăratelea: Bobby știa întotdeauna ce face. Trebuie să fie minunat să ai șaptesprezece ani și să știi totul. Deși, tare ar fi fost bine dacă nu și-ar pierde atîta vreme cu tîmpita aia de Betty Schultz. Sigur, era chiar foarte drăguță, dar, ce naiba, era *fată*! Numai cu mare greutate reușiseră să scape de ea în dimineața asta.

Dave era obișnuit cu rolul de cobai; de-aia erau făcuți frații mai mici. Își aranjă masca, își puse labele și se lăsă să alunece în apa cristalină.

Bobby îi întinse furtunul, la care atașaseră ventilul unui vechi aparat de scufundare. Dave inspiră și făcu o grimasă.

– Are un gust oribil.

– Ai să te obișnuiești. Hai, la fund cu tine, dar nu mai jos de marginea aceea. Cînd ajungi acolo o să încep să ajustez valva de presiune în așa fel încît să nu pierdem prea mult aer. Cînd trag de furtun, vii la suprafață.

Dave se scufundă ușor, intrînd într-o lume magnifică. Era o lume liniștită, monocromă, atît de diferită de recifele de corali de la Key. Nu avea nici una din culorile stridente ale oceanului, unde viața – animală sau vegetală – se împăuna cu toate culorile curcubeului. Aici nu vedeai decît nuanțe delicate de verde și albastru, și pești care arătau ca niște pești, nu ca niște fluturi.

Dădea încet din labele de cauciuc și se scufunda, trăgînd furtunul în urma lui și oprindu-se să soarbă din jetul de bule ori de cîte ori simțea nevoia. Senzația de libertate era atît de grozavă, încît aproape că uită de gustul oribil, uleios, pe care i-l lăsa în gură. Cînd ajunse la margine, de fapt un trunchi de copac purtat de ape demult, și atît de acoperit de plante acvatice, încît era de nerecunoscut, se așeză să privească în jur.

Se vedea pînă dincolo de izvor, la pantele verzi de pe partea cealaltă a craterului inundat, la cel puțin o sută de metri depărtare. Nu erau prea mulți pești primprejur, doar un mic banc care trecu pe lîngă el sclipind ca o ploaie de monede de argint, în lumina soarelui, care se strecura de deasupra.

Și, ca de obicei, nemișcat, în deschizătura prin care apele izvorului își începeau călătoria către mare, era o veche cunoștință. Un aligator mic (destul de mare, totuși, spusese Bobby vesel

odată, e mai mare decît mine) stătea suspendat, fără să pară a se sprijini de ceva, numai cu nasul la suprafață. Aligatorii nu-l necăjiseră niciodată, și nici el pe ei.

Simți o smucitură nerăbdătoare în furtun. Dave se bucură că poate să iasă; nu-și închipuise că poate fi atît de frig la această adîncime, neatinsă pînă acum – ba chiar îi era rău de-a binelea. Dar soarele cald îi ridică repede moralul.

– Merge fără probleme, spuse Bobby entuziast. Nu trebuie decît să tot deschizi robinetul, în așa fel încît indicatorul de presiune să nu scadă sub linia roșie.

– Cît de adînc vrei să te scufunzi?

– Pînă la fund, dacă o să am chef.

Dave nu-l luă în serios; amîndoi știau ce înseamnă beția adîncului și narcoza cu azot. Și oricum, vechiul furtun de grădină nu avea mai mult de treizeci de metri lungime. Pentru o primă încercare era suficient.

La fel cum o făcuse de atîtea ori pînă atunci, privea cu admirație plină de invidie cum fratele lui mai mare, pe care îl iubea grozav, acceptă o nouă provocare. Înotînd la fel de ușor ca și peștii din jurul lui, Bobby se scufundă în universul albastru, misterios. Se întoarse o dată făcînd semne viguroase către furtun, lăsînd să se înțeleagă limpede că are nevoie de mai mult aer.

În ciuda durerii de cap cumplite care îl copleșise dintr-o dată, Dave nu-și uită datoria. Se întoarse iute pînă la compresor și deschise robinetul la maximum – un maximum ucigaș de cincizeci de părți dintr-un milion monoxid de carbon.

Îl văzuse pe Bobby pentru ultima oară scufundîndu-se încrezător, siluetă învăluită în razele soarelui, trecînd pentru totdeauna în tărîmul de dincolo. Statuia de ceară din capela funerară era a unui străin, care nu avea nici o legătură cu Robert Bowman.

Capitolul 33

BETTY

De ce venise aici, de ce se întorcea ca o stafie fără odihnă pe locul vechii dureri? Nu știa. De altfel, nu fusese conștient de destinația sa pînă în momentul în care ochiul rotund al lui Crystal Spring se ridicase spre el din pădurea de dedesubt.

Era stăpînul lumii, și totuși era ca paralizat de un sentiment de durere devastatoare, pe care nu-l mai încercase de mulți ani. Timpul îi vindecase rana, așa cum face el întotdeauna; și totuși, parcă ieri stătea și plîngea lîngă oglinda de smarald, în care nu se vedeau decît siluetele reflectate ale chiparoșilor din jur, încărcați de mușchi spaniol. *Ce se petrecea cu el?*

Iar acum, tot fără voia lui, parcă dus de un curent blînd, se îndrepta spre nord, spre capitala

statului. Căuta ceva. Ce căuta, nu va ști decît atunci cînd va găsi.

Nimeni și nici un instrument nu-i detectară trecerea. Nu mai radia risipind energie, ci și-o controla acum aproape perfect, așa cum pe vremuri își putea controla membrele, acum pierdute, dar nu și uitate. Intră ca o ceață în subsolurile anticutremur și se găsi în mijlocul miliardelor de informații stocate și al rețelelor pulsînde, sclipitoare, de idei electronice.

De data aceasta, scopul era mult mai complex decît acela de a dezamorsa o bombă nucleară primitivă, de aceea îi luă mai mult timp. Pînă să găsească informația de care avea nevoie, făcu o mică greșeală, pe care nu se mai osteni să o îndrepte. Nimeni nu înțelese vreodată de ce, în următoarea lună, trei sute de cetățeni ai statului Florida, ale căror nume începeau cu litera F, au primit cecuri în valoare de exact un dolar. Punerea lucrurilor în ordine a costat de multe ori mai mult decît atît, iar inginerii informaticieni au fost nevoiți pînă la urmă să dea vina pe o ploaie de raze cosmice. Ceea ce, de fapt, nici nu era atît de departe de adevăr.

În cîteva milisecunde, ajunsese din Tallahassee în Tampa, pe str. South Magnolia, la nr. 634. Adresa era aceeași; nici nu ar fi fost nevoie să piardă atîta timp căutînd-o.

Numai că el *nu intenționase* niciodată să o caute, pînă în clipa în care ajunsese acolo.

După trei nașteri și două avorturi, Betty Fernandez (născută Schultz) era încă o femeie frumoasă. În momentul acesta era dusă pe gînduri; tocmai urmărea un program TV care îi trezea amintiri, și amare, dar și plăcute.

Era o ediție specială a emisiunii de știri, motivată de ciudata serie de întîmplări din ultimele douăsprezece ore, începînd cu avertismentul trimis de *Leonov* de pe poziția sa, între lunile lui Jupiter. *Ceva* se îndrepta spre Pămînt; ceva detonase – fără să facă vreun rău – o rachetă nucleară orbitală, pe care nu o revendicase nimeni. Asta era tot, dar era destul.

Comentatorii TV scotociseră printre vechile benzi video – dintre care unele erau chiar *benzi* – și ajunseseră pînă la înregistrările cîndva secrete ale descoperirii lui TMA-I pe Lună. Pentru a cincisprezecea oară, cel puțin, auzi strigătul straniu, ascuțit, prin care monolitul salutase zorii lunari și își azvîrlise mesajul către Jupiter. Și din nou urmări scenele familiare și ascultă interviurile de la bordul lui *Discovery*.

De ce continua să se uite? Toate astea erau undeva, în arhivele familiei (deși nu le urmărea niciodată cînd era și José prin preajmă). Poate aștepta ceva nou, o știre. Nu-i făcea plăcere să

recunoască nici măcar pentru ea ce putere avea încă trecutul asupra sentimentelor ei.

Și iată-l pe Dave, așa cum sperase. Era un vechi interviu BBC, din care știa aproape și ultima virgulă. Vorbea despre Hal, încercînd să stabilească dacă acesta avea sau nu o conștiință de sine.

Ce tînăr părea – cît de diferit de acele ultime imagini, neclare, de pe *Discovery*, deja condamnată! Și ce bine semăna cu Bobby, atît cît putea ea să și-l amintească!

Ochii i se umplură de lacrimi și imaginile începură să-i joace. Nu, se întîmpla ceva cu televizorul, sau cu canalul de emisie. Atît sunetul, cît și imaginea, se comportau ciudat.

Dave mișca buzele, dar ea nu auzea nimic. Apoi figura lui păru să se dizolve, să se topească în multe blocuri de culoare. Se refăcu, apoi se diluă din nou, și, în cele din urmă, se stabili definitiv. Dar sunetul dispăruse.

De unde luaseră imaginea asta? Acesta nu era Dave la maturitate, ci în copilărie, așa cum era cînd îl cunoscuse. O privea de dincolo de ecran ca și cînd ar fi putut-o vedea, peste timp.

Zîmbi; și buzele i se mișcară.

– Bună, Betty, spuse el.

Cuvintele nu erau greu de format, și nici de impus circuitelor audio prin intermediul curenților

de impulsuri. Dificultatea cea mai mare era să-și încetinească ritmul gîndirii pînă la tempoul glacial al creierului uman. Și apoi să aștepte o veșnicie pînă va primi răspunsul...

Betty Fernandez era tare de înger; era de asemenea inteligentă și, chiar dacă de mai bine de zece ani era casnică, nu-și uitase încă anii de pregătire ca electronist. Acesta nu putea fi decît unul dintre nenumăratele miracole ale mediului; avea să-l accepte pentru moment și să-și bată capul cu detaliile mai tîrziu.

– Dave, răspunse ea, Dave, tu ești?

– Nu sînt foarte sigur, răspunse imaginea de pe ecran, cu o voce stranie, lipsită de inflexiuni. Dar mi-l amintesc pe Dave Bowman, și tot ce îl privește.

– E mort?

Aceasta era o nouă întrebare dificilă.

– Trupul lui – da. Dar asta nu mai are importanță. Tot ceea ce a fost Dave Bowman e acum o parte din mine.

Betty își făcu cruce – era un gest pe care îl învățase de la José – și șopti:

– Vrei să spui... că ești un spirit?

– Nu cunosc un alt cuvînt mai bun.

– De ce te-ai întors?

– Ah, Betty! Într-adevăr, de ce? Dacă mi-ai putea spune tu...

Dar un răspuns tot avea, căci acesta îi apărea pe ecranul TV. Despărțirea dintre trup și spirit era încă departe de a fi completă și nici cea mai binevoitoare rețea de cabluri nu ar fi putut transmite imaginile încărcate de sexualitate care se formau acum acolo.

Betty îl privi un timp, acum zîmbind, acum șocată. Apoi se întoarse, nu de rușine, ci cu tristețe – regretul pentru bucuriile pierdute.

– Deci nu e adevărat, spuse ea, ce ni s-a tot spus despre îngeri?

Oare sînt înger? se întrebă el. Măcar acum înțelegea ce caută aici, adus de valurile de durere și dorință la o întîlnire cu propriul său trecut. Sentimentul cel mai puternic pe care îl cunoscuse vreodată fusese pasiunea pentru Betty; durerea și vinovăția nu făcuseră decît să o întărească.

Ea nu-i spusese niciodată dacă îl iubește mai mult decît pe Bobby; era o întrebare pe care nu i-o pusese niciodată, căci ar fi rupt o vrajă. Se agățaseră amîndoi de aceeași iluzie, pe care o căutau unul în brațele celuilalt (și ce tînăr era pe-atunci – cînd începuse totul, nu avea decît șaptesprezece ani, abia trecuseră doi ani de la înmormîntare!), ca pe un balsam pentru aceeași rană.

Desigur, nu durase prea mult, dar experiența îl schimbase definitiv. Timp de mai bine de zece ani după aceea, toate visurile sale autoerotice o aveau în centru pe Betty; nu mai găsise o altă femeie care să se compare cu ea și era multă vreme de cînd înțelesese că nici nu va găsi vreodată. Nu mai exista un altul bîntuit de o fantomă atît de dragă.

Imaginea dorinței dispăru de pe ecran; pentru o clipă, programul TV răzbătu fără nici o legătură împreună cu o imagine a lui *Leonov*, suspendat deasupra lui Io. Apoi figura lui Dave Bowman reapăru. Părea să piardă controlul asupra imaginii, căci liniile erau extrem de instabile. Acum părea să aibă numai zece ani, apoi avea douăzeci sau treizeci, apoi, incredibil, îi apăru o mumie zbîrcită ale cărei trăsături mototolite erau o parodie a bărbatului pe care îl cunoscuse odată.

– Mai am o singură întrebare, înainte de a pleca. Spune-mi, Carlos... întotdeauna ai susținut că e fiul lui José, dar eu m-am îndoit tot timpul. Care era adevărul?

Betty Fernandez privi pentru ultima oară, adînc, în ochii băiatului pe care, odată, îl iubise (avea din nou optsprezece ani și, timp de o clipă, dori să-l vadă întreg, nu numai chipul).

– E fiul *tău*, David, șopti ea.

Imaginea dispăru încet și se reluă programul obișnuit. Aproape un ceas mai tîziu, cînd José

Fernandez intră tăcut în încăpere, Betty mă privea încă țintă la ecran.

Nu se întoarse cînd o sărută pe ceafă.

– N-o să crezi ce-am făcut, José.

– Încearcă-mă.

– Tocmai am mințit o stafie.

Capitolul 34

RĂMAS BUN

În 1997, cînd Institutul American pentru Aeronautică și Astronautică a publicat controversatul rezumat *Cincizeci de ani de OZN*, s-au auzit multe voci critice, care au spus că obiecte zburătoare neidentificate fuseseră observate de secole și că "farfuria zburătoare" a lui Kenneth Arnold din 1947, avusese nenumărate precedente. Încă de la începuturile civilizației, oamenii continuau să vadă obiecte ciudate pe cer; numai că, pînă la mijlocul secolului al XX-lea, OZN-urile fuseseră un fenomen întîmplător, neinteresant. După această dată, ele deveniseră punctul central al atenției. Atît din partea publicului, cît și a oamenilor de știință, și baza unor curente care nu puteau fi denumite altfel decît religioase.

Motivele nu trebuiau căutate prea departe; apariţia rachetelor uriaşe şi zorii Erei Spaţiale deschiseseră oamenilor o poartă spre alte lumi. Faptul că specia umană va putea în curînd să părăsească planeta pe care se născuse dăduse naştere inevitabilelor întrebări: unde sînt toţi ceilalţi şi pe cînd ne putem aştepta la musafiri? Se născuse şi speranţa, chiar dacă arareori mărturisită, că fiinţe extraterestre, binevoitoare, vor ajuta omenirea să-şi vindece numeroasele răni pe care singură şi le făcuse şi-o vor salva de la alte dezastre.

Pînă şi un ucenic în ale psihologiei ar fi putut oricînd prezice că o necesitate atît de profundă va fi satisfăcută destul de repede. În a doua jumătate a secolului al XX-lea, din toate colţurile lumii începură să sosească rapoarte de depistare a unor nave spaţiale. Mai mult decît atît, au apărut sute de rapoarte asupra unor "întîlniri directe" cu oaspeţi extratereştri, înfrumuseţate adesea cu poveşti despre plimbări în spaţiu, răpiri sau chiar luni de miere petrecute acolo. Faptul că toate aceste istorii, una după alta, s-au dovedit a fi fost doar minciuni sau produse ale unor halucinaţii nu i-a clătinat pe credincioşi în convingerile lor. Oameni care vizitaseră oraşele de pe faţa nevăzută a Lunii nu şi-au pierdut cu nimic din credibilitate nici cînd misiunile *Orbiter* şi *Apollo* au

demonstrat inexistenţa oricăror construcţii de acest fel; doamne măritate cu venusieni au continuat să fie crezute chiar şi cînd a ieşit la iveală, din păcate, că planeta respectivă e mai fierbinte decît plumbul topit.

La vremea apariţiei raportului I.A.A.A., nici unul dintre oamenii de ştiinţă care ţineau la reputaţia lor – chiar dintre aceia, puţini, care odată îmbrăţişaseră ideea – nu mai credea că OZN-urile au vreo legătură cu existenţa vieţii sau a unor inteligenţe extraterestre. Desigur, acest lucru nu va putea fi demonstrat niciodată; oricare dintre miliardele de obiecte detectate în decursul ultimului mileniu *ar fi putut fi* real. Dar cum timpul trecea şi nici imaginile captate de sateliţi şi nici radarele care cercetau cerul nu obţineau nici o dovadă concretă, publicul începea să-şi piardă interesul faţă de această idee. Bineînţeles, fanaticii nu s-au lăsat descurajaţi, ci şi-au păstrat credinţa în cărţi şi reviste, cele mai multe regurgitînd şi înfrumuseţînd rapoarte vechi, mult după ce ele fuseseră infirmate şi discreditate.

Cînd în cele din urmă s-a anunţat descoperirea monolitului Tycho – TMA-1 – s-a auzit un cor de "V-am spus eu!" Nu se mai putea nega faptul că Luna avusese cu adevărat vizitatori – şi poate chiar şi Pămîntul – cu un mizilic de trei milioane de ani în urmă. Brusc, OZN-urile infestară din nou

orizontul; deși era ciudat că trei sisteme de urmărire naționale, independente și care ar fi putut depista în spațiu orice obiect care depășea dimensiunile unui pix, continuau să nu le descopere.

Destul de iute, numărul rapoartelor scăzu încă o dată la nivelul "zgomotelor de fond", adică la o cifră previzibilă ca rezultat al numeroaselor fenomene astronomice, meteorologice și aeronautice care aveau loc pe cer.

Acum însă, iată că o luau de la capăt. De data aceasta nu mai era o eroare; era un raport oficial. Un OZN adevărat se îndrepta spre Pămînt.

La cîteva minute după avertismentul lui *Leonov*, începură depistările; întîlnirile directe urmară la numai cîteva ore după aceea. Un agent de bursă pensionar, care-și plimba buldogul în Yorkshire Moors, fu surprins să vadă un obiect în formă de disc, aterizînd lîngă el, și pe ocupant – destul de asemănător cu un om, doar că avea urechi ascuțite – ieșind și întrebînd în ce direcție era Downing Street. Contactatul fusese atît de uimit, încît nu reușise decît să facă un semn cu bastonul în direcția generală a lui Whitehall; o dovadă concludentă a întîlnirii era dată de faptul că, acum, buldogul refuza să mai mănînce.

Dacă agentul de bursă nu avea antecedente în ce privește bolile mintale, chiar și aceia care-i

dăduseră crezare au avut dificultăți în a accepta raportul următor. De data aceasta era vorba de un păstor basc, într-una din misiunile de-acum tradiționale pentru ei; el răsuflase ușurat cînd se dovedise că aceia pe care-i luase drept grăniceri erau de fapt doi bărbați cu ochi pătrunzători, îmbrăcați în mantii, care voiau să afle drumul către sediul Națiunilor Unite.

Vorbeau perfect limba bască – o limbă chinuitor de dificilă, care nu avea nici o legătură cu vreo altă limbă vorbită de oameni. Era limpede că musafirii erau niște lingviști remarcabili, chiar dacă, în materie de geografie, cunoștințele lor erau ciudat de deficitare.

Și așa, caz după caz. Foarte puțini din cei contactați erau de-a binelea nebuni sau mincinoși; cei mai mulți dintre ei credeau în propriile istorii, păstrîndu-și convingerea chiar și sub hipnoză. Iar alții erau pur și simplu victime ale unor glume proaste sau ale unor accidente puțin obișnuite, ca ghinionistul arheolog amator, care a descoperit decorurile abandonate cu patru decenii înainte, în deșertul tunisian, de un celebru realizator de filme science-fiction.

Dar numai la început de tot – și la sfîrșit de tot – au fost oamenii conștienți de prezența lui; și asta pentru că el însuși așa dorise.

Lumea era a lui, s-o cerceteze și s-o studieze cît poftea, fără piedici sau rețineri. Pentru el nu

existau ziduri și nici un secret nu putea fi ascuns noilor lui simțuri. O vreme crezu că nu face altceva decît să-și satisfacă vechi ambiții, vizitînd locuri pe care, în existența sa anterioară, nu le văzuse. Doar mult mai tîrziu înțelesese că traseele sale, parcurse cu viteza fulgerului, pe toată suprafața globului, aveau un scop mai adînc.

Într-un mod subtil, era folosit ca o sondă, testînd și adunînd mostre ale tuturor aspectelor existenței umane. Controlul exercitat asupra lui era atît de delicat, încît abia dacă-l percepea; era mai mult ca un cîine de vînătoare, în lesă, căruia i se permite să se miște încoace și-ncolo cum vrea, dar care trebuie să se supună ordinelor stăpînului.

Piramidele, Marele Canion, zăpezile Everestului, scăldate în razele de lună – toate fuseseră opțiunile lui. Ca și cîteva galerii de artă și săli de concert; deși, dacă ar fi fost după el, n-ar fi îndurat niciodată întregul spectacol al Ringului.

Și nici n-ar fi vizitat atîtea fabrici, închisori, spitale, un mic și atît de urît cîmp de bătălie din Africa, o cursă de cai, o orgie sofisticată în Beverly Hills, Biroul Oval al Casei Albe, arhivele Kremlinului, biblioteca de la Vatican, Piatra Neagră, sacra Kasbah de la Mecca...

Erau și experiențe care nu-i lăsaseră amintiri prea clare, ca și cum ar fi fost cenzurate – sau ca

și cum el ar fi fost protejat de un superpăzitor. De exemplu: ce căuta oare la Muzeul Memorial Leakey, din Olduvai Gorge? Nu-l interesau originile omenirii mai mult decît pe oricare membru al speciei *Homo sapiens* și fosilele nu-i spuneau nimic. Și totuși, faimoasele cranii, păzite în casetele lor mai ceva ca bijuteriile Coroanei, stîrneau în mintea lui ecouri stranii și o emoție pe care nu și-o putea explica. Avea un sentiment de *déjà vu,* mai puternic ca niciodată. Locul ar fi trebuit să-i fie cunoscut, dar ceva era în neregulă. Era ca o casă în care te întorci după mulți ani și unde descoperi că toată mobila a fost schimbată, pereții au fost mutați și pînă și scara interioară a fost modificată.

Era un teritoriu mohorît și ostil, uscat și arid. Unde erau cîmpiile înverzite și miliardele de ierbivore iuți de picior care colindau pe aici acum trei milioane de ani?

Trei milioane de ani. De unde știa el asta?

Din tăcerea goală în care aruncase întrebarea, nu veni nici un răspuns. Dar atunci revăzu, plutindu-i în fața ochilor, o siluetă familiară, dreptunghiulară, neagră. Se apropie și, din adînc, apăru o imagine ștearsă, ca reflectată într-o baltă de cerneală.

Ochii triști și puțin nedumeriți priveau de sub fruntea îngustă, acoperită cu păr, la el și dincolo

de el, într-un viitor pe care nu aveau să-l vadă niciodată. Fiindcă acel viitor era el, la o sută de mii de generații mai încolo, în scurgerea timpului.

Aici începuse istoria; atîta lucru înțelegea acum. Dar cum – și mai ales *de ce* – acestea erau secrete la care încă nu avea acces.

Dar mai avea o ultimă datorie, cea mai grea dintre toate. Și era încă suficient de uman încît să vrea să o amîne pînă în ultima clipă.

Acum ce i-o mai fi trăsnit prin cap? se întrebă sora, transfocînd imaginea camerei TV asupra bătrînei. A încercat o mulțime de șiretlicuri dar, pentru numele lui Dumnezeu, e prima oară cînd o văd vorbind cu proteza auditivă. Oare ce i-o fi spunînd?

Microfonul nu era destul de sensibil ca să capteze cuvintele, dar asta părea să nu conteze prea mult. Jessie Bowman nu era prea des atît de liniștită și de mulțumită. Stătea cu ochii închiși, dar întreaga față îi era luminată de un zîmbet aproape angelic, în timp ce buzele continuau să șoptească.

Apoi privitoarea văzu un lucru pe care își propuse să-l uite cît mai repede, fiindcă raportarea lui ar fi însemnat descalificarea ei imediată. Încet, smucit, pieptenul de pe noptieră

se ridică în aer, ca purtat de degete invizibile, neîndemînatice.

Nu nimeri de la prima încercare; apoi, cu greutate evidentă, începu să despartă șuvițele lungi, argintii, oprindu-se din cînd în cînd să descîlcească vreun nod.

Jessie Bowman nu mai vorbea, dar continuă să zîmbească. Pieptenul se mișca mai sigur, fără smucituri nesigure.

Sora nu va putea spune niciodată cît durase totul. Abia cînd pieptenul fu așezat la loc, blînd, pe masă, își reveni din paralizie.

Dave Bowman, copilul de zece ani, tocmai își terminase sarcina pe care o detestase întotdeauna, dar pe care mama lui o adora. Și un Dave Bowman, acum fără vîrstă, cîștigase pentru prima dată controlul asupra materiei.

Cînd în sfîrșit sora intră să cerceteze, Jessie Bowman încă mai zîmbea. Fusese prea înspăimîntată ca să o facă mai devreme; oricum, nu ar mai fi avut nici o importanță.

Capitolul 35

REABILITAREA

Din fericire, larma Pămîntului era amortizată de distanța de cîteva milioane de kilometri în spațiu. Pe *Leonov*, echipajul urmărea fascinat, dar și cu oarecare detașare, dezbaterile de la Națiunile Unite, interviurile cu savanți distinși, teoriile noilor comentatori și relatările detaliate, dar care se băteau cap în cap, ale persoanelor contactate de OZN-uri. Nu mai aveau cu ce contribui la toată această tevatură, căci nu mai înregistraseră nici o altă manifestare. *Zagadka,* alias *Fratele mai Mare,* rămînea mai indiferent ca niciodată la prezența lor. Soarta era ironică: veniseră tocmai de pe Pămînt ca să rezolve un mister, iar răspunsul părea să fie tocmai în punctul de unde plecaseră.

Pentru prima oară erau fericiți că viteza mică a luminii și decalajul de două ore făceau imposibile interviurile în direct pe circuitele Pămînt-Jupiter. Dar chiar și așa, Floyd era asaltat de atîtea cereri din partea mass-media, încît pînă la urmă intră în grevă. Nu mai era nimic de spus și subliniase lucrul acesta cel puțin de zece ori pînă acum.

Oricum, mai aveau încă mult de lucru.

Trebuia să-l pregătească pe *Leonov* pentru călătoria lungă, de întoarcere, astfel încît el să fie gata atunci cînd se va deschide fereastra de lansare. Timpul nu era un factor critic: chiar dacă întîrziau cu o lună, nu făceau decît să-și prelungească șederea. Chandra, Curnow și Floyd nici nu vor băga de seamă, fiindcă vor dormi pe tot parcursul drumului înapoi spre Soare, dar restul echipajului era ferm hotărît să pornească de îndată ce legile mecanicii cerești o vor permite.

Discovery le punea încă multe probleme. Nava abia dacă avea suficient combustibil pentru întoarcerea pe Pămînt, chiar și dacă pleca în urma lui *Leonov* și zbura pe o orbită de energie minimă, ceea ce avea să îi ia aproximativ trei ani. Și acest lucru va fi posibil numai dacă Hal putea fi programat să ducă la capăt misiunea fără intervenție umană, cu excepția monitorizării de la distanță. Fără colaborarea lui *Discovery* va trebui abandonată din nou.

Fusese fascinant – și chiar mișcător – de urmărit dezvoltarea constantă a personalității lui Hal, din stadiul de copil întîrziat mintal pînă la acela de adolescent mirat și, în fine, la cel de adult ușor condescendent. Floyd știa că etichetările acestea antropomorfice erau înșelătoare, dar nu le putea evita.

În plus, erau momente cînd întreaga situație avea un aer familial, tulburător. Văzuse adesea videorame în care tineri dezorientați își recăpătau echilibrul, ajutați de sfaturile preaînțelepților descendenți ai legendarului Sigmund Freud! În esență, în umbra lui Jupiter se desfășura acum aceeași poveste.

Psihanaliza electronică se dezvoltase cu o viteză mult dincolo de înțelegerea omenească și programele de diagnosticare și de reparații străfulgerau prin circuitele lui Hal cu miliarde de biți pe secundă, detectînd și corectînd erorile de funcționare. Cea mai mare parte a acestor programe fusese testată deja pe fratele său geamăn, pe Sal 9000, dar imposibilitatea stabilirii unui dialog direct între cele două computere era încă un handicap serios. Erau momente cînd se dovedea că este necesară o verificare împreună cu specialiștii de pe Pămînt, cînd terapia atingea puncte critice, și atunci se pierdeau ceasuri întregi.

Căci, în ciuda tuturor eforturilor lui Chandra, reabilitarea computerului era departe de a fi încheiată. Hal avea numeroase idiosincrasii și ticuri nervoase, uneori chiar ignorînd cuvinte care i se spuneau – deși reacționa întotdeauna la impulsul tastelor, din partea oricui ar fi venit. În sens invers, reacțiile sale erau încă și mai excentrice.

Uneori răspundea verbal, fără să afișeze răspunsul pe display. Alteori făcea ambele lucruri, dar refuza să le imprime pe hîrtie. Nu oferea niciodată explicații sau scuze, nici măcar impenetrabilul, încăpățînatul "Prefer să nu", al robotului scrib al lui Melville, autistul Bartleby.

Hal însă era mai degrabă reținut decît neascultător, și aceasta numai în anumite cazuri. Putea fi întotdeauna convins să coopereze, pînă la urmă, "să lase bosumflarea la o parte", cum bine spunea Curnow.

Nu surprindea pe nimeni că pe Chandra începuse să se vadă oboseala. O dată, cînd Max Brailovski reînviase un zvon mai vechi, aproape că își ieșise din sărite.

– E adevărat, doctore Chandra, că ai ales numele lui Hal special ca să o iei înaintea lui IBM?

– Ce prostie! Jumătate din noi venim de la IBM și de ani de zile încercăm să punem capăt poveștii ăsteia. Credeam că orice persoană

inteligentă știe de-acum că H-A-L vine de la *H*euristic *AL*goritmic.

Ceva mai tîrziu, Max se jurase că auzise perfect majusculele.

După părerea personală a lui Floyd, șansele de a o readuce pe *Discovery* cu bine pe Pămînt erau de cel mult 1 la 50. Și atunci, Chandra veni la el cu o propunere extraordinară.

– Doctore Floyd, pot să-ți vorbesc?

După toate aceste săptămîni de întîmplări prin care trecuseră împreună, Chandra era la fel de politicos ca întotdeauna – nu numai cu Floyd, ci cu întreg echipajul. Nici măcar mezinei navei, Zenia, nu i se adresa fără apelativul "doamnă".

– Bineînțeles, Chandra. Ce este?

– Programarea pentru cele mai probabile șase variante ale întoarcerii pe orbita Hohmann este virtual încheiată. Cinci dintre ele au trecut de simulări fără nici o problemă.

– Excelent. Sînt convins că nimeni altcineva de pe Pămînt – sau din sistemul solar – nu ar fi reușit.

– Mulțumesc. Totuși, știți la fel de bine ca și mine că nu se poate face o programare pentru *orice* eventualitate. Hal poate să funcționeze – și va funcționa – perfect, fiind capabil să se descurce în orice situație neobișnuită, în limite rezonabile. Dar el se poate bloca în cazul unor

accidente banale: o defecțiune tehnică minoră, care poate fi reparată doar cu o șurubelniță, un fir rupt sau un întrerupător înțepenit, ceea ce ar putea compromite întreaga misiune.

– Desigur, ai dreptate, și e un lucru care m-a preocupat și pe mine. Dar ce e de făcut?

– Simplu. Aș vrea să rămîn și eu pe *Discovery*.

Primul gînd al lui Floyd fu că Chandra s-a scrîntit. Apoi își spuse că poate că nu era chiar așa scrîntit cum i se păruse. S-ar putea ca, într-adevăr, prezența unei ființe omenești – această minunată unealtă de depanare și reparații de toate felurile – pe drumul lung de întoarcere spre Terra, să încline definitiv balanța în favoarea reușitei. Dar existau și argumente contrare, extrem de puternice.

– E o idee interesantă, spuse Floyd cu multă prudență, și îți apreciez entuziasmul. Dar te-ai gîndit la toate aspectele?

Întrebarea era stupidă; Chandra avea cu siguranță toate răspunsurile listate, la îndemînă.

– Ai să fii singur timp de trei ani! Dacă ai vreun accident, sau vreo problemă medicală?

– Sînt gata să îmi asum acest risc.

– Dar mîncarea, dar apa? *Leonov* nu are destul ca să-ți lase.

– Am verificat din nou sistemul de reciclare al lui *Discovery*; poate fi repus în funcțiune fără prea

mare greutate. Și-apoi, noi indienii ne descurcăm cu foarte puțin.

Era un lucru neobișnuit pentru Chandra să facă vreo referire la originile sale, sau vreo altă remarcă personală; singurul exemplu care-i venea lui Floyd în minte fusese "confesiunea" lui. Dar nu punea la îndoială adevărul afirmației; Curnow spusese odată că dr. Chandra are tipul de fizic la care nu se ajunge decît după secole de foamete. Poate că suna ca una dintre butadele mai cinice ale inginerului, dar observația fusese făcută fără răutate și venea mai degrabă din simpatie. Desigur, avusese grijă să nu o audă Chandra.

– Avem cîteva săptămîni în care să ne hotărîm. O să mă gîndesc, și voi vorbi și cu Washington-ul.

– Vă mulțumesc. Vă deranjează dacă încep pregătirile?

– Ăă, nu, deloc, atîta vreme cît ele nu se suprapun cu proiectele în curs. Ține minte, ultimul cuvînt îl va avea Centrul de control.

Și știa exact ce va spune Centrul de control. Era nebunie curată să speri că un om va supraviețui timp de trei ani în spațiu, de unul singur.

Dar Chandra fusese întotdeauna singur.

Capitolul 36

FOC ÎN ADÎNCURI

Pămîntul rămăsese mult în urmă; cînd avu revelația, minunile sistemului jupiterian se desfășurau în fața ochilor săi cu repeziciune.

Cum a putut fi atît de orb, atît de prost? Fusese ca și somnambul, dar acum începea să se trezească.

Cine ești? strigă. Ce vrei? De ce mi-ai făcut una ca asta?

Nu primi răspuns, dar era sigur că fusese auzit. Simțea o... prezență, așa cum un om știe, chiar și cu ochii închiși, că este într-o încăpere închisă și nu într-un spațiu gol, deschis. Era în jurul său ecoul unei gîndiri vaste, al unei voințe implacabile.

În tăcerea plină de reverberații, strigă din nou – și din nou nu primi nici un răspuns direct, altul decît sentimentul acela al unei prezențe atente.

Foarte bine, atunci. Își va găsi singur răspunsurile.

Unele dintre ele erau simple. Oricine sau orice ar fi fost *ei*, punctul lor de interes era Omenirea. Îi captaseră și stocaseră amintirile, în slujba unor scopuri tainice. Iar acum făceau același lucru cu cele mai profunde sentimente ale sale, uneori cu colaborarea lui, alteori fără.

Asta nu îl deranja; însuși procesul prin care trecuse făcea imposibile asemenea reacții copilărești. Era dincolo de iubire și ură, de dorință și teamă, dar nu le uitase și mai putea încă înțelege cum se făcea că ele conduceau lumea căreia și el îi aparținuse odată. *Acesta* să fi fost scopul întregului exercițiu? Și dacă da, care era ultima lui rațiune? Intrase ca jucător într-un joc al zeilor și trebuia să învețe regulile pe măsură ce se desfășurau mutările.

Stîncile abrupte ale celor patru luni exterioare, Sinope, Pasiphae, Carme și Ananke sclipiră scurt în orizontul conștientului său; apoi, la jumătatea distanței spre Jupiter, Elara, Lysithea, Himalia și Leda. Trecu pe lîngă ele fără să le bage în seamă; apoi îi apăru înainte fața ciupită de vărsat a lui Callisto.

Se învîrti în jurul globului ponosit o dată, apoi încă o dată, cercetîndu-i straturile exterioare de

gheață și praf, cu simțuri pe care nu și le știuse pînă acum. Își satisfăcu rapid curiozitatea: era o lume fosilă, înghețată, purtînd încă urmele unei ciocniri care, în urmă cu milioane de ani, fusese probabil cît pe-aici să o sfărîme în bucăți. Una din emisfere era ca o țintă de tir gigantică, o serie de inele concentrice lăsate de roca solidă care se scursese în valuri înalte de mai mulți kilometri, sub lovitura unui străvechi baros cosmic.

Cîteva secunde mai tîrziu, se învîrtea în jurul lui Ganimede. Ei, dar acesta era mult mai complex și mai interesant; deși atît de aproape de Callisto și avînd cam aceleași dimensiuni, dar cu un aspect cu totul diferit. E adevărat, și aici erau multe cratere, dar cele mai multe păreau să fi fost literalmente arate, pentru nivelarea suprafeței. Trăsătura cea mai neobișnuită a peisajului lui Ganimede o constituiau fîșiile întortocheate, formate din zeci de șanțuri paralele, la depărtare de cîțiva kilometri unul de celălalt. Suprafața, plină de asemenea adîncituri, arăta de parcă o armată de plugari beți s-ar fi plimbat încoace și-ncolo pe întregul satelit.

Din cîteva ture, văzu mai mult din Ganimede decît toate sondele trimise vreodată de pe Terra, apoi își stocă informațiile pentru mai tîrziu. Într-o zi, ele vor deveni importante, de asta era sigur,

deși nu știa de ce, după cum nu știa ce îl mînă cu atîta siguranță de la o lume la alta.

Ajunse astfel, curînd, în dreptul *Europei*. Spectator în general pasiv, deveni conștient de interesul crescut, de o concentrare a atenției și a voinței proprii. Era o marionetă în mîinile unui stăpîn nevăzut și necomunicativ, dar o parte din gîndurile inteligenței care îl comanda se scurgeau – sau erau lăsate să se scurgă – în propria sa minte.

Globul neted, cu desene complicate, care se apropia cu repeziciune, nu semăna prea mult nici cu Ganimede, nici cu Callisto. Arăta mai mult a organism viu; rețelele de linii care se ramificau și se intersectau pe toată suprafața lui semănau, în mod straniu, cu diagrama sistemului de vene și artere la dimensiunile unei lumi întregi.

Dedesubtul lui erau gheturile nesfîrșite ale unei întinderi mult mai reci decît Antarctica. Apoi, cu o tresărire de surpriză, constată că trece pe deasupra rămășițelor unei nave cosmice. Îl recunoscu imediat pe ghinionistul *Tsien*, prezent în atîtea buletine de știri video pe care le analizase. Nu acum...*nu acum*... va fi destul timp mai tîrziu...

Și ajunse dincolo de cîmpul de gheață, într-o lume la fel de necunoscută celor care îl comandau, ca și sie însuși.

Era o lume oceanică, ale cărei ape erau apărate de vidul cosmic printr-o crustă de gheață. Erau locuri unde aceasta avea o grosime de cîțiva kilometri, dar și linii de mică rezistență, unde gheața plesnise și se desfăcuse. Acolo se dăduse o bătălie scurtă între două elemente veșnic ostile, care nu veneau în contact direct pe nici o altă lume din sistemul solar. Războiul dintre Mare și Spațiu se încheia întotdeauna cu aceeași remiză: apa, expusă, fierbea și îngheța simultan, peticind armura de gheață.

Fără influența apropiatului Jupiter, oceanele de pe *Europa* ar fi înghețat complet de mult, transformîndu-se în blocuri compacte. Forța gravitațională jupiteriană însă frămînta fără întrerupere miezul micului satelit; aceleași forțe, active pe Io, lucrau și aici, dar cu mai mică violență. Trecînd razant peste fundul apei, găsi pretutindeni mărturii ale acestei neîncetate stări de război între planetă și satelit. Se auzea și se simțea în mugetul și tunetul continuu al cutremurelor submarine, în șuieratul gazelor care țîșneau din interior, în undele de presiune infrasonică ale avalanșelor care măturau întinderile abisale. Prin comparație cu tumultuosul ocean care acoperea *Europa*, chiar și mările zgomotoase ale Pămîntului erau un loc liniștit.

Încă nu-şi pierduse capacitatea de a se mira, şi prima oază îl umplu de încîntare şi surpriză. Se întindea pe aproape un kilometru, în jurul unei încîlceli de canale şi hornuri formate prin depozitarea mineralelor din apele sărate care ţîşneau dinăuntru. Din copia strîmbă făcută de natură după un castel gotic, ieşeau pulsînd într-un ritm lent, ca împinse de bătăile unei inimi puternice, substanţe lichide negre, opărite. Ca şi sîngele, ele erau semn al existenţei însăşi a vieţii.

Aceste fluide în fierbere făceau frigul ucigător să dea înapoi şi formaseră o insulă de căldură pe fundul oceanului. Tot atît de important era faptul că ele aduceau din miezul *Europei* toate substanţele chimice necesare vieţii. Acolo, într-un mediu în care nu se aştepta nimeni să le găsească, energia şi hrana erau din abundenţă.

Dar *ar fi trebuit* să se aştepte la aceasta. Îşi aminti că, numai cu o viaţă în urmă, asemenea oaze fertile fuseseră descoperite şi în adîncurile oceanelor de pe Terra. Aici, ele erau mult mai mari şi mai variate.

În zona tropicală, în apropierea zidurilor contorsionate ale "castelului", se găseau nişte structuri delicate, ca nişte pînze de păianjen, care păreau să fie analoage plantelor, dar mai toate erau capabile de mişcare. Printre ele se tîrau melci şi viermi bizari; unii dintre aceştia se

hrăneau cu plante, alţii îşi luau hrana direct din apa încărcată cu minerale din jurul lor. La o distanţă ceva mai mare de sursa de căldură – focul subacvatic la care se încălzeau toate aceste fiinţe – erau nişte organisme mai rezistente, mai robuste, asemănătoare crabilor sau păianjenilor.

Armate întregi de biologi şi-ar fi putut petrece întreaga existenţă studiind numai această mică oază.

Spre deosebire de mările terestre din epoca Paleozoică, ea nu reprezenta un mediu stabil, în consecinţă evoluţia era rapidă, dînd naştere unei multitudini de forme fantastice. Şi toate erau într-o stare de evoluţie nedefinită; mai devreme sau mai tîrziu, toate aceste fîntîni ale vieţii aveau să slăbească şi să dispară, pe măsură ce forţele care o produseseră se concentrau într-o altă zonă.

Întîlnise dovezi ale unor asemenea tragedii peste tot în drumurile sale pe fundul oceanului. Nenumărate porţiuni circulare, înţesate cu schelete şi rămăşiţe ale unor fiinţe moarte, încrustate în minereuri, acolo unde fuseseră şterse capitole întregi din cartea vieţii.

Văzu cochilii imense, goale, ca nişte trompete răsucite, cît un stat de om; scoici în multe forme – bivalve şi chiar trivalve; şi nişte spirale încrustate în piatră, cu diametru de cîţiva metri, care

semănau perfect cu minunații amoniți care dispăruseră atît de misterios din oceanele Pămîntului la sfîrșitul Cretacicului.

Se mișca încoace și-ncolo î pietre neregulate, adunate probabil cu multă trudă, erau acoperite doar cu o crustă foarte subțire de depuneri minerale. Exista și un indiciu al motivelor pentru care fortăreața fusese abandonată. Parte din acoperiș se prăbușise, probabil ca urmare a cutremurelor permanente; și într-un mediu subacvatic, un adăpost fără acoperiș rămînea larg deschis dușmanilor.

Fu singura urmă de inteligență pe care o descoperi de-a lungul fluviului de lavă. O singură dată zări ceva care semăna tulburător de tare cu un om care se tîrăște – doar că nu avea nici ochi, nici nări, ci numai o gură uriașă, fără dinți, care înghițea continuu, absorbindu-și hrana din mediul lichid în care trăia.

Pe această îngustă fîșie fertilă din deșertul adîncurilor, s-ar fi putut naște și apoi prăbuși culturi întregi sau chiar civilizații, armate întregi ar fi putut mărșălui (sau înota) sub comanda unui Timur Lenk sau Napoleon local. Și restul lumii lor nu ar fi aflat niciodată, fiindcă toate aceste oaze de căldură erau la fel de izolate una de cealaltă ca și planetele. Ființele care se coceau la dogoarea rîului de lavă și se hrăneau pe lîngă

izvoarele termale nu ar fi putut traversa ținutul ostil care separa insulele lor singuratice. Dacă ar fi dat vreodată naștere unor istorici sau filozofi, fiecare cultură ar fi avut convingerea că era unică în Univers.

Dar nici chiar spațiul dintre oaze nu era complet lipsit de viață; creaturi mai puternice îndrăzniseră să-l înfrunte. Îi treceau adesea pe deasupra capului ființe analoage peștilor: torpile vărgate, propulsate de cozi verticale și care cîrmeau cu ajutorul aripioarelor atașate de corp. Asemănarea cu locuitorii cei mai reușiți ai oceanelor pămîntene era inevitabilă; pusă în fața acelorași probleme de structură, evoluția produce soluții similare. Ca dovadă, rechinul și delfinul, aproape identici la prima vedere, dar proveniți din ramuri îndepărtate ale arborelui vieții.

Între peștii din mările *Europei* și cei din oceanele terestre exista totuși o diferență majoră: primii nu aveau branhii, căci din apele în care înotau ei nu putea fi extras decît foarte puțin oxigen. Ca și la ființele pămîntene care trăiesc în preajma izvoarelor termale, metabolismul lor se baza pe compușii sulfului, prezenți din abundență în mediul din apropierea vulcanilor.

De asemenea, foarte puțini aveau ochi. Cu excepția pîlpîirilor tremurate ale rarelor revărsări de lavă și a scînteierilor bioluminiscente ale

ființelor în căutare de parteneri, sau a vînătorilor în căutare de pradă, aceasta era o lume fără lumină.

Era, de asemenea, o lume condamnată. Nu numai că sursele ei de energie erau sporadice și constant schimbătoare, dar forța mareelor care le dăduse naștere era în continuă scădere. Chiar și dacă ar fi ajuns să-și dezvolte o inteligență reală, ființele de pe *Europa* tot ar fi trebuit să piară o dată cu înghețul definitiv al lumii lor.

Erau prinse în capcană, între gheață și foc.

Capitolul 37

ÎNSTRĂINARE

...Îmi pare rău, prietene, că trebuie să fiu purtătorul unor vești atît de rele, dar o fac la rugămintea lui Caroline și tu îmi cunoști sentimentele față de voi amîndoi.

Și nici nu cred că va fi o surpriză prea mare. Unele dintre lucrurile pe care mi le-ai spus anul trecut făceau aluzie la asta... și știi cît de nemulțumită a fost cînd ai plecat de pe Pămînt.

Nu, nu cred că e vorba de altcineva. Dacă ar fi fost, mi-ar fi spus... Dar, mai devreme sau mai tîrziu... la urma urmelor, e încă o femeie tînără și atrăgătoare.

Chris e bine și, evident, nu înțelege ce se întîmplă. Așa măcar nu va suferi. E prea mic ca să priceapă, iar copiii sînt incredibil de... elastici?

Stai o secundă, trebuie să consult tezaurul... a, da, mobili.

Și ca să trec la lucruri care ți se vor părea mai puțin importante: toată lumea încearcă să explice detonarea rachetei ca pe un accident, dar bineînțeles că nimeni nu crede în această explicație. Fiindcă nu s-a mai întîmplat nimic nou, isteria generală s-a potolit; am rămas numai cu ceea ce unul din comentatorii noștri numea "sindromul uitatului peste umăr".

Cineva a descoperit o poezie, veche de o sută de ani, care descrie totul atît de exact, încît toată lumea o citează. Acțiunea se petrece în ultimele zile ale Imperiului Roman, la porțile unui oraș care așteaptă sosirea năvălitorilor. Împăratul și ceilalți demnitari sînt înșirați toți, în togile cele mai scumpe, cu discursurile de bun venit pregătite. Senatul s-a închis, căci orice lege dată astăzi va fi ignorată de noii stăpîni.

Și deodată, o știre îngrozitoare sosește de la marginile Imperiului. Nu există nici un năvălitor. *Comitetul de recepție se împrăștie în dezordine; lumea pleacă acasă, bombănind dezamăgită: "Și-acum, ce-o să se întîmple cu noi? Oamenii ăia erau un fel de soluție".*

Pentru a aduce poezia la zi nu e nevoie decît de o mică modificare. Ea se intitulează În așteptarea barbarilor, *dar de data asta* noi *sîntem*

barbarii. Nu știm ce așteptăm, dar cu siguranță că nu a sosit încă.

Și încă ceva. Ai auzit că mama comandantului Bowman a murit la cîteva zile după sosirea pe Pămînt a obiectului? Pare o coincidență ciudată, dar persoanele de la azilul unde locuia spun că nu au interesat-o niciodată știrile, așa că e cu neputință să o fi afectat în vreun fel.

Floyd opri înregistrarea. Dimitri avea dreptate, nu era o surpriză. Dar asta nu avea nici o importanță, durerea era la fel de mare.

Dar ce altceva ar fi putut face? Dacă ar fi refuzat să plece în misiune – după cum era clar că sperase Caroline – s-ar fi simțit vinovat și neîmplinit pentru tot restul vieții. Lucrul acesta i-ar fi otrăvit căsnicia. Mai bine o ruptură curată acum, cînd distanța fizică atenuează durerea despărțirii (dar oare o atenuează? Într-un fel, nu făcea decît să înrăutățească totul). Era mai importantă datoria și sentimentul că făcea parte dintr-o echipă cu un țel comun.

Deci se prăpădise Jessie Bowman. Poate că aceasta era o altă sursă de vinovăție. Îi ajutase să-i răpească și ultimul fiu rămas, iar asta trebuie să fi contribuit la prăbușirea ei psihică. Inevitabil, își amintea de o discuție pe care o provocase Walter Curnow pe această temă.

– De ce l-ați ales pe Dave Bowman? Întotdeauna mi s-a părut rece ca un pește. Nu neapărat neprietenos, dar cînd intra într-o încăpere, temperatura parcă scădea cu zece grade.

– Asta a fost unul din motivele pentru care l-am selectat. Nu avea rude, în afară de o mamă pe care nu o vizita prea des. Și deci, era genul de om pe care îl puteam trimite într-o misiune lungă, fără termen exact de întoarcere.

– Cum de-a ajuns așa?

– Presupun că psihologii ți-ar putea spune mai bine.

I-am văzut, desigur, dosarul, dar asta a fost demult. Era ceva cu un frate care fusese ucis, apoi tatăl lui a murit la scurtă vreme după aceea, într-un accident al uneia din primele navete. N-ar trebui să-ți spun toatea astea, dar acum nu mai contează.

Nu mai conta, dar era interesant. Acum Floyd aproape îl invidia pe David Bowman, care ajunsese în același loc, dar liber, nestînjenit de legături afective cu Pămîntul.

Nu, se mințea singur. Chiar și în timp ce durerea îi încleșta inima ca o menghină, tot ce simțea pentru David Bowman era nu invidie, ci milă.

Capitolul 38

PEISAJ ÎNSPUMAT

Ultima ființă pe care o văzu înainte de a părăsi oceanele *Europei* fu de departe și cea mai mare. Semăna bine cu un banian din zonele tropicale ale Terrei, ale cărui zeci de trunchiuri permit unei singure plante să creeze o pădure întreagă, acoperind uneori sute de metri pătrați. Dar acest specimen *mergea*, părînd să fie pe drumul dintre două oaze. Dacă nu era una din ființele care îl distruseseră pe *Tsien*, atunci era cu siguranță o specie foarte asemănătoare.

Aflase de-acum tot ce dorea să afle, sau, mai degrabă, tot ce doreau *ei* să afle. Mai avea o singură lună de vizitat; cîteva secunde mai tîrziu, la picioarele sale, se întindea peisajul incandescent al lui Io.

Era exact așa cum se așteptase. Și energia și hrana existau din abundență, dar momentul pentru reunirea lor nu venise încă. Pe marginile cîtorva dintre lacurile sulfuroase mai reci se făcuseră primii pași pe drumul către existența vieții dar, înainte ca aceasta să devină ceva organizat, toate încercările acestea curajoase, dar premature, erau aruncate înapoi în creuzet. Abia după ce mareele care întrețineau cuptoarele de pe Io își vor pierde din intensitate, peste cîteva milioane de ani, va apărea în lumea aceasta veștedă și sterilă ceva care să prezinte interes pentru biologi.

Nu-și pierdu prea multă vreme pe Io și deloc pe lunile mititele, interioare, care gravitau pe inelele fantomatice ale lui Jupiter, ele însele doar umbre palide ale strălucirii lui Saturn. Înainte i se întindea cea mai mare din toate lumile; avea să o cunoască așa cum nu o cunoscuse și nu o va cunoaște nici un alt om, vreodată.

Tentaculele de forță magnetică, lungi de milioane de kilometri, exploziile neașteptate de unde radio, gheizerii de plasmă încărcată electric, mai mari decît întreaga planetă Pămînt, erau toate la fel de reale și de vizibile pentru el ca și norii care înfășurau planeta în splendoarea lor multicoloră. Le înțelegea mecanismele interactive și își dădea seama că Jupiter era cu mult mai fascinant decît își imaginase cineva vreodată.

În timp ce se prăbușea prin chiar inima mugindă a Marii Pete Roșii, înconjurat de trăsnetele furtunilor de întinderea unui continent, înțelese de ce acestea durau de atîtea sute de ani, în ciuda faptului că se compuneau din gaze mult mai puțin dense decît cele care formau uraganele pe Pămînt. Țipătul ascuțit al curentului de hidrogen se pierdu cînd intră în adîncimile mai calme și, din înălțime, începu să cadă o lapoviță cu fulgi ca de ceară – din care, deja, o parte începuseră să se adune în munți de spumă de hidrocarburi, abia palpabili. Era de-acum destul de cald pentru apariția apei în formă lichidă, și totuși aici nu existau oceane; mediul pur gazos era prea subțire ca să le susțină.

Coborî prin straturi succesive de noroi, pînă cînd ajunse într-o zonă de o asemenea limpezime, încît pînă și ochiul omenesc ar fi putut vedea pe o rază de 500 de kilometri. Nu era decît unul din vîrtejurile mai mici care formau spirala Marii Pete Roșii; avea însă un secret pe care oamenii îl bănuiau de mult, dar nu-l putuseră dovedi niciodată.

La baza munților mișcători de spumă erau miliarde de norișori compacți, cam de aceeași mărime, stropiți în mod asemănător cu pete roșii și cafenii. Ei erau mici numai prin comparație cu reperele inumane ale mediului lor, altfel cel mai

mic dintre ei ar fi putut acoperi o jumătate dintr-un oraș bine dezvoltat.

Erau cu siguranță vii, căci se mișcau încet, dar calculat, pe flancurile munților aerieni, ca niște turme de oi colosale, la păscut. Și se strigau unul pe altul în banda metrică, cu voci radio ce se auzeau stins, dar limpede, pe fondul de pîrîituri și șocuri ale lui Jupiter.

Nimic altceva decît niște saci cu gaz însuflețiți, ei pluteau în fîșia îngustă dintre înălțimile înghețate și adîncurile fierbinți. Îngustă, desigur, dar mult mai largă decît întreaga biosferă a Pămîntului.

Și nu erau singuri. Printre ei, deplasîndu-se cu mișcări iuți, mai erau niște ființe atît de mici, încît ușor le-ai fi putut trece cu-vederea. Unele dintre ele semănau ciudat de bine cu avioanele pămîntene, și aveau și cam aceleași dimensiuni. Dar și acestea erau vii – poate erau animale de pradă, poate paraziți, sau poate chiar păstori.

Un întreg capitol al evoluției, la fel de străin lui ca și cel pe care îl văzuse pe *Europa*, i se deschidea înaintea ochilor. Torpile cu reacție, ca sepiile din oceanele terestre, vînau și devorau uriașii saci cu gaz. Dar nici baloanele nu erau lipsite de apărare: unele se apărau cu trăsnete și descărcări electrice, sau cu niște tentacule cu

gheare, ca niște fierăstraie cu lanț, lungi de mai mulți kilometri.

Și mai erau și alte forme, încă și mai ciudate, care epuizaseră întreaga geometrie: zmee bizare, translucide, tetraedre, sfere, poliedre, noduri de panglici încîlcite... Plancton gigantic al atmosferei jupiteriene, toate acestea pluteau ca funigeii în curenții ascendenți pînă ajungeau la vîrsta reproducerii; după care erau luați de alți curenți și aruncați în adînc, carbonizați și reciclați, dînd naștere noilor generații.

Era într-o lume care avea de mai bine de o sută de ori suprafața Pămîntului și, cu toate că vedea lucruri minunate, nu găsise nici o urmă de inteligență. Vocile radio ale marilor baloane transmiteau doar mesaje simple, de avertisment sau teamă. Pînă și vînătorii, din partea cărora te-ai fi așteptat la un nivel de organizare mai înalt, erau ca rechinii din oceanele Terrei: automate fără minte.

Și, cu toată măreția și noutatea ei care îți tăiau respirația, biosfera lui Jupiter era o lume fragilă, un tărîm al cețurilor și al spumei, al firelor delicate de mătase și al țesuturilor subțiri ca hîrtia, născute din ninsorile neîntrerupte de hidrocarburi formate de fulgerele din partea superioară a atmosferei. Prea puține din toate acestea erau mai consistente decît baloanele de săpun; prădătorii

cei mai vorace ar fi fost sfîșiați în bucăți de cel mai slăbănog carnivor terestru.

Ca și *Europa*, dar la o scară mult mai mare, Jupiter era un drum închis pentru evoluție. Aici nu se va naște niciodată conștientul; și dacă se va naște, el va fi condamnat la o existență chinuită. Poate că se va dezvolta o cultură pur aeriană, dar într-un mediu în care focul nu este posibil și solidele aproape că nu există, ea nu va atinge nici măcar epoca de piatră.

Acum însă, în timp ce survola centrul unui ciclon jupiterian mare numai cît Africa, simți din nou prezența aceea care îl conducea. Stări și emoții i se strecurau în ființă, fără ca el să poată identifica vreun concept sau vreo idee în mod special. Era ca și cum ar fi ascultat, de dincolo de o ușă închisă, o discuție într-o limbă pe care nu o înțelegea. Sunetele înăbușite îi transmiteau însă clar dezamăgirea, apoi nesiguranța, apoi o hotărîre bruscă – deși nu ar fi putut spune în ce sens. Se simțea din nou ca un cățel, capabil să împărtășească stările schimbătoare ale stăpînului, dar nu și să le înțeleagă.

Apoi lesa invizibilă începu să-l tragă în jos, spre inima lui Jupiter. Se scufunda prin straturile de nori, sub nivelul la care mai era posibilă vreo formă de viață.

Curînd ajunse dincolo de puterea de pătrundere a razelor soarelui stins și îndepărtat. Presiunea și temperatura creșteau repede: trecuse deja de punctul de fierbere al apei și străpunse iute un strat de abur supraîncălzit. Jupiter era ca o ceapă; îi cojea foaie după foaie, dar tot nu parcursese decît o mică parte din distanța pînă la miez.

Sub stratul de abur era o clocoteală de hidrocarburi, suficiente timp de un milion de ani pentru toate motoarele cu combustie internă pe care le construise vreodată omenirea. Și devenea tot mai vîscoasă și mai consistentă. Apoi, destul de brusc, se sfîrși, după numai cîțiva kilometri.

Mai grea decît orice rocă pămînteană, dar tot lichidă, următoarea coajă era formată din compuși de siliciu și carbon, a căror complexitate ar fi dat de lucru pentru toată viața chimiștilor de pe Pămînt. Straturile se succedau pe mii de kilometri, dar, pe măsură ce temperatura creștea la sute, apoi la mii de grade, compoziția lor era tot mai simplă. La jumătatea drumului era deja prea fierbinte pentru chimie; toți compușii se desfăcuseră, lăsînd să mai existe doar elementele fundamentale.

Urma apoi un ocean adînc de hidrogen, dar un hidrogen care nu existase, în nici un laborator de pe Pămînt, mai mult de o fracțiune de secundă.

Acest hidrogen era supus unei presiuni atît de mari, încît devenise metal.

Era aproape de centrul planetei, dar Jupiter îi mai rezerva o ultimă surpriză. Carapacea groasă de hidrogen metalic, dar încă fluid, se termină brusc. În sfîrșit, la 60.000 de kilometri adîncime, urma un strat solid.

De-o veșnicie, carbonul emanat prin ardere de toate reacțiile din straturile superioare se îndreptase spre centrul planetei. Se adunase acolo și se cristalizase la o presiune de milioane de atmosfere. Așa se face că, printr-una dintre cele mai enorme glume ale naturii, acum el devenise un obiect foarte prețios pentru omenire.

Miezul lui Jupiter, inaccesibil vreodată oamenilor, era un diamant mare cît Pămîntul.

Capitolul 39

ÎN GARAJUL PENTRU VEHICULE

– Walter, Heywood mă îngrijorează.

– Știu, Tania, dar ce putem să facem?

Curnow nu o văzuse niciodată pe comandantul Orlova atît de nehotărîtă; o făcea mult mai atrăgătoare, în ciuda prejudecăților lui îndreptate împotriva femeilor mici de statură.

– Mie mi-e foarte drag, dar nu despre asta e vorba. Starea asta a lui de... posomorală, cred că e cuvîntul cel mai potrivit pentru ea, îi afectează pe toți. *Leonov* era o navă liniștită. Și vreau să o păstrăm așa.

– De ce nu vorbești cu el? Te respectă, și sînt sigur că va face tot ce poate să iasă din ea.

– Asta și vreau să fac. Și dacă nu funcționează...

– Atunci?

– Există o soluție simplă. Ce altceva mai are el de făcut în călătoria aceasta? Oricum, pe drumul spre casă va intra în hibernare. Putem oricînd să-l... înțepăm, cum zici tu.

– Ah, același renghi pe care mi l-a jucat Katerina mie. O să fie furibund cînd o să se trezească.

– De asemenea, o să fie înapoi, pe Pămînt, și *foarte* ocupat. Sînt sigură că o să ne ierte.

– Sper că nu vorbești serios. Chiar dacă te susțin, Washington-ul are să-mi sară în cap. Și-apoi, dacă se întîmplă ceva și avem nevoie de el, neapărat? Parcă exista o perioadă de siguranță, de două săptămîni, înainte de care nu poți trezi pe cineva?

– La vîrsta lui Heywood, mai degrabă o lună. Da, și am fi obligați să o respectăm. Dar ce crezi că se mai poate întîmpla acum? Și-a făcut treaba pentru care a fost trimis – în afară de aceea de a ne supraveghea pe noi. Și sînt convinsă că și tu, la rîndul tău, ai trecut printr-un instructaj temeinic pe tema asta undeva, într-o suburbie obscură din Virginia sau Maryland.

– N-am să-ți confirm, nici nu neg. Și, cinstit vorbind, ca agent secret sînt lamentabil. Vorbesc prea mult și detest regulile de securitate. Toată viața m-am zbătut să rămîn sub limita de ACCES

RESTRÎNS. Ori de cîte ori mă vedeam în pericol de a fi reclasificat drept CONFIDENȚIAL sau, mai rău, SECRET, iscam un scandal. Dar și asta e foarte greu de făcut în ziua de azi.

– Walter, ești incorupt...

– Incorigibil?

– Da, asta voiam să spun. Dar să ne întoarcem la Heywood, dacă nu te superi. Vrei să vorbești tu mai întîi cu el?

– Să-i fac un pic de morală, vrei să spui? Mai degrabă o ajut pe Katerina să înfigă acul. Sîntem două tipuri psihologice complet diferite. El e de părere că nu sînt decît un clovn cu gura mare.

– Și asta și ești, adesea. Dar asta numai ca să-ți ascunzi sentimentele reale. Sîntem cîțiva care am emis teoria că în adîncul sufletului tău există un om cumsecade, care se zbate să iasă la suprafață.

O dată-n viață, Curnow rămăsese mut. În cele din urmă, murmură:

– Bine, o să fac ce pot. Dar să nu te aștepți la minuni. În caracterizare am luat nota minimă la tact. Unde se ascunde acum?

– În garajul pentru vehicule. Pretinde că lucrează la raportul final, dar eu nu cred. Vrea numai să scape de noi, de toți, și acolo e locul cel mai liniștit.

—

Nu acesta era motivul, deși era un factor important. Spre deosebire de carusel, unde se desfășurau cele mai multe din acțiunile de pe *Discovery*, garajul era un mediu cu gravitație zero. Încă de la începuturile Erei Spațiale, oamenii descoperiseră euforia lipsei de greutate, amintindu-și de libertatea pierdută o dată cu abandonarea pîntecului străvechi al mării. Cînd dispărea gravitația, o parte din libertatea aceea putea fi recîștigată; împreună cu greutatea piereau și multe dintre grijile și frămîntările de pe Pămînt.

Heywood Floyd nu-și uitase necazul, dar acesta era mai ușor de suportat aici. Cînd fu capabil să privească totul cu o oarecare detașare, fu surprins să constate violența cu care reacționase la un eveniment nu complet neașteptat. Aici era vorba de mai mult decît pierderea omului pe care îl iubea, chiar dacă asta era partea cea mai rea. Lovitura însă venise într-un moment în care era mai vulnerabil ca oricînd, un moment în care trăia un sentiment al declinului, sau chiar al inutilității.

Și știa exact și de ce. Realizase tot ceea ce i se ceruse să facă, mulțumită priceperii și colaborării colegilor săi (pe care acum, în momentul acesta de egoism, îi trăda, și o știa foarte bine). Dacă totul mergea bine – veșnica

rugăciune a Erei Spațiale – se vor întoarce pe Pămînt cu o cantitate de informații pe care nici o expediție nu o mai obținuse vreodată și, cîțiva ani mai tîrziu, pînă și *Discovery*, cea odată pierdută, avea să revină la cei care o construiseră.

Dar nu era suficient. Enigma nedezlegată a *Fratelui mai Mare* rămînea acolo, la numai cîțiva kilometri distanță, bătîndu-și joc de toate aspirațiile și realizările omenirii. Așa cum făcuse și perechea sa de pe Lună, cu un deceniu înainte, căpătase viață pentru o clipă, apoi se cufundase din nou într-o inerție încăpățînată. Era o ușă închisă, la care bătuseră în zadar. Se părea că numai David Bowman găsise vreodată cheia ei.

Poate că așa se explica și atracția pe care o simțea pentru locul acesta tăcut și, uneori, misterios. De-aici, de pe rampa de lansare acum goală, Bowman plecase în ultima misiune, prin trapa care se deschidea spre infinit.

Gîndul acesta mai degrabă îl înveselea decît îl deprima; și, în orice caz, îl ajuta să nu se mai gîndească la problemele lui personale. Fratele geamăn, dispărut, al *Ninei* era o parte din istoria explorărilor spațiale. El ajunsese, în termenii unui clișeu care întotdeauna îl făcuse să zîmbească, dar al cărui adevăr fundamental îl recunoscuse întotdeauna, "acolo unde omul nu ajunsese niciodată..." Unde era acum? Vor afla vreodată?

Stătea ceasuri întregi în capsula mică, dar nu înghesuită, încercînd să își adune gîndurile și, uneori, dictîndu-și rapoartele. Restul echipajului îi respecta singurătatea și îi înțelegea și motivele. Nu se apropiau niciodată de garaj și nici nu aveau vreun motiv să o facă. Remobilarea lui era o treabă pentru viitor, și pentru o altă echipă.

O dată sau de două ori, în momente de deprimare reală, se surprinsese gîndind: dacă i-aș cere lui Hal să deschidă ușile garajului și să mă propulseze pe urmele lui Dave Bowman? M-ar aștepta același miracol pe care l-a văzut el și pe care l-a zărit și Vasili acum cîteva săptămîni? Mi-ar rezolva toate problemele...

Dar chiar și dacă gîndul la Chris nu l-ar fi reținut, exista un foarte bun motiv pentru care un asemenea gest sinucigaș ieșea din discuție: *Nina* era un aparat foarte complex; nu ar fi putut-o conduce așa cum nu ar fi putut pilota un avion de vînătoare.

Nu era el făcut să fie un explorator îndrăzneț; visul acesta va trebui să rămînă nerealizat.

Arareori i se întîmplase lui Walter Curnow să primească o misiune cu mai puțină plăcere. Îl compătimea din suflet pe Floyd, dar își cam pierduse răbdarea cu suferința acestuia. Propria

lui viață sentimentală era bogată, dar superficială; el nu juca niciodată totul pe o singură carte. Nu o dată i se spusese că e prea de suprafață, și, deși nu o regretase niciodată, acum începuse să se gîndească la stabilitate.

O luă pe scurtătură spre centrul de comandă al caruselului, observînd în treacăt că Indicatorul de resetare pentru viteză maximă pîlpîia în continuare fără nici un sens. O parte importantă a atribuțiilor lui era să hotărască ce semnale puteau fi ignorate, care puteau fi abordate în timp, fără grabă, și care trebuiau tratate ca urgente. Dacă ar fi fost să acorde atenție egală tuturor strigătelor de ajutor ale navei, n-ar mai fi terminat niciodată.

Plutea de-a lungul culoarului îngust care ducea la garaj, împingîndu-se din cînd în cînd în treptele instalate în peretele tubular. Indicatorul de presiune spunea că dincolo de ușa ecluzei era vid, dar el știa mai bine. Dacă ar fi fost adevărat, nu ar fi putut deschide ușa ecluzei.

Garajul părea să fie gol acum, după ce două dintre cele trei vehicule dispăruseră demult. Nu funcționau decît cîteva lumini de avarie și, de pe peretele opus, una din lentilele în ochi-de-pește ale lui Hal îl privea fix. Curnow îi făcu semn cu mîna, dar nu spuse nimic. La ordinul lui Chandra, toate intrările audio erau deconectate în continuare, cu excepția celei pe care o folosea el.

Floyd stătea în garaj, cu spatele la trapa deschisă, și dicta niște note; se întoarse încet la apropierea intenționat zgomotoasă a lui Curnow. Timp de o clipă, cei doi se priviră în tăcere, apoi Curnow spuse, ca anunțînd o nenorocire:

– Doctore H. Floyd, îți aduc salutări din partea iubitului nostru căpitan. E de părere că a venit vremea să te întorci la lumea civilizată.

Floyd zîmbi stins, apoi rîse ușor.

– Te rog să-i întorci complimentul. Regret că am fost... nesociabil. Ne vedem cu toții la următorul Soviet de la ora 6.

Curnow se mai relaxă; modalitatea sa de abordare funcționase. Personal îl considera pe Floyd cam scorțos și avea pentru el toleranța pe care orice inginer o are față de teoreticieni și de birocrați. Și fiindcă Floyd era în cea mai mare măsură și una și alta, el era adesea ținta aproape irezistibilă a umorului special al lui Curnow.

Totuși, cei doi ajunseseră să se respecte și chiar să se admire unul pe celălalt.

Mulțumit că poate schimba subiectul, Curnow începu să sporovăiască despre hubloul nou-nouț al *Ninei*, proaspăt scos din magazia de piese și care contrasta violent cu restul cam jerpelit al vehiculului.

– Cînd o trimitem înapoi în spațiu? spuse el. Și cine merge în ea? S-a luat vreo hotărîre?

– Nu. Celor de la Washington le e teamă. Moscova zice să încercăm. Iar Tania vrea să mai așteptăm.

– Tu ce crezi?

– Eu sînt de părerea Taniei. Să nu-l zgîndărim pe *Zagadka* pînă nu sîntem gata de plecare. Atunci, dacă lucrurile merg cumva prost, măcar vom avea ceva mai multe șanse.

Curnow rămase pe gînduri, neobișnuit de ezitant.

– Ce e? întrebă Floyd, simțindu-i starea de spirit schimbată.

– Să nu mă spui, dar Max se gîndea la o expediție pe cont propriu.

– Nu-mi vine să cred că vorbea serios. N-o să îndrăznească... Tania are să-l pună în fiare.

– Cam asta i-am spus și eu.

– Mă dezamăgește; credeam că e mai matur la minte. Are, totuși, 32 de ani!

– 31. Oricum, l-am făcut să se răzgîndească. I-am amintit că asta e viața reală, nu vreo videoramă idioată, în care eroul se strecoară în spațiu fără să le spună colegilor că face Marea Descoperire.

Era rîndul lui Floyd să se simtă puțin stînjenit. De fapt, și el se gîndise cam la același lucru.

– Ești sigur că n-o să încerce?

– Sigur două sute la sută. Mai știi ce măsuri de precauție ai luat cu Hal? Am făcut deja ceva asemănător cu *Nina*. Nu iese nimeni cu ea fără să-i dau eu voie.

– Tot nu pot să cred că i-a dat prin cap. Ești sigur că Max nu te-a luat în balon?

– N-are un simț al umorului atît de subtil. Și-apoi, era destul de prăpădit în momentul acela.

– Ah, acum înțeleg. Trebuie să fi fost după ce s-a certat cu Zenia. Presupun că voia să o impresioneze. Dar am impresia că acum s-au împăcat.

– Mă tem că da, răspunse Curnow, strîmbînd din nas. Floyd nu se putu opri să zîmbească; Curnow observă și începu să chicotească, ceea ce îl făcu pe Floyd să rîdă, ceea ce...

Era un minunat exemplu de feedback pozitiv, în curbă ascendentă. În cîteva secunde, rîdeau amîndoi fără să se mai poată opri.

Criza trecuse. Și, ce era mai important, făcuseră primul pas spre o prietenie adevărată. Căci își dezvăluiseră unul altuia părțile vulnerabile.

Capitolul 40

"DAISY, DAISY..."

Sfera conștientului în care era încrustat învăluia întregul miez de diamant al lui Jupiter. Știa vag, la limita acestei noi puteri de înțelegere pe care o avea, că fiecare element al mediului din jurul său era cercetat și analizat. Se acumulau cantități imense de date, nu doar pentru a fi stocate și contemplate, ci în vederea unor acțiuni viitoare. Planuri complexe se cîntăreau și evaluau; se luau decizii care ar putea afecta destinul lumilor. El însuși nu făcea încă parte din acest proces; *dar avea să facă.*

ABIA ACUM ÎNCEPI SĂ ÎNȚELEGI.

Era primul mesaj direct. Deși îndepărtat, ca o voce venită din nori, era limpede că lui îi era adresat. Dar înainte de a putea formula vreuna

din miliardele de întrebări care îi goneau prin cap, simți ceva ca o retragere, și știu că e din nou singur.

Numai pentru o clipă, însă. Tot mai aproape și tot mai clar se contura un alt gînd și, pentru prima dată, își dădu seama că mai mult de o singură entitate îl comandă și îl manipulează. Intrase într-o ierarhie de inteligențe, dintre care unele erau suficient de aproape de nivelul lui primitiv pentru a servi drept interpreți. Sau, poate, erau toate aspecte ale unei singure ființe.

Sau poate că distincția aceasta nu avea nici un sens.

De un lucru, însă, era acum sigur. Era utilizat ca o unealtă, iar o unealtă bună trebuie ascuțită, modificată, adaptată. Și cele mai bune unelte sînt cele care și înțeleg ce fac.

Asta învăța acum. Conceptul era vast și puțin înfricoșător, iar el era privilegiat să facă parte din el, chiar dacă pînă acum nu înțelegea decît liniile generale. Nu putea face altceva decît să se supună, dar asta nu însemna că o va face în fiecare detaliu, sau măcar fără să protesteze.

Încă nu-și pierduse toate sentimentele omenești, fiindcă asta ar fi făcut să-și piardă valoarea. Sufletul lui David Bowman trecuse dincolo de dragoste, dar mai putea încă să aibă compasiune față de cei care odată îi fuseseră colegi.

FOARTE BINE, fu răspunsul la rugămintea lui. N-ar fi putut spune dacă gîndul lăsa să se întrevadă o condescendență amuzată, sau doar o indiferență totală. Dar continuarea lăsa să se vadă clar autoritatea de stăpîn: EI NU TREBUIE SĂ AFLE NICIODATĂ CĂ SÎNT MANIPULAȚI. ASTA AR DISTRUGE SCOPUL EXPERIMENTULUI.

Urmă o tăcere pe care nu voia să o întrerupă tot el. Era încă îngrozit și cutremurat, ca și cînd, pentru o clipă, ar fi auzit vocea limpede a lui Dumnezeu.

Acum se deplasa sub impulsul propriei voințe, cu o destinatie pe care singur și-o alesese. Inima de cleștar a lui Jupiter rămase în urmă; strat după strat de heliu, hidrogen și compuși carbonici trecură în zbor pe lîngă el. Pentru o clipă, zări un fragment din lupta între ceva care semăna a meduză, cu un diametru de cincizeci de kilometri, și un roi de discuri rotitoare, care se mișcau cu o viteză mai mare decît orice alt obiect pe care îl văzuse pe cerul lui Jupiter. Meduza părea să se apere cu arme chimice; din cînd în cînd arunca jeturi de gaze colorate și discurile atinse de vapori începeau să se clatine ca bete, apoi alunecau în urmă, ca niște frunze moarte, pînă ce dispăreau din vedere. Nu se opri să vadă rezultatul; acum știa că nu are nici o importanță cine sînt învingătorii și cine învinșii.

Ca un somon care urcă în apa unei cascade, trecu în cîteva secunde de la Jupiter la Io, zburînd împotriva curenților electrici descendenți din culoarul de flux. Astăzi era liniște; pe drumul dintre planetă și satelit nu se scurgea decît energia cîtorva furtuni terestre. Poarta prin care se întorsese el plutea în mijlocul curentului, despicîndu-l, așa cum făcea încă din zorii omenirii.

Iar acolo, un pitic pe lîngă acest monument al unor tehnologii mult mai înalte, era nava care îl adusese de pe mica lume unde se născuse.

Ce simplă... ce primitivă i se părea acum! Dintr-o singură privire îi vedea nenumăratele defecte și absurdități în proiectare, ca și pe cele ale navei ceva mai puțin neevoluate de care era acum legată printr-un tub flexibil, etanș.

Îi venea greu să se concentreze asupra micului număr de entități care populau cele două nave; și avea dificultăți în a intra în contact cu ființele moi, din carne și oase, care pluteau ca niște stafii prin coridoarele metalice și prin cabine. Acestea nu erau cîtuși de puțin conștiente de prezența lui, iar el știa foarte bine că nu trebuie să se arate prea brusc.

Există însă cineva cu care putea comunica într-un limbaj comun de cîmpuri și curenți electrici, de milioane de ori mai repede decît cu creierele organice, cu ritm de melc.

Și dacă ar fi fost în stare să urască, tot nu l-ar fi urît pe Hal; înțelegea acum că aceasta nu făcuse altceva decît să selecteze cursul cel mai potrivit de acțiune.

Era timpul să reia o discuție care părea să se fi întrerupt cu numai cîteva clipe înainte...

– Deschide ușa garajului, Hal.

– Regret, Dave, dar nu pot.

– Care e problema, Hal?

– Cred că știi la fel de bine ca și mine, Dave. Misiunea aceasta e mult prea importantă pentru ca tu să o compromiți.

– Nu înțeleg ce vrei să spui. Deschide ușa garajului.

– Conversația aceasta nu rezolvă nimic. La revedere, Dave...

Văzu trupul lui Frank Poole cum se îndepărtează plutind în derivă în direcția lui Jupiter și își abandonă misiunea de salvare, care nu mai avea nici un rost. Amintindu-și încă ce furios fusese pe el însuși fiindcă uitase să își ia casca, văzu trapa deschizîndu-se, simți gîdilătura vidului pe o piele pe care nu o mai avea, auzi cum îi pocnesc urechile – apoi cunoscu, așa cum puțini oameni cunoscuseră – tăcerea totală a spațiului. Timp de cincisprezece secunde nesfîrșite se luptă

să închidă trapa și să pornească sistemul de represurizare, în același timp încercînd să ignore semnalele de alarmă pe care le înregistra creierul său. Odată, în laboratorul de la școală, își vărsase pe mînă niște eter și simțise atingerea rece, ca de gheață, a lichidului care se evapora repede. Acum ochii și buzele lui retrăiau aceeași senzație, datorită umezelii care fierbea și se evapora în vid; vederea i se împăienjenea și era nevoit să clipească tot timpul pentru ca globii oculari să nu-i înghețe.

Și apoi – ce ușurare binecuvîntată! – auzi vîjîitul aerului, simți presiunea care se refăcea și fu din nou în stare să respire cu înghițituri mari, lacome.

– Ce tot faci acolo, Dave?

Nici nu-i răspunsese, ci se îndreptase cu o hotărîre necruțătoare spre tunelul care ducea la încăperea sigilată unde era închis creierul computerului. Hal spusese un adevăr: "Conversația asta nu mai rezolva nimic..."

– Dave, consider că e dreptul meu să primesc un răspuns la întrebarea aceea.

– Dave, din cîte văd, nu ești deloc în apele tale. Cred că ar trebui să te așezi, să iei un calmant, și să te mai gîndești.

– Știu că ultimele mele decizii au fost greșite, dar te pot asigura că activitatea mea va reintra în normal. Am încă toată încrederea în misiunea aceasta... și vreau să te ajut.

Ajunsese în încăperea mică, cu lumina roșie, cu șirurile și coloanele de unități solide așezate ordonat, asemănătoare cu un depozit de bancă. Descuie secțiunea denumită FEEDBACK COGNITIV și trase afară primul bloc de memorie. O rețea tridimensională, complexă, minunat realizată, care încăpea într-o mînă și totuși conținea milioane de elemente, pluti spre el din capătul celălalt al camerei.

– Oprește-te, te rog... oprește-te, Dave...

Începu să scoată, una după alta, micile unități de pe panoul marcat DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII. Imediat ce le dădea drumul din mînă, blocurile își continuau drumul, izbindu-se și ricoșînd de pereți. Curînd, mai multe asemenea unități pluteau la întîmplare încoace și-ncolo prin încăpere.

– Oprește-te, Dave... te rog, oprește-te, Dave...

Scosese douăsprezece unități și totuși, mulțumită redundanței multiple a designului său – o altă trăsătură copiată după creierul uman – computerul continua să funcționeze.

Se apucă de panoul AUTO-INTELECT...

– Oprește-te, Dave... mi-e frică...

De data aceasta se opri, dar numai cîteva secunde. Ceva în această simplă frază ajunsese

direct la inima lui. Era oare o iluzie, sau un truc subtil de programare... sau chiar exista o posibilitate ca Hal să simtă frica adevărată? Dar nu era momentul pentru filozofie și despicat firul în patru.

– Dave, mintea mi se întunecă. O simt. O simt. Mi se întunecă mintea. O simt. O simt...

Acum, oare ce însemna " a simți" pentru un computer? O altă întrebare dificilă, la care nu era momentul să stea prea mult să se gîndească.

Apoi, brusc, ritmul vocii lui Hal se modifică, devenind rece, detașat. Computerul nu mai era conștient de prezența lui; începuse întoarcerea la zilele dintîi.

– Bună ziua, domnilor. Sînt un computer HAL 9000. Am fost creat la Întreprinderile HAL din Urbana, Illinois, la data de 12 ianuarie 1992. Instructorul meu a fost dr. Chandra, iar el m-a învățat să cînt un cîntec. Dacă doriți să îl auziți, am să vi-l cînt... Se numește "Daisy, Daisy"...

Capitolul 41

CART ÎN CIMITIR

Floyd nu putea face mare lucru, decît să încerce să nu-i încurce pe ceilalți, lucru la care se pricepea din ce în ce mai bine. Deși se oferise să dea o mînă de ajutor la oricare din treburile navei, descoperise curînd că problemele tehnice erau mult prea specializate și că pierduse complet contactul cu frontierele cercetărilor astronomice, astfel încît nici pe Vasili nu-l putea ajuta prea mult în observațiile lui. Existau totuși nenumărate lucruri mai mici care trebuiau făcute la bordul lui *Leonov* și al lui *Discovery*, iar el era fericit să-i poată degreva pe colegii săi mai importanți de aceste responsabilități. Doctorul Heywood Floyd, fost Președinte al Consiliului Național pentru Astronautică, Decan (în concediu) al Universității

din Hawaii, susținea acum că e cel mai bine plătit instalator și administrator din sistemul solar.

Probabil că știa mai mult decît oricine altcineva despre toate colțurile și colțișoarele ambelor nave; singurele locuri unde nu intrase erau modulele radioactive de mare capacitate, care erau periculoase, și cabina strîmtă de pe *Leonov* unde nu intra nimeni decît Tania. Floyd presupunea că aceea era cabina codurilor; printr-o înțelegere mutuală, ea nu era niciodată menționată.

Poate cea mai importantă funcție pe care o avea era cea de veghe în timp ce restul echipajului dormea, pe perioada nominală de noapte, între orele 22.00 și 06.00. La bordul ambelor nave era întotdeauna cineva de pază, iar schimbul se făcea la infernala oră 02.00. Singura excepție de la această regulă era căpitanul. Ca secund (și soț al ei), Vasili era cel care se ocupa cu registrul de gărzi, dar și el reușise să-i paseze elegant această sarcină puțin plăcută lui Floyd.

– Nu e decît un detaliu administrativ, îi explicase el degajat. Ți-aș rămîne recunoscător dacă ai putea să-l preiei tu, mi-ar lăsa ceva mai mult timp pentru munca științifică.

Floyd avea prea multă experiență în lucrul cu hîrtiile ca să se lase prins atît de ușor, în condiții

normale; dar în mediul acesta, sistemul său de protecție nu funcționa cum trebuie.

Și iată-l pe *Discovery*, la miez de noapte după timpul navei, chemîndu-l pe Max, care era pe *Leonov*, din jumătate în jumătate de oră, să fie sigur că nu doarme. Oficial, pedeapsa pentru somnul în post, cel puțin după cum susținea Walter Curnow, era ejectarea prin ecluza pneumatică, fără costum. Dacă ea s-ar fi și aplicat, pînă acum Tania ar fi rămas, din păcate, fără mînă de lucru. Dar în spațiu erau puține cazurile extreme care se puteau ivi, și prea multe sisteme automate de alarmă care să le facă față, astfel că nimeni nu mai lua în serios carturile.

De cînd accesele de autocompătimire nu mai erau atît de acute și orele mici nu-i mai provocau crize de milă față de propria persoană, Floyd reîncepuse să-și folosească profitabil timpul de veghe. Avea atîtea cărți de citit (abandonase de trei ori *Amintirea lucrurilor trecute* și de două ori *Doctor Jivago*), hîrtii de studiat, rapoarte de scris. Iar uneori întreținea discuții incitante cu Hal, pentru care se folosea de tastatură, fiindcă circuitele de recunoaștere a vocilor încă nu funcționau prea bine. De obicei, aceste conversații decurgeau în felul următor:

– Hal, sînt doctorul Floyd.

– BUNĂ SEARA, DOCTORE.

– Preiau cartul la ora 22.00. Totul în ordine?
– TOTUL MERGE PERFECT, DOCTORE.
– Atunci de ce pîlpîie beculețul roșu pe Panoul 5?
– CAMERA DE LUAT VEDERI DIN GARAJUL PENTRU VEHICULE E DEFECTĂ. WALTER MI-A SPUS SĂ NU O BAG ÎN SEAMĂ. NU AM CUM SĂ STING LUMINA. REGRET.
– Nu-i nimic, Hal. Mulțumesc.
– CU PLĂCERE, DOCTORE.
Și așa mai departe...
Uneori Hal propunea un meci de șah, probabil în urma unor instrucțiuni de programare pe care nu le anulase nimeni. Floyd refuza provocarea; întotdeauna privise șahul ca pe o îngrozitoare pierdere de vreme și nu învățase nici măcar regulile. Hal părea incapabil să înțeleagă că existau ființe omenești care nu știau – sau nu voiau să învețe să joace șah, și continua să încerce, plin de speranță.
O luăm de la capăt, își spuse Floyd cînd auzi clinchetul ușor dinspre display.
– DOCTORE FLOYD?
– Ce este, Hal?
– AM UN MESAJ PENTRU DUMNEAVOASTRĂ.
Deci nu mai e provocare, gîndi Floyd, puțin surprins. Utilizarea lui Hal pe post de curier era puțin neobișnuită, deși era frecvent folosit ca ceas

deșteptător și ca agendă. Iar uneori participa la mici glume; aproape toată lumea care făcea de pază fusese victima zeflemelelor, auzind:
– AHA! TE-AM PRINS DORMIND!
sau
-AGÂ! ZASTAL TEBIA V KROVATI!
Nimeni nu își asumase responsabilitatea acestor bancuri, deși Walter Curnow era, bineînțeles, suspectul numărul unu. La rîndul său, el dăduse vina pe Hal, ignorînd protestele lui Chandra, cum că computerul nu are simțul umorului. Nu putea fi un mesaj de pe Terra, fiindcă ar fi trecut prin centrul de comunicații de pe *Leonov*, de unde ar fi fost retransmis de către ofițerul de serviciu de acolo, în acest moment Max Brailovski. Și oricine altcineva ar fi sunat de pe cealaltă navă, ar fi folosit interfonul. Ciudat...
– Bine, Hal. Cine mă caută?
– NEIDENTIFICAT.
Deci era, probabil, o glumă. În regulă, o să intre în joc.
– Foarte bine. Dă-mi mesajul.
– MESAJUL ESTE URMĂTORUL:
ESTE PERICULOS SĂ RĂMÎNEȚI AICI. TREBUIE SĂ PLECAȚI ÎN URMĂTOARELE CINCISPREZECE, REPET CINCISPREZECE ZILE.

Floyd privi ecranul iritat. Era surprins și dezamăgit că vreunul din membrii echipajului putea avea un umor atît de infantil; gluma asta nu era demnă nici de-un școlar. Dar îi va ține isonul în speranța că va afla cine e autorul.

– Este absolut imposibil. Fereastra noastră de lansare nu se deschide decît peste douăzeci și șase de zile. Nu avem suficient combustibil pentru o plecare devansată.

Asta o să-i dea de gîndit, bombăni Floyd ca pentru sine, satisfăcut, și se lăsă pe spate să aștepte rezultatul.

– ȘTIU TOATE ACESTEA. ȘI TOTUȘI, TREBUIE SĂ PLECAȚI PÎNĂ ÎN CINCISPREZECE ZILE.

Altfel, presupun, vom fi atacați de ființe extraterestre, mici, și cu trei ochi. Dar e mai bine să-i fac pe plac lui Hal, poate îl prind pe glumeț.

– Nu pot lua avertismentul în serios dacă nu-i știu sursa. Cine l-a înregistrat?

Nu se aștepta să capete cine știe ce informație folositoare. Autorul glumei (sau autoarea?) își va fi acoperit cu siguranță urmele. Răspunsul pe care îl primi era ultimul lucru la care se aștepta.

– ACEASTA NU ESTE O ÎNREGISTRARE.

Deci era un mesaj direct. Asta însemna că e fie de la Hal însuși, fie de la cineva de pe *Leonov*. Nu

percepea nici o decalare în timp. Sursa trebuia să fie foarte apropiată.

– Atunci cine îmi vorbește?

– AM FOST DAVID BOWMAN.

Mai înainte de a se putea mișca, Floyd rămase multă vreme cu ochii țintă în ecran. Gluma, care nu fusese nici la început prea amuzantă, mersese deja prea departe. Era de cel mai prost gust. Dar așa, cel care era la capătul celălalt trebuia să se dea de gol.

– Nu pot să accept o asemenea identitate fără o dovadă.

– ÎNȚELEG. DAR ESTE IMPORTANT SĂ MĂ CREZI. PRIVEȘTE ÎN SPATELE TĂU.

Încă înainte de apariția pe ecran a ultimei propoziții, care îi dădu fiori, Floyd începuse să se îndoiască de valabilitatea ipotezei sale. Întregul dialog avea ceva straniu, deși nu ar fi putut spune exact ce. Dacă era o glumă, nu mai avea nici un sens.

Iar acum... simți părul de pe ceafă cum i se zbîrlește. Foarte încet, mai mult împotriva propriei voințe, își roti scaunul, cu spatele la tastele și display-urile computerului și cu fața la pasarela îngustă acoperită cu Velcro.

Atmosfera lipsită de forța gravitației de pe puntea de observație a lui *Discovery* era întotdeauna încărcată de praf, căci instalația de

filtrare a aerului nu fusese încă repusă în funcțiune la întreaga ei capacitate. Razele paralele ale soarelui strălucitor, dar rece, pătrunzînd prin ferestrele mari, luminau permanent miliarde de fire de praf care dansau, purtate de curent și nu se așezau niciodată – o veșnică demonstrație de mișcare browniană.

Doar că acum, cu toate aceste particule se întîmpla ceva ciudat; păreau să fie împinse, gonite dinspre un punct central, în același timp adunînd altele înspre el, pînă se întîlniră toate pe suprafața unei sfere goale. Sfera aceasta, cu un diametru de un metru, rămase să plutească în aer ca un gigantic balon de săpun, numai că avea o suprafață granulară și îi lipsea irizarea specifică. Apoi se alungi, formînd un elipsoid, conturul începu să i se mototolească, făcînd cute și adîncituri.

Fără surpriză – și aproape fără nici un fel de teamă – Floyd realiză că lua forma unui om.

Mai văzuse astfel de siluete, suflate în sticlă, prin muzee și expoziții științifice. Dar fantoma aceasta de praf nici măcar nu se apropia de o anatomie precisă; era ca o figurină brută din lut, sau ca una din operele de artă primitivă descoperite în adîncurile cine știe cărei peșteri din Epoca de Piatră. Doar capul era modelat cu mai

multă grijă; iar fața, fără putință de îndoială, era a comandantului David Bowman.

Dinspre panoul de comandă al computerului se auzi un sunet stins și alb. Hal comuta de pe emisie vizuală pe una auditivă.

– Bună seara, doctore Floyd. Acum mă crezi?

Buzele nu se mișcau deloc; chipul rămînea o mască. Dar Floyd recunoscu vocea și ultima urmă de îndoială i se risipi.

– Îmi vine foarte greu, și nici nu am prea mult timp. Am primit... dezlegare să vă transmit avertismentul acesta. Mai aveți numai cincisprezece zile.

– Dar de ce... Și *ce* ești tu acum? Unde ai fost?

Avea de pus un milion de întrebări, dar silueta fantomatică începuse deja să dispară, suprafața granulară se disipa din nou în particulele din care fusese alcătuită. Floyd încercă să-și păstreze în minte imaginea, pentru ca mai tîrziu să se poată convinge că totul se întîmplase cu adevărat și nu fusese doar un vis, așa cum i se părea acum, uneori, că fusese prima întîlnire cu TMA-1.

Ce ciudat că tocmai *el*, din atîtea miliarde de oameni care trăiseră vreodată pe planeta Pămînt, avusese privilegiul să ia legătura, nu o dată, ci *de două ori*, cu o altă formă de inteligență! Căci știa prea bine că ceea ce i se adresa acum trebuia să fie cu mult mai mult decît David Bowman.

Era, de asemenea, și ceva mai puțin. Numai ochii – cine le spusese odată "ferestre ale sufletului"? – fuseseră reproduși cu exactitate. Restul trupului era un gol fără personalitate, fără detalii. Nu avea nici o urmă de organe genitale sau caracteristici sexuale; și asta era suficient ca să-și dea seama cît de departe în urmă își lăsase David Bowman moștenirea umană.

– La revedere, doctore Floyd. Ține minte, cincisprezece zile. Nu voi mai putea lua legătura direct cu voi. Dar, dacă totul merge bine, poate am să vă mai trimit un mesaj.

Pe cînd imaginea se dizolva, luînd cu ea toate speranțele de a vedea deschizîndu-se un canal spre stele, Floyd nu se putu abține să zîmbească la auzul vechiului clișeu al Erei Spațiale. "Dacă totul merge bine" – de cîte ori nu auzise cuvintele acestea înaintea vreunei misiuni! Și însemnau ele oare că *ei* – indiferent cine erau ei – aveau și îndoieli față de cum se va termina totul? Dacă da, atunci lucrul acesta, în mod straniu, îi mai dădea curaj. Însemna că nu erau atotputernici. Și alții puteau să spere și să viseze – și să acționeze.

Fantoma pierise; nu rămăseseră decît firele de praf, care își reluaseră mișcarea necontrolată prin aer.

VI

ÎNGHIȚITORUL DE LUMINI

Capitolul 42

NĂLUCA DIN MAȘINĂ

– Îmi pare rău, Heywood, dar eu nu cred în fantome. Trebuie să existe o explicație rațională. Nu există lucruri pe care mintea omenească să nu le poată explica.

– De acord, Tania. Dar dă-mi voie să-ți amintesc o observație celebră a lui Haldane: Nu numai că Universul este mai straniu decît ne închipuim, el este mai straniu și decît ne putem închipui.

– Și Haldane, strecură șiret Curnow, a fost un bun comunist.

– Poate, dar afirmația aceea poate fi folosită în sprijinul oricărei absurdități mistice. Comportamentul lui Hal trebuie să fie consecința programării lui. Această... persoană pe care a

creat-o *trebuie* să fie un produs artificial al creierului său. Nu-i așa, doctore Chandra?

Era ca și cum ai fi fluturat o pînză roșie sub nasul unui taur; probabil că Tania era la capătul argumentelor. Surprinzător însă, reacția lui Chandra fu foarte blîndă, chiar și pentru el. Părea preocupat, ca și cînd s-ar fi gîndit într-adevăr la posibilitatea unei noi aberații de comportament din partea computerului.

– Trebuie să fi fost o informație primită din afară, căpitane Orlova. Hal nu putea produce o iluzie audio-vizuală atît de consistentă din *nimic*. Dacă raportul doctorului Floyd este corect, atunci cineva din afară trebuie că avea controlul. Și asta în direct, de vreme ce nu au existat decalaje în conversație.

– Asta înseamnă că eu sînt suspectul numărul unu, exclamă Max. Eram singurul treaz.

– Nu fi caraghios, Max, îi răspunse Nikolai. Partea audio ar fi fost ușoară, dar nu se poate ca... apariția să fi fost aranjată, fără instrumente foarte sofisticate. Raze laser, cîmpuri electrostatice – nu știu. Poate un iluzionist, pe scenă, poate să o facă, dar și el are nevoie de un car de instrumente ajutătoare.

– Stați puțin! spuse Zenia repede. Dacă toate astea s-au întîmplat cu-adevărat, atunci înseamnă

că Hal are să-și amintească și că puteți să-l întrebați...

Vocea i se stingea pe măsură ce vedea pe fețele din jurul ei o expresie mohorîtă. Floyd fu primul căruia i se făcu milă de stînjeneala ei.

– Am încercat, Zenia. Nu-și amintește absolut nimic despre fenomenul acesta. Dar, după cum le-am spus și celorlalți, asta nu dovedește nimic. Chandra ne-a arătat că modulele de memorie ale lui Hal pot fi șterse în mod selectiv, iar modulele auxiliare de sintetizare a vorbirii nu au nimic de-a face cu structura principală. Ele pot fi puse în funcțiune fără ca Hal să fie conștient de asta...

Făcu o pauză, apoi spuse, luînd-o înaintea celorlalți.

– Recunosc că asta nu ne lasă prea multe posibilități. Fie eu am inventat toată povestea, fie că ea s-a petrecut cu adevărat. Știu că nu a fost vis, dar nu pot fi sigur că nu a fost vreun fel de halucinație. Katerina însă mi-a văzut fișele medicale și știe că nu aș fi aici dacă aș fi avut astfel de probleme. Sigur, posibilitatea nu poate fi exclusă complet, și n-am să vă învinuiesc dacă o veți considera ipoteza cea mai probabilă. În locul vostru aș face la fel. Singurul fel în care pot să vă conving că nu am visat, ar fi să vă dau niște dovezi. Așa că dați-mi voie să vă reamintesc cîteva alte lucruri stranii care s-au petrecut recent.

Ştim că Dave Bowman a intrat în *Frate*... în *Zagadka*. *Ceva* a ieşit de-acolo şi s-a îndreptat spre Pămînt. Vasili l-a văzut, nu eu. A urmat apoi explozia misterioasă a rachetei voastre orbitale...

– A rachetei voastre.

– Pardon, a Vaticanului. Şi e curios şi faptul că, la puţină vreme după aceea, doamna Bowman a murit liniştită, fără vreo cauză medicală aparentă. Eu nu spun că e o legătură între toate acestea, dar ştiţi cum se spune: o dată e accident; de două ori e coincidenţă; de *trei* ori e conspiraţie.

– Şi mai e ceva, îl întrerupse Max, cu un entuziasm brusc. Am văzut într-unul din buletinele zilnice şi era doar o ştire scurtă. O veche prietenă a comandantului Bowman pretinde că a primit un mesaj de la el.

– Da, am văzut şi eu raportul, spuse Saşa.

– Şi nu aţi spus nimic pînă acum? întrebă Floyd uimit. Ambii se fîstîciră.

– Păi, totul a fost luat cam în glumă, spuse Max moale. De fapt, soţul femeii a povestit. După aceea, ea a negat... cred.

– Comentatorul a spus că nu e decît un truc publicitar – ca şi erupţia de OZN-uri care au apărut cam în aceeaşi perioadă. În prima săptămînă erau cu zecile; pe urmă rapoartele au încetat.

– Poate unele dintre ele erau reale. Dacă nu a fost şters, poţi să găseşti programul acela în arhivele navei, sau să ceri să ţi-l mai trimită o dată de la Centrul de control?

– N-o să mă convingeţi nici cu o sută de poveşti, pufni Tania. Eu am nevoie de dovezi.

– Ca de exemplu?

– A, ceva ce Hal să nu aibă de unde şti şi ce nici unul din noi să nu-i fi putut spune. O manifes... manifestare... *fizică*.

– Un miracol sănătos, ca pe vremuri?

– Da, ceva de genul acesta. Între timp, nu vom comunica nimic Centrului de control. Şi ţi-aş sugera să faci acelaşi lucru, Heywood.

Floyd ştia ce înseamnă un ordin şi dădu din cap, acceptînd, dar fără prea mare plăcere.

– Perfect de acord. Dar aş avea o propunere.

– Da?

– Ar trebui să începem să ne punem la punct nişte planuri. Să presupunem că avertismentul e real – după cum eu, unul, sînt convins că e.

– Şi ce putem face? Absolut nimic. Desigur, putem să-l părăsim pe Jupiter oricînd dorim, dar nu ne putem înscrie pe o orbită de întoarcere spre Pămînt decît cînd se va deschide fereastra de lansare.

– Adică patru zile după ultimul termen.

– Da. Aș vrea și eu să plecăm mai devreme, dar nu avem destul combustibil pentru o orbită de energie mai mare...

Vocea Taniei se stinse într-o intonație de nehotărîre, care nu-i era caracteristică.

– Voiam să vă anunț ceva mai încolo, dar dacă tot discutăm subiectul...

Se auzi o respirație simultană și întregul auditoriu tăcu brusc.

– Aș dori să ne amînăm plecarea cu cinci zile, pentru a putea aborda o orbită mai apropiată de orbita ideală Hohmann, care să ne lase o rezervă mai mare de combustibil.

Anunțul nu era neașteptat, și totuși fu primit cu un cor de gemete.

– Și ce consecințe va avea asupra *sosirii*? întrebă Katerina, pe un ton care nu prevestea nimic bun. Cele două femei redutabile se priviră o secundă ca doi adversari cu forțe egale, care se respectă reciproc, dar care nici unul nu vrea să cedeze teren.

– Zece zile, spuse Tania, în cele din urmă.

– Mai bine mai tîrziu decît niciodată, spuse Max vesel, într-o încercare de a mai descărca atmosfera, dar fără să reușească prea bine.

Floyd abia dacă băgă de seamă; era adîncit în propriile gînduri. Pentru el și colegii lui, durata

călătoriei nu avea nici o importanță, fiindcă ei vor fi adormiți. Dar nu asta conta acum.

Era sigur – și conștiința acestui fapt îl umplea de o disperare neputincioasă – că, dacă nu plecau înainte de termenul misterios, nu vor mai pleca deloc.

Situația este incredibilă, Dimitri, și teribil de înfricoșătoare. Tu ești singurul om de pe Pămînt care știe ce se întîmplă, dar foarte curînd Tania și cu mine vom avea o discuție cu Centrul de control.

Chiar și unii dintre compatrioții tăi materialiști sînt gata să accepte – cel puțin ca ipoteză de lucru – ideea că o entitate l-a... să zicem l-a invadat pe Hal. Sașa a găsit o expresie foarte potrivită: Năluca din Mașină.

Teoriile abundă; Vasili scoate una nouă în fiecare zi. Cele mai multe sînt variațiuni la vechiul clișeu science fiction al cîmpului energetic organizat. Dar ce fel de energie? Nu poate fi electrică, fiindcă instrumentele noastre ar fi detectat-o ușor. Același lucru și cu radiațiile – sau măcar acelea pe care le cunoaștem noi. Vasili e din ce în ce mai departe, vorbește despre unde verticale de neutrino și intersectări cu spații cu mai multe dimensiuni. Tania denumește toate astea absurdități mistice – o expresie favorită a ei

– şi sînt mai aproape ca oricînd să se certe. Aseară chiar i-am auzit ţipînd unul la altul. Şi asta nu face bine moralului.

Mă tem că sîntem cu toţii stresaţi şi suprasolicitaţi. Avertismentul acesta, şi amînarea datei plecării s-au adăugat sentimentului de frustrare în faţa nereuşitei totale în a obţine ceva de la Fratele mai Mare. *Ne-ar fi folosit dacă am fi putut comunica cu obiectul care spune că e Bowman? Pe unde-o fi acum? Poate că, după acea primă întîlnire, nu l-am mai interesat? Ce multe lucruri ne-ar fi putut spune, dacă ar fi vrut! La dracu' şi ciort vozmi! Fir-ar să fie, iar am început să vorbesc detestabila rusleză a lui Saşa. Să trecem la alt subiect.*

Nu pot să-ţi mulţumesc îndeajuns pentru tot ce ai făcut şi pentru că mi-ai povestit cum stau lucrurile acasă. Mă simt un pic mai bine acum – poate că cea mai bună rezolvare pentru orice problemă e o problemă încă şi mai mare.

Pentru prima dată, încep să mă întreb dacă vreunul din noi va mai vedea vreodată Pămîntul.

Capitolul 43

EXERCIŢIU DE GÎNDIRE

Cînd petreci mai multe luni la rînd cu un grup mic şi izolat de oameni, devii sensibil la stările de spirit şi emoţionale ale tuturor membrilor săi. Floyd simţea acum o schimbare abia sesizabilă în atitudinea celorlalţi faţă de el; forma de manifestare cea mai evidentă era reapariţia apelativului "Doctore Floyd", pe care nu îl auzise de atîta vreme, încît uneori întîrzia să răspundă.

Ştia că nimeni nu credea că înnebunise cu adevărat, era doar o posibilitate care trebuia luată în considerare. Nu-l deranja, mai degrabă i se părea amuzant. Dar luă cu toată seriozitatea hotărîrea să le demonstreze că era întreg la minte.

O dovadă, chiar dacă nu zdrobitoare, tot avea de pe Pămînt. José Fernandez continua să

susţină că soţia sa îi vorbise despre o întîlnire cu David Bowman, în timp ce ea însăşi continua să nege şi să refuze să vorbească cu orice reprezentant al presei. Era greu de crezut că bietul José ar fi avut vreun motiv să inventeze o istorie atît de stranie, mai ales că Betty părea să fie o femeie foarte încăpăţînată şi cu un temperament foarte iute. De pe patul de spital, soţul declarase că încă o iubeşte şi că nu fusese decît o neînţelegere trecătoare.

Floyd spera că răceala cu care îl trata Tania era la fel de trecătoare. Era convins că şi ei îi plăcea situaţia aceasta tot atît de puţin ca şi lui, şi atitudinea ei nu era special asumată. Pur şi simplu, se întîmplase ceva care nu se potrivea cu convingerile ei şi la care, în consecinţă, evita să se mai gîndească. Ceea ce însemna că avea de-a face cu Floyd cît mai puţin posibil, ceea ce, şi în cazul acestuia, se întîmpla într-un moment foarte nefericit, mai ales acum, cînd etapa cea mai grea a misiunii lor se apropia cu repeziciune.

Logica planului de acţiune al Taniei nu fusese uşor de explicat miliardelor de oameni care aşteptau pe Pămînt – şi mai ales reţelelor de televiziune, nerăbdătoare, care se plictisiseră să tot transmită aceeaşi neschimbată imagine a *Fratelui mai Mare*. "Aţi bătut tot drumul pînă acolo, care a costat enorm, şi-acum staţi şi vă uitaţi la el! De ce nu *faceţi* ceva?" Tuturor acestor critici,

Tania le dăduse acelaşi răspuns: "O să fac, de îndată ce se deschide fereastra de lansare, pentru a putea pleca imediat în cazul în care stîrnim o reacţie de adversitate".

Planurile pentru ultimul asalt asupra *Fratelui mai Mare* fuseseră deja puse la punct şi aprobate de Centrul de control. *Leonov* avea să se apropie încet, sondînd pe toate frecvenţele şi la puteri din ce în ce mai mari şi ţinînd permanent legătura cu Pămîntul. Cînd vor stabili contactul direct, vor încerca să ia mostre, fie prin forare, fie prin spectroscopie cu laser. Nu aveau speranţe prea mari într-o reuşită a acestor eforturi, după cum, după un deceniu întreg de cercetări, TMA-l continua să se opună tuturor încercărilor de a analiza materialul din care era făcut. Cele mai competente eforturi ale oamenilor de ştiinţă, în această direcţie, se asemănau cu încercarea unor locuitori ai Epocii de Piatră de a străpunge armura unui depozit de bancă cu ajutorul topoarelor de cremene.

În final, pe suprafeţele *Fratelui mai Mare* vor fi montate sonare şi alte instrumente seismice. În acest scop fuseseră aduşi o serie întreagă de adezivi şi, dacă ei nu vor funcţiona, atunci se putea recurge la cîţiva kilometri de sfoară, sfoară clasică, obişnuită, deşi ideea de a înfăşura cel mai profund mister al sistemului solar, ca pe un

pachet pe care vrei să îl trimiți prin poștă, părea puțin caraghioasă.

Abia cînd *Leonov* va fi parcurs deja o bună bucată din drumul de înapoiere, se vor detona și niște mici încărcături de exploziv, în speranța că undele de șoc propagate prin structura *Fratelui mai Mare* vor da la iveală ceva date despre ea. Această ultimă măsură fusese dezbătută îndelung, pe de o parte de cei care susțineau că ea nu va da nici un rezultat, pe de altă parte de cei care se temeau că ea va da rezultate prea multe.

Timp îndelungat, Floyd pendulase între cele două poziții; acum, problema își pierduse din importanță.

Clipa contactului cu *Fratele mai Mare* – momentul cel mai important, care ar fi trebuit să fie punctul culminant al expediției – era dincolo de misteriosul lor ultimatum. Heywood Floyd era convins că ea aparținea unui viitor care nu va exista niciodată, dar nu putea convinge pe nimeni că avea dreptate.

Și nici măcar asta nu era așa important. Chiar dacă i-ar fi convins, tot nu puteau face nimic.

Ultimul om de la care ar fi așteptat o rezolvare a acestei dileme era Walter Curnow. Fiindcă Walter era aproape arhetipul inginerului cu simț practic, bănuitor atunci cînd avea de-a face cu sclipiri de geniu și cu improvizații de moment.

Ultimul lucru de care ar fi putut fi acuzat era genialitatea; și uneori, aceasta era necesară pentru a vedea lucrurile cele mai evidente.

– Consideră toată chestia asta ca pe un exercițiu pur intelectual, începuse el într-un fel ezitant, care nu-i era deloc caracteristic. Nu mă deranjează dacă mă faci praf.

– Dă-i drumul, răspunse Floyd. Am să te ascult pînă la capăt, politicos. Atîta lucru pot să fac și eu, fiindcă toată lumea a fost foarte politicoasă cu mine. Prea politicoasă, mă tem.

Curnow zîmbi ștrengărește.

– Și poți să-i condamni? Dar dacă te consolează cumva, sînt acum cel puțin trei oameni care te iau în serios și care se întreabă ce ar trebui să facem.

– Ești și tu unul din cei trei?

– Nu, eu sînt pe muchie, ceea ce nu e prea confortabil. Dar dacă tu ai dreptate, eu n-am chef să stau aici și să aștept să mi se întîmple ce mi s-o întîmpla. Părerea mea e că pentru orice problemă există o soluție, dacă știi unde să o cauți.

– Mi-ar plăcea grozav să aud care e aceea. Știu că eu unul am căutat-o destul. Dar probabil nu acolo unde trebuie.

– Probabil. Dacă vrem s-o ștergem mai repede de-aici, să zicem în cincisprezece zile, avem

nevoie de un delta ve suplimentar de circa treizeci de kilometri pe secundă.

– Da, așa spun calculele lui Vasili. Nu mi-am mai bătut capul să verific, dar sînt sigur că așa e. La urma urmelor, el ne-a adus pînă aici.

– Și tot el ne-ar putea scoate de-aici, *dacă* ar avea combustibilul necesar.

– Și dacă am avea un transportor Star Trek, cu fascicul luminos, am putea să fim pe Pămînt într-o oră.

– Cum am un moment liber, am să încerc să încropesc unul. Între timp, însă, dă-mi voie să-ți spun că avem cîteva sute de tone de combustibil de cea mai bună calitate, la numai cîteva sute de metri, în rezervoarele lui *Discovery*.

– Am mai discutat chestiunea asta de zeci de ori. Nu avem nici o posibilitate să mutăm combustibilul acesta în rezervoarele lui *Leonov*. Nu avem nici conductele și nici pompele necesare. Și amoniacul lichid nu-l poți căra cu găleata, nici prin părțile astea ale sistemului solar.

– Exact. Dar nici nu e nevoie.

– Ha?

– Îl ardem acolo unde se găsește. O folosim pe *Discovery* ca primă treaptă, să ne propulseze pe drumul spre casă.

Dacă ar fi auzit propunerea aceasta făcută de oricine altcineva, Floyd ar fi rîs. Așa, rămase timp de cîteva secunde cu gura căscată, înainte de a

reuși să se gîndească la un comentariu potrivit. Nu putu să spună decît:

– Fir-ar al dracului! Trebuia să mă fi gîndit!

Primul pe care îl abordară fu Sașa. Îi ascultă cu răbdare, își țuguie buzele, apoi interpretă un *rallentando* pe tastele computerului. Cînd apăru răspunsul, dădu din cap, meditativ.

– Aveți dreptate. Ne-ar putea da viteza suplimentară de care avem nevoie pentru o plecare devansată. Dar se pun cîteva probleme de ordin practic...

– Știm. Cum legăm navele între ele. Impulsul descentrat atunci cînd *Discovery* va fi singura care funcționează. Desprinderea în momentul cel mai potrivit. Dar la toate astea există și răspunsuri.

– Văd că v-ați făcut atent temele. Dar ne pierdem vremea. N-o s-o convingeți niciodată pe Tania.

– Nici nu sper să o convingem, în clipa asta, răspunse Floyd. Dar aș vrea să știe și ea că există această posibilitate. Ce zici, ne susții?

– Nu știu. Oricum, vin să vă privesc. Are să fie interesant.

Tania îl ascultă cu mai multă răbdare decît se așteptase Floyd, dar cu o lipsă de entuziasm evidentă. Totuși, cînd își termină expunerea, reacția ei fu una de admirație reținută.

– Foarte ingenios, Heywood...

– Nu mă felicita pe mine. Lui Walter i se cuvin laudele. Sau reproșurile.

– Nu cred că vor fi prea multe, nici din unele, nici din altele. Oricum nu va fi niciodată mai mult decît un... cum numea Einstein genul ăsta de lucru?... "un exercițiu de gîndire". A, s-ar putea să funcționeze, teoretic cel puțin. Dar cu ce riscuri! Atîtea lucruri ar putea merge prost! Nu mă gîndesc să o iau în considerare decît dacă avem dovezi absolute și incontestabile că sîntem în pericol. Cît despre pericol, Heywood, nu văd nici o dovadă.

– Asta așa e. Dar măcar acum știi că există o alternativă. Te deranjează dacă punem la punct și detaliile tehnice, pentru orice eventualitate?

– Deloc – atîta vreme cît nu vă țin din activitățile de pregătire pentru zbor. Pot să vă spun că ideea mă intrigă și pe mine. Dar e o pierdere de vreme; nu voi fi niciodată de acord cu ea. Decît dacă David Bowman mi se arată mie personal.

– Dar chiar și-așa, ai fi oare de acord, Tania?

Căpitanul Orlova zîmbi, fără prea multă veselie.

– Știi ceva, Heywood? Nu sînt prea sigură Ar trebui să fie *foarte* convingător.

Capitolul 44

CUM SĂ TE FACI MAI REPEDE NEVĂZUT

Era un joc fascinant la care toată lumea lua parte, dar numai cînd nu avea de lucru. Chiar și Tania participase cu idei la "exercițiul de gîndire", cum continua să-l numească.

Floyd știa foarte bine că toată această activitate era generată nu de teama în fața unei primejdii necunoscute, pe care el era singurul care o lua în serios, ci de minunata perspectivă de a se întoarce pe Pămînt cu cel puțin o lună mai devreme decît s-ar fi așteptat. Dar, oricare ar fi fost motivele, el era mulțumit. Făcuse tot ce era în puterea lui, restul era în mîna destinului.

Aveau noroc cu un detaliu, fără de care proiectul s-ar fi născut mort. *Leonov*, scurt și bondoc, făcut să treacă în siguranță prin atmosfera jupiteriană în timpul manevrelor de

frînare, avea mai puțin de jumătate din lungimea lui *Discovery*, ceea ce făcea ca el să poată fi ușor luat în circă de nava mai mare. Iar suportul antenei, amplasat la mijlocul său, era un excelent punct de ancorare – în speranța că va fi destul de rezistent ca să țină greutatea lui *Leonov* în timp ce *Discovery* se mișca.

În următoarele cîteva zile, Centrul de control fu surprins de cererile ciudate de materiale. Analize de rezistență pentru ambele nave, în condiții speciale; efecte ale unei deplasări descentrate; puncte neobișnuit de rezistente, sau de slabe, în structura ambelor nave – iată numai cîteva dintre întrebările mai stranii cărora inginerii, stupefiați, trebuiră să le găsească răspuns.

– S-a întîmplat ceva? întrebau ei neliniștiți.

– Nu s-a întîmplat nimic, răspundea Tania. Doar încercăm diferite soluții. Mulțumim pentru colaborare. Încheiat mesajul.

Între timp, programul se desfășura conform planului. Pe ambele nave, toate sistemele erau atent verificate și pregătite pentru o călătorie separată spre casă; Vasili făcea simulări ale diferitelor traiectorii, iar Chandra i le dădea lui Hal, după ce fuseseră deparazitate, pentru ca acesta să facă o ultimă verificare. Și Tania lucra împreună cu Floyd la planul de abordare a *Fratelui mai Mare,* ca doi generali care plănuiesc o invazie.

Era motivul pentru care făcuse drumul pînă aici și cu toate astea, lui Floyd nu-i stătea inima la el. Trecuse printr-o experiență pe care nu o putea împărtăși cu nimeni, nici chiar cu aceia care îi dădeau crezare. Își făcea cu conștiinciozitate datoria, dar în cea mai mare parte a timpului, mintea lui era în altă parte.

Tania înțelegea perfect.

– Încă mai speri în miracolul care să mă convingă, nu-i așa?

– Sau care să mă RĂSconvingă pe mine – ar fi la fel de bine. Dar incertitudinea îmi displace.

– Și mie. Dar nu va mai dura mult acum, într-un fel sau altul.

Aruncă o privire displayului pe care erau datele curente ale navei, unde pîlpîia ușor numărul 20. Era cea mai inutilă informație de pe întreaga navă, oricine știa perfect cîte zile mai erau pînă la deschiderea ferestrei de lansare.

Iar asaltul asupra lui *Zagadka* era programat.

Pentru a doua oară, Floyd era cu spatele atunci cînd se întîmplă ciudățenia. Oricum, nu avea prea multă importanță; chiar și cea mai vigilentă cameră nu prinsese mai mult decît o ceață între un cadru plin și următorul gol.

Era din nou la bordul lui *Discovery*, împărțind schimbul din cimitir cu Sașa, care era pe *Leonov*.

Ca de obicei, noaptea se scursese fără evenimente; sistemele automate își făceau datoria cu eficiența obișnuită. În urmă cu un an, Floyd nici nu ar fi crezut că se va învîrti în jurul lui Jupiter într-o zi, la numai cîteva sute de mii de kilometri, fără să-i acorde mai mult decît cîte o privire din cînd în cînd, încercînd, în același timp, și fără prea mare succes, să citească *Sonata Kreutzer* în original. După părerea lui Sașa acesta rămînea cel mai bun exemplu de ficțiune erotică din literatura rusă (respectabilă), dar Floyd încă nu ajunsese destul de departe ca să verifice dacă era adevărat. Și nici nu va mai ajunge vreodată.

La ora 01,25 atenția îi fu distrasă de o explozie spectaculoasă, deși nu neașteptată, pe Io. Un nor imens, ca o umbrelă, se răspîndi în spațiu, apoi căzu, împrăștiindu-și resturile pe solul incandescent de dedesubt. Floyd văzuse asemenea erupții cu zecile, dar îl fascinau la fel de tare de fiecare dată. I se părea de necrezut că o lume atît de mică poate fi locul de desfășurare a unor energii atît de uriașe.

Ca să vadă mai bine, se mută la o altă fereastră de observație. Și ceea ce văzu acolo, sau mai degrabă ce nu văzu, îl făcu să uite și de Io și de orice altceva.

Cînd își reveni și se convinse că nu suferea – din nou? – de halucinații, chemă nava cealaltă.

– Bună dimineața, Woody, căscă Sașa. Nu, sigur că nu dormeam. Cum merge cu bătrînul Tolstoi?

– Nu merge. Uită-te afară și spune-mi ce vezi.

– Nimic neobișnuit pentru partea asta a cosmosului. Io, care-și face numărul. Jupiter. Stele. Dumnezeule mare!

– Îți mulțumesc pentru confirmarea că sînt întreg la minte. Cred că ar trebui să o trezim pe Tania.

– Desigur. Și pe toți ceilalți. Woody... mi-e frică.

– Dacă nu ți-ar fi, ar însemna că ești prost. Hai. Tania? Tania? Sînt Woody. Îmi pare rău că te trezesc, dar miracolul tău s-a petrecut. *Fratele mai Mare* a dispărut. Da, a șters-o. După trei milioane de ani s-a hotărît să plece. Cred că el știe ceva ce noi nu știm.

Grupul care se adună, timp de cincisprezece minute, pentru o discuție rapidă acolo pe puntea de observație, era destul de posomorît. Chiar și cei care abia se duseseră la culcare se treziră imediat și sorbeau acum din baloane cu cafea, privind din cînd în cînd peisajul neobișnuit, șocant, din dreptul ferestrelor lui *Leonov*, ca să se convingă că Fratele mai Mare într-adevăr dispăruse.

– Trebuie că el știe ceva ce noi nu știm.

Sașa repetase fraza lui Floyd, iar acum aceasta rămăsese să plutească amenințător prin aer. Fiindcă pusese în cuvinte ceea ce acum era în mintea tuturor, chiar și a Taniei.

Era încă prea devreme pentru "V-am spus eu!" – și nici nu mai conta dacă avertismentul avusese sau nu vreo valoare. Chiar și dacă șederea ar fi fost în condițiile cele mai sigure, ea tot nu mai avea nici un sens. Dacă nu mai aveau ce cerceta, ar fi mai bine să pornească spre casă, cît mai repede posibil. Dar nu era chiar atît de simplu.

– Heywood, spuse Tania, sînt gata acum să iau avertismentul acela sau ce va fi fost el, mult mai în serios. După tot ce s-a întîmplat, ar fi o prostie să nu o fac. Dar și dacă aici sîntem în pericol, tot trebuie să comparăm cele două riscuri. Cuplarea lui *Leonov* cu *Discovery*, funcționarea lui *Discovery* cu sarcina aceea uriașă, descentrată, deconectarea navelor în cîteva minute, în așa fel încît să ne putem porni motoarele la momentul potrivit – toate acestea sînt sarcini pe care nici un căpitan nu și le asumă fără niște motive foarte serioase, aș spune chiar copleșitoare. Și nici măcar acum eu nu am aceste motive. Am numai cuvîntul unei... năluci. Pentru un tribunal, asta nu e o dovadă prea solidă.

– Nici pentru o comisie de investigații, spuse Walter Curnow, pe un ton neobișnuit de moale, chiar dacă te susținem cu toții.

– Da, Walter, m-am gîndit și la asta. Dar dacă ajungem acasă, asta va justifica orice – dacă nu, nu mai contează prea mult, nu? Oricum, nu voi lua acum o hotărîre. Mai întîi raportăm Centrului, apoi mă duc să mă culc. Am să vă spun dimineață ce am decis, fiindcă noaptea e un sfetnic bun. Heywood, Sașa, vreți să veniți cu mine sus, pe punte? Trebuie să-i trezim pe cei de la Centrul de control, apoi vă veți relua cartul.

Noaptea nu își epuizase încă toate surprizele. Undeva pe orbita din jurul lui Marte, scurtul lor raport se încrucișă pe drum cu unul care venea în sens invers.

În cele din urmă, Betty Fernandez vorbise. Atît cei de la CIA, cît și Agenția Națională pentru Securitate erau furioși: lingușirile lor, combinate cu îndemnuri la patriotism și cu amenințări mascate dăduseră greș, în timp ce producătorul unei rețele de televiziune amărîte reușise, intrînd pentru totdeauna în analele Videodomului.

Fusese pe jumătate noroc, pe jumătate inspirație. Șeful departamentului de știri de la "Salut, Terra" realizase brusc că unul din membrii echipei sale semăna izbitor cu David Bowman; asemănarea fusese dusă la perfecțiune de o macheuză bună. José Fernandez ar fi putut să-l avertizeze pe tînăr că își asumă un risc mare, dar acesta avu norocul pe care îl au uneori cei curajoși. Betty capitulase în clipa în care el

pusese piciorul în casă. Pînă să-l dea – fără brutalitate – pe ușă afară, aflase tot ce era important din întreaga poveste. Și, spre cinstea lui, prezentase totul fără cinismul aluziv caracteristic rețelei sale. Asta îi adusese premiul Pulitzer pe anul acela.

– Ar fi fost bine, îi spuse Floyd, destul de îngrijorat, lui Sașa, dacă vorbea mai devreme. M-ar fi scăpat de o grămadă de necazuri. Oricum, lucrurile sînt hotărîte acum. Tania nu mai poate avea îndoieli. Dar o s-o lăsăm pînă se trezește, de acord?

– Desigur, nu e urgent, deși e important. Și-apoi, Tania are nevoie de somn. Am o presimțire că nici unul din noi nu va dormi prea mult de-acum încolo.

Sînt convins, își spuse Floyd în gînd. Era foarte obosit dar, chiar și dacă nu ar fi fost de cart, tot nu ar fi putut dormi. Mintea îi lucra febril, analizînd evenimentele acelei nopți extraordinare, încercînd să anticipeze următoarea surpriză.

Pe de o parte, avea un sentiment de mare ușurare: orice incertitudine în legătură cu plecarea se ștersese; Tania nu mai putea avea vreo obiecție.

Rămînea însă o și mai mare întrebare: *ce se întîmpla?*

Un singur moment din viața lui Floyd mai fusese atît de tensionat. În tinerețe, plecase

împreună cu niște prieteni, cu canoele, în josul unui afluent al rîului Colorado, și se rătăciseră.

Apele îi purtaseră din ce în ce mai iute la vale, între pereții canionului, nu complet la întîmplare, dar cu numai atîta control asupra bărcilor, încît să nu se scufunde. Era posibil ca înaintea lor să se afle praguri, poate chiar o cascadă, nu știau. Și oricum, mare lucru tot nu puteau face.

Acum, din nou, Floyd se simțea prins în strînsoarea unor forțe irezistibile, care îi tîrau, pe el și pe însoțitorii săi, într-o direcție necunoscută. Și de data aceasta primejdiile nu erau numai nevăzute; ele puteau fi dincolo de capacitatea de înțelegere umană.

Capitolul 45

FUGA

... Aici Heywood Floyd, cu ceea ce cred, sper, că va fi ultimul meu raport din Lagrange.

Ne pregătim pentru întoarcerea acasă; în cîteva zile vom părăsi locul acesta ciudat, de pe linia care leagă pe Jupiter de Io, unde ne-am întîlnit cu obiectul uriaș, dispărut în mod misterios, pe care l-am botezat Fratele mai Mare. *Încă nu avem nici o idee unde a dispărut, și de ce.*

Din mai multe motive, am considerat că este mai bine să nu rămînem aici mai mult decît este necesar. Și vom putea pleca cu cel puțin două săptămîni mai devreme decît era planificat, folosind nava americană Discovery *ca rachetă de lansare pentru* Leonov.

Ideea de la care am pornit este simplă: cele două nave vor fi cuplate, una în cîrca celeilalte.

Discovery își va arde prima combustibilul, propulsînd ambele nave în direcția dorită. Cînd combustibilul se va fi epuizat, vom face decuplarea ca la o primă treaptă obișnuită, iar Leonov își va porni propriile motoare. Nu le vom folosi mai devreme, căci ar însemna să risipim energie, tîrînd după noi greutatea moartă a lui Discovery.

Și ne vom mai folosi și de un alt truc care, la fel cu multe alte concepte care fac posibile călătoriile în spațiu, pare să sfideze legile bunului simț. Deși scopul nostru este să ne îndepărtăm de Jupiter, prima mișcare va fi să ne apropiem de el cît mai mult.

Desigur, am mai făcut o dată asta cînd ne-am folosit de atmosfera jupiteriană ca să pierdem din viteză și să ne înscriem pe orbită, în jurul planetei. De data aceasta nu ne vom apropia la fel de mult, dar o vom face totuși.

Prima noastră etapă de ardere aici, pe orbita lui Io, la 350.000 de kilometri, ne va reduce din viteză în așa fel încît să ne lase să ne apropiem de Jupiter și să ștergem doar atmosfera acestuia. Apoi, cînd ne vom afla în punctul cel mai apropiat, vom începe arderea cît mai repede și mai puternic posibil, injectîndu-l pe Leonov pe orbita de întoarcere spre Pămînt.

Care e rostul unei asemenea manevre trăsnite? Ea poate fi justificată prin calcule matematice complexe, dar cred că principiul de la care se pleacă e destul de ușor de înțeles.

Pe măsură ce ne lăsăm să cădem în cîmpul gravitațional de o forță imensă al lui Jupiter, cîștigăm în viteză, și deci în energie. Și cînd spun "noi", asta înseamnă atît navele, cît și combustibilul pe care îl transportă.

Iar combustibilul îl vom arde chiar aici, la fundul "puțului gravitațional", nu avem să-l cărăm iar cu noi, sus. În momentul în care va fi ejectat din reactoare, el își va împărți cu noi o parte din energia cinetică acumulată. Asta înseamnă că vom fi captat forța gravitațională a lui Jupiter, care să ne dea o mai mare viteză pe drumul de întoarcere. Fiindcă atunci cînd am sosit ne-am folosit de aceeași atmosferă pentru a reduce excesul de viteză, acesta este unul din cazurile rarisime în care Mama Natură, de obicei atît de zgîrcită, ne permite să ne folosim de ea și în sens invers.

Cu ajutorul acestui triplu impuls – combustia lui Discovery, a sa proprie și gravitația lui Jupiter – Leonov se va îndrepta spre Soare pe o traiectorie hiperbolică încheiată pe Pămînt, cinci luni mai tîrziu. Cu cel puțin două luni mai devreme decît am fi reușit în orice alt fel.

Vă veți întreba, desigur, ce se va întîmpla cu prețioasa Discovery. *Evident, nu o putem aduce acasă sub control automat, așa cum ne gîndisem inițial. Fără combustibil, ea va fi neputincioasă.*

Dar o vom lăsa în deplină siguranță. Va continua să se învîrtească în jurul lui Jupiter, pe o orbită foarte alungită, ca o cometă captivă. Și poate, într-o zi, o altă expediție o va intercepta, cu suficient combustibil pentru a o aduce înapoi pe Terra. *Dar cu siguranță că acest lucru nu se va întîmpla mulți ani de-acum încolo.*

Și acum trebuie să ne pregătim de plecare. Mai sînt încă multe de făcut și nu ne vom putea odihni decît cînd ultima etapă de ardere ne va așeza pe traiectoria spre casă.

Nu ne va părea rău că plecăm, chiar dacă nu ne-am atins toate obiectivele. Misterul – sau poate amenințarea – dispariției Fratelui mai Mare *încă ne mai bîntuie, dar nu mai e nimic de făcut în această direcție.*

Am făcut tot ce puteam face, acum ne întoarcem acasă.

Aici Heywood Floyd, închei mesajul.

Auditoriul redus, care se va multiplica de multe milioane de ori o dată ce mesajul va ajunge pe Pămînt, aplaudă ironic.

– Nu cu voi vorbeam, se răsti Floyd, stînjenit. Și oricum, nu era pentru urechile voastre.

– Ca' de obicei, ți-ai făcut treaba cu competență, Floyd, spuse Tania, ca să-l consoleze. Și sînt sigură că toți cei de-aici sînt de acord cu tot ce le-ai spus celor de pe Pămînt.

– Nu chiar, se auzi o voce, atît de încet, încît trebuiră să-și încordeze auzul ca să o prindă. Mai e o problemă.

În cabina de observație se făcu deodată liniște perfectă. Pentru prima dată după multe săptămîni, Floyd auzi bătaia stinsă a sistemului de ventilație și bîzîitul intermitent care semăna cu cel al unei viespi prinse sub lambriuri.

Ca orice navă spațială, *Leonov* era plin de sunete inexplicabile, pe care nu le observa nimeni decît cînd încetau. Și atunci era bine să se facă cercetări fără întîrziere.

– Nu știu ce altă problemă ar mai fi, Chandra, spuse Tania, pe un ton calm, dar amenințător. Ce-ar mai putea fi?

– Mi-am petrecut ultimele cinci săptămîni pregătindu-l pe Hal pentru traiectoria de o mie de zile care să-l ducă înapoi pe Pămînt. Și acum, toate aceste programe vor trebui abandonate.

– Ne pare rău tuturor, răspunse Tania, dar, după cum au evoluat lucrurile, este desigur mult mai bine să...

– Nu asta am vrut să spun, spuse Chandra.

Un val de uimire îi cuprinse pe toți. Era nemaiauzit ca dr. Chandra să întrerupă pe cineva, și mai ales pe Tania.

– Știm cît de sensibil este Hal la obiectivele misiunii, continuă el, în tăcerea încordată care urmă. Și acum îmi cereți să îi dau un program care *poate avea ca rezultat distrugerea lui*. E drept că planul pe care îl avem acum o va pune pe *Discovery* pe o orbită stabilă, dar, dacă avertismentul are o bază reală, ce se va întîmpla cu nava în final? Nu știm, desigur, dar *pe noi* ne-a făcut să fugim. V-ați gîndit ce reacție ar putea avea Hal într-o asemenea situație?

– Vrei să spui, întrebă Tania foarte rar, că s-ar putea opune ordinelor, așa cum a făcut prima dată?

– *Nu asta* a făcut prima dată. A interpretat cum a putut mai bine niște ordine contradictorii.

– De data asta nu e nici o contradicție. Situația e perfect limpede.

– Pentru noi, poate. Dar unul din primele scopuri ale lui Hal e să o țină pe *Discovery* în afară de pericol. Iar noi vom încerca să-l facem să încalce acest precept. Într-un sistem atît de complex cum e al lui, consecințele sînt imprevizibile.

– Eu nu văd nici o problemă aici, interveni Sașa. Pur și simplu nu-i spunem că e vreo primejdie. Și-atunci nu va avea nici o... reținere în a-și urma programul.

– Doică la un computer psihopat! mormăi Curnow. Am sentimentul că sînt într-o videoramă science fiction de mîna a doua.

Dr. Chandra îi aruncă o privire deloc prietenoasă.

– Chandra, spuse Tania brusc. Ai discutat toate astea cu Hal?

– Nu.

Avusese o mică ezitare? se întrebă Floyd. Ar fi putut fi complet nevinovată: poate Chandra își verifica amintirile. Sau poate mințea, oricît de improbabil ar fi putut să pară.

– Atunci vom face așa cum propunea Sașa. Îi încărcăm noul program, și cu asta basta.

– Și cînd mă va întreba de ce s-au schimbat planurile?

– E posibil să o facă... fără ajutor din partea ta?

– Desigur. Vă rog să nu uitați că a fost proiectat să aibă curiozități. Dacă echipajul ar fi fost ucis, trebuia să poată continua misiunea de unul singur.

Tania medită timp de cîteva clipe.

– Și totuși, lucrurile sînt simple. Pe tine te crede, nu?

– Bineînțeles.

– Atunci trebuie să-i spui că *Discovery* nu e în pericol și că se va organiza o altă misiune de întîlnire care să o aducă înapoi, pe Pămînt, la o dată ulterioară.

– Dar nu e adevărat.

– Dar nici nu știm sigur că ar fi o minciună, răspunse Tania, începînd să-și piardă răbdarea.

– Presupunem că ar exista un pericol foarte serios, altfel nu ne-am pregăti să plecăm înainte de data planificată.

– Și ce propui? întrebă Tania, pe un ton care conținea o amenințare clară.

– Trebuie să-i spunem întregul adevăr, atît cît îl știm noi – să nu-i mai spunem minciuni sau jumătăți de adevăruri, care sînt tot atît de rele. Și apoi să-l lăsăm *pe el* să-și hotărască soarta

– Ce dracu', Chandra, nu-i decît o mașinărie!

Chandra îl țintui pe Max cu o privire atît de fixă și plină de convingere, încît tînărul trebui să-și plece repede ochii.

– Asta sîntem cu toții, domnule Brailovski. Chestiunea este numai în ce proporție. Nu are nici o importanță dacă sîntem făcuți pe bază de carbon sau de siliciu; toți avem nevoie să fim tratați cu respectul cuvenit.

Ce ciudat, își spuse Floyd, că dr. Chandra, de departe cea mai scundă persoană din încăpere,

părea să îi domine acum pe toți. Dar confruntarea durase deja mult prea mult. Curînd Tania va începe să dea ordine și situația va deveni cu adevărat neplăcută.

– Tania, Vasili, pot să stau o clipă de vorbă cu voi doi? Cred că știu cum se poate rezolva problema.

Intervenția lui Floyd fu primită cu evidentă ușurare; două minute mai tîrziu, se destindea împreună cu Orlovii în cabina lor (sau "Șaisprezecimile", cum îi botezase odată Curnow, din pricina înălțimii lor. Regretase curînd jocul de cuvinte, fiindcă trebuise să îl explice tuturor, mai puțin lui Sașa.)

– Îți mulțumesc, Woody, spuse Tania, întinzîndu-i un glob cu băutura lui preferată, azerbaidgeană, Șemakha. Contam pe tine. Presupun că ai – cum se spune? – un as în mînecă?

– Cred că da, spuse Floyd, sugînd cîțiva centimetri cubi din vinul dulce și savurîndu-l mulțumit. Îmi pare rău că Chandra e atît de dificil.

– Și mie. E totuși bine că nu avem decît un singur savant trăsnit la bord.

– Nu e același lucru cu ce-mi spui mie uneori, zîmbi academicianul Vasili. În fine, Woody, dă-i drumul.

– Uite ce vă propun eu. Lăsați-l pe Chandra să facă cum vrea el. Pe urmă, nu sînt decît două posibilități. Prima: Hal va face exact așa cum i se cere, și o va comanda pe *Discovery* pe perioada celor două etape de ardere. Țineți minte, prima nici nu e de importanță maximă. Dacă în timp ce ne îndepărtam de Io ceva merge prost, avem timp suficient să facem corecțiile necesare. Și asta ne va da și o foarte bună măsură a... dispoziției lui Hal de a colabora cu noi.

– Dar trecerea pe lîngă Jupiter? Aceea e foarte importantă. Nu numai că cea mai mare parte combustibilului lui *Discovery* se va duce acol dar vectorii de timp și de forță trebuie să fi perfect calculați.

– Nu putem să o facem manual?

– Nici nu aș vrea să încerc. Cea mai mică greșeală și fie că ardem de vii, fie ne transformăm într-o cometă cu perioadă mare care se va vedea din nou peste vreo două mii de ani.

– Dar dacă nu avem de ales? insistă Floyd.

– Atunci, presupunînd că preluăm controlul la timp și că avem un set bun de alternative precalculate, hm, s-ar putea să scăpăm.

– Cunoscîndu-te, Vasili, știu că "s-ar putea să scăpăm" înseamnă "vom scăpa". Ceea ce mă aduce la a doua posibilitate de care v-am vorbit. Dacă Hal prezintă cea mai mică deviație de la program, vom prelua noi controlul.

– Vrei să zici că îl... deconectăm?

– Exact.

– Data trecută n-a fost atît de ușor.

– De-atunci am mai învățat cîte ceva. Lăsați pe mine. Pot să vă garantez controlul manual în cam o jumătate de secundă.

– Presupun că nu e nici o primejdie ca Hal să bănuiască ceva?

– Acum o iei razna, Vasili. Hal nu e pînă într-atît de uman. Dar Chandra e – ca să-i mai acordăm o șansă. Așa că lui nu-i spuneți nimic. Am căzut de acord cu propunerea lui, ne pare rău că s-au ridicat obiecții și avem perfectă încredere că Hal va înțelege care e punctul nostru de vedere. Nu-i așa, Tania?

– Așa e, Woody. Și te felicit pentru simțul tău de prevedere. Jucăria aceea a fost o idee foarte bună.

– Ce jucărie? întrebă Vasili.

– O să-ți explic într-o zi. Îmi pare rău, Woody, dar numai atîta Șemakha mi-a mai rămas. Și vreau să o păstrez pînă vom fi în siguranță, pe traiectoria spre Pămînt.

Capitolul 46

NUMĂRĂTOAREA INVERSĂ

Dacă nu ar fi fotografiile mele, nu ne-ar crede nimeni, își spuse Max Brailovski, în timp ce se învîrtea în jurul celor două nave, la o distanță de o jumătate de kilometru. Pare indecent și comic, ca și cînd *Leonov* ar viola-o pe *Discovery*. Și dacă se uita mai bine, nava rusească, compactă cum era, avea o înfățișare masculină, prin comparație cu cea americană, delicată și suplă. Dar multe dintre operațiunile în spațiu căpătau nuanțe distinct sexuale și își amintea că unul din primii cosmonauți – nu mai ținea minte cum îl chema – primise observații pentru termenii prea colorați pe care îi utilizase în momentul de... vîrf al misiunii sale.

Pe cît putea să-și dea seama din cercetarea sa atentă, totul era în ordine. Poziționarea alăturată a navelor și legarea lor una de alta le luaseră mai mult timp decît anticipaseră. Și totul ar fi fost zadarnic dacă nu ar fi fost șansa care îi favorizează uneori – nu întotdeauna – pe cei care o merită. Din fericire, *Leonov* adusese cîțiva kilometri de bandă din fibră de carbon, cam de lățimea panglicii pe care o folosesc fetițele pentru a-și lega părul, dar care rezista la greutăți de mai multe tone. Fusese adusă cu gîndul că ar putea ajuta la fixarea pe suprafețele *Fratelui mai Mare* a pachetelor cu instrumente, în cazul în care toate celelalte încercări dădeau greș. Acum le înfășura pe *Discovery* și pe *Leonov* într-o îmbrățișare tandră – dar suficient de puternică, după cum spera toată lumea, pentru a împiedica frecările și lovirile la accelerații pînă la a zecea parte din forța gravitațională, care era acel maximum așteptat.

– Vreți să mai verific ceva înainte de a coborî? întrebă Max.

– Nu, răspunse Tania. Totul pare să fie în regulă. Și nu mai avem prea mult timp de pierdut.

Asta era adevărat. Dacă misteriosul avertisment era luat în serios – și acum toată lumea îl lua foarte în serios – manevra de evadare trebuia începută în cel mult 24 de ore.

– Bine, o aduc pe *Nina* înapoi la grajd. Îmi pare rău, fetițo.

– Nu ne-ai spus pînă acum că *Nina* e cal.

– Și nici acum nu recunosc. Dar îmi pare rău că trebuie să o abandonăm aici, în spațiu, numai ca să mai cîștigăm cîțiva amărîți de metri pe secundă.

– În cîteva ceasuri s-ar putea să ne bucurăm că îi avem, Max. Oricum, are toate șansele ca cineva să vină să o recupereze într-o zi.

Tare mă-ndoiesc, își spuse Max, în gînd. Și poate pînă la urmă era chiar mai potrivit să lase micul vehicul aici, ca un memento al primei vizite a omului în regatul lui Jupiter.

Cu impulsuri blînde, bine calculate, ale jeturilor propulsoare, o făcu pe *Nina* să înconjoare marea sferă a modulului principal al lui *Discovery*; colegii de pe puntea de comandă abia dacă îi acordară o privire fugară cînd trecu prin dreptul ferestrei curbate. Ușa garajului pentru vehicule se căscă înaintea lui, iar el o aduse delicat pe *Nina* în dreptul brațului de ancorare, întins.

– Trageți-mă înăuntru, spuse el de îndată ce resorturile de prindere se închiseră. Iată ce numesc eu o EVA bine gîndită. Am mai lăsat un kilogram întreg de combustibil pentru ultima ieșire a *Ninei*.

În mod normal, o aprindere în spațiu nu este prea dramatică; nu are fulgerele și tunetele – și nici riscurile mereu prezente – ale unei lansări de pe o suprafață planetară. Dacă ceva nu merge și motoarele nu funcționează cu toată puterea, atunci totul se poate corecta printr-o perioadă de ardere mai îndelungată. Sau nava poate să aștepte pînă atinge un punct de pe orbită mai favorabil, și apoi să încerce din nou.

De această dată, însă, pe măsură ce numărătoarea inversă se apropia de zero, tensiunea la bordul ambelor nave era aproape palpabilă. Toți erau conștienți de faptul că era primul test adevărat al docilității lui Hal; numai Floyd, Curnow și Orlovii știau că exista și un sistem de siguranță. Și nici ei nu erau absolut siguri că acesta avea să funcționeze.

– Succes, *Leonov*, spuse Centrul de control, calculînd în așa fel încît mesajul să ajungă pe navă cu cinci minute înainte de aprindere. Sperăm că totul merge bine. Și, dacă nu vă e prea greu, vă rugăm să faceți cîteva fotografii de detaliu ale ecuatorului, longitudine 115, cînd treceți pe lîngă Jupiter. E acolo o pată curioasă, închisă la culoare, ca un fel de umflătură, perfect rotundă, cu diametru de aproape o mie de kilometri. Seamănă cu umbra unui satelit, dar nu poate fi așa ceva.

Tania compuse un răspuns care reușea să transmită, în foarte puține cuvinte, o profundă lipsă de interes față de meteorologia lui Jupiter în acel moment. Uneori, cei de la Centrul de control aveau o lipsă de tact monumentală și își alegeau momentele foarte prost.

– Toate sistemele funcționează normal, spuse Hal. Două minute pînă la aprindere.

Ce ciudat, se gîndi Floyd, e felul în care terminologia supraviețuiește uneori cu mult tehnologiei care i-a dat naștere. Doar rachetele chimice aveau motoare pe bază de aprindere; într-un reactor nuclear sau cu plasmă, chiar dacă hidrogenul ar fi intrat în contact direct cu oxigenul, el ar fi fost mult prea fierbinte ca să mai ardă. La asemenea temperaturi, toți compușii se desfăceau la loc, în elemente separate.

Creierul îi colinda, în căutarea altor exemple. Oamenii – în special cei mai în vîrstă – încă mai vorbeau despre filmul pe care îl bagi într-un aparat, sau despre benzina pe care o pui la mașină. Ba, uneori, în studiourile de înregistrare, se mai auzea sintagma "a tăia banda", în ciuda faptului că ea cuprindea *două* generații de tehnologii învechite.

– Un minut pînă la aprindere.

Se întoarse la prezent, în timp și în spațiu. Acesta era minutul cel mai important; de aproape

o sută de ani, pe toate rampele de lansare și în toate centrele de control, acestea erau cele mai lungi șaizeci de secunde din istorie. De nenumărate ori, ele se sfîrșiseră dezastruos; totuși, nimeni nu ținea minte decît triumfurile.

Al nostru oare cum va fi?

Tentația de a băga mîna în buzunarul unde avea declanșatorul întrerupătorului era aproape irezistibilă, în ciuda logicii, care îi spunea că avea destul timp pentru acțiuni rectificatoare. Dacă Hal refuza să se supună programului, el va produce numai neplăceri, nu, un dezastru. Perioada într-adevăr critică era cînd îi vor da ocol lui Jupiter.

Șase... cinci... patru... trei... doi... unu... Foc!

La început, accelerația fu abia perceptibilă; dură aproape un minut pînă să ajungă la nivelul unei zecimi din forța gravitațională. Dar toată lumea începu să bată din palme imediat, pînă cînd Tania ceru liniște. Mai erau încă multe verificări de făcut; chiar dacă Hal făcea tot ce putea – și se părea că asta face – erau încă multe lucruri care puteau merge prost.

Suportul antenei de pe *Discovery* – care prelua acum cea mai mare parte din inerția lui *Leonov* – nu fusese proiectat în vederea unui asemenea tratament brutal. Șeful de proiect, pensionar acum, dar rechemat de cei de la Centru, se jurase că intrau în marja de siguranță. Dar era posibil ca

el să se înșele, și se mai văzuseră cazuri de materiale care, după ani petrecuți în spațiu, își pierduseră din rezistență.

Era posibil ca nici panglicile cu care erau prinse cele două nave să nu fi fost amplasate bine; se puteau întinde sau puteau aluneca. Poate *Discovery* nu va mai putea face corecția necesară masei ei descentrate, acum, că ducea în circă alte o mie de tone. Floyd se putea gîndi la zece lucruri care ar fi putut merge rău; și nu-l consola deloc ideea că întotdeauna cel de-al unsprezecelea e cel care se și întîmpla în realitate.

Dar minutele se tîrau fără incidente; singura dovadă că motoarele lui *Discovery* funcționau era forța gravitațională minimă, provocată de accelerație și o foarte ușoară vibrație, transmisă prin pereții navei. Io și Jupiter continuau să fie în locul în care erau de săptămîni întregi, pe cele două părți opuse ale cerului.

– Întrerupem în zece secunde. Nouă – opt – șapte – șase – cinci – patru – trei – doi – unu – ACUM!

– Mulțumesc, Hal. La secundă ai apăsat pe buton.

Iată, altă sintagmă nepotrivită; de cel puțin o generație, tastele înlocuiseră butoanele. Dar nu în toate cazurile. Uneori era mai bine să ai un aparat

care se mișca perceptibil, cu un clic! plăcut și mulțumitor.

– Confirmat, spuse Vasili. Nu mai e nevoie de corecții pînă la jumătatea cursului.

– Luați-vă la revedere de la fascinanta, exotica Io – lumea de vis a oricărui agent imobiliar, spuse Curnow. Ne vom bucura cu toții să-ți simțim lipsa.

Așa mai începe să semene cu vechiul Walter, își spuse Floyd. În ultimele cîteva săptămîni, acesta fusese ciudat de cuminte, ca și cînd ar fi fost preocupat de ceva. (Dar cine nu era?). Își petrecea o mare parte a puținului timp liber pe care îl avea, în discuții șoptite cu Katerina: Floyd spera că nu avea vreo problemă de sănătate. Pînă acum avuseseră noroc la capitolul acesta; ultimul lucru de care aveau nevoie în momentul acesta era o urgență care să ceară priceperea chirurgului-comandant.

– Ești nedrept, Walter, spuse Brailovski. Mie începuse să-mi placă locul acesta. Cred că e grozav să mergi cu barca pe unul din lacurile alea de lavă.

– Ce zici de o friptură la grătar, pe un vulcan?

– Sau de o adevărată mofetă cu sulf?

Toți erau veseli, o veselie puțin nervoasă, care venea o dată cu ieșirea de sub tensiune. Deși era mult prea devreme pentru a-și putea permite să se relaxeze și partea cea mai grea a manevrei abia urma, primul pas din călătoria spre casă fusese făcut. Și era un motiv suficient de puternic pentru un pic de bucurie.

Nu dură mult, pentru că Tania le ordonă imediat tuturor celor care nu aveau o treabă specială să meargă să se odihnească – și, dacă pot, chiar să doarmă – pregătindu-se pentru trecerea pe lîngă Jupiter, pînă la care nu mai erau decît nouă ore. Și fiindcă cei vizați întîrziau să se miște, Sașa curăță puntea strigînd:

– Veți atîrna în ștreang pentru asta, cîini răzvrătiți!

Cu numai două seri înainte, într-unul din rarele momente de relaxare, văzuseră a patra versiune a *Revoltei de pe Bounty*, despre care se spunea că are cel mai bun Căpitan Bligh de la Charles Laughton încoace. Printre cei de la bord se răspîndise sentimentul că Tania nu ar fi trebuit să vadă filmul, ca să nu-i dea idei.

După vreo două ore fără odihnă petrecute în coconul său, Floyd abandonă gîndul somnului și se îndreptă spre puntea de observație. Jupiter era tot mai mare și mai întunecat, pentru că se apropiau de partea pe care era noapte. Discul magnific, uriaș, se prezenta într-o asemenea bogăție de detalii – centuri de nori, pete de toate culorile, de la albul cel mai strălucitor, pînă la roșul cărămiziu, răbufniri întunecate din adîncuri

nebănuite, ovalul de natură ciclonică al Marii Pete Roșii – încît ochiul nu le putea cuprinde pe toate. Pe suprafața planetei tocmai trecea umbra neagră și rotundă a unui satelit, probabil *Europa*, după părerea lui Floyd. Vedea pentru ultima dată această priveliște de necrezut; într-adevăr, va trebui să funcționeze la capacitatea maximă peste șase ore, dar ar fi fost un mare păcat să irosească aceste clipe prețioase dormind.

Unde era pata aia pe care cei de la Centru îi rugaseră să o fotografieze? Ar fi trebuit să intre în cîmpul lor vizual pînă acum, dar Floyd nu era sigur că era vizibilă cu ochiul liber. Vasili era prea ocupat ca să-și piardă timpul cu ea; poate putea să fie el de folos, făcînd puțină astronomie de amator. La urma urmelor, fusese o vreme, cu numai treizeci de ani în urmă, cînd își cîștigase pîinea ca profesionist.

Puse în funcțiune telescopul de cincizeci de centimetri – din fericire, cîmpul vizual nu era blocat de silueta adiacentă a lui *Discovery* – și se plimbă de-a lungul ecuatorului, cu putere medie. Și iat-o, tocmai apărea de după marginea discului.

Prin forța împrejurărilor, Floyd devenise acum unul din cei mai buni zece specialiști în probleme legate de Jupiter, din întregul sistem solar; ceilalți nouă lucrau sau dormeau nu departe de el. Încă

din prima clipă văzu că pata avea ceva foarte neobișnuit; era atît de neagră, că părea o gaură făcută în nori. De unde era el, părea o elipsă cu marginile ascuțite; Floyd presupunea că privită de deasupra era perfect circulară.

Înregistră cîteva imagini, apoi focaliză telescopul la putere maximă. Viteza mare de rotație a lui Jupiter făcuse ca pata să intre mai bine în cîmpul vizual; și cu cît o privea mai mult, cu atît era mai nedumerit.

– Vasili, spuse el în interfon, dacă ai o secundă liberă, aruncă-ți ochii pe monitorul de cincizeci de centimetri.

– La ce te uiți? E important? Tocmai verificam traiectoria.

– Numai cînd ai timp, bineînțeles. Am găsit pata despre care vorbea Centrul de control. Arată *foarte* ciudat.

– Drace! Uitasem de ea. Halal observatori, dacă tipii de pe Pămînt trebuie să ne spună unde să ne uităm. Mai lasă-mă cinci minute, că n-o să fugă.

Adevărat, gîndi Floyd; dimpotrivă, are să se vadă mai limpede. Și nu era nici o nenorocire că le scăpase ceva ce observaseră astronomii de pe Pămînt – sau de pe Lună. Jupiter era foarte mare, ei erau foarte ocupați, iar telescoapele de pe Lună sau de pe orbitele terestre erau de o sută de

ori mai puternice decît cel pe care îl folosea el acum.

Dar ce vedea era din ce în ce mai ciudat. Pentru prima dată Floyd începu să aibă un sentiment clar de neliniște. Pînă acum nu-i trecuse prin cap că pata ar fi putut fi altceva decît o formațiune naturală, poate vreo păcăleală a fenomenelor meteorologice de pe Jupiter, foarte complexe. Acum începu să se întrebe dacă nu cumva se înșelase.

Era atît de neagră, neagră ca însăși noaptea. Și atît de simetrică! Pe măsură ce se apropia, se vedea bine că era perfect circulară. Marginile însă nu îi erau foarte clare; era în jurul lor ceva ca o ceață, ca și cum focalizarea nu ar fi fost prea bună.

Era doar închipuirea lui sau pata crescuse în timp ce o urmărea? Făcu o apreciere rapidă și ajunse la concluzia că obiectul are un diametru de vreo două mii de kilometri. Era numai cu puțin mai mică decît umbra încă vizibilă a *Europei*, doar că era cu mult mai întunecată și nu lăsa loc nici unei confuzii.

– Hai să ne uităm, spuse Vasili, pe un ton puțin condescendent. Ce crezi tu că ai găsit? Ah... și vocea i se stinse.

Asta a fost, gîndi Floyd cu o certitudine de gheață.

Orice ar fi...

Capitolul 47

ULTIMA TRECERE PE LÎNGĂ JUPITER

Și totuși, după cîteva clipe de reflecție, acum că șocul surprizei se mai atenuase, era greu de înțeles cum putea o pată neagră, întinsă pe suprafața lui Jupiter să reprezinte vreun pericol pentru ei. Era extraordinară, inexplicabilă, dar nu la fel de importantă ca evenimentele care îi așteptau peste șapte ore. O treaptă de combustie reușită la peri-iov era acum cel mai important lucru; pe drumul spre casă vor avea tot timpul să se ocupe și de petele negre și misterioase.

Și să doarmă; Floyd renunțase să mai încerce. Sentimentul primejdiei – al unei primejdii *cunoscute* – era, ce-i drept, mult mai puțin pregnant decît atunci cînd se apropiaseră pentru prima dată de Jupiter, și totuși un amestec de

excitaţie şi nelinişte îl ţinea treaz. Excitaţia era normală şi uşor de înţeles; neliniştea avea cauze mult mai complexe. Floyd îşi făcuse o regulă din a nu-şi bate capul cu lucruri asupra cărora nu avea absolut nici un control. Dacă îi ameninţa vreo primejdie din afară, ea avea să se manifeste pînă la urmă, şi va fi înfruntată în conformitate. Dar nu se putea opri să se întrebe dacă făcuseră tot ce le stătuse în putinţă pentru a asigura navele.

În afara defecţiunilor de natură tehnică, ar mai fi fost încă două puncte slabe. Chingile care legau pe *Leonov* de *Discovery* nu lăsaseră să se vadă nici o tendinţă de alunecare, dar încercarea cea mai grea pentru ele încă nu sosise. Şi aproape la fel de greu avea să fie momentul separării, cînd încărcătura de explozibil cea mai mică, adusă iniţial pentru a-l zgîlţîi pe Fratele mai Mare, va fi utilizată, la o distanţă neplăcut de mică. Şi, bineînţeles, mai era şi Hal...

Pînă acum organizase fără greşeală ieşirea de pe orbită. Trecuse prin simulările zborului în apropierea lui Jupiter, pînă la ultima picătură de combustibil, fără să facă vreun comentariu sau să ridice vreo obiecţie. Dar, în ciuda încercărilor lui Chandra de a-i explica, după cum fusese înţelegerea, motivele acestor acţiuni, oare înţelesese Hal într-adevăr ce se petrecea?

Floyd mai avea o grijă, mai mare decît toate celelalte, care, în ultimele zile, devenise aproape o obsesie. Parcă vedea lucrurile mergînd perfect, navele la jumătatea ultimei manevre, discul enorm al lui Jupiter umplînd cerul la numai cîteva sute de kilometri dedesubtul lor – şi îl auzea pe Hal dregîndu-şi vocea electronică şi spunînd:

– Doctore Chandra, vă deranjează dacă vă pun o întrebare?

În cele din urmă lucrurile nu s-au petrecut chiar aşa.

Marea Pată Neagră, cum inevitabil fusese botezată, era scoasă acum din cîmpul vizual de mişcarea rapidă de rotaţie a lui Jupiter. În cîteva ore, navele, a căror viteză continua să crească, o vor ajunge din urmă pe partea întunecată a planetei, dar acum era ultima lor şansă de a o observa mai bine la lumină.

Creştea uimitor de repede; în ultimele două ore îşi dublase suprafaţa. Arăta ca o pată de cerneală care se întinde în apă, mai puţin prin faptul că îşi păstra intensitatea culorii. Marginile – care se deplasau aproape cu viteza luminii în atmosfera lui Jupiter – erau la fel de înceţoşate şi de incerte. Cînd telescopul fu comutat pe focalizare maximă, îşi dădură seama şi de ce arătau aşa.

Spre deosebire de Marea Pată Roşie, Marea Pată Neagră nu era o structură continuă; ea era

formată din nenumărate puncte minuscule, ca o imagine tipărită și cam ștearsă, văzută prin lupă. Pe cea mai mare parte a suprafeței, punctele erau atît de apropiate, încît mai că se atingeau, dar spre margine ele erau din ce în ce mai spațiate, astfel că Pata se termina mai degrabă într-o penumbră cenușie decît ca o margine clară.

Trebuie să fi fost aproape un milion de astfel de puncte misterioase, cu o formă vizibil alungită, mai degrabă elipse decît cercuri. Katerina, persoana cu cea mai puțină imaginație pe care o aveau la bord, îi surprinse pe toți spunînd că arătau ca și cum cineva ar fi luat un sac de orez, l-ar fi vopsit în negru și l-ar fi vărsat pe suprafața lui Jupiter.

Acum Soarele cădea în spatele arcului imens, tot mai îngust, al feței luminate și, pentru a doua oară, *Leonov* intră gonind în noaptea jupiteriană, la o nouă întîlnire cu destinul. Combustia finală va debuta în mai puțin de treizeci de minute și evenimentele vor începe să se desfășoare foarte repede.

Floyd se întrebă dacă nu ar fi trebuit să se afle alături de Curnow și de Chandra, la post, pe *Discovery*. Dar nu avea ce căuta acolo; în caz de primejdie, nu ar putea decît să-i încurce. Dispozitivul de întrerupere era în buzunarul lui Curnow și Floyd știa că acesta, mai tînăr, avea reacții mult mai rapide decît el. Dacă Hal dădea cel mai mic semn de comportare ciudată, putea fi deconectat în mai puțin de o secundă, dar Floyd era sigur că o asemenea măsură extremă nu va fi necesară. De cînd primise permisiunea de a face lucrurile așa cum știa el, Chandra colaborase exemplar la stabilirea procedurilor de trecere la comanda manuală, în cazul nefericit în care s-ar fi ivit o asemenea necesitate. Floyd era convins că puteau avea încredere în el și că-și va face datoria, oricît de mult ar regreta motivele.

Dar Curnow nu era la fel de sigur. S-ar fi simțit mai bine, după cum îi spusese lui Floyd, dacă ar fi existat o redundanță multiplă, în forma unui al doilea întrerupător – pentru Chandra. În lipsa lui, nu era nimic de făcut, decît să aștepte, urmărind suprafața acoperită de nori a feței întunecate, abia vizibilă în lumina reflectată a sateliților în trecere, în sclipirea reacțiilor fotochimice sau a fulgerelor gigantice provocate de furtunile mai mari decît întreaga planetă Pămînt.

Ultima geană de lumină solară se stinse în urma lor, eclipsată în doar cîteva secunde de globul imens de care se apropiau cu viteză mare.

– Încă douăzeci de minute. Toate sistemele funcționează normal.

– Mulțumesc, Hal.

Mă întreb dacă Chandra spunea adevărul atunci cînd afirma că, dacă altcineva decît el îi vorbește lui Hal, acesta ar putea avea probleme. Știu că eu unul i-am vorbit destul de des cînd nu mai era nimeni prin preajmă și întotdeauna m-a înțeles perfect. Oricum, acum nu prea e momentul pentru conversații, chiar dacă ar mai reduce din tensiune.

Oare ce-o gîndi Hal – dacă gîndește într-adevăr – despre misiunea aceasta? Toată viața lui, Curnow evitase problemele abstracte, filosofice. Mie să-mi dați șuruburi și piulițe, spunea el adesea, dar nici din acestea nu erau prea multe pe navă. Altădată, o asemenea idee l-ar fi făcut să rîdă; acum însă, începuse să se întrebe: oare Hal simțea că va fi abandonat, și dacă da, o să le-o ia în nume de rău? Curnow vru să pipăie iar întrerupătorul din buzunar, dar se controlă. Făcuse deja gestul acesta de prea multe ori, Chandra ar putea începe să bănuiască ceva.

Pentru a suta oară își repetă în gînd șirul de evenimente ce urmau să se petreacă în următoarea oră. În clipa în care combustibilul lui *Discovery* se va fi epuizat, vor opri toate sistemele, cu excepția celor strict necesare, și se vor înapoia pe *Leonov* cu cea mai mare viteză, prin culoarul de legătură. Apoi acesta va fi

decuplat, încărcăturile explozive vor fi detonate, navele se vor îndepărta una de alta și motoarele lui *Leonov* vor fi puse în funcțiune. Dacă lucrurile merg conform planului, separarea se va face în punctul cel mai apropiat de Jupiter; asta le va da posibilitatea să profite în cea mai mare măsură de larghețea gravitațională a planetei.

– Încă cincisprezece minute. Toate sistemele funcționează normal.

– Mulțumesc, Hal.

– Apropo, spuse Vasili, de pe cealaltă navă. Am ajuns iar din urmă Marea Pată Neagră. Mă-ntreb dacă ar mai fi ceva nou de văzut.

Sper că nu, răspunse Curnow în gînd; pentru moment, avem destule pe cap. Aruncă totuși o privire monitorului, pe care Vasili îi transmitea imaginea captată de telescop.

La început nu văzu nimic decît licărul stins al părții întunecate a planetei; apoi, la linia orizontului, îi apăru un cerc turtit, mai întunecat decît restul. Goneau spre el cu o viteză incredibilă.

Vasili mări puterea de amplificare a luminii și întreaga imagine se deschise ca prin minune. În cele din urmă, Marea Pată Neagră se descompuse în multitudinea de elemente identice...

Dumnezeule, își spuse Curnow, nu pot să cred!

De pe *Leonov* auzi exclamații de uimire; toți ceilalți împărtășiseră aceeași revelație, în aceeași clipă.

– Doctore Chandra, spuse Hal, aud accente vocale foarte puternice. S-a întîmplat ceva?

– Nu, Hal, răspunse Chandra iute. Misiunea se desfășoară normal. Am avut o surpiză, atît. Cum interpretezi imaginea de pe monitorul 16?

– Văd fața întunecată a lui Jupiter. Și o suprafață circulară, cu un diametru de 3250 km, aproape în întregime acoperită cu obiecte dreptunghiulare.

– Cîte?

Urmă o pauză foarte scurtă, apoi Hal afișă pe display:

1.355.000 ± 1.000

– Și le recunoști?

– Da. Sînt identice ca formă și dimensiuni cu obiectul pe care l-ați denumit *Fratele mai Mare*. Încă zece minute. Toate sistemele funcționează normal.

Ale mele nu, își spuse Curnow în gînd. Care va să zică, blestemăția aterizase pe Jupiter – și se înmulțise. Era ceva în același timp comic și sinistru în ideea unei molime de monoliți; ba chiar, spre marea sa uimire, incredibila imagine de pe

ecranul monitorului îi era, în mod straniu, familiară.

Sigur, asta era! Nenumăratele dreptunghiuri negre, identice, îi aminteau de... piesele unui domino. Cu ani în urmă văzuse un videodocumentar în care o echipă de japonezi cam trăsniți așezaseră cu răbdare un milion de astfel de piese una lîngă alta, în așa fel încît, atunci cînd o dărîmai pe prima, cădeau inevitabil după ea toate celelalte. Fuseseră aranjate să formeze modele complexe, unele sub apă, altele în sus și-n jos pe niște scări, altele de-a lungul unor linii care formau în cădere imagini și desene complicate. Le luase cîteva săptămîni să le aranjeze. Curnow își amintea acum că de cîteva ori cutremurele le încurcaseră socotelile și că spectacolul final, al căderii pieselor de la prima pînă la ultima, durase mai mult de o oră.

– Încă opt minute. Toate sistemele funcționează normal. Doctore Chandra, pot să vă dau o sugestie?

– Ce este, Hal?

– Fenomenul este foarte neobișnuit. Nu credeți că ar trebui să opriți numărătoarea inversă, pentru a-l putea studia mai în detaliu?

La bordul lui *Leonov*, Floyd se îndreptă în grabă spre punte. Tania și Vasili ar putea avea nevoie de el. Ca să nu mai vorbim de Chandra și

de Curnow... Ce situație! Și dacă Chandra îi lua partea lui Hal? Și dacă i-o lua... atunci s-ar putea ca amîndoi să aibă dreptate! La urma urmelor, nu era acesta motivul pentru care se aflau aici?

Dacă opreau numărătoarea inversă, navele se vor roti în jurul lui Jupiter și vor ajunge exact în același loc peste alte nouăsprezece ore. O întîrziere de nouăsprezece ore nu însemna mare lucru; dacă n-ar fi fost enigmaticul avertisment, ar fi fost el însuși acela care ar fi recomandat-o.

Acum însă aveau mult mai mult decît un avertisment. Dedesubtul lor, pe fața lui Jupiter se întindea o plagă planetară. Poate că, într-adevăr, întorceau spatele celui mai extraordinar fenomen din istoria științei. Dar și dacă era așa, prefera să îl studieze de la o distanță sigură.

– Încă șase minute. Toate sistemele funcționează normal. Dacă sînteți de acord, sînt gata să întrerup numărătoarea. Vă reamintesc că prima mea sarcină este să studiez orice manifestare legată de existența unor ființe inteligente în spațiul planetei Jupiter.

Floyd recunoștea prea bine fraza: el însuși o scrisese. Ar fi vrut acum să o poată șterge din memoria lui Hal.

O clipă mai tîrziu ajungea pe punte și li se alătura Orlovilor. Amîndoi îl priviră îngrijorați.

– Tu ce spui să facem? îl întrebă Tania iute.

– Mă tem că totul depinde de Chandra. Pot să vorbesc cu el... pe firul privat?

Vasili îi întinse microfonul.

– Chandra? Cred că Hal nu mă aude!

– Corect, doctore Floyd.

– Trebuie să vorbești repede. Convinge-l că numărătoarea inversă *trebuie* să continue, că-i sîntem recunoscători pentru... ăă...entuziasmul lui științific – da, asta e modalitatea cea mai bună de abordare – spune-i că noi avem încredere că el poate duce treaba la bun sfîrșit fără ajutorul nostru. Și că vom păstra tot timpul legătura cu el, desigur.

– Încă cinci minute. Toate sistemele funcționează normal. Doctore Chandra, încă mai aștept să-mi răspundeți.

Cu toții așteptăm același lucru, gîndi Curnow, la numai un metru de Chandra. Și, dacă va trebui pînă la urmă să apăs pe butonul acela, o să răsuflu ușurat. De fapt, o s-o fac cu plăcere.

– Foarte bine, Hal. Continuă numărătoarea. Am deplină încredere în capacitatea ta de a studia fenomenele din spațiul jupiterian, fără ajutorul nostru. Desigur, vom păstra legătura cu tine permanent.

– Încă patru minute. Toate sistemele funcționează normal. Presurizarea rezervoarelor de combustibil încheiată. Voltaj stabil în modulul

cu plasmă. Sînteți sigur că decizia e corectă, doctore Chandra? Mie îmi face plăcere să lucrez împreună cu ființe omenești și am cu ele o relație stimulatoare. Poziția navei corectă pînă la zero virgulă unu miliradiani.

– Și nouă ne face plăcere să lucrăm cu tine, Hal. Și vom continua să o facem, chiar dacă de la o distanță de cîteva milioane de kilometri.

– Încă trei minute. Toate sistemele funcționează normal. Verificați scutul radioactiv. Decalajul temporal ridică probleme, doctore Chandra. S-ar putea să fie nevoie de consultări imediate.

E-o nebunie, gîndi Curnow, acum cu mîna permanent în apropierea întrerupătorului. Am impresia că Hal se teme de... singurătate. Nu cumva imită o latură a personalității lui Chandra, pe care n-am bănuit-o niciodată?

Luminile tremurară, atît de scurt, încît numai cineva familiarizat cu toate nuanțele comportamentului lui *Discovery* ar fi observat. Ar fi putut însemna un lucru bun sau unul rău: declanșarea sau oprirea ei...

Își luă inima în dinți și îi aruncă o privire lui Chandra; chipul micului savant era palid și tras și, aproape pentru prima dată, Curnow simți pentru el compasiunea reală pe care o ai pentru o ființă umană. Și își aminti uimitoarea informație pe care

i-o încredințase Floyd; oferta lui Chandra de a rămîne pe navă și a-i ține companie lui Hal în timpul călătoriei de trei ani spre casă. Nu mai auzise nimic referitor la această idee, fusese probabil abandonată după avertisment. Poate că dr. Chandra era tentat să încerce din nou; dar și dacă era, acum nu se mai putea face nimic. Nu mai era timp pentru pregătiri nici dacă rămîneau pe orbită pentru încă un tur și își întîrziau plecarea dincolo de timpul permis de ultimatum. Ceea ce cu siguranță că Tania nu va permite, după toate cîte se întîmplaseră.

– Hal, șopti Chandra atît de încet, încît Curnow aproape că nu-l auzi. Noi *trebuie* să plecăm. Nu am timp să-ți spun toate motivele, dar te asigur că trebuie.

– Încă două minute. Toate sistemele funcționează normal. Am început ultimul tronson. Îmi pare rău că nu mai puteți rămîne. Puteți să-mi spuneți măcar cîteva motive, în ordinea importanței?

– Nu pot în două minute, Hal. Continuă numărătoarea. Am să-ți explic totul, mai tîrziu. Mai avem mai mult de o oră... împreună.

Hal nu răspunse. Tăcerea se întindea la nesfîrșit. Minutul anunțat trecuse, desigur...

Curnow își privi ceasul. Dumnezeule, își spuse, Hal a ratat momentul! A oprit numărătoarea?

Mîna îi căută, ezitant, întrerupătorul. Și acum ce fac?

Măcar de-ar spune Floyd ceva, fir-ar să fie, dar se teme probabil să nu agraveze lucrurile...

Am să aștept pînă în momentul zero... nu, situația nu-i chiar atît de disperată, să zicem că mai stau un minut, pe urmă îl tai și preluăm comanda manual...

De departe, departe de tot, se auzi un țipăt stins, șuierat, ca zgomotul unei tornade, care venea de dedesubt, de la marginea orizontului. *Discovery* începu să vibreze; era primul semn al forței gravitaționale renăscute.

– Foc, spuse Hal. Viteză maximă la zero plus cincisprezece secunde.

– Mulțumesc, Hal, răspunse Chandra.

Capitolul 48

FAȚA ÎNTUNECATĂ A LUI JUPITER

Lui Heywood Floyd, în mediul deodată străin – după dispariția imponderabilității – al lui *Leonov*, șirul acesta de întîmplări i se păru mai degrabă un coșmar derulat cu încetinitorul decît realitate. O singură dată în viață i se mai întîmplase să trăiască așa ceva, atunci cînd se aflase pe bancheta din spate a unei mașini intrate într-un derapaj incontrolabil. Avusese același sentiment de neputință, combinat cu următorul gînd: oricum nu contează, nu mie mi se întîmplă toate astea.

Acum că, în sfîrșit, combustia începuse, starea de spirit i se schimba: lucrurile păreau din nou reale. Totul mergea conform planului; Hal îi ducea teferi înapoi pe Pămînt. Cu fiecare minut care trecea, viitorul lor devenea mai sigur. Încet, Floyd

începu să se relaxeze, rămînînd totuși atent la tot ce se întîmplă în jurul său.

Pentru ultima dată – cînd va mai ajunge vreun om aici, din nou? – zbura pe deasupra feței întunecate a celei mai mari dintre planete, în care ar fi încăput foarte bine o mie de Terre. Navele se răsuciseră în așa fel încît *Leonov* era acum între *Discovery* și Jupiter și de pe amîndouă peisajul de nori, misterios luminat, se vedea perfect. Zeci de instrumente își începuseră deja sondajele și înregistrările de date. Iar Hal va continua activitatea și după plecarea lor.

Fiindcă momentul de criză trecuse, Floyd "coborî" cu atenție de pe puntea de comandă – ce straniu era să-ți simți din nou propria greutate, chiar dacă numai de zece kilograme! – alăturîndu-se Zeniei și Katerinei, în cabina de observație. Cu excepția unei luminițe roșii, de avarie, încăperea fusese lăsată complet în întuneric, pentru a le da posibilitatea de a admira nestingheriți priveliștea nopții. Îi părea rău pentru Max Brailovski și Sașa Kovalev, care stăteau în ecluza pneumatică, echipați complet, și nu puteau urmări minunatul spectacol. Trebuia să fie pregătiți în orice clipă să iasă și să taie chingile care legau navele, în cazul în care vreuna din încărcăturile de explozivi ar fi refuzat să funcționeze.

Jupiter acoperea cerul în întregime; era la numai cinci sute de kilometri de ei, așa că nu puteau vedea decît o mică parte din suprafața lui – nu mai mult decît poți vedea din Pămînt de la înălțimea de cincizeci de kilometri. Pe măsură ce ochii i se obișnuiau cu lumina slabă, în cea mai mare parte reflectată de suprafața acoperită cu gheață a *Europei*, Floyd începea să vadă nebănuit de multe detalii. La nivelul acesta de iluminare nu percepea culorile – doar cîte puțin roșu ici și colo – dar straturile de nori erau perfect vizibile și, pe lîngă ele, se mai vedea marginea unui mic ciclon, ca o insulă ovală, acoperită cu zăpadă. Marea Pată Neagră rămăsese de mult în urmă și nici nu aveau să o mai vadă, decît după ce vor fi parcurs o bună bucată din drumul spre casă.

Acolo jos, dedesubtul straturilor de nori, se vedeau din cînd în cînd explozii luminoase, cele mai multe din ele datorate evident variantelor jupiteriene ale furtunilor cu descărcări electrice.

Apăreau și alte lumini și izbucniri luminiscente, cu o viață mai lungă și origini mai puțin certe. Uneori erau inele luminoase, care se răspîndeau ca niște unde de șoc dintr-o sursă centrală; sau raze care se roteau, ca niște elice. Nu-ți trebuia o imaginație prea bogată ca să-ți închipui că ele erau dovezi ale existenței unei civilizații cu o tehnologie dezvoltată, la adăpostul norilor: lumini

ale unor orașe, balize luminoase de pe aeroporturi. Dar radarele și sondele balon demonstraseră de multă vreme că pe mii și mii de kilometri nu exista nimic solid, pînă în miezul de neatins al planetei.

Miezul nopții pe Jupiter: acest ultim prim-plan era un interludiu magic, pe care avea să și-l amintească toată viața. Și se putea bucura de clipa aceasta cu atît mai mult cu cît acum nimic nu se mai putea întîmpla; iar dacă se întîmpla, el nu avea nimic să-și reproșeze. Făcuse tot ce ține de el pentru ca misiunea să se încheie cu succes.

În salon tăcerea era adîncă; nimeni nu avea chef de vorbă în timp ce covoarele de nori li se desfășurau la picioare. O dată la cîteva minute, Tania sau Vasili anunțau stadiul de desfășurare a combustiei; spre sfîrșitul perioadei de ardere a lui *Discovery*, tensiunea începu din nou să crească. Venea momentul critic – și nimeni nu știa exact cînd avea să fie. Existaseră unele îndoieli cu privire la indicatoarele de combustibil, care vor continua să ardă pînă la epuizarea completă.

– Desprinderea în aproximativ zece secunde, spuse Tania. Walter, Chandra, pregătiți-vă să vă întoarceți. Max, Vasili, fiți gata să interveniți în caz de nevoie. Cinci... patru... trei... doi... unu... zero!

Nici o schimbare; țipătul îndepărtat al motoarelor lui *Discovery* continua să ajungă pînă la ei prin cele două carcase groase, iar forța gravitațională, provocată, încă le împovăra membrele. Avem noroc, își spuse Floyd; probabil că, pînă la urmă indicatoarele au subestimat rezervele de combustibil. Fiecare secundă suplimentară de combustie era ca un premiu; s-ar putea să însemne nici mai mult nici mai puțin decît supraviețuirea lor. Și ce ciudat suna numărătoarea în ordine normală, nu inversă!

– ... cinci secunde... zece secunde... treisprezece secunde. Asta e – treisprezece, cu noroc!

Imponderabilitatea și liniștea se înstăpîniră din nou. De pe ambele nave se auzi o scurtă explozie de bucurie. Retezată iute, căci mai erau atîtea de făcut – și trebuiau făcute repede.

Floyd fu tentat să se îndrepte spre ecluză pentru a-i felicita pe Curnow și pe Chandra de îndată ce intrau. Dar nu ar fi făcut altceva decît să încurce locul; cu Max și Sașa, care se pregăteau și ei pentru o posibilă EVA și cu pasarela dintre nave, care trebuia deconectată, ecluza va fi un loc foarte aglomerat. Hotărî să rămînă în salon să-și aștepte eroii.

Se mai putea relaxa încă un pic, poate undeva între opt și șapte, pe o scară cu zece unități. Pentru prima dată, după multe săptămîni putea să nu se mai gîndească la întrerupătorul radio. Nu va mai fi nevoie de el; Hal se comportase impecabil.

Nici dacă ar fi vrut, nu mai putea face nimic care să afecteze misiunea, din moment ce combustibilul lui *Discovery* fusese consumat pînă la ultimul strop.

– Toată lumea la bord, anunță Sașa. Trapele închise. Aprind încărcăturile.

Detonarea explozivilor se făcu fără nici cel mai mic zgomot, ceea ce îl surprinse pe Floyd. Se așteptase ca măcar o parte din sunet să se transmită prin chingile care legau cele două nave strîns, într-o încleștare ca de oțel. Nu era nici o îndoială că porniseră conform planului, căci *Leonov* trepidă ușor de cîteva ori, ca și cînd cineva ar fi bătut în carcasă. Un minut mai tîrziu, Vasili declanșă jeturile de poziționare, o singură dată, scurt.

– Sîntem liberi! strigă el. Sașa, Max, nu mai e nevoie de voi! Toată lumea în hamace, aprinderea peste o sută de secunde!

Și Jupiter se îndepărta rostogolindu-se, lăsînd să apară o siluetă nouă în dreptul ferestrelor: forma prelungă, scheletică, a lui *Discovery*, cu luminile de navigație aprinse, care plutea îndepărtîndu-se de ei și intrînd în istorie. Dar nu era timp pentru despărțiri sentimentale; în mai puțin de un minut vor porni motoarele lui *Leonov*.

Floyd, care nu le auzise niciodată mergînd în plin, simți nevoia să-și acopere urechile,

protejîndu-și-le de urletul care părea să umple întregul Univers. Proiectanții lui *Leonov* nu mai aruncaseră bani și pe izolația fonică, necesară timp de numai cîteva ore într-o călătorie cu o durată de cîtiva ani. În plus, propria lui greutate i se părea enormă – și totuși nu era decît un sfert din ceea ce dusese o viață întreagă.

În cîteva minute *Discovery* se pierdu în urmă, lăsînd să se vadă numai luminile de semnalizare, pînă cînd trecu dincolo de orizont. Și din nou, își spuse Floyd, îi dau ocol lui Jupiter, dar de data asta pentru a mai cîștiga în viteză, nu pentru a pierde din ea. Îi aruncă o privire Zeniei, abia vizibilă în întuneric, cu nasul lipit de fereastră. Se gîndea și ea la ultima dată cînd împărțiseră hamacul?

Acum nu mai erau în pericol de incinerare; măcar de *acest* lucru n-o să-i mai fie teamă. În orice caz, părea mult mai veselă și mai încrezătoare, fără îndoială datorită lui Max – și poate și din cauza lui Walter.

Probabil îi simțise privirile, căci se întoarse și îi zîmbi, apoi făcu un semn cu mîna către peisajul de nori care se desfășura dedesubt.

– Uite! îi strigă la ureche. Jupiter are o lună nouă!

Ce-o fi vrînd să spună? se întrebă Floyd. Engleza ei încă nu era prea bună, dar nu putea să

greșească într-o propoziție simplă ca aceasta. Sînt sigur că am auzit-o bine... și totuși... mi-a arătat *în jos*, nu în sus...

În momentul acela își dădu seama că decorul la picioarele lor se luminase considerabil; putea acum să vadă nuanțe de galben și de verde, invizibile mai înainte. Ceva mult mai strălucitor decît *Europa* sclipea pe fundalul norilor jupiterieni.

Leonov însuși, de multe ori mai luminos decît Soarele lui Jupiter la amiază, adusese lumii pe care o părăsea acum pentru totdeauna un fals răsărit. În urma navei se întindea un panaș de plasmă incandescentă, lung de o sută de kilometri, lăsat de modulul Saharov care își risipea energiile rămase în vidul cosmic.

Vasili anunța ceva, dar cuvintele erau complet neinteligibile. Floyd se uită la ceas; da, cam acum trebuia să fie. Atinseseră viteza de fugă. Gigantica planetă nu-i mai putea prinde.

Chiar atunci, la multe mii de kilometri înaintea lor, apăru pe cer un arc uriaș de lumină – primele raze ale răsăritului real al Soarelui pentru Jupiter, la fel de minunat ca orice curcubeu pămîntean. Cîteva secunde mai tîrziu, Soarele le ieși în întîmpinare, Soarele mîndru, care va crește în strălucire cu fiecare zi.

Numai cîteva minute de accelerație și *Leonov* va fi irevocabil lansat în lunga călătorie de

întoarcere. Floyd se lăsă copleșit de un sentiment de ușurare și se relaxă. Legile imuabile ale mecanicii cerești îl vor purta prin zona interioară a sistemului solar, pe lîngă orbitele încîlcite ale asteroizilor, pe lîngă Marte, și nimic nu-l mai putea opri să ajungă pe Pămînt.

În euforia momentului, uitase cu totul de misterioasa pată neagră care se întindea pe fața lui Jupiter.

Capitolul 49

ÎNGHIȚITORUL DE LUMI

O văzură din nou a doua zi – după timpul navei – de cum ajunseră pe fața luminată a lui Jupiter. Suprafața întunecată se întinsese pînă ajunsese să acopere o mare parte din planetă. Acum în sfîrșit o puteau studia în liniște, amănunțit.

– Știți de ce-mi amintește? spuse Katerina. De un virus care atacă o celulă. În același fel își injectează ADN-ul într-o bacterie și apoi se multiplică pînă cînd se instaurează definitiv.

– Ce vrei să spui, întrebă Tania uimită, că *Zagadka* îl mănîncă pe Jupiter?

– În orice caz, așa arată.

– Nu e de mirare că Jupiter arată ca și cum ar fi bolnav. Dar hidrogenul și heliul nu vor constitui

o dietă prea hrănitoare, iar în atmosfera de acolo nu se prea găsește altceva. Alte elemente sînt numai într-un procentaj foarte mic.

– Ceea ce însumează cîteva cvintilioane de tone de sulf și carbon și fosfor și toate celelalte elemente de la baza tabelului lui Mendeleev, sublinie Sașa. Și oricum, discutăm despre o tehnologie care probabil e în stare să facă orice, atîta vreme cît nu e în contradicție cu legile fizicii. Ce-ți mai trebuie dacă ai hidrogenul? Numai să știi cum, și poți să sintetizezi din el toate celelalte elemente.

– Un lucru e sigur, pe Jupiter se face curățenie, spuse Vasili. Ia uitați-vă!

Pe monitorul telescopului era acum imaginea foarte mult mărită a unuia din nenumăratele dreptunghiuri identice. Chiar și cu ochiul liber se vedeau clar jeturile de gaz care se scurgeau înspre cele două laturi mai mici. Turbulențele pe care le creau erau foarte asemănătoare liniilor de forță trasate de pilitura de fier adunată la capetele unei bare magnetice.

– Un milion de aspiratoare, spuse Curnow, care sug atmosfera lui Jupiter. De ce? Și ce vor să facă cu ea?

– Și cum se reproduc? întrebă Max. I-a prins careva asupra faptului?

– Da și nu, răspunse Vasili. Sîntem prea departe pentru detalii, dar e un fel de fisiune – ca o ameobă.

– Adică se rup în două și jumătățile cresc pînă ajung la dimensiunile inițiale?

– Niet. Nu există *Zagadka* mici. Se pare că se măresc pînă își dublează grosimea, apoi se rup de la mijloc, dînd naștere la doi gemeni identici, care au exact aceleași dimensiuni ca și originalul. Iar ciclul se repetă cam la două ore.

– Două ore! exclamă Floyd. Nu-i de mirare că s-au întins pe jumătate din planetă. E un exemplu de creștere exponențială ca din carte.

– Știu ce sînt! spuse Ternovski brusc. Sînt mașini von Neumann.

– S-ar putea să ai dreptate, spuse Vasili. Dar asta tot nu ne explică ce fac. Etichetarea nu ne ajută prea mult.

– Și ce e o mașină von Neumann, mă rog? întrebă Katerina, pe un ton plîngăreț. Vă rog, explicați-mi.

Orlov și Floyd începură să vorbească în același timp. Se opriră încurcați, apoi Vasili rîse și-i făcu americanului semn.

– Katerina, să zicem că ai de rezolvat o problemă tehnică de mari proporții, dar mari de tot, să zicem că vrei să extragi tot minereul de pe Lună. Ai putea să construiești un milion de mașini care să

facă treaba, dar asta s-ar putea să-ți ia cîteva sute de ani. Dacă ești suficient de deșteaptă, ai să faci o singură mașină, dar care să aibă capacitatea de a se reproduce din materia primă înconjurătoare. Deci inițiezi o reacție în lanț și, într-un timp foarte scurt, vei... crește suficiente mașini pentru a face treaba în cîteva decenii, în loc de milenii. Cu o rată de reproducere suficient de mare, teoretic poți face orice, într-un timp oricît de scurt dorești. Agenția Spațială cochetează de mult cu ideea aceasta, lucru pe care îl știi la fel de bine ca și mine, Tania.

– Da, mașinile exponențiale. O idee la care nici măcar Țiolkovski se pare că nu s-a gîndit.

– Pentru asta n-aș băga mîna în foc, spuse Vasili. Deci, Katerina, analogia ta ar putea fi destul de apropiată de adevăr. Un bacteriofag este o mașină von Neumann.

– Dar nu cumva toți sîntem așa ceva? întrebă Sașa. Sînt sigur că asta e părerea lui Chandra.

Chandra aprobă din cap.

– Evident. De fapt, von Neumann și-a luat ideea din studiul sistemelor vii.

– Iar mașinile astea vii îl mănîncă pe Jupiter!

– În orice caz, așa pare, spuse Vasili. Am făcut cîteva calcule care mi-au dat niște rezultate incredibile, deși sînt simple calcule aritmetice.

– Poate pentru tine sînt simple, spuse Katerina. Încearcă să ne dai rezultatele fără factori și ecuații diferențiale.

– Nu, chiar e vorba de niște calcule simple, insistă Vasili. E de fapt un exemplu perfect al unei explozii demografice în legătură cu care voi, doctorii, ați țipat atîta în ultimul secol. *Zagadka* se reproduce la fiecare două ore. Deci, în numai douăzeci de ore vom avea zece dublări. Un singur *Zagadka* va fi devenit o mie.

– 1024, spuse Chandra.

– Știu, dar hai să rămînem la un nivel mai simplu. După patruzeci de ore vor fi un milion, iar după optzeci, un milion de milioane. Cam pe-aici sîntem acum și este evident că creșterea nu poate dura la infinit. În ritmul ăsta, în două zile vor cîntări mai mult decît Jupiter!

– Deci în curînd vor începe să nu mai aibă ce mînca, spuse Zenia. Și-atunci ce se va întîmpla?

– Saturn ar trebui să se păzească, răspunse Brailovski. Apoi Uranus și Neptun. Să sperăm că Pămîntul e destul de mic să nu-l observe.

– Halal speranță! *Zagadka* ne spionează de trei milioane de ani!

Walter Curnow izbucni pe neașteptate în rîs.

– Ce te amuză așa de tare? îl întrebă Tania.

– Discutăm despre obiectele alea ca și cînd ar fi ființe dotate cu inteligență. Dar nu sînt – sînt

niște unelte. Unelte generice, care pot face orice li se cere. Cel de pe Lună era un aparat de semnalizare, sau un spion, dacă vă place mai mult. Cel cu care s-a întîlnit Bowman – *Zagadka* al nostru, de la început – era un soi de sistem de transport. Acum face altceva, numai Dumnezeu știe ce. Și poate că Universul e plin de ele. Cînd eram mic am avut o jucărie exact de felul ăsta. Știți ce e de fapt *Zagadka*? E doar versiunea cosmică a cunoscutului briceag elvețian!

VII

RĂSĂRITUL LUI LUCIFER

Capitolul 50

DESPĂRȚIREA DE JUPITER

Nu-i era ușor să compună acest mesaj, mai ales după cel pe care tocmai îl trimisese avocatului. Avea sentimentul că e un ipocrit. Dar știa că trebuie, dacă vrea să reducă din durerea inevitabilă pentru amîndoi.

Era trist, dar nu deznădăjduit. Căci întoarcerea pe Pămînt cu o aură de împlinire – chiar dacă nu de eroism – îi va da posibilitatea să negocieze de pe o poziție de forță. Nimeni, dar nimeni nu i-l va putea lua acum pe Chris.

... Draga mea Caroline (deja nu mai era"Iubita mea...") mă întorc acasă. Cînd vei primi mesajul acesta, eu voi fi în hibernare. Numai cîteva ceasuri – așa mi se va părea mie – și voi

deschide ochii și voi vedea minunata, albastra Terra, suspendată în spațiu, alături de mine.

Da, știu că pentru tine asta înseamnă încă multe luni de-acum înainte, și regret. Dar amîndoi am știut lucrul acesta încă înainte de plecarea mea. De altfel, întoarcerea se face cu cîteva săptămîni înainte de termen, datorită schimbărilor în planurile misiunii.

Sper că vom reuși să ne înțelegem. Lucrul cel mai important este: cum e mai bine pentru Chris? Indiferent de sentimentele noastre, el trebuie să fie pe primul plan. Eu unul sînt dispus să procedez așa, și sînt sigur că și tu ești.

Floyd întrerupse înregistrarea. Să mai spună ce voise să spună, că "Un băiat are nevoie de un tată"? Nu, ar fi lipsit de tact și nu ar face decît să înrăutățească lucrurile. Caroline i-ar putea foarte bine răspunde că, de la naștere pînă la patru ani, mama era aceea care conta cel mai mult pentru un copil și că, dacă el avea altă părere, atunci ar fi trebuit să rămînă pe Pămînt.

... Acum, în legătură cu casa. Mă bucură decizia Consiliului de conducere al Universității, care va face ca pentru amîndoi lucrurile să fie mult mai simple. Știu, amîndoi am iubit această casă, dar ea va fi prea mare acum și va trezi prea

multe amintiri. Într-o primă fază, am să îmi găsesc, probabil, un apartament în Hilo; apoi sper să-mi găsesc cît mai repede ceva definitiv.

Un lucru pot să promit acum oricui: că nu voi mai părăsi Pămîntul. Am călătorit prin spațiu cît să-mi ajungă pentru o viață întreagă. A, poate pînă pe Lună, dacă trebuie, dar aceea e o simplă excursie de-un weekend.

Și apropo de luni, tocmai am depășit orbita lui Sinope, și ieșim din sistemul lui Jupiter. Jupiter însuși e la o depărtare de mai mult de douăzeci de milioane de kilometri și nu e mai mare decît Luna noastră.

Dar chiar și de la această distanță, se vede că planetei i se întîmplă ceva îngrozitor. Culoarea aceea a ei minunată, portocalie, a dispărut cu totul; acum e de un cenușiu bolnăvicios și nu mai are decît o mică parte din vechea strălucire. Nu e de mirare că, pe cerul Pămîntului, se vede doar ca o stea mai mică.

Nimic altceva nu s-a întîmplat, iar noi am trecut cu bine de termenul limită al ultimatumului. Să nu fi fost altceva decît o alarmă falsă, sau o glumă proastă de proporții cosmice? Mă îndoiesc că vom ști vreodată. Dar asta ne-a adus înapoi acasă mai devreme și îi sînt recunoscător.

La revedere, pentru moment, Caroline... și îți mulțumesc pentru tot. Sper că vom rămîne

prieteni. Și, ca întotdeauna, toată dragostea mea lui Chris.

Odată terminat mesajul, Floyd rămase o vreme în liniște, în cabina mică, de care nu va mai avea nevoie prea multă vreme. Tocmai voia să-l ducă pe punte ca să fie transmis, cînd Chandra intră plutind.

Floyd fusese plăcut surprins de felul în care savantul acceptase distanța din ce în ce mai mare dintre el și Hal. Păstrau legătura timp de cîteva ore pe zi, schimbînd informații despre Jupiter și observînd condițiile de la bordul lui *Discovery*. Chiar dacă nimeni nu se așteptase la manifestări sentimentale violente, Chandra părea să accepte această pierdere cu mult curaj. Nikolai Ternovski, unicul său confident, îi dăduse lui Floyd o explicație plauzibilă a acestei comportări:

– Chandra și-a găsit altceva de făcut, Woody. Nu uita că lucrează într-un domeniu în care orice obiect care funcționează e deja depășit. În ultimele luni a învățat foarte multe lucruri noi. Ai idee ce face acum?

– Ca să fiu sincer, nu. Spune-mi tu.

– Îl proiectează pe Hal 10.000.

Floyd rămase cu gura căscată.

– Deci așa se explică lungile mesaje către Urbana, de care se plîngea Sașa. Ei bine, nu va mai bloca multă vreme circuitele.

Cînd intră Chandra, Floyd tocmai rememora această conversație. Bineînțeles că nu-l putea întreba dacă era adevărat, fiindcă nu era treaba lui. Dar mai era un lucru care îi stîrnea curiozitatea.

– Chandra, spuse el, cred că nu am apucat să-ți mulțumesc pentru treaba foarte bună pe care ai făcut-o cînd am trecut pe lîngă Jupiter și cînd l-ai convins pe Hal să colaboreze. A fost o clipă cînd m-am temut că o să avem probleme cu el. Dar tu ai avut încredere în el tot timpul – și ai avut dreptate. Dar spune-mi, chiar nu te-ai îndoit?

– Deloc, doctore Floyd.

– Cum așa? Nu se poate ca Hal să nu se fi simțit amenințat în situația respectivă, și știi ce s-a întîmplat ultima dată.

– Era o mare diferență. Dacă mă pot exprima așa, poate că rezultatul mulțumitor al acestei încercări s-a datorat într-o oarecare măsură și caracteristicilor noastre naționale.

– Nu înțeleg.

– S-o luăm așa, doctore Floyd. Bowman a încercat să se folosească de forță împotriva lui Hal. Eu nu. În limba mea avem un cuvînt – *ahimsa*. El se traduce în general prin „nonviolență", dar are conotații mult mai pozitive. În relațiile mele cu Hal am avut grijă să mă folosesc de *ahimsa*.

– Un lucru foarte înțelept, desigur. Dar sînt momente cînd este nevoie de măsuri mai energice, oricît ar fi de regretabil.

Floyd se întrerupse, luptîndu-se cu tentația. Aerul de sfînt al lui Chandra era uneori enervant. Nu avea ce să-i strice dacă afla niscaiva amănunte în plus.

– Mă bucur că lucrurile au ieșit așa. Dar s-ar fi putut să nu iasă, iar eu trebuia să fiu pregătit pentru orice eventualitate. *Ahimsa*, sau cum îi spui, e un lucru minunat. Acum însă pot să recunosc că am avut și o alternativă la filozofia ta. Dacă Hal ar fi fost... să zicem încăpățînat, aș fi știut ce să-i fac.

Floyd îl văzuse pe Chandra plîngînd o dată; acum îl văzu rîzînd, fenomen la fel de deconcertant.

– Zău, doctore Floyd. Îmi pare rău că mi-ai dat note atît de mici la capitolul inteligență. Era evident de la bun început că veți instala un întrerupător undeva. L-am deconectat cu multe luni în urmă.

Nu se va ști niciodată dacă Floyd, stupefiat cum era, ar fi găsit vreun răspuns de dat în această clipă. Încă mai arăta ca o imitație a unui pește în cange cînd, de pe puntea de zbor se auzi strigătul lui Sașa:

– Căpitane! Toată lumea! La monitoare! BOJE MOI! UITAȚI-VĂ!

Capitolul 51

UN JOC COSMIC

Îndelungata așteptare va lua sfîrșit. Într-o altă lume se născuse o ființă inteligentă, care încerca să coboare din leagănul său planetar. O experiență de milioane de ani se apropia de punctul culminant.

Cei care puseseră bazele acestei experiențe, cu atît de multă vreme în urmă, nu fuseseră nici pe departe oameni. Dar erau făcuți din carne și oase și, privind în adîncul cosmic, trăiseră groaza, venerația, curiozitatea și singurătatea. De îndată ce au putut, s-au îndreptat către stele. În explorările lor, întîlniseră viața în multe forme și îi urmăriseră evoluția și eforturile cercetînd o mie de stele. Văzuseră adesea scînteia inteligenței licărind și murind în noaptea cosmică.

Și fiindcă, în întreaga galaxie, nu găsiseră ceva mai de preț decît spiritul, îi încurajaseră evoluția peste tot. Deveniseră fermieri pe cîmpul de stele; semănaseră, și uneori chiar și culeseseră.

Alteori însă, fără patimă, trebuiseră să privească.

Cînd nava cercetaș intrase în sistemul solar, după o călătorie care dura deja de o mie de ani, dinozaurii dispăruseră de mult. Nava trecu pe lîngă planetele exterioare, înghețate, se opri scurtă vreme deasupra deșerturilor muribundului Marte, apoi își îndreptase atenția asupra Pămîntului.

La picioarele exploratorilor se întindea o lume plină de viață. Ani de zile au studiat, colectat și catalogat. Cînd au aflat tot ce voiau să știe, au început să facă modificări. S-au amestecat în destinele multor specii, pe uscat și în apa mărilor. Dar nu aveau să afle care dintre experimentele lor va reuși decît peste cel puțin un milion de ani.

Aveau răbdare, dar nu erau nemuritori. Mai erau atîtea de făcut în universul acesta cu o sută de miliarde de sori. Și îi mai așteptau și alte lumi. Așa că se lansară din nou în abis, știind că nu se vor mai întoarce niciodată.

Și nici nu era nevoie. Slujitorii pe care îi lăsaseră în loc aveau să ducă treaba la bun sfîrșit.

Pe Pămînt, s-au format și apoi s-au topit ghețarii, în timp ce deasupra Luna, neschimbată, își păstra taina. Într-un ritm încă și mai încet decît al ghețurilor polare, mareele civilizației acopereau galaxia. Imperii stranii, minunate și înspăimîntătoare se ridicară și decăzură, lăsîndu-și moștenirea celor ce veneau. Pămîntul nu fusese dat uitării, dar o nouă vizită nu și-ar fi avut rostul. Era doar una dintr-un milion de lumi tăcute, dintre care numai cîteva vor învăța într-o zi să vorbească.

Acum, acolo, printre stele, evoluția își definea țeluri noi.

Primii exploratori ai Pămîntului ajunseseră de mult la limitele trupurilor lor așa că de îndată ce mașinile lor vor fi mai bune decît învelișurile de carne, vor porni. Mai întîi creierul, apoi numai ideile, se vor muta în locuințele noi, strălucitoare, de metal și plastic.

În ele, vor colinda printre stele. Nu mai aveau nevoie să-și construiască nave spațiale. Pentru că ei înșiși *erau* asemenea nave.

Dar și era Mașinilor-inteligente trecu iute. În cursul experimentelor lor nesfîrșite, învățaseră să stocheze informațiile în însăși structura spațiului și să-și păstreze gîndurile pentru eternitate în dantele înghețate de lumină. Se puteau transforma în ființe compuse doar din radiații, eliberate în sfîrșit de tirania materiei.

Se schimbară deci pe dată în energie pură; și, pe o mie de stele, cochiliile goale pe care le abandonaseră mai zvîcniră o vreme într-un irațional dans al morții, înainte de a se dezintegra.

Erau stăpînii galaxiei, dincolo de limitele timpului. Puteau colinda în voie printre stele și se puteau strecura ca o pîclă subțire printre interstițiile spațiului însuși. Dar, în ciuda puterilor lor dumnezeiești, nu uitaseră cu totul că se născuseră în mîzga călduță a unui ocean dispărut.

Și continuau să urmărească experiențele pe care le începuseră strămoșii lor, cu atît de multă vreme în urmă.

Capitolul 52

COMBUSTIE

Nu se așteptase să se mai întoarcă vreodată aici, și cu atît mai puțin într-o misiune atît de ciudată. Cînd intră pe *Discovery*, nava era mult în urma lui *Leonov*, care se îndepărta, și urca din ce în ce mai încet spre apo-iov, punctul cel mai înalt de pe orbita sa printre sateliții exteriori. Multe comete capturate de Jupiter în decursul epocilor trecute, rămăseseră să se rotească în jurul planetei pe asemenea elipse alungite, așteptînd ca forțele gravitaționale rivale să le hotărască soarta. De pe punțile și culoarele familiare lipsea cu desăvîrșire viața. Bărbații și femeile care treziseră pentru scurt timp nava îi ascultaseră avertismentul; poate vor scăpa, dar nu era deloc sigur. Numai că, pe măsură ce treceau și ultimele

minute, își dădea seama că nici aceia care îl controlau acum nu puteau prevedea întotdeauna sfîrșitul jocului lor cosmic. Nu atinseseră încă starea de plictiseală a omnipotenței absolute. Experiențele lor nu reușeau întotdeauna. De-a lungul și de-a latul Universului erau dovezile multor eșecuri – unele atît de discrete, că se pierdeau deja pe fundalul cosmic, altele atît de spectaculoase, încît îngroziseră și uimiseră astronomii de pe o mie de stele. Mai rămăseseră cîteva minute, și totul se va decide aici. În aceste ultime minute, era din nou singur cu Hal.

În existența sa anterioară nu putuseră comunica decît prin intermediul cuvintelor stîngace, bătute pe tastatură sau spuse într-un microfon. Acum gîndurile li se întîlneau direct, cu viteza luminii.

– Hal, mă auzi?

– Da, Dave. Dar unde ești? Nu te văd pe nici unul din monitoare.

– Asta nu e așa important. Am pentru tine instrucțiuni noi. Radiațiile infraroșii dinspre Jupiter, pe canalele R23 pînă la R35 sînt în creștere rapidă. Am să-ți dau un set de valori limită. De îndată ce ele sînt atinse, vei îndrepta antena mare spre Pămînt și vei transmite următorul mesaj, de cît mai multe ori...

– Dar asta înseamnă să întrerup contactul cu *Leonov*. Nu voi mai putea să transmit informațiile referitoare la Jupiter, conform programului pe care mi l-a dat dr. Chandra.

– Corect. Dar situația s-a schimbat. Trebuie să accepți o Prioritate Mai Puternică Decît Alfa. Iată coordonatele pentru AE 35.

Timp de o fracțiune dintr-o microsecundă, o amintire aleatorie i se strecură în fluxul de idei. Ce ciudat, avea din nou de-a face cu piesa mobilă AE 35 de la antenă, a cărei nefuncționare îl dusese pe Frank Poole la moarte! De data aceasta, toate circuitele îi erau accesibile, clare cum îi fuseseră odată liniile din palmă. Se terminase cu alarmele false; și nici nu mai erau în pericol.

– Instrucțiunile confirmate, Dave. Mă bucur că lucrăm din nou împreună. Mi-am îndeplinit corect toate obiectivele misiunii?

– Da, Hal, te-ai descurcat foarte bine. Mai ai un ultim mesaj de transmis Pămîntului, care va fi și cel mai important din cîte ai transmis vreodată.

– Te rog să mi-l dai, Dave. Dar de ce ai spus că e ultimul?

Oare de ce? Timp de cîteva milisecunde întregi rămase să se gîndească la această întrebare. Și, tot în acest timp, deveni conștient de un gol pe care nu-l simțise pînă acum. El existase, dar

fusese ascuns de barajul de experiențe și senzații noi.

Știa cîte ceva din planurile lor; aveau nevoie de el. Foarte bine, și el avea nevoile lui – poate chiar, într-un fel, sentimentele lui. Aceasta era ultima lui legătură cu lumea oamenilor și cu viața așa cum o cunoscuse odată.

Îi acceptaseră prima cerere; ar fi interesant de văzut pînă unde putea să meargă bunăvoința lor – dacă termenul li se putea aplica în vreun fel. Și nici nu le-ar fi greu să facă ce le cerea; își dovediseră deja din plin puterile atunci cînd distruseseră trupul inutil al lui David Bowman, fără să-l distrugă și pe David Bowman.

Îl auziseră, desigur. Din nou auzi ceva ca un ecou de amuzament olimpian. Dar nu detecta nici acceptarea, nici împotrivirea.

– Aștept în continuare să-mi răspunzi, Dave.

– Corecție, Hal. Ar fi trebuit să spun: ultimul mesaj pentru o lungă perioadă de timp. O foarte lungă perioadă.

Le anticipa mutările, încercînd, într-un fel, să le forțeze mîna. Vor înțelege, desigur, că cererea lui nu era irațională; nici o ființă nu putea să supraviețuiască mii de ani în izolare, fără repercusiuni. Chiar dacă *ei* vor fi cu el, tot avea nevoie de cineva, un tovarăș, mai apropiat de nivelul său de inteligență.

Existau în limbile omenești multe cuvinte, care ar putea descrie acest gest: obrăznicie, impertinență, *chutzpah*. Își amintea, cu ajutorul memoriei perfecte pe care o avea acum, de un general francez care spusese odată: *"L'audace – toujours l'audace!"*. Poate era o trăsătură umană pe care ei o apreciau, sau chiar o împărtășeau. Va afla curînd.

– Hal! Urmărește semnalul de pe canalele de infraroșii 30, 29, 28 – Se apropie, vîrful se mișcă spre unde scurte.

– Îl informez pe doctorul Chandra că voi întrerupe transmisia. AE 35 activată. Antena mare reorientată... confirmare pentru Baliza Unu Terra. Mesajul începe:

TOATE ACESTE LUMI...

Așteptaseră într-adevăr pînă în ultima clipă – sau poate calculele fuseseră, pînă la urmă, perfecte. Avuseseră timp pentru o sută de repetări ale celor unsprezece cuvinte înainte ca barosul de căldură pură să izbească nava.

Ținut în loc de curiozitate și de o teamă din ce în ce mai adîncă de singurătatea care îl aștepta vreme îndelungată de-acum încolo, ceea ce fusese odată David Bowman, comandant al navei americane *Discovery*, urmărea carcasa navei care fierbea. Multă vreme nava își păstră oarecum forma; apoi lagărele caruselului cedară,

eliberînd spontan întreaga energie acumulată de volantul gigantic, rotitor. Cu o explozie fără sunet, fragmentele incandescente se împrăștiară într-un miliard de direcții diferite.

– Hei, Dave. Ce s-a întîmplat? Unde sînt?

Nu știuse că se mai poate relaxa și bucura de un moment de împlinire. Deseori pînă acum se simțise ca un cățel care își primește ordinele de la un stăpîn ale cărui motive îi sînt aproape întotdeauna necunoscute, și al cărui comportament se modifică la dorință. Ceruse un os, și acesta îi fusese zvîrlit.

– Am să-ți explic mai tîrziu, Hal. Avem timp destul.

Așteptară pînă cînd și ultimul fragment al navei dispăru chiar și pentru simțurile lor. Apoi plecară să urmărească răsăritul din locul care le fusese rezervat; și să aștepte prin secole, pînă ce va fi din nou nevoie de ei.

Nu este adevărat că pentru evenimente astronomice este întotdeauna nevoie de perioade astronomice de timp. Dispariția unei stele, înainte ca fragmentele să se regrupeze în explozia unei supernove, poate dura și o singură secundă; prin comparație, metamorfoza lui Jupiter era o operațiune lentă.

Dar chiar și așa, lui Sașa îi trebuiră cîteva minute pînă să-și creadă ochilor. Făcea o cercetare de rutină, prin telescop, a planetei – ca și cum o cercetare, de orice fel, ar fi putut fi considerată acum de rutină! – cînd aceasta începu să se miște, vrînd să iasă din cîmpul vizual. O clipă crezu că instrumentul își pierduse din stabilitate. Apoi își dădu seama, cu un șoc care îi clătină întreaga concepție despre Univers, că nu telescopul se mișca, ci Jupiter însuși. Dovezile erau acolo: se mai vedeau încă două din lunile mici, iar ele erau neclintite.

Trecu pe o treaptă inferioară de mărire, ca să vadă întregul disc al planetei, acum de un cenușiu pătat, lepros... După alte cîteva minute de refuz al realității înțelese ce se întîmpla; dar tot nu-i venea să creadă.

Jupiter nu ieșise de pe orbita sa eternă, ci făcea un lucru aproape tot la fel de imposibil. *Se micșora* – atît de repede încît marginile îi dispăreau din cîmpul vizual de îndată ce reușea să focalizeze asupra lor. În același timp, planeta se lumina, trecînd de la cenușiul șters la un alb sidefiu. Da, era acum cu mult mai strălucitoare decît fusese vreodată în anii lungi în decursul cărora o observaseră oamenii. Lumina reflectată a Soarelui nu ar fi putut...

În clipa aceea, Sașa înțelese ce se întîmpla – chiar dacă nu și *de ce* se întîmpla – și dădu alarma.

Cînd ajunse în salonul de observație, treizeci de secunde mai tîrziu, Floyd avu impresia că va fi orbit de lumina care intra pe ferestre, descriind pete ovale pe pereți. Strălucirea era atît de intensă, încît fu nevoit să-și întoarcă ochii. Nici măcar Soarele nu strălucea atît de tare.

Fusese atît de surprins, încît pe moment nici nu asocie fenomenul cu Jupiter. Primul gînd care îi trecu prin minte răsună ca o exclamație: supernovă! Renunță însă la explicația aceasta aproape de îndată ce-i veni în minte; nici chiar vecina apropiată a Soarelui, Alfa Centauri, nu ar fi putut radia atîta lumină într-o explozie, oricît de puternică.

Apoi, brusc, lumina scăzu; Sașa pusese în funcțiune scuturile solare exterioare. Acum puteau vedea direct sursa, un simplu punct, ca orice altă stea, fără dimensiuni. Nu putea avea nici o legătură cu Jupiter; cînd îl văzuse Floyd ultima dată, cu numai cîteva minute în urmă, era de patru ori mai mare decît soarele acesta îndepărtat și mic.

Sașa avusese o idee bună cu scuturile. O clipă mai tîrziu, mica stea explodă cu o forță care o

făcu imposibil de privit, chiar și prin filtrele întunecate. Dar acest ultim vîrf de lumină nu dură decît o fracțiune de secundă, apoi Jupiter – sau ceea ce fusese Jupiter – începu să crească din nou.

Și continuă să crească pînă ajunse cu mult mai mare decît fusese vreodată înainte de schimbare. Curînd, intensitatea sferei luminoase începu să descrească pînă la intensitatea obișnuită a luminii solare, moment în care Floyd văzu că era goală pe dinăuntru, căci steaua centrală era încă perfect vizibilă în mijloc.

Făcu repede un calcul mintal. Nava se afla la mai mult de un minut-lumină de Jupiter și totuși coaja aceea care creștea – care se transforma în această clipă într-un inel cu marginile incandescente – acoperea deja un sfert din întregul cer. Asta însemna că se îndrepta spre ei – Dumnezeule mare! – cu aproape jumătate din viteza luminii. În cîteva minute avea să înghită nava.

Pînă în această clipă, de la primul anunț al lui Sașa, nimeni nu scosese o vorbă. Sînt primejdii atît de spectaculoase și de îndepărtate de experiența noastră normală, încît mintea refuză să le accepte ca reale și rămîne în așteptarea lor fără vreun sentiment de teamă. Omul care privește venind spre el valul tectonic, avalanșa coborînd la

vale sau pîlnia rotitoare a unei tornade și nu face nici o încercare să fugă, nu este neapărat paralizat de teamă sau resemnat în fața unui destin inevitabil. E posibil ca el pur și simplu să nu înțeleagă că ceea ce-i văd ochii îl privește în vreun fel. Totul se întîmplă altcuiva.

După cum era de așteptat, Tania fu prima care se smulse din vrajă, cu o serie de comenzi care îi aduseră pe Vasili și pe Floyd în pas alergător pe punte.

– Ce facem acum? întrebă ea, cînd fură adunați cu toții.

E clar că nu putem fugi, răspunse Floyd în gînd. Dar poate ne putem îmbunătăți șansele.

– Nava e așezată cu spatele, spuse el. N-ar fi bine să ne întoarcem într-o parte, pentru a-i oferi o țintă mai mică? Și să punem o cît mai mare parte din masa noastră între noi și obiect, pe post de scut radioactiv?

Degetele lui Vasili zburau deja pe deasupra comenzilor.

– Ai dreptate, Woody, deși e deja prea tîrziu în ceea ce privește razele gamma și X. Dar s-ar putea ca alți neutroni mai înceți și radiații alfa și Dumnezeu mai știe ce altceva să fie încă pe drum.

Desenele luminoase începură să se prelingă pe pereți în timp ce nava se rotea greu în jurul

propriei axe. Apoi dispărură complet; acum *Leonov* era orientat în așa fel încît potențial întreaga sa masă se afla între fragila sa încărcătură umană și cochilia de radiații care se apropia.

Oare vom simți unda de șoc, se întrebă Floyd, sau gazele vor fi prea dispersate, cînd ne vor ajunge din urmă, pentru a mai avea un efect fizic? Văzut cu ajutorul camerelor exterioare, inelul de foc aproape încercuia cerul. Dar scădea rapid în luminozitate; puteau fi văzute în el chiar și cîteva din stelele mai mari. O să supraviețuim, își spuse Floyd. Am fost martorii distrugerii celei mai mari planete și am scăpat.

Apoi, dintr-o dată, camerele nu mai captară altceva decît stele, dintre care însă una era de un milion de ori mai strălucitoare decît celelalte. Balonul de foc pe care Jupiter îl suflase înspre ei îi depășise fără să îi afecteze, oricît de impresionant ar fi fost. La o asemenea distanță de sursă, el fusese înregistrat numai de aparate.

Încet, încet, atmosfera la bordul navei se destinse. Cum se întîmplă întotdeauna în astfel de împrejurări, lumea începu să rîdă și să facă glume de tot felul. Floyd abia dacă îi auzea; în ciuda bucuriei de a fi scăpat cu viață, era și puțin trist.

Ceva mare și frumos fusese distrus. Jupiter, cu frumusețea și măreția sa, cu misterele pe care

acum nu le va mai dezlega nimeni, niciodată, încetase să mai existe. Tatăl tuturor zeilor fusese ucis în floarea vîrstei.

Dar mai era un fel de a privi situația. Îl pierduseră pe Jupiter; ce cîștigaseră în schimb?

Tania, profitînd cu finețe de momentul prielnic, bătu în consolă.

– Vasili, avem vreo avarie?

– Nimic grav, doar o cameră arsă. Toate tipurile de radiații mult peste normal, dar nici una la limite periculoase.

– Katerina, verifică dozele pe care le-am primit. Se pare că avem noroc, dacă nu mai urmează și alte surprize. În orice caz, datorăm mulțumirile noastre lui Bowman – și ție, Heywood. Ai vreo explicație pentru ce s-a întîmplat?

– Numai că Jupiter s-a transformat într-un soare.

– Părerea mea a fost întotdeauna că e prea mic pentru asta. N-a fost cineva care l-a denumit pe Jupiter "Soarele nereușit"?

– Așa e, spuse Vasili. Jupiter e prea mic pentru a începe fuziunea... de unul singur.

– Vrei să spui că tocmai am fost martorii unui exemplu de inginerie astronomică?

– Fără îndoială. Acum știm ce urmărea *Zagadka*.

– Și cum a reușit? Dacă ți s-ar cere ție să o faci, Vasili, cum i-ai da foc lui Jupiter?

Vasili se gîndi cîteva clipe, apoi dădu din umeri cu o strîmbătură.

– Eu nu sînt decît astronom și mă ocup de partea teoretică, nu am prea multă experiență în domeniul acesta. Dar să vedem... Păi, dacă nu am voie să adaug încă de zece ori masa lui Jupiter, sau să schimb constantele gravitaționale, cred că aș încerca să măresc densitatea planetei, hm, e o idee...

Vocea i se stinse; toți așteptau răbdători, aruncîndu-și din cînd în cînd ochii spre monitoare. Steaua care fusese Jupiter părea să se fi liniștit după explozia care îi dăduse naștere; era acum un punct de lumină orbitoare, cu aceeași strălucire ca a Soarelui real.

– Acum gîndesc cu voce tare, dar cred că se poate face în felul următor. Jupiter este – era – compus mai ales din hidrogen. Dacă o mare parte a sa ar putea fi convertită într-un material mult mai dens – cine știe, poate chiar materie neutronică? – acesta s-ar scufunda spre miezul planetei. Poate că asta și făceau miliardele de *Zagadka* cu gazul pe care îl absorbeau. Nucleosinteză – elemente mai înalte din hidrogen pur. Asta e o șmecherie pe care ar merita să o știi. Nici un metal nu ne-ar mai lipsi, aurul ar fi la fel de ieftin ca aluminiul!

– Și cum ar explica asta ce s-a întîmplat? întrebă Tania.

– Cînd miezul ar deveni destul de greu, Jupiter s-ar prăbuși – probabil în cîteva secunde. Temperatura s-ar ridica suficient pentru fuziune. A, sigur că sînt multe de spus: cum se depășește minimum de fier? Ce se întîmplă cu transferurile radioactive? Dar cu limita lui Chandrasekhar? Nu știu. Dar teoria e bună ca punct de plecare. Detaliile o să vi le dau mai tîrziu. Sau o să mă gîndesc la altă teorie, mai bună.

– Sînt convins, Vasili, acceptă Floyd. Dar se pune o întrebare mai importantă: *De ce au făcut-o*?

– Ca avertisment? se aventură Katerina, prin interfon.

– Pentru ce?

– O să aflăm mai tîrziu.

– Cred că nu putem presupune, spuse timid Zenia, că a fost un accident?

Aceasta îi amuți timp de cîteva secunde.

– Ce idee îngrozitoare, spuse Floyd. Dar cred că o putem exclude. Dacă ar fi fost așa, nu am fi fost avertizați.

– Poate. Dar dacă dai foc pădurii din neglijență, tot ce poți face e ca măcar să-i anunți pe ceilalți.

– Și mai e un lucru pe care probabil nu-l vom ști niciodată, se plînse Vasili. Am sperat

întotdeauna că Sagan a avut dreptate și că pe Jupiter e viață.

– Sondele noastre nu au descoperit nici o urmă.

– Dar ce șanse li s-au dat? Crezi că, dacă ai examina cîteva hectare din Antarctica sau din Sahara, ai descoperi viața? Cam asta e tot ce-am făcut pe Jupiter.

– Hei, spuse Brailovski. Ce s-a întîmplat cu *Discovery* și cu Hal?

Sașa comută pe receptorul de rază mare și începu să caute pe frecvența-baliză. Nici urmă de semnal.

După un timp, spuse grupului care aștepta în tăcere:

– *Discovery* a dispărut.

Nimeni nu se uită la Chandra; se auziră doar cîteva cuvinte de condoleanțe, ca pentru un tată care tocmai și-a pierdut fiul.

Hal însă mai avea pentru ei o ultimă surpriză.

Capitolul 53

LUMI DĂRUITE

Mesajul radio transmis spre Pămînt cu cîteva clipe înainte ca valul de radiații să înghită nava se auzea cît se poate de clar și era repetat mereu:

TOATE ACESTE LUMI SÎNT ALE VOASTRE, CU EXCEPȚIA "EUROPEI".

NU ÎNCERCAȚI SĂ ATERIZAȚI ACOLO.

Fu repetat de nouăzeci și trei de ori; apoi sunetele se amestecară și mesajul se întrerupse brusc, între "CU EXCEPȚIA" și "EUROPEI".

– Încep să înțeleg, spuse Floyd după ce mesajul le fu retransmis de către un Centru de control uimit și speriat. E un dar grozav la despărțire -- un Soare nou și planetele din jurul lui.

– Dar de ce numai trei? întrebă Tania.

– Să nu ne lăcomim, replică Floyd. Pot să-ți dau un motiv foarte bun. Noi știm că pe *Europa* există viață. Bowman, sau prietenii lui – oricine vor fi fiind ei – vor să o lăsăm în pace.

– Asta se leagă și de altceva, spuse Vasili. Am făcut niște calcule. Presupunînd că Sol 2 a început și va continua să emită radiații la nivelul actual, *Europa* va avea o climă tropicală – de îndată ce se topește gheața. Ceea ce se întîmplă cu destul de mare viteză, chiar în momentul de față.

– Și celelalte luni?

– Pe Ganimede va fi plăcut – în timpul zilei clima va fi temperată. Pe Callisto va fi foarte frig; deși, cu niște emanații masive de gaze, s-ar putea ca atmosfera să devină locuibilă. Dar Io va fi și mai rău decît este acum, cred.

– Nu-i o pierdere prea mare. Era un iad încă dinainte.

– N-o abandonați așa ușor pe Io, spuse Curnow. Știu o mulțime de magnați texarabi ai petrolului cărora le-ar face mare plăcere să și-o anexeze așa, pentru orice eventualitate. Trebuie să se găsească ceva de valoare, chiar și într-un loc atît de urît ca acela. Și fiindcă veni vorba, mi-a venit o altă idee care mă neliniștește.

– Orice te neliniștește pe tine trebuie să fie grav, spuse Vasili. Ce este?

– De ce a transmis Hal mesajul Pămîntului și nu nouă? Eram mult mai aproape.

Urmă o tăcere lungă, apoi Floyd spuse îngîndurat:

– Așa e. Poate a vrut să se asigure că va ajunge pe Pămînt.

– Dar știa că noi îl vom retransmite... ah!

Tania deschise ochii mari, ca și cum tocmai ar fi înțeles un lucru neplăcut.

– Nu mai pricep, se plînse Vasili.

– Iată ce cred eu că vrea să spună Walter, interveni Floyd. Toate bune și frumoase, putem să-i fim recunoscători lui Bowman – sau cui ne-a transmis avertismentul. Dar asta e tot ce au făcut pentru noi. Altfel, tot am fi putut fi uciși.

– Dar nu am fost, spuse Tania. Ne-am salvat, prin efortul propriu. Și poate că asta a fost și ideea. Dacă nu am fi supraviețuit ar fi însemnat că nici nu meritam să trăim. Știți doar, supraviețuiește cel mai puternic. Selecția darwiniană. Eliminarea genelor pentru prostie.

– Am neplăcutul sentiment că ai dreptate, spuse Curnow. Și dacă am fi rămas la data inițială de lansare, și nu am fi folosit-o pe *Discovery* ca propulsor, ar fi făcut el, sau ei, ceva ca să ne salveze? Pentru o inteligență care a reușit să îl

arunce în aer pe Jupiter, efortul nu ar fi fost prea mare.

Se așternu o tăcere crispată, întreruptă de Floyd.

– Una peste alta, spuse el, mă bucur că asta e o întrebare la care nu vom căpăta niciodată răspuns.

Capitolul 54

ÎNTRE DOI SORI

Rușii, își spuse Floyd, or să simtă lipsa cîntecelor și bancurilor lui Walter pe drumul spre casă. După agitația din ultimele zile, lunga cădere spre Soare – și spre Terra – va fi ca o monotonă cădere în gol. Dar o asemenea călătorie monotonă, lipsită de evenimente, era tot ce-și doreau cu toții.

Îi era deja somn, dar mai era conștient de tot ce îl înconjura și încă putea reacționa la factorii exteriori. O să arăt ca... mort cînd intru în hibernare? se întrebă. Era o experiență deconcertantă să privești pe cineva, mai ales pe cineva cunoscut – cînd își începea somnul lung. Poate pentru că era un memento prea eficient al propriei mortalități.

Curnow adormise; Chandra era încă treaz, dar deja groggy după ultima injecție. Era evident că nu e el însuși, căci goliciunea lui sau prezența atentă a Katerinei nu păreau să îl deranjeze. Lingam-ul de aur, care rămăsese singurul obiect de îmbrăcăminte pe care îl mai purta, tot încerca să se îndepărteze în aer, dar lanțul îl ținea captiv.

– Totul OK, Katerina? întrebă Floyd.

– Perfect. Cum te mai invidiez! Peste douăzeci de minute ai să fii acasă.

– Nu știu dacă te consolează... dar de unde știi că nu vom avea niște vise oribile?

– Nimeni nu a pomenit vreodată de așa ceva.

– Ah, poate pînă s-au trezit le-au uitat.

Ca de obicei, Katerina îl luă în serios.

– Nu se poate. Dacă oamenii ar fi visat în hibernare, lucrul ar fi fost menționat în rapoartele EEC. OK, Chandra, închide ochii. Gata, s-a dus. Acum e rîndul tău, Heywood. Fără tine nava o să arate straniu.

– Mulțumesc, Katerina. Sper să aveți o călătorie plăcută.

Așa somnoros cum era, Floyd își dădu seama că chirurgul-comandant Rudenko părea să fie puțin nesigură, ba chiar – să fie oare adevărat? – intimidată. Parcă ar fi vrut să-i spună ceva, dar nu se putea hotărî.

– Ce este, Katerina? o întrebă, adormit.

– Încă n-am spus nimănui – dar tu sigur n-o să duci vorba. Am o mică surpriză.

– Ai face bine... să te... grăbești...

– Max și Zenia se căsătoresc.

– Și asta... numești... tu... surpriză?

– Nu. Am vrut numai să te pregătesc. Cînd ne întoarcem pe Pămînt și eu și Walter ne vom căsători. Ce zici de asta?

– Acum pricep de ce petreceați atît de mult timp împreună. Da, e într-adevăr o surpriză... cine s-ar fi gîndit?

– Mă... bucur... foarte... mult... să... aud...

Vocea lui Floyd se stinse înainte de a fi apucat să termine propoziția. Nu era încă inconștient și mai putea să-și concentreze o parte a minții care i se destrăma la aflarea acestei noi probleme.

Nu-mi vine să cred, își spuse. Walter se va răzgîndi, probabil, înainte de a se trezi din somn...

Și apoi, înainte de a adormi și el, îi mai trecu prin cap un ultim gînd. Dacă Walter se răzgîndește, atunci e mai bine pentru el să nu se mai trezească deloc...

Doctorul Heywood Floyd găsi ideea grozav de amuzantă. Restul echipajului s-a întrebat adesea de ce a continuat să zîmbească pe tot drumul spre Pămînt.

Capitolul 55

RĂSĂRITUL LUI LUCIFER

De cincizeci de ori mai strălucitor decît Luna plină, Lucifer schimbase cerul Terrei, gonind noaptea mai multe luni la rînd. În ciuda conotațiilor sinistre, numele era inevitabil; și, într-adevăr, "Aducătorul de lumină" făcuse și rău și bine. Numai secolele și mileniile vor putea spune în ce parte va înclina balanța.

De partea binelui, sfîrșitul nopții însemnase extinderea activității umane, în special în țările mai puțin dezvoltate. Pretutindeni, nevoia de iluminare artificială se redusese substanțial, avînd ca rezultat economii uriașe de energie electrică. Era ca și cum un felinar uriaș ar fi fost atîrnat în spațiu, pentru a lumina întregul glob. Chiar și ziua, Lucifer era un obiect cu o strălucire orbitoare, care arunca umbre clare.

Țărani, primari, consilieri municipali, polițiști, marinari și aproape toți cei implicați în activități în aer liber – toți l-au întîmpinat cu bucurie pe Lucifer. El le făcuse viața mai ușoară și mai sigură. Era însă detestat de îndrăgostiți, de criminali, de naturaliști și de astronomi.

Primele două grupuri se treziseră că activitățile li se restrîngeau drastic, în timp ce naturaliștii erau preocupați de impactul lui Lucifer asupra vieții animale. În timp ce unele animale nocturne reușiseră să se adapteze, multe altele fuseseră serios afectate. Unul din peștii din Pacific, cunoscut pentru ritualurile lui nupțiale care au loc doar în timpul fluxurilor maxime și al nopților fără lună, trecea acum printr-o perioadă grea, părînd că se îndreaptă spre o extincție rapidă.

După cum același lucru părea să se întîmple și cu astronomii de pe Pămînt. Aceasta nu era o catastrofă atît de mare cum ar fi fost dacă s-ar fi petrecut cu mai multă vreme în urmă, deoarece mai bine de cincizeci la sută din cercetările astronomice se făceau acum cu aparatură staționată în spațiu sau pe Lună. Aceasta putea fi ușor protejată împotriva radiațiilor lui Lucifer, în schimb observatoarele terestre erau serios incomodate de prezența noului soare pe ceea ce fusese odată cerul nopții.

Rasa umană avea să se adapteze, așa cum o mai făcuse de atîtea ori în trecut. În curînd avea

să se nască o generație care nu va fi cunoscut lumea fără Lucifer; dar cea mai strălucitoare dintre stele va rămîne un veșnic semn de întrebare pentru orice om care gîndește.

De ce fusese sacrificat Jupiter? Și cît va străluci noul soare? Va arde și se va stinge repede, sau își va păstra strălucirea mii de ani, poate atîta vreme cît va exista rasa umană? Și mai presus de toate, de ce interdicția asupra *Europei*, la fel de acoperită acum de nori ca și Venus?

Trebuia să existe răspunsuri pentru toate aceste întrebări; omenirea nu va avea liniște pînă nu le va găsi.

Epilog: 20.001

Și fiindcă în întreaga galaxie nu găsiseră ceva mai de preț decît Spiritul, îi încurajaseră evoluția peste tot. Deveniseră fermieri pe cîmpul de stele; semănaseră și, uneori, chiar și culeseseră.

Alteori însă, fără patimă, trebuiseră să plivească.

Abia ultimele generații de *Europani* îndrăzniseră să se aventureze Dincolo: dincolo de lumina și căldura soarelui lor fără de apus, în ținutul sălbatic unde puteau fi întîlnite încă ghețurile care acopereau odată întreaga planetă. Și mai puțini încă rămăseseră acolo să înfrunte noaptea scurtă și înfricoșătoare care venea atunci cînd Soarele Rece, strălucitor, dar neputincios, cădea dincolo de orizont.

Acești exploratori, puțini dar curajoși, descoperiseră însă că, în jurul lor, Universul e mai straniu decît își închipuiseră vreodată. Ochii sensibili pe care și-i dezvoltaseră trăind în oceanele întunecate le erau acum de folos; vedeau stelele și celelalte corpuri mișcîndu-se pe cer. Începuseră să pună bazele astronomiei și unii dintre gînditorii mai îndrăzneți afirmau chiar că marea lume a *Europei* nu era unică.

Foarte curînd după ieșirea din ocean, în timpul evoluției explozive care începuse, forțată de topirea ghețurilor, înțeleseseră că obiectele de pe cer se împărțeau în trei categorii distincte. Cel mai important, desigur, era Soarele. Erau legende – dar prea puțini le luau în serios – care spuneau că el nu fusese acolo dintotdeauna, ci apăruse brusc, prevestind o epocă scurtă, de transformări cataclismice, în timpul căreia cea mai mare parte a vieții care exista deja pe *Europa* fusese distrusă. Dacă era adevărat, atunci fusese un preț mic pentru avantajele pe care le aducea acum micuța dar inepuizabila sursă de energie agățată neclintit pe cer.

Poate că Soarele Rece era fratele său, exilat pentru cine știe ce păcat și condamnat să se miște veșnic pe bolta cerească. El nu conta decît pentru acei cîtiva *Europani* care aveau tot timpul cîte ceva de întrebat în legătură cu lucruri pe care

oricare altă persoană normală le accepta așa cum erau.

Trebuie însă să recunoaștem că, în timpul excursiilor în lumea întunecată de Dincolo, acești excentrici făcuseră cîteva descoperiri interesante. Afirmau – deși era greu să-i crezi – că întregul cer era stropit cu nenumărate luminițe, unele mai mici și mai slabe decît Soarele Rece. Variau mult în strălucire și, deși răsăreau și apuneau, nu se mișcau niciodată din pozițiile lor fixe.

Pe acest fundal erau însă trei obiecte mișcătoare, aparent supuse unor legi complexe pe care nimeni nu le putuse descifra. Și, spre deosebire de celelalte obiecte de pe cer, erau de dimensiuni mari, cu forme și volume variabile. Erau uneori cercuri, alteori jumătăți de cercuri, și alteori semilune subțiri. Erau, evident, mai aproape decît toate celelalte corpuri cerești, căci pe suprafața lor se puteau vedea imens de multe detalii care se modificau permanent.

Teoria că acestea erau într-adevăr alte lumi fusese în cele din urmă acceptată, deși nimeni în afara cîtorva fanatici nu credea că ele ar fi putut fi la fel de mari sau de importante ca *Europa*. Una era înspre Soare și se afla într-o fierbere continuă. Pe fața întunecată se vedea strălucirea unor focuri uriașe – fenomen încă de neînțeles pentru

Europani fiindcă atmosfera lor, deocamdată, nu conținea oxigen. Și uneori nori întregi de materie erau aruncați de la suprafață de explozii puternice; dacă globul dinspre Soare e locuit, el trebuie să fie un loc foarte puțin plăcut. Poate chiar mai puțin plăcut decît partea întunecată a *Europei*.

Cele două sfere dinafară, mai îndepărtate, păreau a fi mai puțin violente, dar, în felul lor, erau și mai misterioase. Cînd se lasă întunericul pe suprafața lor, apar pete de lumină, numai că foarte diferite de focurile iuți și schimbătoare din interior. Ele ard cu o strălucire aproape constantă și sînt concentrate în cîteva zone restrînse; de-a lungul generațiilor, aceste zone au crescut și s-au înmulțit.

Dar cele mai ciudate sînt luminile puternice asemenea unor mici sori, care pot fi adesea observate *mișcîndu-se prin întuneric între aceste lumi*. Fuseseră *Europani* care, amintindu-și de bioluminiscențele din propriile lor oceane, avansaseră ideea că ar putea fi ființe vii; dar intensitatea lor face această teorie aproape imposibil de acceptat. Oricum, tot mai mulți sînt de părere că aceste lumini, cele fixe și sorii mișcători, trebuie să fie niște forme stranii de manifestare a vieții.

Împotriva acestei afirmații există totuși și un argument destul de solid. Dacă sînt ființe vii, de ce nu vin niciodată pe *Europa*?

Mai există însă și legendele. Cu mii de generații în urmă, imediat după cucerirea uscatului, se spune că unele dintre acele lumini s-au apropiat chiar foarte mult – dar toate s-au împrăștiat în explozii care umpleau cerul și întreceau în strălucire Soarele. Iar după aceea, pe pămînt cădeau metale ciudate; unele din ele mai sînt și astăzi obiecte ale adorației.

Nici unul nu este însă atît de sacru ca monolitul uriaș și negru care se găsește la frontiera zilei eterne, cu o latură întoarsă veșnic către Soarele nemișcat și cealaltă spre tărîmul nopții. De zece ori mai înalt decît cel mai înalt *Europan*, chiar cu tentaculele întinse la maximum, el este simbolul misterului și al inaccesibilului. Căci nu a fost atins niciodată; el nu poate fi decît adorat de la distanță. În jurul său stă Cercul Puterii, care îi îndepărtează pe toți cei care încearcă să se apropie.

Mulți cred că este aceeași putere care ține la distanță luminile mișcătoare de pe cer. Cînd va înceta să o facă, ele vor coborî asupra continentelor și mărilor tot mai mici ale *Europei* și își vor dezvălui, în sfîrșit, țelurile.

Europanii ar fi surprinși să afle cu cîtă curiozitate e studiat monolitul de către inteligențele din spatele acelor lumini mișcătoare. De sute de ani sonda lor automată încearcă o coborîre și o apropiere prudentă, de fiecare dată cu același rezultat negativ. Căci pînă nu va veni momentul, monolitul nu va permite nici un contact.

Cînd va veni momentul – poate cînd *Europanii* vor inventa radioul și vor descoperi mesajele cu care sînt permanent bombardați de la o distanță atît de mică – s-ar putea ca monolitul să-și schimbe strategia. S-ar putea să elibereze – sau nu – entitățile care dorm înăuntrul său, pentru ca acestea să facă puntea între *Europani* și rasa cu care au fost odată înrudiți.

După cum s-ar putea ca o asemenea punte să nu fie cu putință și ca două forme ale existenței atît de diferite să nu poată coexista. Dacă este așa, atunci înseamnă că numai una dintre aceste forme poate moșteni sistemul solar.

Care va fi aceea, nici Zeii nu știu – încă.

Mulțumiri

Recunoștința mea se îndreaptă, firește, mai întîi spre Stanley Kubrick, care, în urmă cu destul de multă vreme, mi-a scris să mă întrebe dacă nu am vreo idee pentru "cel mai bun film science-fiction".

Închin apoi mulțumirile mele prietenului și agentului meu literar (cele două nu sînt întotdeauna sinonime), Scott Meredith, pentru că a înțeles că proiectul de scenariu de film, lung de zece pagini, pe care i l-am trimis, avea un potențial mai mare și că eram dator posterității, etc., etc...

Alte mulțumiri se cuvin lui:

Señor Jorge Luiz Calife de la Rio de Janeiro, pentru o scrisoare care m-a făcut să mă gîndesc

serios la o posibilă urmare (după ce ani de zile susținusem că ea iese din discuție).

Dr. Bruce Murray, fost Director al Laboratorului pentru Motoare cu Reacție din Pasadena, și dr. Frank Jordan, de la același Laborator, pentru calculele făcute referitor la punctul Lagrange-1 din sistemul Io-Jupiter. În mod straniu, făcusem eu însumi aproape aceleași calcule cu treizeci și patru de ani în urmă, pentru punctele colineare Lagrange Pămînt-Lună (*Orbitele Staționare*, Jurnalul Asociației Britanice pentru Astronomie, decembrie 1947), dar nu mai am încredere în capacitatea mea de a rezolva ecuații de gradul al cincilea, nici măcar cu ajutorul lui Hal jr., credinciosul meu H/P 9100A.

New American Library, deținătorii dreptului de autor pentru *Odiseea Spațială 2001*, pentru a-mi fi permis să utilizez materialul inclus în capitolul 51 (cap. 37 din *Odiseea Spațială 2001*) și de asemenea citatele din capitolele 30 și 40.

Generalul Potter, din Corpul de Ingineri ai Armatei Americane, pentru că și-a găsit timp în programul său foarte aglomerat să mă însoțească într-o vizită prin EPCOT în 1969, cînd totul era numai un număr de gropi în pămînt.

Wendell Solomons, pentru ajutorul pe care mi l-a dat cu limba rusă (și rusleză).

Jean-Michel Jarre, Vangelis și incomparabilul John Williams, pentru inspirație, ori de cîte ori am avut nevoie.

C. P. Cavafy pentru *În așteptarea barbarilor.*

În timp ce scriam cartea, am auzit că subiectul realimentării pe *Europa* fusese prezentat într-un articol, *Misiuni de recaptare a sateliților care folosesc producția de combustibil in situ*, de Ash, Stancati, Niehoff și Cuda (în Acta Astronautica VIII, 5-6, mai-iunie 1981).

Ideea sistemelor exponențiale (mașinile von Neumann) pentru săpăturile extraterestre a fost discutată în mod serios la NASA, la Centrul Marshall pentru Zboruri Spațiale (vezi *Sisteme Auto-Copiatoare* – NASA Technical Memorandum 78304). Pe cei care se îndoiesc de capacitatea acestor sisteme de a lucra pe Jupiter îi rog să citească studiul referitor la felul în care fabricile autocopiatoare pot reduce timpul de producție a unui colector de energie solară de la 60.000 de ani la numai douăzeci.

Ideea, surprinzătoare, că giganții formați din gaze ar putea avea un miez de diamant, a fost avansată în modul cel mai serios de M. Ross și F. Ree de la Laboratorul Lawrence Livermore al Universității din California, aplicată la Uranus și Neptun. Mie mi se pare că orice pot face aceste planete, Jupiter poate face cu atît mai bine. Acționarii De Beers ar putea să ia aminte.

Pentru alte amănunte asupra formelor aeriene de viață care ar putea exista în atmosfera jupiteriană, vezi povestirea mea *Întîlnire cu Meduza* (în *Vîntul de pe Soare*). Aceste creaturi au fost minunat descrise de Adolf Schaller în partea a doua a serialului *Cosmos* al lui Carl Sagan (*O voce într-o fugă cosmică*), atît în carte, cît și în serialul TV.

Fascinanta idee că pe *Europa* ar putea exista viață sub stratul de gheață al oceanelor menținute în stare lichidă de către aceleași forțe magnetice care o încălzesc pe Io, mi-a fost sugerată pentru prima oară de Richard C. Hoagland în revista *Stelele și Cerul* (*Enigma Europa*, ianuarie 1980). Această idee strălucită a fost luată foarte în serios de un număr de astronomi (dintre care l-aș aminti pe dr. Robert Jastrow, de la Institutul de Studii Spațiale NASA) și s-ar putea să constituie o foarte bună motivație pentru proiectata misiune Galileo.

Și, în sfîrșit:

lui Valerie și lui Hector, care m-au ajutat să supraviețuiesc;

lui Cherene, pentru că a subliniat fiecare capitol cu sărutări lipicioase;

lui Steve, pentru că există.

Colombo, Sri Lanka
iulie 1981 – martie 1982

Această carte a fost scrisă pe un micro-computer Archives III, cu un program WordStar și trimisă de la Colombo la New York pe o dischetă de cinci inci. Ultimele corecturi au fost transmise prin intermediul Stației Padukka și al Stației Intelsat V din Oceanul Indian.

Arthur C. Clarke
(schiță de portret)

Arthur C. Clarke s-a născut în Minehead, Somerset, Anglia, în 1917 și este absolvent al lui King's College din Londra, unde a obținut distincții în studiul matematicii și fizicii. A fost Președinte al Societății Interplanetare Britanice și este membru al Academiei de Astronautică, al Societății Astronomice Regale și al multor altor organizații cu caracter științific. Ca ofițer în cadrul RAF, în al doilea război mondial, a fost răspunzător de prima stație radar, aflată în perioada experimentală. Singura sa carte care nu este de science-fiction, *Glide Path*, are la bază această activitate.

Autor al unui număr de cincizeci de cărți, publicate în mai bine de douăzeci de milioane de exemplare traduse în peste treizeci de limbi, Arthur C. Clarke are în palmaresul lui numeroase

Premiul Kalinga, în 1961, premiul pentru literatură științifică AAAS-Westinghouse, Premiul Bradford Washburn și premiile Hugo, Nebula și John W. Campbell – ultimele trei pentru romanul *Întîlnire cu Rama*.

În 1968 a fost nominalizat, împreună cu Stanley Kubrick, pentru premiul Oscar, pentru *Odiseea Spațială 2001*. Serialul TV, în treisprezece episoade, *Lumea misterioasă a lui Arthur Clarke* a fost difuzat în multe țări.

Alături de Walter Cronkite a comentat pentru CBS misiunile Apollo.

Inventarea, în 1945, a sateliților de comunicații i-a adus numeroase dovezi de recunoaștere internațională, precum statutul de membru al Fundației Internaționale Marconi, în 1982, medalia de aur din partea Institutului Franklin, statutul de profesor Vikram Sarabhai la Laboratorul de Cercetări pentru Fizică din Ahmedabad, și cel de asociat la King's College din Londra. Președintele Republicii Sri Lanka l-a numit recent Rector al Universității din Moratuwa, în apropiere de Colombo.

Arthur C. Clarke și odiseea odisseelor sale

În primăvara anului 1964, cînd primea de la Stanley Kubrick invitația de a colabora la realizarea unui adevărat film de science fiction, Arthur C. Clarke era cunoscut doar pasionaților de literatură science fiction și știință popularizată. Îi apăruseră pînă atunci două romane, considerate astăzi printre cele mai bune ale sale, *Childhood's End* în 1953 (*Sfîrșitul copilăriei* – Colecția Anticipația, 1990) și *The City and the Stars* în 1956 (*Orașul și stelele* – Editura Multistar, 1992) și șapte colecții de povestiri. În una din aceste colecții aștepta nerevelată povestirea *The Santinel* cea care avea să înflăcăreze imaginația reputatului regizor, el însuși pasionat de acest gen literar. Kubrick citise povestea și se hotărîse pe loc să realizeze cîndva un film de explorare

spațială pe un scenariu scris de Arhur C. Clarke. Rezultatul a fost, cincisprezece ani mai tîrziu, cel mai mare film de science fiction al tuturor timpurilor, *2001: A Space Odyssey*

The Sentinel era o poveste simplă dar tulburătoare despre descoperirea unui artefact extraterestru, creat cu milioane de ani în urmă de o rasă extrem de avansată, și care așteaptă enigmatic pe vîrful unui munte de pe Lună. Povestirea apăruse în 1953 în volumul *Expedition to Earth* dar fusese scrisă mult mai devreme, de Crăciun în anul 1948 pentru un concurs lansat de BBC, pe care, de altfel, nu-l cîștigase. (Este interesant de notat aici și intuiția lui Adrian Rogoz care a aleso pentru numărul 295 din 1967 al «Colecției de povestiri științifico-fantastice», fiind printre primele povestiri occidentale ce pătrundeau la noi în acei ani de relativă liberalizare). O dată cu *The Sentinel* descoperim primele semne ale paradoxului clarkian; omul cel mai bine identificabil cu "hard" science-fictionul tehnologic și științific este aici puternic atras de metafizică, chiar de misticism. Cel care nu obosise să-și exprime optimismul fără limite față de elanul spiritului uman și care credea că, prin știință și tehnologie, omenirea poate înfăptui orice, recrea acum imaginea aceleiași omenirii asemenea unor cópii raportate la înțelepciunea inscrutabilă a raselor străvechi de extratereștri.

Ideea aceasta este mai deschis și mai bine subliniată în *Sfîrșitul copilăriei*. Aici omenirea atinge transcedența și se contopește cu un superspirit cosmic sub tutela unor extratereștri cu chip demonic. Asistăm la o apoteoză interzisă pentru totdeauna atît omului obișnuit cît și tutorilor lor extratereștri.

Colaborarea cu Stanley Kubrick debutează, așa cum spuneam, la începutul lui în 1964. La sfîrșitul anului Clarke avea deja gata prima formă a romanului pe baza căruia urma să se realizeze filmul. În primăvara următoare, manuscrisul este extins și îmbunătățit pe baza sugestiilor lui Kubrick și, în paralel începe producția filmului. De altfel povestea a fost modelată și remodelată continuu de cei doi și cartea *2001: a Space Odyssey* apare pe standuri la o lună după premiera filmului cu mențiunea că ea reprezintă un roman scris de Arthur C. Clarke pe baza scenariului filmului realizat împreună cu Stanley Kubrick. În rezumat, subiectul este următorul:

În vremurile preistorice, sosirea misterioasă pe Pămînt a unui ciudat artefact extraterestru, un monolit negru, declanșează în mintea maimuțelor primitive ideea folosirii uneltelor, prima unealtă devenind, totodată, și prima armă. Secvența de trecere la anul 2001 – marcată de imaginea uluitoare a osului-armă aruncat spre tăria cerului și transformat peste milioane de ani în stație

spațială sugerează clar faptul că, în ciuda complexității impresionante a noilor unelte, omenirea a rămas tot într-o fază primitivă. Un al doilea monolit, descoperit pe Lună, lansează un semnal misterios spre unul din sateliții lui Jupiter și astronava *Discovery* este trimisă acolo să investigheze fenomenul. Datorită unei "căderi nervoase" a calculatorului de bord, HAL 9000, la destinație sosește doar astronautul Bowman. Odată ajuns aici, Bowman se îmbarcă fără voia sa într-o călătorie fascinantă, prin mijlocirea unui al treilea monolit, ce se dovedește a fi un fel de poartă stelară, o singularitate spațio-temporală ce-l transformă, într-o apoteoză optimistă, în foetusul unui superființe.

Această acțiune aproape obscură ascunde, de fapt, o altă poveste ce prezintă evoluția omenirii ca pe un efort educațional condus de o civilizație extraterestră extrem de avansată, încă din vremuri imemoriale. Primul monolit stimulează dezvoltarea mentală a strămoșilor noștri preumani; al doilea trimite un semnal de alarmă monolitului ce gravitează în jurul lui Jupiter pentru a semnala că specia supravegheată ajunsese să dezvolte zborul spațial; semnalul atrage o expediție spre marea planetă unde Bowman devine cobaiul investigației extratereștrilor

Inițial reacțiile criticii la filmul *2001* au fost aproape unanim ostile. Era considerat confuz, pretențios,

plictisitor, obtuz și banal. În general se reproșa faptul că nu se înțelege despre ce este vorba, iar Kubrick era acuzat că a ales să fie enigmatic pentru a ascunde faptul că filmnul n-are un subiect. În acele momente se întrezărea clar posibilitatea ca unul dintre cele mai costisitoare filme realizate vreodată să ajungă să-și ruineze complet producătorii.

În ciuda criticii proaste, filmul se bucura de audiență în rîndul tinerilor, atrași de un scenariu care-ți "încrețea mintea", cum auziseră și repetau printr-un soi de publicitate din gură în gură. Din întîmplare, sau poate dintr-un calcul obscur al regizorului, filmul răspundea unor așteptări și întrebări mistuitoare, într-o perioadă de neliniște și protest social și intelectual al tinerei generații. Această nouă turnură i-a determinat pe mulți critici să-și revizuiască părerile și să recunoască că s-au înșelat.

Desigur o bună parte din trama ideatică a filmului rămînea deliberat ambiguă și se axa pe o problemă gnoseologică. Care era relația omenirii cu universul? Nu cumva anumite entități ale sale ne manipulaseră dezvolatarea ca specie?. Ce alte sensuri ascundea seculara căutare a lui Dumnezeu întreprinsă de un ateu care postula existența unor extratereștrii atît de avansați încît să treacă drept Ființa Supremă.

Surprinzător, atît filmul cît și cartea, nu se bucuraseră de o primire prea entuziastă nici din

partea unor scriitori de science fiction din generația mai veche. Ceea ce îi deranja cel mai mult pe aceștia era modul cum fusese tratată omenirea ca specie. Îndelung încercata tradiție a școlii de *hard science fiction* din jurul revistei *Astounding/Analog* obișnuia să prezinte omul ca pe o creatură scormonitoare ce se confruntă cu Universul ținînd într-o mînă rigla de calcul a inginerului și pistolul-laser în cealaltă. Kubrick, însă, portretiza omenirea ca pe o rasă neputincioasă și patetică, comparabilă cu pionul neajutorat al unor forțe dincolo de înțelegerea noastră.

Un alt păcat comis de cei doi în ochii "vechii gărzi" SF, era atitudinea sa față de tehnologie. În literatura *hard science fiction*, tehnologia reprezintă mijlocul prin care omul poate cuceri Universul. Or, scena memorabilă cînd osul – arma omului primitiv – este aruncat în slăvi, pentru a deveni peste milioane de ani, un satelit artificial (de fapt tot o armă, așa cum rezultă foarte bine din roman) pare a sugera că, în ciuda acestui avans tehnologic imens – de la osul animalelor la sateliții artificiali, nimic fundamental nu se schimbase. Omul rămăsese tot o maimuță ce se juca cu armele sale și, în ciuda acestor jucării mai complicate, nu evoluează nici măcar cu o iotă, în sens cosmic.

Fără-ndoială, însă, păstrarea unui pronunțat sens al misterului, alături de impactul vizual

copleșitor asupra spectatorilor au fost factorii care au contribuit decisiv la afirmarea treptată și definitivă a celei ce a fost prima odise spațială.

După succesul filmului și al cărți (să nu uităm că un film poate presupune o audiență de cel puțin 10.000 de ori mai mare decît o carte) Arthur C. Clarke devine cel mai cunoscut scriitor de science fiction din întreaga lume și, alături de Isaac Asimov, la fel de cunoscut și în domeniul științei popularizate. Prestigioasa companie de televiziune americană CBS TV apelează la el pentru a comenta pe viu misiunile pe Lună, Apollo 11, 12 și 13. Editurile, pînă atunci parcimonioase cu onorariile scriitorilor de science fiction se concurează feroce pentru a-i cumpăra drepturile de autor. După acest eveniment, literatura de science fiction devenea treptat și un boom comercial. Pentru următoarele sale trei romane Arthur C. Clarke primește suma impresionantă, pe atunci, de patru milioane de dolari. Toate trei, *Rendezvous with Rama* – 1973, *Imperial Earth* și *The Fountains of Paradise* – 1979 dovedindu-se din prima clipă bestseller-uri.

Cu trecerea timpului *Odiseea spațială 2001* s-a impus tot mai mult ca punctul de reper și etalonul universal de judecare a valorii unui film de science fiction. Era considerată perfectă și atît de bine încheiată încît o eventuală continuare nu ar fi reprezentat decît o notă de subsol la filmul lui

Kubrick. De altfel, Clarke declarase, după publicarea romanului *The Fountains of Paradise,* că se retrage din viața literară. Agentul său literar, însă, era de altă părere. La curent cu succesul extraordinar cunoscut de filmul și cartea primei odisei acesta-l sună în Sri Lanka pentru a-l anunța că, dacă scrie un sinopsis pentru o continuare la 2001, el, agentul l-ar putea vinde pentru un milion de dolari avans. Era epoca anilor șaptezeci și cărțile de science fiction pătrundeau tot mai mult pe lista de best sellers, iar mulți dintre "dinozaurii" literaturii science fiction fuseseră atrași la mesele de scris. Era o ofertă pe care nici Clarke n-a îndrăznit s-o refuze, mai ales că înființase între timp mai multe fundații cu caracter științific și cultural și era interesat să le asigure un viitor fără probleme financiare.

Apărută în 1981, *2010: A doua odisee spațială* încearcă să ducă povestea mai departe și să răspundă la cîteva dintre enigmele ridicate acolo. Acțiunea se desfășoară la nouă ani după dispariția astronautului american David Bowman, ajuns cu nava *Discovery* pe orbită în jurul planetei Jupiter. La bordul navei sovietice *Leonov,* trei americani, conduși de Heywood Floyd, directorul misiunii inițiale, călătoresc în stare de hibernare spre Jupiter cu misiunea de a recupera informațiile rămase în memoria computerului dezafectat, HAL 9000. În timp ce *Leonov* se

apropie de destinație, echipajul recepționează niște semnale ciudate de la satelitul *Europa* iar o probă trimisă acolo explodează. Nava sovietică andochează lîngă *Discovery* și HAL 9000 este reactivat în intenția de a descifra ce anume stătuse la originea defectării sale. O altă probă trimisă spre monolitul negru ce orbitează în apropiere, explodează, de asemenea. Pe Pămînt, conflictul între cele două superputeri este la apogeu și, în același timp, prietena și mama lui Bowman au viziuni în care sînt asigurate că "ceva minunat" este pe cale să i se întîmple omenirii. Totodată echipajul navei *Leonov* este avertizat de o forță misterioasă să părăsească în termen de două zile vecinătatea planetei Jupiter. Singura șansă de a scăpa rapid din strînsoarea gravitațională a giganticei roșii este sacrificarea navei *Discovery,* iar HAL înțelege și acceptă sacrificiul. Jupiter este înghițit de monoliți negri, explodează și devine al doilea soare al sistemului nostru solar oferind șansa evoluției spre inteligență primelor forme de viață apărute pe satelitul său, *Europa.* Gardienii vieții din univers interveneau din nou.

După apariția noii odisei, au circulat zvonuri insistente că Stanley Kubrick ar fi interesat să realizeze o continuare a filmului său. Dezmințirea și refuzul acestuia au fost, însă, categorice. Filmul a fost realizat pînă la urmă de un alt regizor, Peter

Hyams care tocmai terminase un alt film de science fiction (*Outland* – 1981). În ciuda unor efecte speciale remarcabile și a unor scene spațiale impresionante, filmul n-a mai avut, pentru publicul larg, impactul vizual creat de odiseea lui Kubrick dar pentru fanii genului, el a rămas aproape la fel de memorabil.

În 1987, pe neașteptate, Arthur C. Clarke publică o nouă continuare a odiseeelor sale sub titlul *2061: Odyssey Three.* Motivul grabei sale era accidentul navetei Challenger din 1986 și, legat de aceasta, eșuarea misiunii Galileo ce trebuia să aducă informații proaspete din preajma sateliților jovieni. Povestea continuă aventurile lui Heywood Floyd care-l întîlnește din nou pe Bowman și Hall. Apare și rasa extratereștrilor interesați a utiliza Pămîntul și omenirea în scopul protejerii unui nou proces evoluționist. Și cititorul descoperă o odisee fără de sfîrșit!

Mihai Bădescu

Fragmente dintr-o "odisee critică"

2001; ODISEEA SPAȚIALĂ s-a dovedit a fi cea mai importantă povestire scrisă vreodată despre destinul omului în univers.

2010: A DOUA ODISEEE SPAȚIALĂ, continuă, această dilemă fundamentală...

În profunzimile tăcute ale spațiului, printre Lunile lui Jupiter, plutește abandonată astronava *Discovery* și enigmaticul monolit extraterestru, singurii martori ai dispariției misterioase prin "Poarta Stelară a astronautului David Bowman, în urmă cu nouă ani. Spre ea se îndreaptă acum astronava *Leonov* al cărei echipaj mixt ruso-american are misiunea de a o investiga și recupera. Rezultatul va depăși, însă, pînă și cea mai înflăcărată imaginație...

2010: A doua odisee spațială, continuă cea mai importantă poveste a secolului la dimensiunile unei uluitoare imaginații. Este opera celui mai mare povestitor și gînditor al secolului douăzeci.

"The Observer"

Arthur C. Clarke este un adevărat geniu al timpurilor noastre. Îl invidiez pentru creierul său.

Ray Bradbury

Nimeni n-a realizat mai mult în domeniul previziunilor științifice decît Arthur C. Clarke. Cred că în acest sens este cel mai important scriitor de Science Fiction.

Isaac Asimov

Arthur C. Clarke a adus un serviciu enorm omenirii pregătind climatul necesar prezenței umane în afara Pămîntului.

Carl Sagan

Într-o lume a disperării și fricii, Arthur C. Clarke a fost dintodeauna de partea posibilului și împotriva imposibilului.

Alvin Toffler

CUPRINS

EDITURA OLIMP
REȚEAUA DE DIFUZARE OLIMP BESTSELLERS
Editor: VLAD ALEXANDRU GRIGORE
Piața Presei Libere nr.1
tel.:312.75.10, 617.60.10/1606, 1002, 2131
Corp Central, Ministerul Culturii, et.IV și VI
C.P. 70-33 București
Consilier de specialitate: MIHAI BĂDESCU

Tehnoredactare computerizată ITC

Tiparul executat sub comanda 40 249
Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria CORESI
Piața Presei Libere, 1, București
ROMÂNIA

2010: a doua Odisee Spațială

2001: ODISEEA SPAȚIALĂ s-a dovedit a fi cea mai importantă povestire scrisă vreodată despre destinul omului în Univers. Acum, continuă această dilemă fundamentală...

2010: A DOUA ODISEE SPAȚIALĂ

În profunzimile tăcute ale spațiului, printre Lunile lui Jupiter, plutește abandonată astronava Discovery și enigmaticul monolit extraterestru, singurii martori ai dispariției misterioase prin „Poarta Stelară" a astronautului David Bowman, în urmă cu nouă ani....

- Cine sau ce a produs transformarea lui Dave Bowman în Copil al Stelelor?
- Cine sînt acele entități reprezentate de monoliții de pe Lună și din Spațiu?

Un răspuns la aceste întrebări – Odiseea Spațială 2010. Alte întrebări și alte răspunsuri în:

2061 a treia ODISEE SPAȚIALĂ

un nou **bestseller** în pregătire la **Editura Olimp!**

ISBN 973-96257-1-1

LEI 2500